

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

BIBLIOTEKŲ TYRIMAI LIETUVOJE

MOKSLINIŲ STRAIPSNIŲ RINKINYS

T. 1

Vilnius

2015

UDK 02:001.891

Bi63

Recenzavo

Dr. Jaroslav DVORAK (Klaipėdos universitetas)

Dr. Renata MATKEVIČIENĖ (Vilniaus universitetas)

Mokslinė redaktorė

Dr. Ineta KRAULS-WARD (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka)

Bi-63 **Bibliotekų** tyrimai Lietuvoje : mokslinių straipsnių rinkinys / Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. – Vilnius : Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2015- .

T. 1. – 2015. – 268 p. : diagr. – Santr. angl. – ISBN 978-609-405-112-8

UDK 02:001.891

Kalbos redaktorė Aurelija Tebelškienė

Maketavo Tamara Jablonskaja

Viršelio dizaineris Kostas Stankevičius

2015 10 26. 12 leidyb. apsk. l. Tiražas 180 egz. Užsakymas 7833.

Išleido Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Gedimino pr. 51, LT-01504 Vilnius.

Spausdino UAB „Standartų spaustuvė“, S. Dariaus ir S. Girėno 39, LT-02189 Vilnius.

ISBN 978-609-405-112-8

© Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2015

TURINYS

Pratarmė	5
1. Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas. ELVYDA SKUODYTĖ, dr. PETRAS BIVEINIS	10
1.1. Tyrimo aktualumas: metodologija ir metodika	11
1.1.1. Tyrimo metodika	19
1.2. Tyrimo rezultatų analizė	29
1.2.1. Viešųjų bibliotekų veiklos identifikavimas savivaldybių planavimo dokumentuose	29
1.2.2. Savivaldybių tarybų narių ir administracijos darbuotojų anketinės apklausos rezultatai	76
1.3. Tyrimo rezultatų apibendrinimas	104
1.4. Rekomendacijos	109
Naudotos literatūros sąrašas	113
Summary	133
Priedai:	
1 priedas. Strateginio planavimo dokumentų analizės duomenų kodavimo lentelė	135
2 priedas. Strateginio planavimo dokumentų strategijos dalies tekstų duomenų registravimo lentelė (N regiono duomenys)	142
3 priedas. Kategorijų ir subkategorijų pasikartojimo dažnių N regiono savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė	153

4 priedas. Kategorijų ir subkategorijų intensyvumo vertinimų N regiono savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė	155
5 priedas. SSGG matricų tekstų duomenų registravimo lente- lė (N regiono duomenys)	157
6 priedas. Rodikliai ir jų skaičiavimo metodika	159
7 priedas. Anketa savivaldybių administracijos darbuotojams ..	162
8 priedas. Anketa savivaldybių tarybų nariams	171
2. Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklos tyrimas taikant BIX (Bibliotheksindex) metodiką. DALIA JASKONIENĖ	181
2 1. Tyrimo metodologija ir metodika	183
2.1.1. Tyrimo metodologija	183
2.1.2. BIX skaičiavimo metodikos apžvalga	186
2.2. BIX metodikos pritaikymo rezultatai Lietuvos savivaldybių viešo- siose bibliotekose	201
2.2.1. Reitinguojamų bibliotekų grupių rodiklių vertė ir reitingas	204
2.2.2. Galutinis bibliotekų vertinimas	248
2.3. Rezultatų apibendrinimas	254
Literatūra	255
Summary	257
Priedai:	
1 priedas. 0 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės ..	260
2 priedas. 1 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės ..	262
3 priedas. 2 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės ..	265
4 priedas. 4 ir 5 grupių bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės	267

PRATARMĖ

Skaitytojas savo rankose laiko leidinį *Bibliotekų tyrimai Lietuvoje*, kurį autoriai ir rengėjai adresuoja bibliotekų, informacijos, kultūros, švietimo, laisvalaikio, socialinės apsaugos ir gerovės paslaugų sferoje dirbantiems profesionalams ir šių paslaugų vartotojams. Žinoma, ir visiems tiems, kurie yra neabejingi teigiamiems Lietuvos kultūros ir informacijos įstaigų veiklos pokyčiams ir pažangos įrodymams. Pastarųjų pateikimas visuomenės teismui paskutinįjį dešimtmetį įgauna visiškai naują atspalvį Lietuvos bibliotekininkystėje. Bibliotekų, kaip svarbių visuomenės raidai institucijų, atstovavimas tampa kryptinga, sąmoninga ir laukiamų rezultatų teikiančia veikla, kurios imasi ne tik bibliotekų specialistų asociacijos, bet ir pavienės bibliotekos, inicijuodamos informacijos paslaugų tyrimus ir juose dalyvaudamos, organizuodamos viešųjų ryšių ir rinkodaros kampanijas. Moksliniais įrodymais pagrįsta viešųjų ryšių veikla ir bibliotekų atstovavimas komunikuojant su įvairiomis sprendimų priėmėjų grupėmis (centrine ir vietos valdžia), bibliotekų partneriais (privaćiomis ir viešosiomis įstaigomis, pavieniais asmenimis), bibliotekų esamais ir potencialiais vartotojais bei plaćiaja visuomene suintesyvėjo pirmojo projekto „Bibliotekos pažangai“¹ įgyvendinimo metu (2008–2012). Iki tol daugiausia tik Vakarų bibliotekininkystėje taikyta iš verslo sferos perimta veiklos rezultatų

¹ Projektą „Bibliotekos pažangai“ 2008–2012 m. įgyvendino Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka kartu su Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Projektas finansuotas iš Bilo ir Melindos Geitsų fondo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, bendrovės „Microsoft“ ir Lietuvos vietos savivaldybių lėšų. Projekto vykdymo metu buvo rengiami sociologiniai poveikio visuomenei ir bibliotekų vartotojams nustatymo tyrimai, o jų rezultatų pagrindu organizuotos bibliotekų paslaugų viešinimo kampanijos, kryptingai keitusios stereotipinį, pasenusį bibliotekų įvaizdį visuomenėje, padėjusios pritraukti į bibliotekas naujų vartotojų, partnerių ir papildomų finansavimo šaltinių.

ekonominės naudos ir investicinės grąžos matavimo bei socialinio poveikio bendruomenėms tyrimų metodologija išbandyta vertinant projekto „Bibliotekos pažangai“ sėkmę. Minėtųjų mokslinių tyrimų objektai, pavyzdžiui, investicinės grąžos nustatymo atveju, nėra vienareikšmiai ir veikiau tarnauja kaip prielaida papildomoms bibliotekų veiklos studijoms. Tačiau, nepaisant galimų itin specifinių metodologinių priekaištų tokio pobūdžio tyrimams, jų svarba ir reikšmė šiuolaikinei bibliotekai yra neginčijama. Be to, šiuo metu galime stebėti ir gana akivaizdžius vertybinius bibliotekų darbuotojų nuostatų pokyčius, kurie palaipsniui vyksta viešinant visuomenėje bibliotekų mokslinių tyrimų rezultatus. Svarūs to įrodymai yra stiprėjanti bibliotekininkų profesinė savimone, pozityvesnė viešoji retorika ir išaugęs susidomėjimas moksline veikla, tyrimų inicijavimas ir reguliarus bibliotekų specialistų dalyvavimas mokslinių tyrimų metodologijos bei metodikos mokymuose.

Šiuo metu svarbiausias Lietuvos bibliotekų veiklos tyrimų organizatorius ir vykdytojas yra Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (toliau – LNB) Bibliotekininkystės centras, kuriame taip pat organizuojami šalies bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimui skirti mokymai, rengiami profesiniai ir informaciniai leidiniai, renkami ir apdorojami oficialios bibliotekų statistikos duomenys.

2013 m. LNB Bibliotekininkystės centro darbuotojų iniciatyva, pasitelkus viešųjų bibliotekų tyrėjus visoje šalyje, atlikti du nagrinėta problematika ir gautais rezultatais svarbūs tyrimai – *Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas* ir *Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklos tyrimas taikant BIX (Bibliothekindex) metodiką*. Tyrimų metu gauti rezultatai buvo pristatyti profesinei ir plačiajai visuomenei pranešimuose tarptautinėse konferencijose (Elvyda Skuodytė 2013 m. lapkritį skaitė pranešimą „*Lietuvos savivaldybių viešosios bibliotekos savivaldos kultūros plėtros strategijose*“ konferencijoje „*Bibliotekos socialiniams pokyčiams 2013: Baltijos regiono šalių patirtis*“

Lietuvos Respublikos Seime; dr. Ineta Krauls-Ward 2013 m. rugsėjį pristatė pagrindinius tyrimo rezultatus pranešime *Lithuanian public libraries in the policy of municipalities development strategies* („Lietuvos viešosios bibliotekos savivaldybių raidos strategijų politikoje“) Šiaurės ir Baltijos šalių bibliotekininkų kongrese *New challenges – new thinking* („Nauji iššūkiai – naujas mąstymas“) (Helsinkyje, Suomijoje) bei publikuojant straipsnius profesinėje spaudoje².

Tyrimo „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“ vykdytojais ir organizatoriais buvo LNB Bibliotekininkystės centro darbuotojai – vyriausioji metodininkė Elvyda Skuodytė ir vyriausiasis metodininkas-tyrėjas dr. Petras Biveinis. Jo buvo imtasi siekiant išnagrinėti viešųjų bibliotekų ir savivaldos institucijų sąveikos situaciją šalyje. Ši užduotis pareikalavo kompleksinės prieigos. Pateikdami galutinius rezultatus tyrėjai apibendrino išsamius savivaldybių planavimo dokumentų turinio analizės ir savivaldybių tarybų narių bei administracijos darbuotojų anketinės apklausos duomenis. Viena iš tyrimo užduočių buvo nustatyti esamas viešosios bibliotekos ir jos steigėjo (savivaldybės) santykių problemas ir suformuluoti rekomendacijas, kurias galima būtų taikyti siekiant problemų sprendimo.

BIX (*Bibliotheksindex – bibliotekų indeksas*) programa, skirta lyginamajai viešųjų ir akademinėjų bibliotekų veiklos rodiklių analizei, pirmąsyk pritaikyta ir testuota Lietuvos pagrindinių viešųjų bibliotekų tinkle 2013 m. Tyrimo *Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklos tyrimas taikant BIX (Bibliotheksindex) metodiką* medžiagoje pateikti duomenys ir gautos išvados leidžia teigti, jog šis bibliotekų reitingavimo būdas yra tinkamas ir taikytinas Lietuvoje. BIX metodika pagrįstas lyginimas leidžia įvertinti bibliotekų veiklą kokybiniu aspektu, taip pat sudaryti rekomen-

² JASKONIENĖ, Dalia. Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų reitingas. *Tarp knygu*, 2014, kovas, nr. 3(662), p. 14-21. ISSN 0868-8826; SKUODYTĖ, Alvyda; BIVEINIS, Petras. Savivaldybių viešosios bibliotekos savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijose. *Tarp knygu*, 2015, sausis, nr. 1 (672), p. 4-11. ISSN 0868-8826.

dacinį tobulintinų aspektų sąrašą bei įvardyti tam reikalingas priemonės. Tokio pobūdžio metodinė priemonė ypač svarbi ir reikalinga praktikams, kadangi pateikia ne tik kokybinį bibliotekos veiklos rodiklių vertinimą, bet ir vienareikšmes rekomendacijas tolesnei bibliotekų paslaugų plėtrai ir gerinimui³.

Tyrimo *Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas ir savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas* organizatoriai ir vykdytojai nuoširdžiai dėkoja visiems, prisidėjusiems įgyvendinant šį didelės apimties tiriamąjį darbą. Didžiulį indėlį įnešė kolegės iš apskričių viešųjų bibliotekų: *Kamilė Abazoriūtė*, Kauno apskrities viešosios bibliotekos Strateginės plėtros ir inovacijų centro vyriausioji metodininkė tyrimams, *Asta Valaitytė*, Kauno apskrities viešosios bibliotekos Strateginės plėtros ir inovacijų centro vyriausioji metodininkė veiklos stebėsenai, *Greta Brimonienė*, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Katalogų skyriaus vyresnioji bibliotekininkė, *Irmina Girnienė*, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Informacijos centro didžiosios skaityklos vyresnioji bibliotekininkė, *Rasa Milerienė*, Klaipėdos apskrities viešosios Ievos Simonaitytės bibliotekos Regiono bibliotekų ir kultūros vadybos skyriaus vyresnioji metodininkė, *Rita Paliukaitė-Medekienė*, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Regiono bibliotekų metodikos ir vadybos centro vyriausioji metodininkė, *Ekaterina Prakupene*, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Regioninio bibliotekų veiklos ir vadybos skyriaus vedėja. Jos ištyrinėjo apskričių viešosioms bibliotekoms priskirtų teritorijų (Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus regionų) savivaldybių planavimo dokumentus, suregistravo tyrimui (planavimo dokumentų turinio kiekybinei ir kokybinei analizei) reikalingus duomenis. Kolegės taip pat parengė minėtų regionų savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimo į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas tyrimo ataskaitas, kuriose detaliau nei api-

³ Šalies viešųjų bibliotekų reitingavimas pagal BIX metodiką buvo vykdomas toliau 2014 m., įtraukiant į antrąjį vertinimo etapą visą savivaldybės viešųjų bibliotekų sistemą. Pastarieji duomenys šiame leidinyje nėra pateikiami.

bendrintame tyrime išanalizavo ir atskleidė kiekvienam regionui būdingus bruožus, pateikė savo įžvalgas ir vertinimus.

Taip pat nuoširdžiai dėkojama visiems savivaldybių politikams ir administracijos darbuotojams, atsakiusiems į anketų klausimus. Kitų šalių (Jungtinės Karalystės, Australijos, Norvegijos, Nyderlandų, Kroatijos, Ugandos, Šri Lankos ir kt.) patirtis rodo, jog prikalbinti politikus ir atsakingus savivaldybių tarnautojus dalyvauti tokiuose tyrimuose yra rimtas iššūkis tyrėjams. Žinant, jog savivaldybės yra labai sudėtingos organizacijos, veikiančios itin dinamiškoje aplinkoje, sprendžiančios sudėtingas demografines, socialines, ekonomines, aplinkosaugos ir kitas problemas, įvertinant tai, kad įvairios savivaldybių veiklos yra intensyviai tyrinėjamos bei vertinamos ir kitų sričių bei specialybių atstovų, visiems, suradusiems laiko ir galimybių prisidėti prie šio tyrimo, reiškiamo nuoširdžią pagarbą.

Tokia pat nuoširdi pagarba ir padėka už konsultacijas, paramą ir pagalbą platinant anketas, skatinant politikus bei atsakingus savivaldybių darbuotojus dalyvauti tyrime reiškiamo Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) direktorei *Romai Žakaitienei* ir ypač – LSA patarėjui švietimo ir kultūros klausimais *Jonui Mickui*.

1. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ VIEŠŪJŲ BIBLIOTEKŲ INTEGRAVIMAS Į SAVIVALDOS KULTŪROS IR SOCIALINĖS PLĖTROS STRATEGIJAS

Elvyda SKUODYTĖ

dr. Petras BIVEINIS

Santrauka

Tyrimą „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“ 2013 metais parengė Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras kartu su 5 Lietuvos apskričių (Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus) viešosiomis bibliotekomis. Tyrimo ataskaitoje pristatoma taikyta metodologija ir metodika, savivaldybių planavimo dokumentų turinio analizės, taip pat atliktos anketinės savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų apklausos rezultatai. Nustatyta, jog viešųjų bibliotekų sektorius savivaldos plėtros strateginiuose dokumentuose yra identifikuojamas kaip savivaldos kultūros lauko dalis, kurianti šio lauko konkurencinius privalumus. Šiame sektoriuje identifikuoti konkurenciniai trūkumai nekelia grėsmių kultūros lauko vystymui. Be to, savivaldybių kultūros lauke esti labai ribotas konkurencingumo didinimo šaltinių rezervas. Pagrindiniu viešųjų bibliotekų sektoriaus konkurenciniu privalumu savivaldos kultūros lauke pripažįstamas išplėtotas ir gyventojams pasiekiamas bibliotekų tinklas bei intensyviai vystoma internetinės prieigos prie šalies ir pasaulio informacinių išteklių sistema. Ateinantį dešimtmetį viešosioms bibliotekoms savivaldos raidos strategijose numatomi nedidelės reikšmės vaidmenys, prioritetą teikiant prieigos prie informacijos ir kultūros išteklių užtikrinimui teritorijoje veikiančioms subjektams. Viešųjų bibliotekų vykdomos funkcijos ir teikiamos paslaugos retai siejamos su aptarnaujamos bendruomenės socialinės gerovės didinimu ir pažangos skatinimu. Tyrimo medžiagoje taip pat nagrinėjami savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų pateikti viešųjų bibliotekų ir jų veiklos bendruomenėje vertinimai, savivaldos struktūrų ir joms atstovaujančių asmenų nuostatos, lūkesčiai šių jų teritorijose įsteigtų, jų valdomų ir finansuojamų bei jiems pavaldžių institucijų atžvilgiu.

1.1. Tyrimo aktualumas, metodologija ir metodika

Modernioje visuomenėje žinios, išlikdamos civilizacijos vertybe, tampa visuomenės raidos ištekliumi, socialinių procesų valdymo priemone, o žinių paieškos, integracijos, kaupimo ir skleidimo poreikiai lemia visų su žiniomis susijusių institucijų raidos pokyčius, jų kryptingumą ir apimtis. Informacijos ir komunikacijos technologijų, elektroninės informacijos paslaugų ir elektroninės informacijos išteklių atsiradimas bibliotekose reikšmingai keičia bibliotekos, kaip institucijos, supratimą, pačios bibliotekos pobūdį. Technologinei pažangai iš esmės keičiant darbo, gyvenimo ir bendravimo būdą, aktualūs tampa savivaldybių viešųjų bibliotekų adaptacijos kintančioje aplinkoje klausimai.

Savivaldybių viešosios bibliotekos, kurios yra svarbi ir reikšminga visos šalies bibliotekų sistemos grandis, tampa vis labiau integruota pasaulio informacinės infrastruktūros dalimi. Kaip tos infrastruktūros dalis, jos ne tik randa savo vietą skaitmeninėje erdvėje, tačiau ir šioje besikeičiančioje situacijoje siekia išlaikyti bei sustiprinti specializuotos žinių institucijos, galinčios bibliotekine veikla užtikrinti informacinį pagrindą mokslo, švietimo, kultūros, politikos, pramonės, technologijų ir kitų visuomeninių procesų plėtrai, statusą. Būdama konkrečios teritorijos socialinės sąveikos subjektas, savivaldybės viešoji biblioteka, išnaudodama bibliotekų sistemos galimybes ir veikdama savivaldybių teritorijoje:

- išlieka pagrindiniu patikimu kanalu prieigai prie informacijos apie pasaulinius mokslo ir kultūros procesus, palaiko sudėtingiausias žinojimo ir komunikacijos formas;
- suartina bendruomenės narius su bendrąja kultūra, perteikdama ją per dokumentus, kuriuos atrenka kaip tam tikrą kultūros modelio dalį, sutelkia juos į fizinių ir virtualių laikmenų darinį (bibliotekos dokumentų fondą), sudaro fizines ir virtualias galimybes juo naudotis, išskiria vertybes ir rekomenduoja jas vartotojui;
- telkia globaliosios ir vietinės, valstybinės, bendruomeninės ir asme-

ninės patirties informacines ir ideologines raiškas; atveria pasauliui lokalų ir nacionalinį turinį, išsaugo ir perduoda būsimums kartoms tekstinį, publikuotą bei šiuo pagrindu išsaugotą kultūros (mokslo, meno, verslo, turizmo ir kt.) paveldą, anksčiau sukurtas kultūros formas; ugdo gebėjimą bendrauti su skirtingoms kultūrinėms grupėms priklausančiais žmonėmis;

- skatina asmenybės raidą, palaiko asmens, atskirų socialinių grupių ir visos bendruomenės kūrybinę veiklą, organizuodama visų kultūros formų sklaidą; kuria bei palaiko socialinius saitus bei socialines praktikas, atrenka ir perduoda socialinę patirtį, skatina žinojimą teikiančius atskaitos kriterijus asmeniniams pasirinkimams bei atsakingai viešojo gyvenimo plėtrai;
- sukuria jungtį tarp nacionalinės informacijos ir kultūros politikos ir jos įgyvendinimo vietose.

Tuo pat metu savivaldybių viešosios bibliotekos yra įsteigtos savivaldybės teritorijoje, vystosi savivaldybių struktūrose ir yra šios institucijos įstaiga, sukurta valdžios tam, kad įgyvendintų jai (valdžiai) visuomenės deleguotus įgaliojimus. Šalies įstatymai garantuoja gyventojams prieigą prie informacijos ir lavinimosi galimybių, o savivaldos institucijoms Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (2008) priskirtos svarbios savivaldybių viešųjų bibliotekų steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir veiklos priežiūros funkcijos [22]. Šiuo teisės aktu savivaldybėms pavedama steigti ir likviduoti viešąsias bibliotekas, reorganizuoti šias bibliotekas ir (ar) pertvarkyti jų tinklą; numatyti viešųjų bibliotekų veiklos kryptis, tikslus ir uždavinius; nustatyti veiklos sąlygas ir tvarką; priimti ir tvirtinti bibliotekos nuostatus, juos keisti ir papildyti, formuoti bibliotekų tinklą, reguliuoti tinklo bibliotekų darbo ir vartotojų aptarnavimo laiką; finansuoti bibliotekų veiklą (išskyrus dalies bibliotekos fondo dokumentų įsigijimą), taip pat bibliotekų darbuotojų darbą; teikti vietos savivaldos užsakymus bibliotekų paslaugoms ir produktams, reguliuoti mokamų paslaugų kainas ir tarifus; aprūpinti viešąsias bibliotekas patalpomis, įranga, kitomis veiklai įgyven-

dinti reikalingomis materialiomis priemonėmis; sudaryti palankias sąlygas bibliotekų vartotojams ir darbuotojams (remontuoti, šildyti patalpas, aprūpinti darbo ir aptarnavimo vietas komunikacijos priemonėmis ir pan.).

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas (1995), nustatydamas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kompetencijas savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos valdymo srityje, valstybės lygmeniu reguliuoja ir tiesiogiai arba netiesioginiu būdu daro įtaką savivaldybės teritorijoje įsteigtų bibliotekų raidai. Valstybės dalyvavimo vystant savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklą kompetencijos sritims priklauso šios funkcijos: iš dalies (išskyrus periodinius leidinius) finansuoti bibliotekos dokumentų fondo atnaujinimą ir papildymą [21, 6 str. 4 dalis] įskaitant ir dalinį finansavimą įsigyjant licencijuojamas duomenų bazes; nustatyti viešųjų bibliotekų tinklo steigimo savivaldybės teritorijoje principines nuostatas ir pagrindines normas [21, 10 str. 6 dalis]; tvirtinti valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų teikiamų mokamų paslaugų sąrašą ir nustatyti, kad tame sąrašė nesančias paslaugas šios bibliotekos teikia nemokamai; rengti, derinti ir teisės aktų nustatyta tvarka tvirtinti bibliotekų veiklą reglamentuojančius dokumentus (reglamentuoti bibliotekų – tarp jų ir savivaldybių viešųjų – dokumentų fondo apsaugos reikalavimus [21, 19 str.], šio fondo struktūrinius ir sisteminius ryšius su Lietuvos bibliotekų fondų sistema [21, 16 str., 17 str.], leisti teisės aktus, kuriais nustatomas privalomas Lietuvos standartų taikymas bibliotekų veikloje); siekiant užtikrinti tolygesnę visos bibliotekų sistemos raidą šalies teritorijoje, nustatyti valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų plėtros strategiją, rengti ir finansuoti ją įgyvendinančias programas [21, 4 str. 1 dalis]; koordinuoti valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklą, jų dalyvavimą tarpvalstybinėse programose [21, 4 str. 6 dalis]; sukurti ir palaikyti bibliotekų veiklos metodinio aprūpinimo sistemą [21, 8 str., 9 str., 10 str.]; nustatyti bibliotekininkų, dirbančių valstybės ar savivaldybių įsteigtose bibliotekose, atestavimo tvarką, rūpintis jų kvalifikacijos kėlimu [21, 4 str. 12 dalis].

Prisiimdama šiuos įsipareigojimus savivaldybių viešųjų bibliotekų atžvilgiu, valstybė iš esmės remia šių bibliotekų vidinių funkcijų vysty-

mą, todėl suprantama, jog toks valstybės dalyvavimas savivaldybių viešųjų bibliotekų palaikyme neužtikrina šių bibliotekų plėtros, išgyvenimo, o kartais ir jų išlikimo savivaldybių struktūrose. Siekiant sukurti stabilią ir prognozuojamą aplinką, kurioje savivaldybių viešosios bibliotekos galėtų efektyviai veikti, realiai prisidėti prie joms keliamų tikslų įgyvendinimo kuriant žinių visuomenę – skatinti šalies konkurencingumo augimą visose srityse, ugdyti kiekvieno piliečio kultūrinės ir socialines kompetencijas, o per tai ir jų dalyvavimą bei įsitraukimą į mokymąsi, valdymą, bendravimą, padidinti gyventojų galimybes įveikti kultūrinę ir socialinę atskirtį, sustiprinti teritorijos (o kartu ir visos šalies) tapatybę, atskleisti ir paskatinti jos kultūrinę įvairovę ir kūrybiškumo raišką ir kitus uždavinius [19; 20] – labai svarbu, kad ne tik pačios viešosios bibliotekos, bet ir savivaldybių atstovaujamosios bei vykdomosios institucijos vienodai suprastų viešųjų bibliotekų socialines funkcijas, jų paskirtį visuomenėje ir veiklos galimybes konkrečioje teritorijoje [12, p. 10].

Vietos valdžios institucijos yra labai sudėtingos organizacijos, veikiančios itin dinamiškoje aplinkoje. Iš jų reikalaujama identifikuoti bei reaguoti į sudėtingas demografines, socialines, ekonomines ir aplinkos problemas bei į besikeičiančius vartotojų poreikius, piliečių pageidavimus, efektyviai ir taupiai naudoti išteklius, ir atlikti visa tai nuolat prižiūrimoms dėmesingai ir kritiškai visuomenės akiai [3; 5; 7; 29; 30]. Sprendimams labai svarbūs yra politikų ir savivaldybės institucijų tarnautojų vaidmenys, gebėjimas laiku reaguoti į aplinkos pokyčius, personalo kompetencija, reikiamos informacijos prieinamumas.

Savivalda, atsakinga už vietos bendruomenės gerovę, piliečių švietimą, jų gyvenimo kokybės palaikymą, turi labai konkrečių įpareigojimų ir viešųjų bibliotekų vystymui. Iš tiesų neretai savivaldybės aktyviai remia bibliotekų techninį modernizavimą, dalyvauja jų veiklose, palaiko naujoves ir iniciatyvas. Tačiau ir užsienyje, ir mūsų šalyje atliktų mokslinių tyrimų ataskaitose [8; 9; 13; 14; 17; 24; 28], mokslinėse publikacijose [1; 10; 11; 32; 33; 34], bibliotekininkų bendruomenėje išsakomi priekaištai ir valsty-

bės, ir savivaldos atstovams dėl nepakankamo valdžios institucijų dėmesio bibliotekoms, neadekvataus bibliotekų galimybių, jų įtakos visuomenės raidai vertinimo. Su tuo siejamas ir nuolatinis nepakankamas šių įstaigų finansavimas. Reiškiamas susirūpinimas ir nuogąstavimai dėl menko bibliotekų veiklos matomumo politinėse ir socialinėse programose, įgyvendinant reikšmingus ekonominės ir socialinės plėtros uždavinius vietos bendruomenėse. Taigi ir savivaldos institucijoms, ir pačioms viešosioms bibliotekoms tiesiogiai ir netiesiogiai teikiami kaltinimai ne tik ribojant gyventojų teisę naudotis turimais visuomeniniais informacijos ir kultūros ištekliais, bet ir stabdant pačių šių įstaigų vystymąsi.

Pastarojo dešimtmečio Lietuvos tyrinėtojų darbuose pastebima nemažai savivaldybių viešųjų bibliotekų raidos prieštaravimų ir nesklaidumų: tyrimų rezultatai patvirtina, kad viešosios bibliotekos yra intensyviausiai lankomos iš visų savivaldybių įsteigtų kultūros įstaigų, tačiau tik mažiau nei pusę jų (45 proc.) lankantieji žmonės vertina kaip atitinkančias šiuolaikiškos, modernios, aprūpintos tinkamomis technikos priemonėmis bibliotekos apibūdinimą; 10 proc. savivaldybių viešųjų bibliotekų vertinamos kategoriškai neigiamai ir vadinamos atsilikusiomis, nemoderniomis, nepatraukliomis, galinčiomis patenkinti tik elementariausius informacinius ir skaitymo poreikius įstaigomis. Likusią dalį (45 proc.) šių įstaigų jų paslaugų vartotojai vertina apibūdinami skirtingai, tačiau ir čia dažnesni yra neigiami vertinimai. Tvirtinama, jog didžiosios dalies viešųjų bibliotekų, ypač kaimo teritorijoje, galimybės teikti paslaugas yra ribotos dėl lėšų, technologijų, elementarios įrangos stokos, jos labai atsilieka nuo gyventojų poreikių, ir šis atotrūkis vis didėja [8, p. 37-41; 17, p. 67].

Atliktų tyrimų duomenimis, kad *vietos valdžios požiūris į savivaldybių viešąsias bibliotekas* yra pozityvus (yra geras, labai geras, teigiamas, palankus), mano kiek daugiau nei penktadalis (22,8 proc.) savivaldybių gyventojų. Tiek pat gyventojų (21,3 proc.) mano, jog valdžios požiūris į bibliotekas yra kategoriškai neigiamas (blogas, labai blogas, nepatenkinamas, prastas) ir teigia, jog ji (vietos valdžia) yra pasyvi ir bibliotekoms

skiria per mažai dėmesio, šių įstaigų reikalai jai mažai terūpi [8, p. 36], o „<...> bibliotekų materialinis ir techninis pajėgumas didėja daug lėčiau negu gyventojų poreikiai“, „<...> daugeliu atvejų gerais norais, profesionaliu darbu, kultūringu lankytojų aptarnavimu neišsprendžiamos problemos paliekamos spręsti pačioms bibliotekoms“ [8, p. 37].

Tuo tarpu žinių, kokie ir kaip savivaldos struktūrose kuriami viešųjų bibliotekų ateities modeliai ir koks vaidmuo ateityje numatomas šioms įstaigoms bendruomenėse, kuriose jos veikia, kaip vietos savivaldos struktūros gauna joms reikalingą informaciją apie bibliotekas, kuo remiasi savivaldybių politikai ir administracijos darbuotojai, priimdami sprendimus savivaldybių viešųjų bibliotekų vystymo klausimais, kokios atskirų savivaldos struktūrų ir jose dirbančių atsakingų darbuotojų nuostatos, kokie savivaldybių struktūrų atstovų lūkesčiai šių jų teritorijose įsteigtų, jų valdomų ir finansuojamų bei joms pavaldžių institucijų atžvilgiu, yra sukaupta nedaug. Susiklostę valdžios institucijų ir viešųjų bibliotekų santykiai retai analizuojami, nors savivaldybės institucijos dėl joms patikėtos valdžios yra būtent tie socialiniai subjektai, kurie, įgyvendindami savo galias ir naudodami įvairius išteklius ir technologijas (taip pat įstatymus, tradicijas, santykius tarp veikėjų ir pan.), turi visus svertus suteikti šiam sau pavaldžiam objektui (šiuo atveju – viešosioms bibliotekoms) norimą pavidalą.

Tyrimo tikslas: nustatyti viešųjų bibliotekų vystymo kryptingumą savivaldos kultūros sektoriaus raidos kontekste; ištirti savivaldybių viešųjų bibliotekų vaidmenį įgyvendinant savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas, nustatyti savivaldybių viešųjų bibliotekų sąveikas su savivaldos institucijomis problemas.

Tyrimo uždaviniai:

- ištirti, kaip savivaldybės struktūros planavimo dokumentuose identifikuoja viešosios bibliotekos vaidmenį bendruomenėje, kokioms bibliotekos veikloms jos teikia pirmenybę planuodamos kultūrinės bei socialinės veiklos plėtrą ir jos įgyvendinimą savivaldos teritorijose;

- išnagrinėti savivaldos kultūros politiką modeliuojančių, jai atstovaujančių ir veiklą įgyvendinančių struktūrų (savivaldybių tarybų narių, savivaldybių administracijos darbuotojų) požiūrį į savivaldybių viešąsias bibliotekas ir jų vaidmenį bendruomenės gyvenime;
- nustatyti pagrindines savivaldybių ir savivaldybių viešųjų bibliotekų sąveikos problemas;
- parengti išvadas, kurios galėtų būti pagrindu sprendžiant savivaldos institucijų ir savivaldybių viešųjų bibliotekų sąveikos problemas.

Pagrindinės tyrime vartotos sąvokos

Vietos savivalda – įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuri turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją.

Savivaldybė – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą ir jos sudarytas, jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas.

Savivaldybės viešoji biblioteka – visiems vartotojams prieinama savivaldybės biblioteka ir jos teritoriniai struktūriniais padaliniais (filialais), įsteigti savivaldybės teritorijoje.

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti institucijos misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius

Strateginio planavimo dokumentas – dokumentas, kuriame pateikiami vienos ar kelių valdymo sričių plėtros tikslai, numatomi mechanizmai jiems įgyvendinti ir siektini rezultatai.

Strateginis plėtros planas (savivaldybės) – savivaldybės teritorijos raidos planavimo dokumentas, parastai rengiamas 5–10 metų laikotarpiui. Planas numato savivaldybės raidos tendencijų apžvalgą, pateikia jos viziją, apibūdina

prioritetus, tikslus ir uždavinius, numato lėšų ir žmogiškų išteklių poreikį, pateikia SSGG (stiprybių, silpnybių, grėsmių, galimybių) analizę.

Strateginis veiklos planas (savivaldybės) – savivaldybės veiklos vidutinės trukmės (3 metų) planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į aplinkos analizę, suformuluota savivaldybės misija, strateginiai tikslai, aprašomos savivaldybės vykdomos programos, jų tikslai, siekiami rezultatai ir numatomi finansavimo šaltiniai šioms programoms įgyvendinti.

Kultūrinės kompetencijos – asmenybinio ugdymo(-si) noras ir gebėjimai siekiant įsisavinti kultūrinę patirtį, mokėjimus vertinti kultūrinės realijas, dalyvauti kultūriniame gyvenime, puoselėti ir plėtoti kultūrinį paveldą.

Kultūrinių kompetencijų ugdymas viešosiose bibliotekose – bendruomenės narių prigimtinės ir įgytosios kultūros plėtra, kultūros ir kultūrine prasme svarbių reiškinių perdavimas atrenkant, kaupiant, klasifikuojant, sudarant vertybinius informacijos modelius, kuriant ir nuolat atnaujinant šią informaciją bendruomenei.

Socialinės kompetencijos – asmens noras ir gebėjimas įsisavinti sociokultūrinę patirtį (normas, vertybes, elgesio modelius, nuostatas, tradicijas, kolektyvinius vaizdinius ir pan.), panaudoti šią patirtį savo gyvenime ir santykiuose su kitais žmonėmis, aktyviai ir atsakingai dalyvauti bendruomenės ir visuomenės gyvenime.

Socialinių kompetencijų ugdymas viešojoje bibliotekoje – bibliotekos ir bendruomenės narių komunikavimas, kurio metu perduodama ir kuriama sociokultūrinė patirtis, normos ir vertybės, skatinama pasirinkti teisingus socialinius orientyrus ir gebėjimą organizuoti savo veiklą pagal tuos orientyrus, sudaromos galimybės bendruomenės nariams dalyvauti visuomenės gyvenime.

1.1.1. Tyrimo metodika

Tyrimas buvo atliekamas remiantis nuostata, jog vietos valdžios ir viešosios bibliotekos instituciniai santykiai gana patikimai atsiskleidžia per strateginio planavimo mechanizmą. Rengiant tyrimo metodiką buvo įvertinta, kad Lietuvos savivaldybėse taikoma įvairi strateginio planavimo praktika. Strateginiai savivaldybių *veiklos planai* dažniausiai rengiami savivaldybių administracijų darbuotojų jėgomis, taigi jų kokybė ir turinys labai priklauso ir nuo turimos informacijos apie atskirus veiklos sektorius bei institucijas, ir nuo juos rengiančio personalo kompetencijų, patirties bei pasirenkamų strateginio planavimo metodikų. Didžioji dalis ištirtų savivaldybių *strateginių plėtros planų* buvo parengti bendradarbiaujant su kitomis įstaigomis, turinčiomis specialių strateginio planavimo kompetencijų: regionų plėtros agentūromis, aukštosiomis mokyklomis, strateginio valdymo bendrovėmis, kitomis institucijomis, teikiančiomis konsultacines projektų rengimo ir valdymo paslaugas viešojo sektoriaus organizacijoms.

Bandomojo tyrimo metu nustatyta, jog nepaisant strateginių planavimo dokumentų ir jų turinio įvairovės, visuose bandomajam tyrimui atrinktuose ir ištirtuose planavimo dokumentuose laikomasi pagrindinių strateginio planavimo principų. Dėl to daroma prielaida, jog savivaldybėse yra panašiai suprantami planavimo tikslai: 1) patikimai apibrėžti atskiro sektoriaus ar atskiros institucijos būklę, ir galimą jos ateitį savivaldos plėtros strategijoje, 2) naudojant organizacines priemones, nužymėti gaires sektoriaus ar institucijos raidai visos teritorijos vystymo kontekste. Patikrinta ir nustatyta, jog strateginis planavimas yra suprantamas ir laikomas reikalingu tam, kad būtų įforminti ir suderinti visų dalyvaujančių veiklos subjektų interesai prognozuojant teritorijos ateitį, skirtu užtikrinti, kad konkreti institucija ir funkcionuotų kaip sistemos dalis, ir turėtų aiškią savo raidos viziją bei suprastų savo vietą bendrojoje sistemoje. Todėl nuspręsta, jog strateginio planavimo dokumentų analizė suteikia pakankamą pagrindą tyrimo tikslams įgyvendinti.

Strateginio planavimo principai taip pat sąlygoja prielaidą, jog tiems savivaldybės teritorijoje veikiančioms planavimo subjektams, kuriems planavimo dokumente priskirta *atsakomybė už plano vykdymą*, turės būti skiriami to plano įgyvendinimui reikalingi ištekliai. Todėl tyrime buvo analizuojami ir nustatomi savivaldybių viešųjų bibliotekų, kaip savarankiškai veikiančių subjektų, bei jų dalyvavimo bendrose veiklose su kitomis institucijomis identifikavimo požymiai, darant prielaidą, jog formalus institucijos įvardijimas planavimo dokumente pagrįstai leidžia tikėtis, kad numatytai priemonei įgyvendinti bus skiriami ir atitinkami ištekliai, o šios institucijos dalyvavimas įgyvendinant konkrečias veiklas laikomas svarbiu ir reikšmingu faktu įgyvendinant bendras veiklos strategijas. Tai kartu sudaro galimybes įvertinti, kokios viešųjų bibliotekų veiklos kryptys, kurios veiklos ir joms įgyvendinti skirtos priemonės yra aiškiai išskiriamos ir apibrėžtos, kuriose veiklose viešųjų bibliotekų dalyvavimas yra numanomas (neaptartas, konkrečiai nenumatytas, galimas, bet nebūtinai ir pan.). Šie faktoriai taip pat leidžia nustatyti viešųjų bibliotekų reikšmingumo ir pasitikėjimo jų gebėjimais veikti savivaldybės įstaigų sistemoje požymius.

Pagrindinis šaltinis atliekant tyrimą buvo **oficialūs dokumentai** – savivaldybių strateginiai *plėtros* ir *veiklos* planai, taip pat nedidelė dalis (8,5 proc. viso planavimo dokumentų masyvo) atskiroms savivaldybių veiklos sritims skirtų veiklos *programų* – tuo atveju, kai savivaldybė veiklos planavimui buvo parengusi tik atskirų savo veiklos sričių vystymo programas.

Kadangi gana reikšmingai skiriasi savivaldybėse parengtų planavimo dokumentų rūšių rengimo metodika, parengtų planavimo dokumentų skaičius bei šių dokumentų turinys, buvo tiriami visi konkrečioje savivaldybėje parengti ir savivaldybės atstovaujamosios institucijos (savivaldybės tarybos) patvirtinti planavimo dokumentai, atrankos kriterijumi pasirenkant planavimo laikotarpio duomenis: tyrimui buvo atrinkti visi pagrindiniai su kultūros srities raida susiję konkrečioje savivaldybėje

parengti ir patvirtinti (galiojantys) planavimo dokumentai, kurių veiklų planavimo laikotarpis apima 2013 metus.

Pirminę planavimo dokumentų atranką, jų analizę atliko ir tyrimui reikalingus duomenis į iš anksto sukurtas ir parengtas unifikuotas formas (duomenų blankus) registravo apskričių viešųjų bibliotekų tyrėjai. Jie vadovavosi atmintine, parengta tyrimo *Struktūrintosios (Content) analizės metodo taikymas atliekant koordinuotąjį tyrimą „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“* koordinatorių. Atmintinėje buvo detalai aptarta planavimo dokumentų, peržiūrėtinų planavimo dokumentų tekstų dalių atrankos, tiriamojo teksto duomenų rinkimo ir įrašymo duomenų blankuose, išvestinių duomenų ir rodiklių skaičiavimo metodika [26]. Kiekvienos apskrities viešosios bibliotekos tyrėjas analizavo savo atstovaujamos bibliotekos teritorijai (toliau vadinamai **regionu**) priskirtų savivaldybių planavimo dokumentus; regionuose surinkti duomenys vėliau buvo sujungti vieną duomenų masę tokiu būdu, kad šio masės kokybinės ir kiekybinės charakteristikos galėjo būti tiriamos pagal įvairius tyrimui reikalingus požymius.

Ištirtų dokumentų masę sudaro 142 oficialių dokumentų tekstai, sudaryti ir patvirtinti visų (60) šalies savivaldybių institucijose ir viešai skelbiami savivaldybių interneto svetainėse (*sąrašą žr. 9 priede*): 76 strateginiai plėtros planai (ir jų atnaujinti variantai), 54 strateginiai veiklos planai, 11 kultūros programų ir 1 investicijų programa. Ištirtų planavimo dokumentų priklausomybė atskiriems regionams yra tokia: Kauno regionas (Kauno ir Marijampolės apskritys) – 46, Klaipėdos regionas (Klaipėdos ir Tauragės apskritys) – 21, Panevėžio regione (Panevėžio ir Utenos apskritys) – 25, Šiaulių regione (Šiaulių ir Telšių apskritys) – 26, Vilniaus regione (Vilniaus ir Alytaus apskritys) – 24 dokumentai.

1 lentelė. *Ištirtų savivaldybių planavimo dokumentų skaičius ir jų pasiskirstymas pagal dokumentų rūšis ir regionus*

Eil. nr.	Regionas/apskritys	Savivaldybių skaičius	Išanalizuota dokumentų	Iš jų pagal dokumentų rūšis			Vidutiniškai dokumentų vienai savivaldybei
				Strateginių plėtros planų	Strateginių veiklos planų	Kultūros ir investicijų programų	
1.	KAUNO REGIONAS (Kauno apskritis, Marijampolės apskritis)	13	46	21	25	0	3,5
2.	KLAIPĖDOS REGIONAS (Klaipėdos apskritis, Tauragės apskritis)	11	21	15	6	0	1,9
3.	PANEVĖŽIO REGIONAS (Panevėžio apskritis, Utenos apskritis)	12	25	13	9	3	2,1
4.	ŠIAULIŲ REGIONAS (Šiaulių apskritis, Telšių apskritis)	11	26	10	8	8	2,4
5.	VILNIAUS REGIONAS (Vilniaus apskritis, Alytaus apskritis)	13	24	17	6	1	1,8
Iš viso regionuose		60	142	76	54	12	2,4

Kiek daugiau nei pusę visų ištirtų dokumentų tekstų (53,5 proc.) sudaro savivaldybių strateginių *plėtros* planų tekstai, 38,0 proc. – savivaldybių *veiklos* planų, 8,5 proc. – savivaldybių kultūros ir investicijų programų tekstai. Kauno ir Šiaulių regionuose ištyrinėta daugiau strateginių veiklos planų (Kauno regionas), veiklos planų ir programų (Šiaulių regionas), arba, kitaip tariant, tekstų, kuriuose detaliau atskleidžiamas veiklos turinys, pateikiama daugiau konkrečių priemonių numatytiems tikslams įgyvendinti, veikla prognozuojama artimiausiam 3 metų laikotarpiui, taigi ir identifikuojama detaliau bei konkrečiau: Kauno regione *strateginių veiklos planų tekstai* sudaro 54,3 proc., Šiaulių regione – strateginių *veiklos planų ir programų tekstai* – 61,5 proc. Kituose regionuose strateginių *plėtros* planų ištirta kiek daugiau nei kitų rūšių planavimo dokumentų: Panevėžio regione strateginiai *plėtros* planai sudaro 52,0 proc. visų ištirtų dokumentų, Klaipėdos regione šie dokumentai sudaro 71,4 proc., Vilniaus regione – 70,8 proc. ištirtų dokumentų tekstų.

Pagrindiniams tyrimo tikslams kaip atskiri duomenų masyvai buvo analizuojamos dvi pagrindinės planavimo dokumentų tekstų dalys:

1) tekstai, kuriuose į vadinamąsias SSGG matricos kategorijas, arba *stiprybių, silpnų, galimybių ir grėsmių* grupes, suskirstomi kuriamąją strategiją lemiantys veiksniai ir kuriais remiamasi formuluojant savivaldybės plėtros tikslus bei uždavinius ir numatant priemones jiems įgyvendinti;

2) strategijos dalies tekstai, kuriuose aprašomos ir (arba) nurodomos svarbiausios institucijos veiklos kryptys, užsibrėžti tikslai, numatyti rezultatai ir priemonės tiems rezultatams pasiekti.

Siekiant išsiaiškinti regioninius požymius, kaip atskiri duomenų masyvai buvo analizuojami ir atskiruose regionuose surinkti duomenys; be to, apskričių viešųjų bibliotekų tyrėjai savarankiškai parengė detalias visų 5 regionų savivaldybių planavimo dokumentų bei kiekvienam regionui priskirtų savivaldybių politikų bei administracijos darbuotojų anketinės apklausos analizės rezultatų apibendrinimus (atskirų regionų savivaldybių integravimo į vietos savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas tyrimo ataskaitas).

Oficialių dokumentų analizei buvo taikomas struktūrizuotos turinio (*content*) analizės metodas.

Iš planavimo dokumentų tekstų buvo atrenkami su viešųjų bibliotekų veikla susiję visose analizuotose planavimo dokumentų dalyse surasti sakiniai, frazės, tekstų dalys, kurie atitiko bandomojo tyrimo metu išskirtų kategorijų turinį. Visa savivaldybių planavimo dokumentuose užfiksuota ir potencialiai galima savivaldybių viešųjų bibliotekų veikla tyrimo tikslams buvo identifikuota 63 turinio vienetais, kurie sugrupuoti į 18 pagrindinių indikatorių (subkategorijų); šie indikatoriai, savo ruožtu, sugrupuoti į 6 savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos kategorijas. Turinio vienetai buvo išskirti ir kodavimo sistema buvo sudaryta atlikus bandomąjį tyrimą, o koduojamų veiklų formuluotės ir turinys patikslintas įvertinus viešųjų bibliotekų veiklos galimybes įgyvendinant esminius LR kultūros politikos dokumentus: Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires

(2010), Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“ (2012) (žr. *Strateginio planavimo dokumentų analizės duomenų kodavimo lentelę*). Buvo nustatytas nebaigtinis turinio vienetų skaičius (pradinis variantas – 61 turinio vienetas), o tyrėjams numatyta galimybė papildyti turinio vienetų sąrašą ir kitais įrašais, jei jie tyrimo metu bus atskleisti dokumentų tekstuose.

Pagrindinis šio tyrimo tikslas metodologine prasme buvo atskleisti ir išsiaiškinti viešųjų bibliotekų veiklų identifikavimo savivaldybių planavimo dokumentuose intensyvumą bei nustatyti pagrindines veiklas (temines kategorijas), kuriomis apibūdinama viešųjų bibliotekų raiška ir jų funkcionavimas savivaldos sistemoje. Todėl prioritetas tyrinėjant planavimo dokumentų tekstus buvo teikiamas kiekybinės analizės metodui, kuris suteikia galimybę surinkti ir išanalizuoti konkrečius ir išmatuojamus duomenis, statistiškai pagrįsti reikšmes, kurias savivaldybių planavimo dokumentų rengėjai suteikia atskiroms viešųjų bibliotekų veiklų sritims ir kurios, jų vertinimu, identifikuoja ir atskleidžia viešųjų bibliotekų paskirtį, jų tikslus ir uždavinius konkrečioje socialinėje aplinkoje, yra svarbios ir reikšmingos bendrame savivaldos kultūrinės ir socialinės veiklos kontekste. Kartu šis metodas sudarant tyrimo instrumentą leidžia sujungti dvi dimensijas: ne tik nustatyti esamą situaciją, bet ir kategorijų bei subkategorijų turinyje integruoti siektinas bibliotekų veiklos sritis ir išmatuoti jų paplitimą planuojant bibliotekų veiklą vidutinės trukmės laikotarpiui.

Bandomajame tyrime buvo panaudotas kokybinės *content* analizės metodas atliekant šio tyrimo metu nagrinėtuose tekstuose užkoduotos informacijos identifikavimo funkciją turinio vienetų, kategorijų ir subkategorijų sudarymo procese. Plečiant ir gilinant pristatomo tyrimo rezultatus, o ypač siekiant numatyti asmenų, kuriančių planavimo dokumentus, kompetencijų plėtojimo poreikius, būtų labai pravartu atlikti planavimo ir dokumentų tekstų kokybinę analizę. Ji padėtų atskleisti ne tik objektyvius duomenis, bet ir planavimo dokumentus kuriančių asmenų reflektavimo procesą, nustatyti konkretaus konteksto, kuriame veikia viešoji bib-

lioteka, ypatumus, tuo pačiu leistų pateikti rekomendacijas, visų pirma, planavimo dokumentų sudarytojams.

Atsižvelgiant į tyrimo tikslus ir pasirinktą metodiką, struktūrintosios turinio analizės duomenims rinkti ir apibendrinti parengti 4 duomenų blankai:

1. Strateginio planavimo dokumentų strategijos dalies tekstų duomenų registravimo lentelė (*N* regiono duomenys) (2 priedas);
2. Kategorijų ir subkategorijų pasikartojimo dažnių *N* regiono savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė (3 priedas);
3. Kategorijų ir subkategorijų intensyvumo vertinimų *N* regiono savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė (4 priedas);
4. SSGG matricų tekstų duomenų registravimo lentelė (*N* regiono duomenys) (5 priedas).

Tyrimo tikslams pritaikyti 4 duomenų vertinimo rodikliai:

- 1) turinio vienetų pasikartojimo dažnio, arba turinio vienetų **reikšmingumo, rodiklis**, santykinis dydis nusakantis, kiekvienos tyrimui išskirtos savivaldybių viešosios bibliotekos veiklos (kategorijos ir subkategorijos) svarbą ir reikšmingumą kitų veiklų kontekstuose ir apskaičiuojamas kaip procentinė atskirai kategorijai arba subkategorijai priskiriamų turinio vienetų dalis bendrame turinio vienetų masyve;
- 2) turinio vienetų **intensyvumo rodiklis**, nusakantis kiekvienos viešosios bibliotekos veiklos pripažinimo, institucinio vertinimo (intensyvumo) lygį, užfiksuotą planavimo dokumentuose, ir parodantis viešosios bibliotekos atsakomybės laipsnį, įgyvendinant konkrečias planavimo dokumentuose numatytas priemones. Intensyvumo rodiklio vertinimui nustatyta 5 balų sistema (2 lentelė): aukščiausiu balu vertinama ta priemonė, kurią įgyvendinant numatoma tiesioginė viešosios bibliotekos atsakomybė. Su kitomis kultūros ir / ar savivaldybės institucijomis pasidalyta atsakomybė vertinama žemesniais balais.

2 lentelė. Intensyvumo rodiklio nustatymo ir įvertinimo balais lentelė

Eil. nr.	Vykdytoju ar atsakingu asmeniu nurodyta:	Vertinimas balais
1.	Rajono (miesto) planuose ir programose neminimas	0
2.	Kultūros įstaigos kartu su kitomis institucijomis	1
3.	Tik kultūros įstaigos (bendra kultūros įstaigų atsakomybė)	2
4.	Savivaldybės institucija, atsakinga už kultūros įstaigas savivaldybėje	3
5.	Viešoji biblioteka kartu su kitomis institucijomis	4
6.	Viešoji biblioteka	5

Visi turinio vienetai pagal jiems suteiktus intensyvumo balus papildomai suskirstyti į 3 *veiklos intensyvumo lygius*:

- I intensyvumo lygiui priskirti turinio vienetai, kuriais planavimo dokumentų tekstuose fiksuojama pačių viešųjų bibliotekų veikla, o už šios veiklos įgyvendinimą tiesioginė atsakomybė priskiriama viešajai bibliotekai (intensyvumo rodiklis – 5);
- II intensyvumo lygiui priskirti turinio vienetai, kai planavimo dokumentuose fiksuojama veikla, kurioje viešosios bibliotekos dalyvavimas yra užfiksuotas dokumento tekste, viešųjų bibliotekų atsakomybė nurodoma šalia visų šioje veikloje dalyvaujančių institucijų (intensyvumo rodiklis – 4);
- III intensyvumo lygiui priskirti turinio vienetai, su bibliotekų veikla susiję latentiniais požymiais, kai viešosios bibliotekos dalyvavimas arba potenciali galimybė dalyvauti planavimo dokumente užfiksuotoje veikloje pagrįstai nuspėjama, tačiau atsakomybė už šios veiklos įgyvendinimą nustatoma apibendrintai įvardytai institucijų grupei (intensyvumo balai – 1, 2, 3).

Papildomam vertinimui buvo sudaryti 2 duomenų vertinimo indeksai:

1. viešųjų bibliotekų veiklų *reikšmingumo indeksas*, santykinis dydis, kiekybiškai apibūdinantis turinio vienetų pasiskirstymą pagal kiekvienos veiklos reikšmingumo požymius atskiruose duomenų masyvuose ir šiame tyrime naudojamas veiklų kategorijų ir subkategorijų paplitimo planavimo

- dokumentuose lygiu įvertinti (indeksų skaičiavimo metodiką žr. *6 priede*).
2. viešųjų bibliotekų **veiklų matomumo indeksas**, santykinis dydis, kiekviškai apibūdinantis turinio vienetų pasiskirstymą pagal kiekvienos veiklos intensyvumo lygį atskirose veiklų kategorijose ir šiame tyrime leidžia nustatyti ir palyginti viešųjų bibliotekų vaidmenį dviejuose pagrindiniuose kontekstuose: viešųjų bibliotekų veiklos matomumą regionų planavimo dokumentuose, viešųjų bibliotekų veiklos matomumą atskirose veiklų kategorijose (indeksų skaičiavimo metodiką žr. *6 priede*).

Kitu svarbiu tyrimo informacijos šaltiniu tapo **savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų apklausa**. Anketine apklausa buvo siekiama išsiaiškinti savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų nuomonę apie tai, kaip savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja skatinant socialinius ir kultūrinius procesus savivaldos teritorijoje, kaip savivaldybių politikai ir administracijos darbuotojai mato savivaldybių viešųjų bibliotekų vietą ir vaidmenį savivaldybės plėtros strategijose, įvertinti politikų ir savivaldybių administracijos požiūrį į savivaldybių viešąsias bibliotekas ir jų vietą bendruomenės gyvenime, išsiaiškinti neišnaudojamas bibliotekų galimybes efektyviai dalyvauti savivaldybės veiklose sprendžiant svarbius jos bendruomenei klausimus, stiprinant bibliotekų vaidmenį vietos bendruomenės gyvenime. Šie atsakymai taip pat sudarė galimybę patikslinti, kaip politikų ir administracijos darbuotojų pateikti duomenys koreliuoja su struktūrizuotos analizės gautais rezultatais (anketas žr. *7, 8 prieduose*).

Iš savivaldybių administracijos darbuotojų buvo pasirinkta tikslinė grupė – savivaldybių tarnautojai, dirbantys savivaldybių administracijų kultūros skyriuose arba kituose struktūriniuose padaliniuose, susijusiuose su šios veiklos savivaldybės teritorijoje valdymu, administravimu, koordinavimu ir pan., tų padalinių vadovai, vyriausieji ir (ar) vyresnieji specialistai, taip pat struktūrinių padalinių, susijusių su savivaldybės plėtros ir / ar veiklos strateginiu planavimu, vadovai, jų pavaduotojai arba specialistai. Į internetu parengtų ir išplatintų anketų klausimus atsakė 88 savivaldybių tarybų nariai ir 167 savivaldybių administracijos darbuotojai. Iš 60 savi-

valdybių į anketas atsakė 53-jų (88,3 proc.) savivaldybių administracijos darbuotojai, neatsakė – 7-ių (12,7 proc.) savivaldybių administracijos darbuotojai. Iš jų pagal regionus: Kauno regionui atstovauja 36 tarnautojai, Šiaulių, Panevėžio ir Vilniaus – po 33, Klaipėdos – 32. Į anketos klausimus atsakė kiek daugiau nei pusės (33-jų, arba 55,0 proc. visų šalies savivaldybių) politikai. Į anketas atsakusių savivaldybių tarybų nariai taip pat atstovauja visiems šalies regionams: Kauno regionui – 15, Klaipėdos – 10, Panevėžio – 17, Šiaulių – 14, Vilniaus – 32.

1.2. Tyrimo rezultatų analizė

1.2.1. Viešųjų bibliotekų veiklos identifikavimas savivaldybių planavimo dokumentuose

Tyrimo duomenys rodo, jog vidutiniškai *vienos savivaldybės* planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų veikla, kai ji identifikuojama visais trimis intensyvumo lygiais – tiek viešosios bibliotekos tiesioginei atsakomybei priskirtoji veikla (I intensyvumo lygis), tiek veikla, įgyvendinama viešajai bibliotekai bendradarbiaujant su kitomis institucijomis, kai yra nurodoma ir bibliotekos atsakomybė (II intensyvumo lygis), taip pat tuomet, kai planavimo dokumente identifikuojami tik latentiniai dalyvavimo požymiai, t. y. viešoji biblioteka neįvardijama kaip tos veiklos dalyvis, tačiau pagrįstai manoma, kad ši įstaiga toje veikloje dalyvauja arba turi galimybę dalyvauti (III intensyvumo lygis) – minima 20,4 karto. Vidutiniškai viename *planavimo dokumente* (n = 142) visais trimis intensyvumo lygiais matuojama viešųjų bibliotekų veikla minima 8,6 karto.

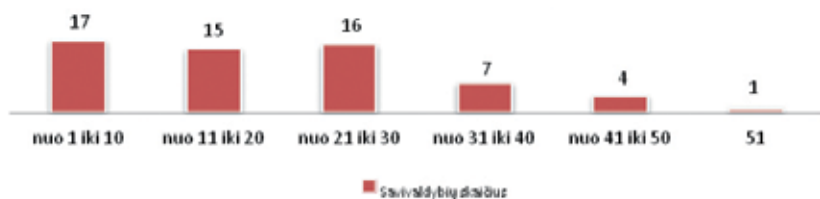
Turinio vienetai atskirų savivaldybių planavimo dokumentuose pasiskirstę netolygiai. Dominuoja mažesni nei vidutiniai turinio vienetų pasikartojimų dažniai. Dažniausiai viešųjų bibliotekų veikla savivaldybės planavimo dokumentuose identifiukuota 51 turinio vienetu (1 savivaldybė), mažiausiai – 4 turinio vienetais (1 savivaldybė) (3 lentelė ir 1 pav.).

Turinio vienetai, kuriuose *identifikuojama* viešoji biblioteka ir jos atsakomybė šias veiklas įgyvendinant (I ir II intensyvumo lygiais matuojami turinio vienetai), ir turinio vienetai, kurie identifikuoja latentines viešosios bibliotekos veiklas, už kurių įgyvendinimą nurodoma bendra kultūros įstaigų, kitų savivaldos institucijų atsakomybė (III intensyvumo lygis), bendrame turinio vienetų masyve pasiskirstę beveik po lygiai (atitinkamai 46,4 proc. ir 53,6 proc. turinio vienetų masyvo). Tie turinio vienetai, kuriuose identifikuojama savarankiška viešųjų bibliotekų veikla ir nurodoma savarankiška atsakomybė už įgyvendinamas veiklas (I intensyvumo lygiu matuojami turinio vienetai), sudaro penktadalį (20,4 proc.)

turinio vienetų masyvo, o vidutiniškai vienos savivaldybės planavimo dokumentuose identifikuojama 4 (4,1) turinio vienetais.

3 lentelė. *Turinio vienetų pasikartojimo dažnis atskirose planavimo dokumentų struktūrinėse dalyse*

Planavimo dokumento struktūros dalis	Turinio vienetų pasikartojimo dažnis						Iš viso pasikartojimo dažnių	Vidutiniškai 1 savivaldybės planavimo dokumentuose
	I intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai		II intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai		III intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai			
	Pasikartojimo dažnių skaičius	Vidutiniškai 1 savivaldybės planavimo dokumentuose	Pasikartojimo dažnių skaičius	Vidutiniškai 1 savivaldybės planavimo dokumentuose	Pasikartojimo dažnių skaičius	Vidutiniškai 1 savivaldybės planavimo dokumentuose		
SSGG matricos tekstuose	58	0,97	19	0,3	246	4,1	323	5,4
Strategijos dalies tekstuose	190	3,2	298	5,0	407	6,8	895	15,0
Iš viso	248	4,1	317	5,3	653	10,9	1218	20,4

1 pav. *Turinio vienetų pasikartojimo dažnių pasiskirstymas savivaldybių planavimo dokumentuose*

Turinio vienetai ir jų pasiskirstymas savivaldybių planavimo dokumentų SSGG matricų tekstuose

Vieno iš planavimo dokumentų elemento – SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių) matricos tekstų analizės, šių tekstų kiekybiniai bei turinio požymiai buvo tiriami siekiant išsiaiškinti pozicijas, kurias užima kultūros sektoriuje viešosios bibliotekos, planavimo dokumentuose atskleidžiamus viešųjų bibliotekų konkurencinius privalumus ir trūkumus, nustatyti, kokiomis pagrindinėmis nuostatomis remiantis savival-

dybių planavimo dokumentuose modeliuojama viešųjų bibliotekų raida.

SSGG matricų tekstai rasti ne visų savivaldybių planavimo dokumentuose. SSGG matricų tekstai, skirti veiksnių, susijusių su viso kultūros lauko (visų savivaldybės kultūros įstaigų, veikiančių savivaldybės teritorijoje) pozicijų, privalumų ir trūkumų vertinimu, rasti didžiosios dalies (49, arba 82 proc.), savivaldybių planavimo dokumentuose. SSGG matricos tekstų turinio vienetai, kuriuose identifikuojama tiesioginė viešųjų bibliotekų įtaka kultūros vystymui (I intensyvumo lygis, intensyvumo rodiklis 5) rasti tik 24-ių (40 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose. Vidutinis pasikartojimo dažnis vienos savivaldybės, kurioje šie tekstai rasti (n = 24) planavimo dokumentuose – 2,3, mažiausias (po 1) – Trakų, Lazdijų rajonų ir Alytaus miesto (visi – Vilniaus regionas) savivaldybių planavimo dokumentuose, didžiausias – 6 (Utenos rajono, Panevėžio regionas) savivaldybės planavimo dokumentuose. Mažiau nei vidutiniškai šiuo intensyvumo lygiu matuojamų turinio vienetų rasta 13-os (54 proc.) (n = 24) savivaldybių planavimo dokumentuose, daugiau nei vidutiniškai – 11-os (46 proc.) (n = 24) savivaldybių planavimo dokumentuose.

Ryškesnių regioninių skirtumų identifikuojant veiklas SSGG matricų tekstuose nenustatyta. Savarankiška viešųjų bibliotekų veikla šiuose tekstuose kiek rečiau nei kituose regionuose identifikuojama Vilniaus (Vilniaus ir Alytaus apskričių) regiono savivaldybių planavimo dokumentuose: I intensyvumo lygiu matuojamų turinio vienetai rasti 4 iš 13, arba trečiosios dalies (30,1 proc.) šio regiono savivaldybių planavimo dokumentuose. Kauno, Klaipėdos, ir Šiaulių regionams priskirtų savivaldybių planavimo dokumentų SSGG matricos tekstuose viešosios bibliotekos identifikuojamos 1 arba 2 turinio vienetais vidutiniškai 1-os savivaldybės planavimo dokumentuose. Kiek dažniau nei kituose regionuose viešosios bibliotekos I intensyvumo lygiu identifikuojamos Panevėžio regiono savivaldybių planavimo dokumentuose, šiame regione palyginti mažiau ir savivaldybių (6 iš 12, arba 50,0 proc.), kurių planavimo dokumentuose viešosios bibliotekos apskritai SSGG matricos tekstuose nėra identifikuojamos.

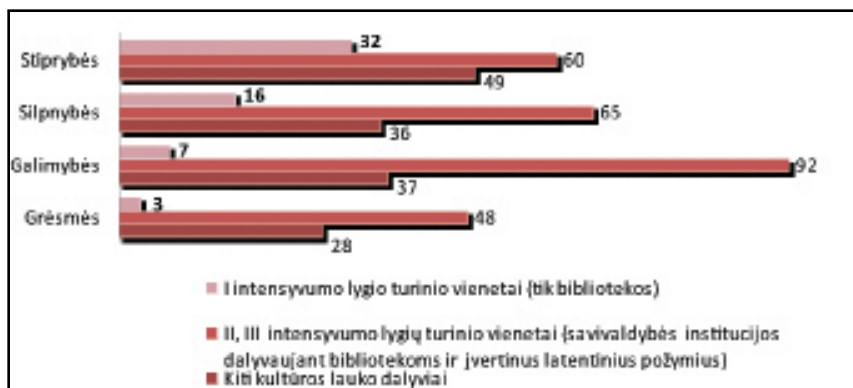
Viešųjų bibliotekų veiklų pozicionavimas savivaldybių kultūros strategijas lemiančių veiksnių SSGG (*stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių*) vertinimuose

Ištirtų dokumentų SSGG matricų tekstuose rasti 473 turinio vienetai, apibūdinantys visam kultūros laukui priklausančių kultūros įstaigų, veikiančių savivaldybių teritorijoje, požymius. Iš jų 323 (68,3 proc.) turinio vienetai identifikuoja veiklą, kuri ir tiesiogiai siejama su viešųjų bibliotekų veikla, ir (arba) šie turinio vienetai turi su bibliotekų veikla susijusių latentinių požymių. Tarp jų 58 turinio vienetai (12,3 proc. turinio vienetų, nusakančių viso kultūros lauko požymius) apibūdina tuos požymius, kuriems daro įtaką *pačios viešosios bibliotekos* (I intensyvumo lygiu matuojami turinio vienetai) (4 lentelė ir 2 pav.).

Turinio vienetų pasiskirstymo pagal SSGG matricos kategorijas analizė rodo, jog savivaldybių planavimo dokumentuose visas kultūros laukas kiek dažniau apibūdinamas *stiprybių* ir *galimybių* nei *silpnybių* ir *grėsmių* kategorijomis. Nors pagal atskiras SSGG matricos kategorijas visi kultūros lauką apibūdinantys faktoriai pasiskirsto beveik po lygiai, jų struktūroje yra kiek daugiau turinio vienetų, nurodančių vertingus kultūros lauko faktorius, kuriančius pozityvų šio lauko pagrindą (*stiprybių* kategorija, 29,8 proc. visų SSGG matricos tekstuose rastų turinio vienetų). Išorinius ir vidinius faktorius, kurie gali būti naudingi kultūros lauko vystymui (*galimybių* kategorija) identifikuoja 28,8 proc. visų SSGG matricos tekstuose rastų turinio vienetų; teiginiai, identifikuojantys kultūros lauko faktorius, žalingus šio lauko plėtrai (*silpnybių* kategorija) sudaro 24,7 proc. visų SSGG matricos tekstuose rastų turinio vienetų; faktoriai, kurie gali tapti kliūtimis numatomai kultūros lauko plėtrai (*grėsmių* kategorija), sudaro 16,7 proc. visų SSGG matricos tekstuose rastų turinio vienetų (4 lentelė).

4 lentelė. Turinio vienetų pasiskirstymas atskirose SSGG matricos kategorijose

SSGG matricos kategorijos pavadinimas	Rasta turinio vienetų viso kultūros lauko faktoriams apibūdinti n = 49		Iš jų: rasta turinio vienetų viešosioms bibliotekoms kartu su kitomis institucijomis, įvertinus latentinius požymius (I, II, III intensyvumo lygiai) n = 49			
	Rasta turinio vienetų	Vidutiniškai vienos savivaldybės planavimo dokumentuose	Rasta turinio vienetų	Turinio vienetų vidutiniškai vienos savivaldybės planavimo dokumentuose (n = 49)	Iš jų: tik bibliotekoms (I intensyvumo lygis, intensyvumo rodiklis = 5); n = 24	
					Rasta turinio vienetų	Vidutiniškai vienos savivaldybės planavimo dokumentuose
STIPRYBĖS	141	2,9	92	1,9	32	1,3
SILPNYBĖS	117	2,4	81	1,7	16	0,7
GALIMYBĖS	136	2,8	99	2,0	7	0,3
GRĖSMĖS	79	1,6	51	1,0	3	0,1
Iš viso turinio vienetų	473	9,7	323	6,6	58	2,4

2 pav. Turinio vienetų pasiskirstymas pagal SSGG matricos kategorijas (pasikartojimo dažniai ir intensyvumo lygiai)

323 turinio vienetai (68,3 proc. visam kultūros laukui apibūdinti identifikuojamų turinio vienetų), identifikuoja viešųjų bibliotekų veiklas, turinčias I, II bei III intensyvumo lygiais matuojamų veiklų požymių. Didžioji dalis šių turinio vienetų priklauso *galimybės* (99, arba 72,8 proc. kultūros lauko *galimybės* apibūdinti rastų turinio vienetų) ir *stiprybių*

(92, arba 65,2 proc. visų kultūros lauko *stiprybėms* apibūdinti skirtų turinio vienetų) kategorijoms. Identifikuojami žalingieji faktoriai sudaro 69,2 proc. visų kultūros lauko *silpnųjų* (81 turinio vienetų), o 64,5 proc. (51 turinio vienetų) sudaro visų kultūros lauko gresiančių kliūčių numatomiems tikslams pasiekti (*grėsmių kategorija*).

3 pav. Turinio vienetų pasiskirstymas SSGG matricos tekstų struktūroje pagal veiklos kategorijas (I, II, III intensyvumo lygiai)

Turinio vienetų pasiskirstymo pagal atskiras veiklų sritis analizė rodo (3 pav.), jog viešosioms bibliotekoms, kai identifikuojama tiek jų savarankiškai atsakomybei priskirta, tiek bendrai su kitomis institucijomis įgyvendinama veikla, dažniausiai planavimo dokumentuose identifikuojama K6 veiklų kategorijai (*Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*) priskiriamais turinio vienetais. Šios veiklos turinio struktūroje dominuoja veiksniai, darantys neigiamą poveikį viso sektoriaus raidai (*silpnybės, reikšmingumo rodiklis kategorijoje 43,1*): kultūros įstaigų patalpų būklė (nusidėvėjusi, prasta, silpna, skurdi, neatitinkanti šiuolaikinių reikalavimų, kritinė ir pan.), kultūros įstaigų materialinė bazė, pastatų, patalpų, įrangos būklė, kultūros įstaigų infrastruktūra, nepritaikyta specialiųjų poreikių gyventojų grupėms (neįgaliesiems); blogos, nepatenkinamos kultūros darbuotojų darbo sąlygos; lėtai, nepakankamai sparčiai modernizuojama kultūros įstaigų infrastruktūra, nepakankamas kultūros įstaigų aprūpinimas informacinėmis technologijomis; nepakankamas, mažas veiklos finansavimas; nepakankama kultūros darbuotojų kvalifikacija,

administraciniai gebėjimai, aukštos kvalifikacijos, kultūrinės veiklos profilio išsilavinimą įgijusių specialistų stoka.

Kartu šiai veiklų kategorijai priskiriama daugiausia pozityvių išorinių faktorių (*galimybių, reikšmingumo rodiklis kategorijoje 24,8*) bei daugiausia rizikos faktorių (*grėsmių, reikšmingumo rodiklis kategorijoje 21,9*).

Antroji veiklos sritis, kurioje planavimo dokumentuose identifikuojama nemaža dalis faktorių, darančių neigiamą poveikį viso kultūros lauko vystymui (*silpnybės, reikšmingumo rodiklis silpnybių kategorijoje 17,3*), yra K1 kategorijai (*prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) priskiriamos veiklos. Šios kategorijos turinys atskleidžiamas turinio vienetais, identifikuojančiais nepakankamą viešųjų bibliotekų aprūpinimą tradiciniais ir netradiciniais informaciniais ištekliais, susistemintos informacijos apie visoje konkrečioje teritorijoje turimus išteklius stoka, neužtikrinamu turimos informacijos pasiekiamumu virtualiuose tinkluose.

„Stipriausiomis“, daugiausiai pozityvių faktorių sukuriančiomis veiklos sritimis savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojamos dvi veiklos sritys: tai K1 kategorijai (*prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) ir K3 kategorijai (*visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybingumo skatinimas*), kurių veikla yra sukuriama beveik pusė (reikšmingumo rodiklis stiprybių kategorijoje 43,3) kultūros lauke identifikuojamų pozityvių faktorių (n = 141). K1 kategorijai priskiriami indikatoriai dažniausiai (reikšmingumo rodiklis stiprybių kategorijoje 39,1) siejami su fizine kultūros išteklių prieinamumo galimybe, t. y. gerai išplėtotu teritorijoje kultūros įstaigų, tarp jų ir viešųjų bibliotekų, tinklu, virtualiomis prieigos prie kultūros ir informacijos šaltinių galimybėmis. K3 kategorijai priskiriami pozityvūs faktoriai (reikšmingumo rodiklis stiprybių kategorijoje 27,2) dažniausiai identifikuojami kaip susiformavusios stiprios kultūros renginių tradicijos; sukaupta patirtis organizuojant tradicinius kultūros ir sporto renginius, kuriuose aktyviai dalyvauja visuomenė; tradicinių masinių renginių ir švenčių gausa, pakankamai aktyviu kultūrinio gyvenimu; geromis laisvalaikio leidimo galimybėmis; vykstančiais

respublikiniais bei tarptautiniais renginiais, kuriuose aktyviai dalyvauja savivaldybės gyventojai, ir pan.

Veiklos sritys, kuriose identifikuojama daugiausia konkurencingumo didinimo šaltinių (*galimybių*), yra K6 (*sektorius funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*, reikšmingumo rodiklis galimybių kategorijoje 34,3), K5 (*tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas*, reikšmingumo rodiklis galimybių kategorijoje 22,2) ir K3 (*visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybingumo skatinimas*, reikšmingumo rodiklis stiprybių kategorijoje 18,2) kategorijoms priskiriamos veiklos, kurios identifikuojamos: sektoriaus finansavimo didėjimo galimybėmis naudojant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitų nebiudžetinių šaltinių lėšas; gerėjančia ekonomine šalies situacija; savarankiškų finansavimo šaltinių naudojimu; tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimu savivaldybės teritorijoje; šių įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų, privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimu; tarptautinio bendradarbiavimo skatinimu kultūros, švietimo ir socialinės veiklos srityse; vadybiniais sprendimais – kultūros rinkos analize, formuojant savitą veikimo politiką kultūros įstaigose, sukuriant elgesio rinkoje strategijas, kultūros produkcijos (kultūros ir meno programų) paketus; kultūrinės veiklos bei paslaugų kokybės gerinimu, šių paslaugų kiekybine ir – žymiai rečiau identifikuojama – paslaugų turinio plėtra (pvz., edukacinių renginių, profesionalaus meno sklaida).

Didžiausi rizikos faktoriai (grėsmės) teritorijos kultūros lauko vystymui savivaldybių planavimo dokumentuose pripažįstami taip pat veiklų srityse, kuriomis užtikrinamas sektoriaus funkcionavimas, administravimas ir vadyba (K6 kategorijai priskiriamos veiklos, reikšmingumo rodiklis grėsmių kategorijoje 58,8), palyginti nemažas jų kiekis priskiriamas K3 kategorijai (*visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybingumo skatinimas*, reikšmingumo rodiklis grėsmių kategorijoje 21,6) ir K2 kategorijai (*kultūrinio tapatumo išsaugojimas*, reikšmingumo rodiklis grėsmių kategorijoje 13,7). Dažniausiai identifikuojami šie turinio vienetai: dėl nepakankamo finansavimo, nepakankamo dėmesio kultūros sričiai atsirandan-

dantis sektoriaus darbuotojų demotyvacijos ir diskvalifikacijos pavojus, neefektyvios vadybos ir neefektyvių reformų grėsmė (K6 kategorijoje); kultūros paslaugų kokybės ir jų paklausos mažėjimas, bendras kultūrinio gyvenimo nuosmukis (K3 kategorijoje); grėsmės, siejamos su tautinio tapatumo praradimo pavojais vykstant globalizacijai, kultūros paveldo nykimu ir masinės kultūros plėtra bei jos vartojimo įsigalėjimu bendruomenėse (K2 kategorijoje).

Socialinių kompetencijų ugdymo ir socialinės integracijos stiprinimo (K4 kategorijai priskiriamų veiklų) srityse kultūros įstaigų poveikis ir šiai sričiai įtaką darantys faktoriai savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojami itin retai (12 turinio vienetų, reikšmingumo rodiklis veiklos kategorijų struktūroje 3,7). Remiantis planavimo dokumentų analize, galima pastebėti, jog savivaldybėse išvelgiama nedidelis kiekis pozityvių vidiinių išteklių (*stiprybių*). Šie ištekliai identifikuojami kaip stiprėjanti kultūros įstaigų ir susikūrusių bendruomenių sąveika, sudarant galimybes mokytis bei lavintis atskiroms gyventojų grupėms, bei kultūros įstaigų dalyvavimas skatinant socialinę integraciją (jaunimo užimtumo, nusikalstamumo prevencijos, kaimo bendruomenių įtraukties į kultūrinę veiklą programose).

Apibendrinimas. Šių tyrimo duomenų analizės pagrindu galime teigti, jog savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja arba turi potencialias galimybes dalyvauti didesniojoje dalyje veiklų, kuriomis kuriamas ir oficialiuose dokumentuose identifikuojamas bendras savivaldos kultūros laukas. Savivaldybių atstovaujamosios ir vykdomosios institucijos savo veiklos dokumentuose pripažįsta savo teritorijose 3 kultūros raidai reikšmingas veiklos sritis, kuriose savivaldybių viešosios bibliotekos, veikdamos savarankiškai arba dalyvaudamos jose, daro įtaką savivaldybės kultūros sektoriui:

- prioritetine ir reikšmingiausia sektoriaus raidai pripažįstama veikla, užtikrinanti sektoriaus funkcionavimą, jo administravimą ir vadybą;
- reikšminga pripažįstama veikla, kuria teritorijos gyventojams (ir kitiems teritorijos subjektams) užtikrinama prieiga prie kultūros, informacijos ir žinių šaltinių;

- reikšminga pripažįstama veikla, kuria ugdomos teritorijos gyventojų kultūrinės kompetencijos ir skatinamas jos narių kūrybingumas.

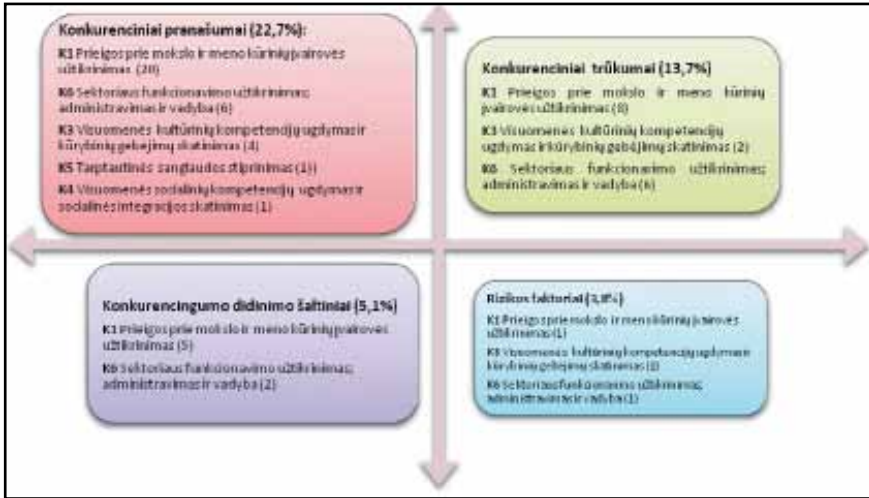
Veiklos, kuriomis siekiama išsaugoti kultūros paveldą ir palaikyti teritorijose kultūrinį tapatumą, identifikuojamas kaip mažinančios tam tikrą riziką, bet nedarančios didelės įtakos bendram kultūros lauko vystymui.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimo veiklos SSGG matricos tekstuose siejamos visų pirma su kultūrinės veiklos plėtros ir sektoriaus konkurencingumo didinimo galimybėmis.

Kultūros įstaigų, tarp jų ir bibliotekų, indėlis į bendruomenių socialinių kompetencijų stiprinimą laikomas nedarančiu bent kiek didesnės įtakos bendruomenių raidai ir šioje veiklų srityje pripažįstamos tik tam tikros šių įstaigų galimybės šios srities veiklose dalyvauti.

Savarankiškos savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos pozicionavimas savivaldybių SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių) vertinimuose

Savarankiškai viešųjų bibliotekų įtakai priskiriami faktoriai SSGG matricių tekstuose dažniausiai identifikuojami *stiprybių* (32) ir *silpnybių* (16) kategorijose ir sudaro atitinkamai 22,7 proc. visam kultūros laukui identifikuotų stiprybių ir 13,7 proc. visam kultūros laukui identifikuotų silpnybių. *Galimybių* kategorijoje rasti 7 I intensyvumo lygiu matuojami turinio vienetai, kurie sudaro 5,1 proc. visam kultūros laukui identifikuotų galimybių; *grėsmių* kategorijoje rasti 3 šiuo intensyvumo lygiu matuojami turinio vienetai, jie sudaro 3,8 proc. visam kultūros laukui identifikuotų šios SSGG matricos kategorijai priskiriamų turinio vienetų (4 pav.).

4 pav. SSGG faktoriai, priskiriami savarankiškai bibliotekų veiklai ir atsakomybei. Turinio vienetų pasiskirstymas atskirose SSGG matricos kategorijose (1 intensyvumo lygis)

Reikšmingiausių faktoriumi, darančiu įtaką kultūros lauko plėtrai, pripažįstamos tos savarankiškos viešųjų bibliotekų veiklos, kuriomis užtikrinama prieigos galimybė teritorijos gyventojams prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės (K1 *prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) kategorijai priskiriamos veiklos (pasikartojimo dažnis 34, reikšmingumo rodiklis SSGG matricos kategorijų struktūroje 10,5 (n = 323). Šioje veiklų kategorijoje viešosios bibliotekos sukuria 14,2 proc. (pasikartojimo dažnis – 20) viso kultūros lauko stiprybių, tačiau kartu šioje kategorijoje viešosioms bibliotekoms identifikuojama ir daugiausia žalingų faktorių (pasikartojimo dažnis 8, arba 6,8 proc. viso kultūros lauko silpnybių); viešųjų bibliotekų galimybės kultūros lauko plėtrai planavimo dokumentuose identifikuojamos tik 5 pasikartojimo dažniais, o rizikos faktoriai (grėsmės) – 1 pasikartojimo dažniu, tai sudaro atitinkamai 3,7 proc. ir 1,3 proc. visų kultūros lauko galimybių ir grėsmių (5 pav.).

5 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai SSGG matricių tekstuose pagal pagrindines veiklų kategorijas (I intensyvumo lygis: tik bibliotekų atsakomybė)

Remiantis tyrimo duomenimis, galime teigti, jog požymiai, priskiriami pačioms viešosioms bibliotekoms K6 (*sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*) kategorijai priskiriamose veiklose pripažįstami antru pagal reikšmingumą faktoriumi kuriant savivaldybių kultūros lauką. Turinio vienetų pasikartojimo dažnis – 15, reikšmingumo rodiklis SSGG matricos kategorijų struktūroje 4,6 (n = 323).

Šioje veiklų kategorijoje bibliotekoms priskiriama 5,1 proc. visų kultūros lauko silpnybių, 4,2 proc. visų kultūros lauko stiprybių; šioje kategorijoje identifikuojama 1,5 proc. viso kultūros lauko raidai svarbių galimybių bei 1,3 proc. kultūros lauko raidai darančių įtaką grėsmių.

Trečioji pagal reikšmingumą – K3 kategorijai (*visuomenės kultūrinių kompetencijų ir kūrybinių gebėjimų skatinimas*) priskiriama savarankiška viešųjų bibliotekų veikla su bendrąsias veiklos strategijas lemiančiais veiksniais siejama nežymiai: teiginių pasikartojimo dažnis – 7, reikšmingumo rodiklis SSGG matricos kategorijų struktūroje 2,2 (n = 323). Šioje veiklos kategorijoje viešosios bibliotekos sukuria 2,8 proc. visų kultūros lauko stiprybių, 1,7 proc. silpnybių ir 1,3 proc. grėsmių.

Kaip nereikšmingas ir nedarantis įtakos kultūros laukui tenka vertinti K5 (*tarpinstitucinės sąnglaudos stiprinimas*) kategorijai priskiriamą savarankišką viešųjų bibliotekų veiklą (pasikartojimo dažnis 1, reikšmingumo rodiklis SSGG matricos kategorijų struktūroje 0,3 (n = 323)), taip pat K4 (*visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas ir socialinės integracijos skatinimas*) kategorijai priskiriamą veiklų grupę (pasikartojimo dažnis

1, reikšmingumo rodiklis SSGG matricos kategorijų struktūroje 0,3 (n = 323)) bei K2 kategorijai (*kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas*) priskiriamos veiklų grupė, kuri SSGG matricos tekstuose I veiksmingumo lygiu planavimo dokumentuose neidentifikuojama.

Daugiausia *konkurencingų* viešųjų bibliotekų savarankiškai sukuriamų faktorių (*stiprybių*) kultūros lauko plėtrai savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojama veiklų kategorijoje K1 – prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas. Šie faktoriai atskleidžiami tokiais indikatorių grupėmis:

- tolygiai teritorijoje išdėstytas ir patogiai fiziškai šios teritorijos gyventojams pasiekiamas viešųjų bibliotekų tinklas;
- bibliotekų veiklos, užtikrinančios žinių (informacijos) pasiekiamumą ir sklaidos galimybes pasauliniame žiniatinklyje;
- bibliotekų veiklos, užtikrinančios galimybes pasiekti tradicinius ir elektroninius informacijos išteklius, esančius visos teritorijos (šalies, pasaulio) bibliotekų sistemoje.

Veiklų kategorijoje, kuriomis užtikrinama prieiga prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės (K1 kategorija) identifikuojami ir *konkurenciniai trūkumai (silpnybės)*:

- nepakankami (lokalūs, sukaupti konkrečioje teritorijoje) bibliotekų informaciniai ištekliai;
- nepakankamas finansavimas šiems ištekliams atnaujinti ir papildyti;
- nepakankamas paslaugų prieinamumas tam tikroms vartotojų (socialinės atskirties) grupėms.

Pagrindiniai *konkurencinio pranašumo šaltiniai (galimybės)* šioje veiklų kategorijoje yra siejami su informacinių technologijų, jų naudojimo ir pritaikymo bibliotekose plėtra, o visame tiriamų duomenų masyve identifikuojamas tik vienas rizikos faktorius, kuris įvardijamas kaip mažėjantis kultūros įstaigų (tarp jų ir bibliotekų) reikšmingumas, prarandamas šių įstaigų konkurencingumas bei gebėjimai tinkamai įgyvendinti joms priskiriamas funkcijas.

Konkurencingi viešųjų bibliotekų savarankiškai sukuriami faktoriai (*stiprybės*) kultūros lauko plėtrai savivaldybių planavimo dokumentuose taip pat identifikuojami veiklų, kuriomis užtikrinamas sektoriaus funkcionavimas, administravimas ir vadyba kategorijoje (K6). Tokių faktorių identifikuojama negausiai (6 pasikartojimo dažniai) ir tai yra:

- jau pasiekti rezultatai (atskirose savivaldybėse) gerinant viešųjų bibliotekų materialinius išteklius;
- jau pasiekti rezultatai (atskirose savivaldybėse) aprūpinant viešąsias bibliotekas informacinėmis ir komunikacinėmis priemonėmis.

Tokios pat apimties (6 pasikartojimo dažniai) yra ir savivaldybių planavimo dokumentuose K6 veiklų kategorijoje identifikuojami konkurenciniai trūkumai (*silpnybės*). Tai yra:

- neatitinkanti šiuolaikinių reikalavimų ir vartotojų poreikių viešųjų bibliotekų infrastruktūra,
- nepakankamas bibliotekų aprūpinimas materialiaisiais ištekliais.

Konkurencinio pranašumo šaltiniai (*galimybės*) K6 veiklų kategorijoje identifikuojami vienu turinio vienetu (2 pasikartojimo dažniai), ir tai yra galimybės aprūpinti bibliotekas kompiuterine įranga.

Rizikos faktorius K6 veiklų kategorijoje (1 pasikartojimo dažnis) yra įvardijamas kaip „bendras bibliotekų, kaip žinių centrų, materialinis ir moralinis atsilikimas“.

Konkurencinio pranašumo faktoriai (*stiprybės*) veiklų kategorijoje K3 – visuomenės kultūrinių kompetencijų ir kūrybingumo skatinimas (4 pasikartojimo dažniai) identifikuojami dviem pagrindinėmis turinio vienetų grupėmis. Tai yra:

- apibendrinamieji teiginiai „bibliotekų teikiamų paslaugų įvairovė ir gausa“;
- įgyjamas aukštesnis bibliotekose organizuojamų renginių statusas („renginiai tampa regioniniais“).

Šioje (K3) veiklų kategorijoje identifikuojami konkurenciniai trūkumai (2 pasikartojimo dažniai) bei rizikos faktorius (1 pasikartojimo dažnis) planavimo dokumentuose siejami su mažėjančia bibliotekų paslaugų paklausa.

Savarankiškos viešųjų bibliotekų veiklos identifikavimo apimtyje savivaldybių planavimo dokumentuose veiklų srityse, priskiriamose visuomenės socialinių kompetencijų ugdymo ir socialinės integracijos skatinimui (K4 kategorija) ir tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimui (K5 kategorija), yra identifikuojamos po 1 turinio vienetą, žymintį konkurencinį pranašumą (stiprybę), kuris K4 kategorijoje įvardijamas kaip bibliotekų dalyvavimas viso gyvenimo mokymuisi skirtuose vystymo projektuose ir programose, K5 kategorijoje – viešosios bibliotekos bendradarbiavimas su kitomis savivaldybės institucijomis organizuojant šventes.

Veiklų, skirtų kultūrinio tapatumo išsaugojimui ir palaikymui, srityse (K2 kategorija) savarankiškas viešųjų bibliotekų indėlis kuriant kultūros lauko plėtrai reikšmingus faktorius savivaldybių planavimo dokumentuose neidentifikuojamas.

Apibendrinimas. Savarankiškai įgyvendinamos viešųjų bibliotekų veiklos, kurias pripažįsta savivaldos struktūros ir išskiria jas kaip faktorius, darančius įtaką kultūros lauko vystymui, savivaldybių planavimo dokumentų SSGG matricų tekstuose identifikuojamos *stiprybių* (32, arba 55,2 proc. visų šiam segmentui identifiкуotų faktorių (n = 58)) ir *silpnybių* (16, arba 27,6 proc. visų šiam segmentui identifiкуotų faktorių (n = 58)) kategorijomis. Identifiкуojamos *galimybės* (7, arba 12, proc. visų šiam segmentui identifiкуotų faktorių (n = 58)) ir rizikos faktoriai (*grėsmės*) – (3, arba 5,2 proc. visų šiam segmentui identifiкуotų faktorių (n = 58)).

Remdamiesi šiais duomenimis galėtume teigti, jog bibliotekų sektorius pripažįstamas kaip stiprus sektorius, sukuriantis bendrajam kultūros laukui beveik dvigubai daugiau konkurencinių privalumų nei trūkumų. Tačiau kartu svarbu pastebėti, jog bibliotekų sektoriuje išvelgiama labai nedaug konkurencingumo palaikymo šaltinių, be to, šis sektorius pozicionuojamas kaip praktiškai nekeliantis rizikos kultūros lauko plėtrai:

- 1) prioritetinėje kultūros lauko plėtrai srityje, kuri savivaldybių planavimo dokumentuose identifiкуojama kaip svarbiausia ir daranti didžiausią įtaką savivaldybės kultūros sektoriaus raidai (K6 – *sektoriaus funkcionavimo*

- užtikrinimas, administravimas ir vadyba*), viešųjų bibliotekų pozicijos ir pasiekti rezultatai pripažįstami kaip vidutinio reikšmingumo faktoriai, o jame identifikuojami trūkumai nekelia didesnių grėsmių viso sektoriaus raidai;
- 2) veiklos, kuriomis yra įgyvendinamos pagrindinės viešųjų bibliotekų institucinės funkcijos (priskiriamos K1 kategorijai *prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*), savivaldybių kultūros plėtros prioritetų struktūroje užima antrąją vietą. Ši sritis yra pozicionuojama kaip stipriausia viešųjų bibliotekų veiklos sritis, kurioje šios įstaigos turi pagrindinius konkurencinius pranašumus savivaldybių kultūros institucijų struktūroje – išplėtotą teritorijoje tinklą ir intensyviai vystomą internetinės prieigos prie kultūros išteklių sistemą. Planavimo dokumentuose identifikuojami tik keli konkurenciniai trūkumai – prastai atnaujinami viešųjų bibliotekų informaciniai ištekliai, nepakankamas finansavimas šiems ištekliams papildyti, nepakankamas bibliotekos paslaugų prieinamumas tam tikroms vartotojų grupėms. Šioje veiklų kategorijoje planavimo dokumentuose identifikuojamas tik vienas rizikos faktorius, kuris, vertinant kiekybiniu požiūriu, taip pat rodo, jog grėsmės dėl sektoriaus trūkumų šioje veiklų kategorijoje išvelgiamos itin retai. Šio rizikos faktoriaus turinys identifikuojamas kaip dėl finansavimo mažėjimo, netinkamų sprendimų ir nykstančio dėmesio kultūros sektoriui gresiantis šių kultūros įstaigų (tarp jų ir bibliotekų) konkurencingumo praradimas, reikšmingumo sumažėjimas bei nykstantis gebėjimas įgyvendinti pagrindines funkcijas.

Tyrimo duomenys rodo, jog ir trečioje pagal reikšmingumą kultūros lauko plėtrai savivaldybių planavimo dokumentuose pripažįstamoje veikloje (K3 kategorija – *visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybingumo skatinimas*) savarankiškai veikiančių viešųjų bibliotekų reikšmingumo požymiai nestiprūs.

Viešųjų bibliotekų savarankiškas vaidmuo savivaldybių kultūros lauke, plėtojant ir koordinuojant visus savivaldybių teritorijoje esančius kultūros ir informacijos išteklius, palaikant ilgalaikę partnerystę su kitomis institucijomis, išsaugant kultūrinį tapatumą ir vietos kultūros išteklius, skatinant bendruomenių stiprėjimą, užtikrinant piliečių teisę žinoti ir tokiau

būdu siekiant sumažinti socialinę atskirtį bei atotrūkį tarp turinčių informaciją (žinių) ir jos (jų) neturinčių, yra pastebimas labai retai ir todėl taip pat neįgauna bent kiek ženklesnio reikšmingumo pozicijų.

Viešųjų bibliotekų savarankiškas vaidmuo savivaldybių kultūros lauke, išsaugant ir skleidžiant vietos kultūros paveldą ir etninės kultūros raišką, yra nepastebimas ir neidentifikuojamas.

Viešųjų bibliotekų veiklų pozicionavimas savivaldybių planavimo dokumentų strategijos dalies tekstuose

Strategijos dalies tekstų analize ir šio strateginio planavimo elemento tekstų turinio vertinimais buvo siekiama išsiaiškinti, kokias pozicijas užima planuojamose kultūros sektoriui veiklose viešosios bibliotekos, kokios pagrindinės kultūros sektoriaus veiklos, kuriose savivaldybių viešosios bibliotekos veikia savarankiškai, dalyvauja kartu su kitomis institucijomis arba potencialiai gali dalyvauti, planavimo dokumentuose numatomos vystyti ir remti artimiausių 3–7 metų laikotarpiu.

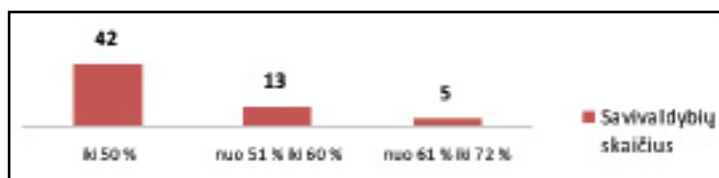
Tyrimo duomenys rodo, jog savivaldybių planavimo dokumentų strategijos dalies tekstuose viešųjų bibliotekų veikla yra identifikuojama visų (60, arba 100 proc.) šalies savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose. Viešųjų bibliotekų veiklos indikatorių paplitimo ir jų pasiskirstymo planavimo dokumentuose analizė leidžia teigti:

- 1) bibliotekų veiklos turinio identifikavimo apimtys ir veiklų raiška atskirų savivaldybių planavimo dokumentuose yra nedidelės: bibliotekų veikla strategijos dalių tekstuose identifikuojama vidutiniškai 7 iš 18 (38,9 proc.) visų šiame tyrime su bibliotekų veikla siejamų indikatorių;
- 2) atskiroms kategorijoms priskiriamas veiklų turinys planavimo dokumentuose yra fragmentiškas: visų (18-kos) bibliotekų veiklą identifikuojančių indikatorių nerasta nė vienos savivaldybės planavimo dokumentuose. Savivaldybių struktūroje dominuoja savivaldybės (42, arba 70,0 proc. visų savivaldybių), kuriose bibliotekų veikla identifikuojama mažiau nei puse (nuo 1 iki 9) visų indikatorių; nuo 10 iki 12 indikatorių rasta kiek daugiau

nei ketvirtadalis (16-os, 26,7 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose. Daugiausia indikatorių (13, arba 72 proc. visų indikatorių) rasta 2-jų (3,3 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose; (5 lentelė ir 3 pav.).

5 lentelė. Indikatorių pasiskirstymas savivaldybių planavimo dokumentuose

Indikatorių skaičius	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Savivaldybių, kurių planavimo dokumentuose rasta indikatorių, skaičius	3	4	4	4	6	8	3	4	6	8	5	3	2	0	0	0	0	0

6 pav. Indikatorių pasiskirstymas savivaldybių planavimo dokumentuose (proc.)

Turinio vienetų pasikartojimo dažniai ir jų pasiskirstymas savivaldybių planavimo dokumentų strategijų dalies tekstuose

6 lentelė. Turinio vienetų pasikartojimo dažnių pasiskirstymas atskirų savivaldybių planavimo dokumentų strategijos dalių tekstuose

Turinio vienetų pasikartojimo dažnis planavimo dokumentuose		Savivaldybių, kurių planavimo dokumentuose rasti turinio vienetai, skaičius	
Pasikartojimo dažnių segmentai	Vidutinis pasikartojimo dažnis segmente	Savivaldybių skaičius	Dalis (%) visame savivaldybių tinkle (n= 60)
nuo 1 iki 10	5,5	26	43,3
nuo 11 iki 20	15,5	17	28,3
nuo 21 iki 30	25,5	11	18,3
nuo 31 iki 40	35,5	5	8,3
41	41,0	1	1,7
Iš viso	15,0	60	100,0

Turinio vienetų pasikartojimo dažnių ir jų pasiskirstymo strategijos dalies tekstuose analizė rodo, jog savivaldybių planavimo dokumentuose vidutinis *bibliotekų veiklos reikšmingumo rodiklis* – 15,0; kitaip tariant, visi viešųjų bibliotekų veiklos aspektai visais intensyvumo lygiais (I, II ir III) identifikuojami planavimo dokumentuose vidutiniškai 15 kartų. Vidutiniškai 15 (15,5) turinio vienetų viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama trečdaly (17-os, arba 28,3 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose. Mažiausiai – vidutiniškai penkais (5,5) pasikartojimų dažniais – viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama beveik pusės savivaldybių (26-ių, arba 43,3 proc.) planavimo dokumentuose (6 lentelė). Dažniau nei vidutiniškai viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama trečdaly (17-os, arba 28,3 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose.

Palyginti didelis atotrūkis tarp planavimo dokumentų, kuriuose rečiausiai ir dažniausiai identifikuojami su viešųjų bibliotekų veikla susiję turinio vienetai; mažiausias turinio vienetų pasikartojimo dažnis (po 1) nustatytas Vilniaus ir Šalčininkų rajonų (abu Vilniaus regionas) planavimo dokumentuose, didžiausias (41) – Kaišiadorių rajono (Kauno regionas) planavimo dokumentuose.

Tyrimo duomenys taip pat rodo, jog, identifikuojant savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklas, gana ryškus regioninis faktorius: galima išskirti du regionus, kurių savivaldybių planavimo dokumentuose dažniausiai identifikuojamos viešosios bibliotekos ir jų veikla visais (I, II ir III) intensyvumo lygiais: Kauno regioną (vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis – 20,5) ir Panevėžio regioną (vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis – 18,0) (7 lentelė, 7 pav.). Šiuose regionuose turinio vienetų pasikartojimo dažnių rodikliai yra aukštesni nei bendras visų regionų vidutinis rodiklis (15,0). Rečiau nei vidutiniškai visuose regionuose viešųjų bibliotekų veiklos visais (I, II ir III) intensyvumo lygiais identifikuojamos Šiaulių, Klaipėdos ir Vilniaus regionuose (atitinkamai šių regionų vidurkiai – 13,7, 11,9 ir 10,9). Savivaldybių, kurių planavimo dokumentuose rečiausiai identifikuojama viešųjų bibliotekų veikla (nuo 1 iki 10, arba vidutiniškai po 5,5 turinio

vienetus), daugiausia yra Klaipėdos (7), Vilniaus (7) ir Šiaulių (6) regionuose, mažiausia – Panevėžio (2) ir Kauno (4) regionuose. Dažniau nei vidutiniškai (vidutinis dažnis – 25,5 turinio vienetai) turinio vienetų rasta 11-os (arba 18,3 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose. Tai savivaldybės Panevėžio (5) Klaipėdos (3) ir Kauno (2) ir Vilniaus (1) regionuose. Dažniausiai – vidutiniškai 36 turinio vienetais – I, II ir II intensyvumo lygiais matuojama veikla identifikuojama 6-ių (arba 10,0 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose: Kauno (4) ir Šiaulių (2) regionuose.

7 lentelė. Turinio vienetų pasiskirstymas pagal dažnius atskirų regionų savivaldybių planavimo dokumentuose

Pasikartojimo dažnių segmentai	Savivaldybių skaičius		Iš jų atskiruose regionuose:									
	Skaičius	% nuo šalies savivaldybių skaičiaus	Kauno regione		Klaipėdos regione		Panevėžio regione		Šiaulių regione		Vilniaus regione	
			Skaičius	% nuo regiono savivaldybių skaičiaus	Skaičius	% nuo regiono savivaldybių skaičiaus	Skaičius	% nuo regiono savivaldybių skaičiaus	Skaičius	% nuo regiono savivaldybių skaičiaus	Skaičius	% nuo regiono savivaldybių skaičiaus
Nuo 1 iki 10	26	43,3	4	30,7	7	63,6	2	16,6	6	54,5	7	53,8
Nuo 11 iki 20	17	28,3	3	23,1	1	9,1	5	41,7	3	27,3	5	38,5
Nuo 21 iki 30	11	18,3	2	15,4	3	27,3	5	41,7	0	0,0	1	7,7
Nuo 31 iki 41	6	10,0	4	30,8	0	0,0	0	0,0	2	18,2	0	0,0
Iš viso	60	100,0	13	100,0	11	100,0	12	100,0	11	100,0	13	100,0

7 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažnių pasiskirstymas atskirų regionų savivaldybių planavimo dokumentuose

Vertinant viešųjų bibliotekų *dalyvavimo* veiklose (II ir III intensyvumo lygiais matuojami turinio vienetai) požymius, matyti, jog turinio vienetų pasikartojimo dažnis tiek nurodant bibliotekos dalyvavimo faktą,

tiesiogiai įvertinant latentinius jos dalyvavimo šiose veiklose požymius, sudaro didžiąją dalį (705, arba 78,8 proc.) strategijos dalies tekstuose rastų ir su viešųjų bibliotekų veikla siejamų turinio vienetų (8 lentelė).

8 lentelė. *Turinio vienetų pasiskirstymas pagal intensyvumo lygius strategijos dalies tekstuose*

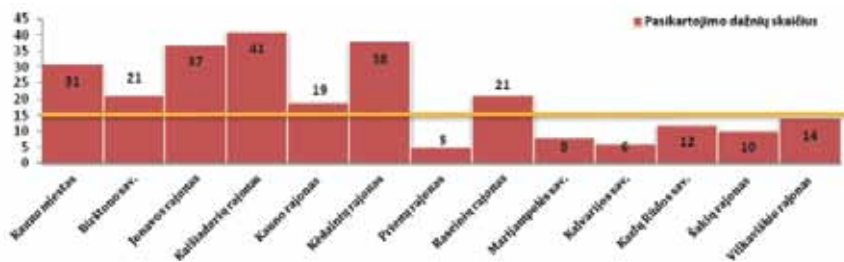
Turinio vienetų intensyvumo lygis	Rasta turinio vienetų	Dalis (%) turinio vienetų masyve
I intensyvumo lygis (tiesioginės atsakomybės požymiai)	190	21,2
II intensyvumo lygis (dalyvavimo ir atsakomybės požymiai)	298	33,3
III intensyvumo lygis (latentiniai dalyvavimo požymiai; nurodoma savivaldybės administracijos ir jos struktūrinių padalinių arba bendra kultūros įstaigų atsakomybė)	407	45,5
Iš viso turinio vienetų	895	100

Turinio vienetų pasiskirstymas atskirų regionų savivaldybių planavimo dokumentuose ir jų intensyvumo rodiklių vertinimai

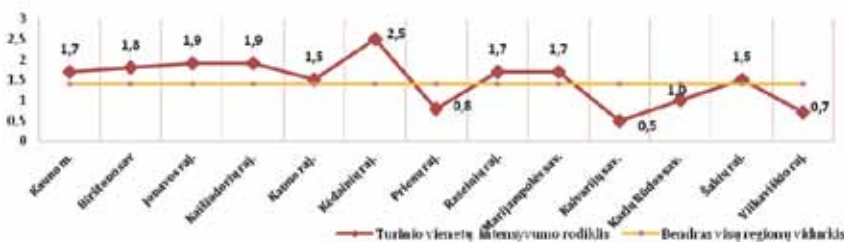
Kauno regiono (Kauno ir Marijampolės apskričių) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose (vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis = 20,5; vidutinis turinio vienetų intensyvumo rodiklis = 1,5) daugiau nei pusė savivaldybių (7-ių iš 13, arba 54 proc.) viešųjų bibliotekų veiklą identifikuoja dažniau nei vidutiniškai šalyje (15,0). Mažiau turinio vienetų rasta „mažajai“ Marijampolės apskrčiai priklausančių Kalvarijos, Marijampolės, Šakių rajono savivaldybių planavimo dokumentuose (vidutinis pasikartojimo dažnis 10) (8 ir 9 pav.).

Turinio vienetų intensyvumo rodikliai šio regiono 9-ių iš 13-os (69 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose yra aukštesni nei bendras regionų vidurkis (1,4); aukščiausias šis rodiklis Kėdainių rajono (2,5), Kaišiadorių rajono (1,9), Jonavos rajono (1,9) ir Birštono (1,8) savivaldybės. Žemiausias – Kalvarijų (0,5), Vilkaviškio rajono (0,7) ir Prienų rajono (0,8) savivaldybėse.

Turinio vienetų pasikartojimo dažnio ir intensyvumo rodiklio koreliacijos koeficientas regione = 0,73.

8 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai KAUNO REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

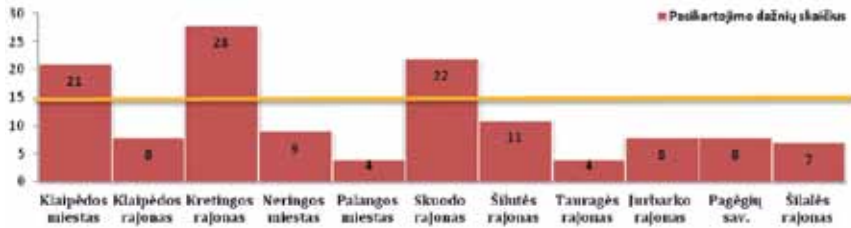

9 pav. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai KAUNO REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

Klaipėdos regiono (Klaipėdos ir Tauragės apskričių) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose (10 ir 11 pav.) vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis (11,9) yra mažesnis nei vidutinis visų šalies savivaldybių vidurkis (15,0); mažesnis ir regiono vidutinis turinio vienetų intensyvumo rodiklis (1,0), dažniau nei vidutiniškai šalies savivaldybėse viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama 3 (27 proc.) regiono savivaldybių planavimo dokumentuose (Skuodo ir Kretingos rajonų, Klaipėdos miesto). Šių savivaldybių viešosioms bibliotekoms dažniau pripažįstama ir savarankiška atsakomybė už įgyvendinamas veiklas: šių savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuotų turinio vienetų intensyvumo rodikliai atitinkamai 2,0; 1,8; 1,4 (turinio vienetų vidurkis regionuose – 1,4).

Žemiausi intensyvumo rodikliai Šilalės rajono (0,3), Tauragės rajono (0,4), Palangos miesto (0,7) savivaldybėse.

Turinio vienetų pasikartojimo dažnio ir intensyvumo rodiklio koreliacijos koeficientas regione = 0,87.

10 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai KLAIPĖDOS REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

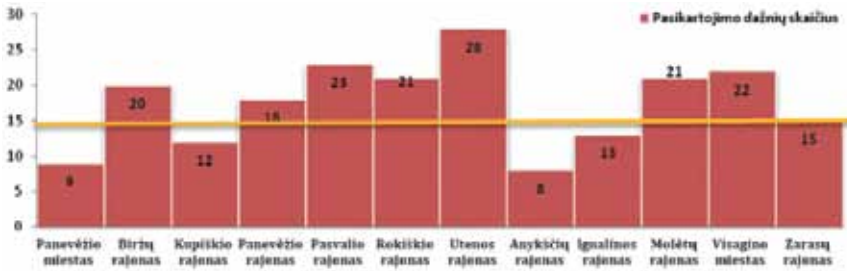

11 pav. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai KLAIPĖDOS REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

Panevėžio regiono (Panevėžio ir Utenos apskričių) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis – 18,0. Vidutinis turinio vienetų intensyvumo rodiklis (2,1) – aukščiausias lyginant šiuos rodiklius tarp regionų (12 ir 13 pav.). Šiame regione tik trijų savivaldybių iš 12 (25 proc.) planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama rečiau nei šalies vidurkis (15). Turinio vienetų intensyvumo rodikliai šio regiono 10 iš 12 (83 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose yra aukštesni nei bendras regionų

vidurkis (1,4); aukščiausias šis rodiklis Pasvalio rajono (2,8), Biržų rajono (2,7), Utenos rajono (2,7) ir Visagino miesto (2,5) savivaldybėse. Žemiausias Anykščių rajono (1,2) ir Panevėžio miesto (1,2) savivaldybėse.

Turinio vienetų pasikartojimo dažnio ir intensyvumo rodiklio koreliacijos koeficientas regione = 0,78.

12 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai PANEVĖŽIO REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

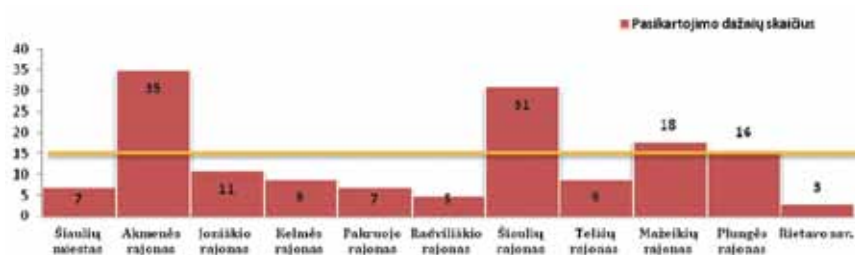

13 pav. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai PANEVĖŽIO REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

Šiaulių regiono (Šiaulių ir Telšių apskričių) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis 14,0, vidutinis turinio vienetų intensyvumo rodiklis 1,2. Šiame regione keturių savivaldybių iš 11 (36 proc.) planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų veikla identifikuojama dažniau (vidutinis pasikartojimo dažnis – 25) nei šalies vidurkis (15) (14 ir 15 pav.). Turinio vienetų intensyvumo

rodikliai šiame regione tik 3 iš 11 (27 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose yra aukštesni nei bendras regionų vidurkis (1,4); aukščiausias šis rodiklis Šiaulių rajono (2,8), Joniškio rajono (1,7) ir Akmenės rajono (1,5) savivaldybėse. Žemiausias – Pakruojo rajono (0,4) ir Šiaulių miesto (0,5) ir Rietavo (0,5) savivaldybėse.

Turinio vienetų pasikartojimo dažnio ir intensyvumo rodiklio koreliacijos koeficientas regione = 0,88.

14 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai ŠIAULIŲ REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

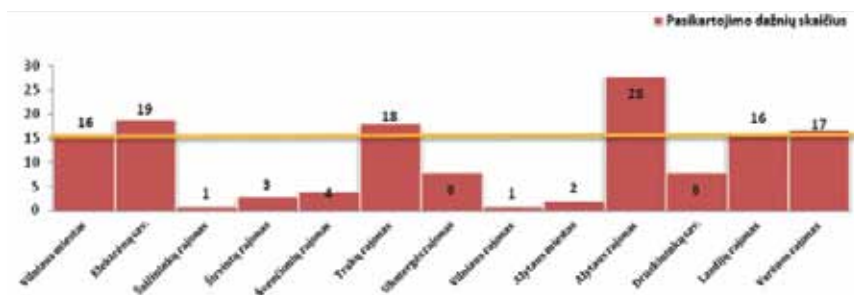

15 pav. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai ŠIAULIŲ REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

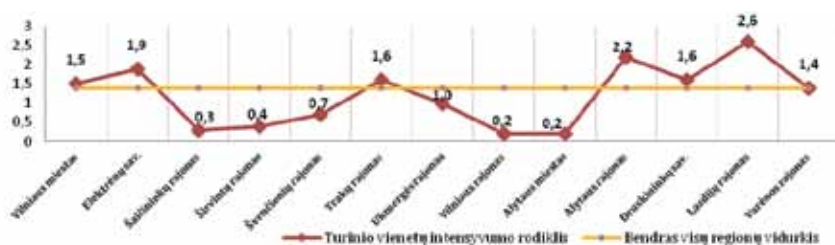
Vilniaus regiono (Alytaus ir Vilniaus apskričių) savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose vidutiniai viešųjų bibliotekų veiklų identifikavimo duomenys, palyginti su kitais regionais, yra vieni mažiausių: vidutinis turinio vienetų pasikartojimo dažnis 10,9; vidutinis turinio vienetų intensyvumo rodiklis 1,2 (16 ir 17 pav.). Šiame regione septynių savivaldybių iš 13 (54 proc.) planavimo dokumentuose viešųjų biblio-

tekų veikla identifikuojama rečiau (vidutinis pasikartojimo dažnis 4) nei šalies vidurkis (15), dviejų savivaldybių planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų veiklai identifikuoti rasta po 1 turinio vieneta. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai šiame regione 6 iš 13 (46 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose yra aukštesni nei bendras regionų vidurkis (1,4); aukščiausias šis rodiklis Lazdijų rajono (2,6), Alytaus rajono (2,2) ir Elektrėnų (1,9) savivaldybėse. Žemiausias – Vilniaus rajono (0,2) ir Alytaus miesto (0,2), Šalčininkų rajono (0,3) ir Širvintų rajono (0,4) savivaldybėse.

Turinio vienetų pasikartojimo dažnio ir intensyvumo rodiklio koreliacijos koeficientas regione = 0,89.

16 pav. Turinio vienetų pasikartojimo dažniai VILNIAUS REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

17 pav. Turinio vienetų intensyvumo rodikliai VILNIAUS REGIONO savivaldybių planavimo dokumentuose

Savarankiška viešųjų bibliotekų veikla aukščiausiai intensyvumo rodikliais identifikuojama Pasvalio, Šiaulių rajonų planavimo dokumentuose

(po 2,8), Utenos, Biržų (po 2,7), Lazdijų (2,6), Kėdainių (2,5), Visagino (2,5), Molėtų rajono (2,3), Alytaus, Zarasų rajono (po 2,2) savivaldybėse; žemiausiais – Vilniaus rajono, Alytaus miesto (po 0,2), Šalčininkų, Šilalės (po 0,3), Širvintų, Pakruojo, Tauragės (po 0,4), Šiaulių miesto, Rietavo, Kalvarijos savivaldybių (po 0,5) planavimo dokumentuose (9 lentelė).

9 lentelė. *Viešųjų bibliotekų veiklos identifikavimas savivaldybių planavimo dokumentuose, matuojant pagal intensyvumo rodiklius (šalies vidurkis 1,4)*

Pozicija	Savivaldybė	Intensyvumo rodiklis	Pozicija	Savivaldybė	Intensyvumo rodiklis
1	Pasvalio rajono	2,8	60	Vilniaus rajono	0,2
2	Šiaulių rajono	2,8	59	Alytaus miesto	0,2
3	Biržų rajono	2,7	58	Šalčininkų rajono	0,3
4	Utenos rajono	2,7	57	Šilalės rajono	0,3
5	Lazdijų rajono	2,6	56	Širvintų rajono	0,4
6	Kėdainių rajono	2,5	55	Pakruojo rajono	0,4
7	Visagino miesto	2,5	54	Tauragės rajono	0,4
8	Molėtų rajono	2,3	53	Šiaulių miesto	0,5
9	Alytaus rajono	2,2	52	Rietavo savivaldybės	0,5
10	Zarasų rajono	2,2	51	Marijampolės savivaldybės	0,5
11	Panevėžio rajono	2,2	50	Švenčionių rajono	0,7
12	Kretingos rajono	2,0	49	Šakių rajono	0,7
13	Elektrėnų savivaldybės	1,9	48	Palangos miesto	0,7
14	Ignalinos rajono	1,9	47	Pagėgių savivaldybės	0,7
15	Jonavos rajono	1,9	46	Prienų rajono	0,8
16	Kaišiadorių rajono	1,9	45	Neringos savivaldybės	0,9
17	Birštono savivaldybės	1,8	44	Jurbarko rajono	0,9
18	Skuodo rajono	1,8	43	Radviliškių rajono	0,9
19	Joniškio rajono	1,7	42	Kalvarijos savivaldybės	1,0
20	Rokiškio rajono	1,7	41	Kelmės rajono	1,0
21	Kupiškio rajono	1,7	40	Ukmergės rajono	1,0
22	Raseinių rajono	1,7	39	Šilutės rajono	1,1
23	Kauno miesto	1,7	38	Telšių rajono	1,1
24	Druskininkų savivaldybės	1,6	37	Mažeikių rajono	1,1
25	Trakų rajono	1,6	36	Panevėžio miesto	1,2
26	Vilniaus miesto	1,5	35	Anykščių rajono	1,2
27	Akmenės rajono	1,5	34	Vilkaviškio rajono	1,4
28	Kazlų Rūdos savivaldybės	1,5	33	Klaipėdos miesto	1,4
29	Kauno rajono	1,5	32	Klaipėdos rajono	1,4
30	Varėnos rajono	1,4	31	Plungės rajono	1,4

- Savivaldybės, kuriose nustatytas didžiausias intensyvumo lygio rodiklis.
- Savivaldybės, kuriose nustatytas mažiausias intensyvumo lygio rodiklis.
- Savivaldybės, kuriose nustatytas vidutinis intensyvumo lygio rodiklis.

Didžiausias duomenų masyvas strategijos dalies tekstuose rastas Kauno (263 pasikartojimo dažniai) ir Panevėžio (210 pasikartojimo dažniai) regionų savivaldybių planavimo dokumentuose. Mažiausias – Klaipėdos (130 pasikartojimo dažnių) ir Vilniaus (141 pasikartojimo dažnis) regionų savivaldybių planavimo dokumentuose. Šiaulių regiono savivaldybių planavimo dokumentuose duomenų masyvo dydis (151 pasikartojimo dažnis) artimiausias vidutiniam (179 turinio vienetų pasikartojimo dažniai) (10 lentelė).

Dažniausiai viešųjų bibliotekų veikla I ir II intensyvumo lygiais identifikuojama Panevėžio (132 pasikartojimo dažniai), Vilniaus (105 pasikartojimo dažniai) ir Kauno (104 pasikartojimo dažniai) regionų savivaldybių planavimo dokumentuose, tad galėtume tvirtinti, kad vertinant planavimo dokumentų kontekste bendru kiekvieno atskiro regiono lygmeniu, šiuose regionuose viešosios bibliotekos, palyginti su kitais regionais, yra įgijusios didesnę savivaldybių struktūrinių darinių, atsakingų už kultūrinės veiklos plėtrą, pasitikėjimą, jų veikla yra dažniau nei kituose regionuose (Šiaulių ar Klaipėdos) fiksuojama oficialiuose savivaldybės vystymui skirtuose dokumentuose.

Tačiau vertinant viešųjų bibliotekų vietą bendrame kultūros sričiai skirtame duomenų masyve, kuriame viešosios bibliotekos yra ne tik identifikuojamos, bet ir dalyvauja arba gali dalyvauti potencialiai, bet planavimo dokumentuose nėra identifikotos (nustatyti latentiniai viešųjų bibliotekų dalyvavimo požymiai), situacija atskiruose regionuose yra kiek kitokia: Kauno regione III intensyvumo lygiu matuojamas duomenų masyvas yra pats didžiausias (159 pasikartojimo dažniai, arba 60,4 proc. viso šio regiono duomenų masyvo), tad, nors galime teigti, jog viešosios bibliotekos šio regiono savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojamos už daugelį veiklų atsakingomis arba dalyvaujančiomis veiklose institucijomis, bendrame kultūros sričiai identifikuoame duomenų masyve jų veikla yra pastebima mažiausiai (matomumo indeksas -0,21) (18 paveikslas).

10 lentelė. *Bibliotekų veiklą identifikuojančių turinio vienetų pasiskirstymas pagal intensyvumo lygius ir matomumo indeksas atskiruose regionuose*

Regionas	Savivaldybių skaičius regione	Pasikartojimo dažniai							Iš viso turinio vienetų pasikartojimo dažnių
		I intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai		I ir II intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai		II intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai	III intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai	II ir III intensyvumo lygiui priskirtini turinio vienetai	
		Turinio vienetų pasikartojimo dažnis	Savarankiškos bibliotekų veiklos matomumo indeksas	Turinio vienetų pasikartojimo dažnis	Bibliotekų veiklos (kartu su kitomis institucijomis) matomumo indeksas				
Kauno	13	68	-0,48	104	-0,21	36	159	195	263
Klaipėdos	11	16	-0,75	60	-0,08	44	70	114	130
Panevėžio	12	37	-0,65	132	+0,26	95	78	173	210
Šiaulių	11	36	-0,52	87	+0,15	51	64	115	151
Vilniaus	13	33	-0,53	105	+0,49	72	36	108	141
Visuose regionuose	60	190	-0,58	488	0,09	298	407	705	895
Vidutiniai rodikliai	12	38	-0,58	98	0,09	60	81	141	179

18 pav. *Viešųjų bibliotekų veiklą matomumo indeksas savivaldybių planavimo dokumentų strategijos dalies tekstuose (I ir II intensyvumo lygiai, pasiskirstymas pagal regionus)*

Ir priešingai – Vilniaus regione, kuriame III intensyvumo lygiu matuojamoms veikloms identifiкуoti planavimo dokumentų tekstuose rastas duomenų masyvas yra mažiausias (36 pasikartojimo dažniai, arba 25,5 proc. viso šiame regione rasto duomenų masyvo), šio regiono viešosios bibliotekos bendrame kultūrinei veiklai skirtame duomenų masyve pastebimos labiausiai (matomumo indeksas +0,49). Kiek mažiau, tačiau bendrame kultūros sričiai skirtame duomenų masyve pastebimos ir Pane-

vėžio bei Šiaulių regionų savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos, tuo tarpu, be jau minėto Kauno regiono, bendrame regiono kultūros veiklai skirtame duomenų masyve mažiausiai pastebimos ir Klaipėdos regiono savivaldybių viešosios bibliotekos.

Apibendrinimas. Savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos raiška atskirų savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose strategijos dalyse yra nevienoda, savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklų identifikavimo apimtys ir paplitimas savivaldybių planavimo dokumentų tekstuose – netolygus.

Savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuotoms viešųjų bibliotekų veikloms dažniau priskiriami dalyvavimo veiklose nei tiesioginės atsakomybės už veiklų įgyvendinimą požymiai.

Nustatyta tiesioginė koreliacija tarp viešųjų bibliotekų veiklų identifikavimo planavimo dokumentų tekstuose pasikartojimo dažnių (veiklos reikšmingumo rodiklio) ir joms suteikiamos atsakomybės už šios veiklos įgyvendinimą (veiklos intensyvumo rodiklių): kuo dažniau planavimo dokumentuose identifikuojamos veiklos, kuriose dalyvauja viešosios bibliotekos, tuo dažniau identifikuojama ir tiesioginė bei susietoji (veikiant kartu su kitomis institucijomis, tačiau nurodant ir pačios viešosios bibliotekos dalyvavimą šioje veikloje) šios institucijos atsakomybė.

Savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklų matomumas savivaldybių planavimo dokumentuose tiesiogiai priklauso nuo viešųjų bibliotekų veiklų identifikavimo planavimo dokumentų tekstuose pasikartojimo dažnių ir yra atvirkščiai proporcingas duomenų masyvo, kuriuo identifikuojamos latentinių požymių turinčios viešosioms bibliotekoms priskirtinos veiklos, dydžiui: kuo didesnis duomenų masyvas, kuriame yra identifikuojamos latentinių požymių turinčios viešųjų bibliotekų veiklos, tuo mažiau pastebimos savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei (I intensyvumo lygis) priskiriamos bei identifikuojamos, tačiau tik dalyvavimo požymių turinčios (II intensyvumo lygis) viešųjų bibliotekų veiklos planavimo dokumentuose.

Turinio vienetų pasiskirstymas pagal veiklos kategorijas planavimo dokumentuose ir viešųjų bibliotekų veiklos matomumas atskirose veiklų kategorijose

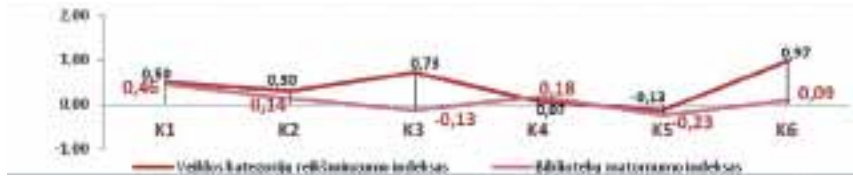
Tyrimo duomenimis, atskiros veiklos sritys artimiausių 3–7 metų laikotarpiui planavimo dokumentų strategijos dalyse identifikuojamos nevienodai (11 lentelė):

- dažniausiai ir praktiškai visoje šalies teritorijoje (98,3 proc. šalies savivaldybių, turinio vienetų pasikartojimo reikšmingumo rodiklis 31,4) planavimo dokumentuose identifikuojama K6 kategorijai (*sektorius funkcionavimo užtikrinimas, administravimas ir vadyba*) priskiriama veikla;
- antroji pagal reikšmingumą ir paplitimo mastą teritorijoje (86,7 proc. šalies savivaldybių, reikšmingumo rodiklis 26,0) yra K3 kategorijai (*visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas*) priskiriama veikla;
- trečioji pagal reikšmingumą ir paplitimo mastą teritorijoje (75,0 proc. šalies savivaldybių, turinio vienetų pasikartojimo reikšmingumo rodiklis 16,9) yra K1 kategorijai (*prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) priskiriama veikla;
- daugiau nei pusėje šalies teritorijos savivaldybių planavimo dokumentuose yra identifikuojamos ir K2 kategorijai (*kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas*) bei K4 kategorijai (*visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas ir socialinės integracijos skatinimas*) priskiriama veikla (atitinkamai 65,0 proc. ir 53,3 proc. visų šalies savivaldybių, turinio vienetų pasikartojimo reikšmingumo rodikliai – 12,5 ir 7,9);
- tuo tarpu veiklos, priskiriamos K5 kategorijai (*tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas*), paplitusios kiek mažiau nei pusėje (43,3 proc.) šalies teritorijos savivaldybių, turinio vienetų pasikartojimo reikšmingumo rodiklis 5,3.

11 lentelė. *Turinio vienetų pasiskirstymas pagal kategorijas ir intensyvumo lygius atskirose veiklų kategorijose: turinio vienetų paplitimo savivaldybių planavimo dokumentuose ir viešųjų bibliotekų veiklų matomumo indeksai*

Kategorijos kodas	Kategorijos pavadinimas	Savivaldybių skaičius, kurių planavimo dokumentuose:		Savivaldybių dalis (%), kur rasta turinio vienetų	Kategorijos paplitimo indeksas planavimo dokumentuose	Rasta turinio vienetų kategorijoje	Iš jų : pagal intensyvumo lygius			Bibliotekų veiklos matomumo indeksas kategorijoje (matuojama I ir II intensyvumo lygiu)
		Rasta kategorijai priskiriamų turinio vienetų	Nerasta kategorijai priskiriamų turinio vienetų				I intensyvumo lygio turinio vienetų	II intensyvumo lygio turinio vienetų	III intensyvumo lygio turinio vienetų	
K1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas	45	15	75,0	+0,50	151	59	51	41	+0,46
K2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas	39	21	65,0	+0,30	112	14	50	48	+0,14
K3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas	52	8	86,7	+0,73	233	49	52	132	-0,13
K4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos stiprinimas	32	28	53,3	+0,07	71	15	27	29	+0,18
K5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas	26	34	43,3	-0,13	47	4	14	29	-0,23
K6	Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas, administravimas ir vadyba	59	1	98,3	+0,97	281	49	104	128	+0,09

Duomenys (11 lentelė, 19 pav.) rodo, kaip I ir II intensyvumo lygiais (kai planavimo dokumentuose identifikuojamas viešosios bibliotekos pavadinimas, t. y. fiksuojama ir savarankiška viešųjų bibliotekų atsakomybė, ir dalyvavimo toje veikloje požymiai) viešosios bibliotekos dalyvauja numatomose veiklose. Galime pastebėti šias pagrindines viešųjų bibliotekų veiklų „matomumo“ tendencijas:

19 pav. Turinio vienetų paplitimo indeksas pagal kategorijas (I, II ir III intensyvumo lygiai) ir viešųjų bibliotekų veiklų matomumo indeksas kategorijose (I ir II intensyvumo lygiai)

- savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojamose reikšmingiausiose ir labiausiai teritorijoje paplitusiose (K6 ir K3 kategorijoms priskiriamose) veiklose arba srityse, kuriose numatoma gerinti visų kultūros įstaigų materialines sąlygas, administravimą ir vadybą, taip pat veiklose, kuriomis numatoma ugdyti teritorijos gyventojų kultūrinės kompetencijas, viešųjų bibliotekų matomumo rodikliai nėra aukšti (atitinkamai matomumo indeksas +0,09 ir -0,13);
- labiausiai pastebimos ir dažniausiai identifikuojamos yra K1 kategorijai priskiriamose viešųjų bibliotekų veiklose, užtikrinant prieigą prie kultūros, informacijos ir žinių šaltinių (matomumo indeksas +0,46); savivaldybių planavimo dokumentuose bendrame kultūros vystymo kontekste ši veikla pozicionuojama kaip vidutinio reikšmingumo veikla;
- viešosiomis bibliotekomis ir jų veikla mažiau pasitikima srityse, susijusiose su kultūrinio tapatumo išsaugojimu (K2 kategorijai priskiriamose veiklose); šioje daugiau nei pusėje teritorijos savivaldybių paplitusiose veiklų srityje palyginti žemai pozicionuojamos ir mažai pastebimos savarankiškos viešųjų bibliotekų veiklos, kiek dažniau identifikuojamos ir labiau pastebimos bendros viešųjų bibliotekų veiklos su kitomis teritorijos kultūros įstaigomis;
- viešosios bibliotekos yra užėmusios gana pastebimą nišą socialinių kompetencijų ugdymo (K4) kategorijai priskiriamose veiklose. Nors šiai veiklų kategorijai priskiriami turinio vienetai yra paplitę tik kiek daugiau nei pusės šalies teritorijos savivaldybių planavimo dokumentuose, viešųjų bibliotekų veikla ir galimybės yra matomos bendrame šios veiklos kontekste.

ste ir planavimo dokumentuose identifikuojamos ir priskiriamos dažniau nei kitoms kultūros institucijoms;

- mažiausiai paplitusioje tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimo (K5 kategorijai priskiriamose veiklose) bibliotekomis, kaip institucijomis, kurios galėtų įgyvendinti veiksmingas priemones stiprinant tarpinstitucinius ryšius tiek savivaldybės teritorijoje, tiek regioniniu, tarpregioniniu ar tarptautiniu lygiu, pasitikima mažiausiai.

Tyrimo duomenys taip pat leidžia teigti, jog didžioji dalis veiklų savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuota III intensyvumo lygiu. Iš tikrųjų planavimo dokumentuose identifikuotos veiklos, matuojamos III intensyvumo lygiu (realios ir galimos, latentinių požymių turinčios viešųjų bibliotekų veiklos, fiksuojamos nenurodant šių įstaigų dalyvavimo ar jų tiesioginės atsakomybės) yra teiginiai, kuriais suformuluoti organizaciniai sprendimai, tokie kaip konkrečių, teminių programų rengimas ir jų įgyvendinimas, projektinės veiklos rėmimas, rajono mastu integruotų informacinių sistemų kūrimas, atskirų rūšių, paskirties, konkretaus, visai teritorijai svarbaus turinio renginių organizavimas, bendrais teiginiais formuluojamas veiklos rėmimas, finansavimas, atskirų savivaldybės veiklos sričių ir jose dalyvaujančių savivaldybės įstaigų, taip pat viešųjų bibliotekų, veiklos užtikrinimas. Turinio vienetų, nusakančių III intensyvumo lygio veiklas, pasikartojimo dažniai sudaro kiek mažiau nei pusę (pasikartojimo dažnis 407, reikšmingumo rodiklis 45,4 proc.) viso strategijos dalies tekstų turinio vienetų duomenų masyvo. Pagal reikšmingumą tarp savivaldybės institucijų kuruojamų, koordinuojamų ir organizuojamų veiklų, už kurias savivaldybė, jos institucijos prisiima atsakomybę arba už kurias nustatoma bendra teritorijoje veikiančių kultūros įstaigų atsakomybė, pirmąsias pozicijas užima K3 veiklų kategorija (*Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas*), K6 kategorija (*Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*) ir K5 kategorija (*Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas*) (20 pav.).

12 lentelė. Turinio vienetų pasiskirstymas pagal reikšmingumo rodiklius ir intensyvumo lygius

Kategorijos kodas/ subkategorijos kodas	Kategorijų turinys	Tarp jų			Iš jų pagal intensyvumo lygius:					
		Kategorijai priskiriamų subkategorijų (indikatorių) turinys	Pasikartojimo dažnių skaičius	% nuo viso dažnių skaičiaus	I intensyvumo lygio turinio vienetai		II intensyvumo lygio turinio vienetai		III intensyvumo lygio turinio vienetai	
					Pasikartojimo dažnis	% nuo viso dažnių skaičiaus	Pasikartojimo dažnis	% nuo viso dažnių skaičiaus	Pasikartojimo dažnis	% nuo viso dažnių skaičiaus
K6	Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas, administravimas ir vadyba	Kategorijoje	281	31,4	49	5,5	104	11,6	128	14,3
63		Sąlygų teikti paslaugas užtikrinimas	201	22,5	42	4,7	83	9,3	76	8,5
62		Bibliotekų personalo kvalifikacijos tobulinimas	56	6,3	4	0,4	15	1,7	37	4,1
61		Veiklos užtikrinimas (finansavimas, aprūpinimas materialiaisiais ištekliais): bendri teiginiai	24	2,7	3	0,3	6	0,7	15	1,7
K3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas	Kategorijoje	233	26,0	49	5,5	52	5,8	132	14,7
31		Kultūrinės veiklos užtikrinimas (bendri įsipareigojimai)	97	10,8	27	3,0	20	2,2	50	5,6
32		Kultūrinio gyvenimo skatinimas	124	13,9	15	1,7	29	3,2	80	8,9
33		Skaitymo skatinimas	12	1,3	7	0,8	3	0,3	2	0,2
K1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas	Kategorijoje	151	16,9	59	6,6	51	5,7	41	4,6
11		Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas	42	4,7	23	2,6	15	1,7	4	0,4
12		Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo savivaldybės teritorijoje užtikrinimas	33	3,7	5	0,6	9	1,0	19	2,1
13		Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas	76	8,5	31	3,5	27	3,0	18	2,0
K2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas	Kategorijoje	112		12,5	14	1,6	50	5,6	48
21		Kultūros paveldo vėrečių išsaugojimas ir pasiekiamumas	45		5,0	10	1,1	21	2,3	14
22		Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida	67		7,5	4	0,4	29	3,2	34

K4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas	Kategorijoje	71		7,9	15	1,7	27	3,0	29
41		Parama formaliajam mokymui (si) ir ugdymui	6		0,7	1	0,1	4	0,4	1
42		Skatinimas mokytis visą gyvenimą	40		4,5	11	1,2	13	1,5	16
43		Socialinės integracijos skatinimas	25		2,8	3	0,3	10	1,1	12
44		Parama verslui ir ekonomikai	0		0,0	0	0,0	0	0,0	0
K5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas	Kategorijoje	47		5,3	4	0,4	14	1,6	29
51		Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybės lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra	14		1,6	1	0,1	3	0,3	10
52		Regioninio, tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	9		1,0	2	0,2	3	0,3	4
53		Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	24		2,7	1	0,1	8	0,9	15
Iš viso					895	190	21,2	298	33,3	407
Pasikartojimo dažnių reikšmingumo vidurkis							1,2		1,9	

2 kategorijos (*Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas*) veiklų grupėse viešosios bibliotekos dažniausiai identifikuojamos veikiančios kartu su kitomis teritorijos kultūros įstaigomis (II intensyvumo lygis); bendra viešųjų ir kitų institucijų veikla dažniau nei kitose kategorijose fiksuojama K6 kategorijos veiklų grupėje (*Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*) ir K4 kategorijai (*Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas*) kategorijai priskiriamose veiklų grupėse.

Savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos (I intensyvumo lygis) visose veiklų kategorijoje identifikuojamos rečiausiai. Jos sudaro nuo 0,4 proc. visų K5 kategorijai (*Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas*) priskiriamų turinio vienetų iki 6,6 proc. visų K1 kategorijai (*Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) priskiriamų turinio vienetų.

20 pav. Veiklų pasiskirstymas pagal kategorijų reikšmingumą ir intensyvumo lygius (proc.)

Tyrimo duomenys (12 lentelė) rodo, jog kurdamos savivaldybių viešųjų bibliotekų plėtros, taip pat artimiausių metų veiklos strategijas, savivaldybių institucijos planavimo dokumentuose dažniausiai identifikuoja veiksmus, užtikrinančius sektoriaus veiklos funkcionavimą ir priskiriamus K6 (*Sektoriaus funkcionavimo užtikrinimas; administravimas ir vadyba*) kategorijai. Tai leidžia daryti išvadą, jog savivaldybių institucijų požiūriu ši veiklos sritis artimiausiems 3–7 metams yra laikoma svarbiausia sektoriaus vystymo problema (pasikartojimo dažnis, arba reikšmingumo rodiklis, bendrojoje veiklų struktūroje 31,4 proc., kategorijos indikatorių paplitimo lygis 98,3 proc. savivaldybių). Problemos sprendimas dažniausiai siejamas su savivaldybės institucijų iniciatyva (už 14,3 proc. šios kategorijos visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiklų atsakomybę prisiima savivaldybės institucijos – III intensyvumo lygis), viešosios bibliotekos, kaip šios veiklos subjektai, fiksuojamos 17,1 proc. visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, iš jų 5,5 proc. planavimo dokumentuose identifikuotų veiksmų yra nurodomos konkrečios viešosios bibliotekos ir jų problemų sprendimai (20 pav.).

Antroje pagal reikšmingumą savivaldybių planavimo dokumentuose visai su viešųjų bibliotekų veikla siejamai veiklos sričiai pozicionuoja-

moje veiklų kategorijoje K3 (*Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas*) (reikšmingumo rodiklis bendrojoje veiklų struktūroje 26,0, kategorijos indikatorių paplitimo lygis 70,0 proc. savivaldybių) dažniausiai savivaldybių viešosioms bibliotekoms priskiriami dalyvavimo požymiai (bibliotekoms kartu su kitomis institucijomis priskiriamos II ir III intensyvumo lygiais matuojamos veiklos sudaro 20,5 proc. visų šioje kategorijoje identifikuojamų veiklų, bibliotekos kaip atsakingi šios veiklos subjektai, yra identifikuojamos 11,3 proc. visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos sudaro 5,5 proc. visų šioje kategorijoje identifikuojamų veiklų); dažniausiai identifikuojamoje veiklų (32) subkategorijoje *kultūrinio gyvenimo skatinimas* viešųjų bibliotekų savarankiškai įgyvendinamoms veikloms tenka tik 1,7 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, arba 12,1 proc. turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant veiklos sritį „*kultūrinio gyvenimo skatinimas*“.

Trečiojoje pagal reikšmingumą savivaldybių planavimo dokumentuose visai su viešųjų bibliotekų veikla siejamai veiklos sričiai pozicionuojamoje veiklų kategorijoje K1 (*Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) (reikšmingumo rodiklis bendrojoje veiklų struktūroje 16,9, kategorijos indikatorių paplitimo lygis 75,0 proc. savivaldybių), viešosioms bibliotekoms, lyginant su kitomis veiklų sritimis, skiriamas reikšmingesnis vaidmuo: nors kartu su kitomis institucijomis įgyvendinamos, II ir III intensyvumo lygiais matuojamos arba dalyvavimo požymių turinčios veiklos ir čia sudaro didesniąją dalį (10,3 proc.) visų kategorijoje identifikuojamų veiklų, bibliotekos, kaip atsakingi šios veiklos subjektai, yra identifikuojamos 12,3 proc. visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, o savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos čia sudaro 6,6 proc., arba palyginti didžiąsą dalį visų duomenų masyve identifikuojamų ir savarankiškai bibliotekų atsakomybei priskiriamų veiklų.

Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, jog savivaldybės šią sritį numato vystyti remdamos informacijos pasiekiamumą viešojoje erdvėje (13 subkategorijai *Kultūros prieinamumo ir sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas* priskiriamos veiklos). Savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei šioje subkategorijoje priskiriama 3,5 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, arba beveik pusė (40,8 proc.) visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį. Kitaip tariant, savivaldybių planavimo dokumentuose artimiausių 3–7 metų laikotarpiu, vystant viešųjų bibliotekų sektorių, kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas yra antroje pagal reikšmingumą pozicijoje po 63 subkategorijoje *sąlygų teikti bibliotekos paslaugas užtikrinimas* identifikuojamų veiklų. Kiek rečiau savivaldybių planavimo dokumentuose yra identifikuojama tai pačiai K1 kategorijai (*Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas*) 11 subkategorijai *Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas* priskiriamos veiklos, tačiau vertinant subkategorijų lygmeniu, ši viešųjų bibliotekų veiklos sritis pagal reikšmingumą subkategorijų reitingų skalėje pozicionuojama 4-ojoje vietoje ir sudaro 2,6 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, arba daugiau nei pusę (54,8 proc.) visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį.

Ketvirtoje pagal reikšmingumą savivaldybių planavimo dokumentuose su viešųjų bibliotekų veikla siejamai veiklos sričiai pozicionuojamoje veiklų kategorijoje K2 (*Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas*) (reikšmingumo rodiklis bendrojoje veiklų struktūroje 12,5; kategorijos indikatorių paplitimo lygis 65,0 proc. savivaldybių) visai savivaldybių viešųjų bibliotekų savarankiškai atsakomybei priskiriamos veiklos identifikuojamos retai ir šių įstaigų veiklų reikšmingumo rodiklis šiose veiklų srityse yra žemas. Šioje veiklų srityje dominuoja II ir III intensyvumo lygiais matuojamos, arba savivaldybių viešųjų bibliotekų dalyvavimo požymių turinčios veiklos; jos sudaro 11,0 proc. visų kategorijoje identifikuojamų veiklų, bibliotekos, kaip atsakingi šios veiklos subjektai, yra identifikuojamos 7,2 proc. visų

planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, tačiau savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriama tik 1,5 proc. visų šiai kategorijai identifikuojamų veiklų; dažniau savarankiška bibliotekų veikla identifikuojama 21 subkategorijai *Kultūros paveldo verčių išsaugojimas ir pasiekiamumas* priskiriamoms veikloms sudaro 1,1 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, arba kiek daugiau nei dešimtadalį (14,9 proc.) visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį. 22 subkategorijai *Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida* savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamose veiklose sudaro 0,4 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, arba kiek mažiau nei dešimtadalį (8,8 proc.) visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį.

Priešpaskutinę (5-ąją) poziciją planavimo dokumentuose identifikuotų ir su viešųjų bibliotekų veikla susijusių kategorijų struktūroje užima K4 kategorijai (*Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas*) priskiriamos veiklos (reikšmingumo rodiklis bendrojoje veiklų struktūroje 7,9, atskirų kategorijos indikatorių paplitimo lygis 53 proc. savivaldybių), viešosioms bibliotekoms bendrojoje veiklų struktūroje skiriamas nežymus vaidmuo: kartu su kitomis institucijomis įgyvendinamos, II ir III intensyvumo lygiais matuojamos arba dalyvavimo požymių turinčios veiklos ir čia sudaro didesniąją dalį (6,2 proc.) visų kategorijoje identifikuojamų veiklų, bibliotekos, kaip atsakingi šios veiklos subjektai, yra identifikuojamos 4,7 proc. visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, o savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos čia sudaro 1,7 proc. visame duomenų masyve identifikuojamų ir savarankiškai bibliotekų atsakomybei priskiriamų veiklų. Tačiau šiame kontekste reikėtų atkreipti dėmesį, jog šioje kategorijoje dažniausiai identifikuojama ir savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriama 42 veiklų subkategorija *Skatinimas mokytis visą gyvenimą* bendrame veiklų kontekste sudaro vos 1,2 proc. visų planavimo dokumen-

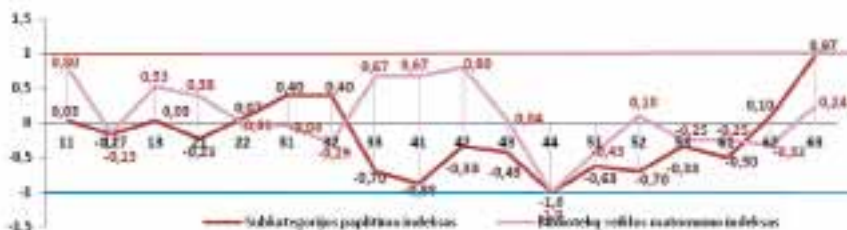
tuose identifikuojamų veiklų, viešųjų bibliotekų veiklos reikšmingumo rodiklis yra palyginti aukštas ir sudaro 27,5 proc. visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį.

Paskutiniąją poziciją planavimo dokumentuose identifikuotų ir su viešųjų bibliotekų veikla susijusių kategorijų struktūroje užima K5 kategorijai (*Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas* priskiriamos veiklos (reikšmingumo rodiklis bendrojoje veiklų struktūroje 5,3, atskirų kategorijos indikatorių paplitimo lygis 43 proc. savivaldybių). Viešosioms bibliotekoms, lyginant su kitomis veiklų sritimis, skiriamas bendrojoje veiklų struktūroje neišsiskiriantis ir nežymus vaidmuo: kartu su kitomis institucijomis įgyvendinamos, II ir III intensyvumo lygiais matuojamos arba dalyvavimo požymių turinčios veiklos ir čia sudaro didesniąją dalį (4,8 proc.) visų kategorijoje identifikuojamų veiklų, bibliotekos, kaip atsakingi šios veiklos subjektai, yra identifikuojamos 2,0 proc. visų planavimo dokumentuose deklaruotų veiksmų struktūroje, o savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos čia sudaro 0,4 proc. visame duomenų masyve identifikuojamų ir savarankiškai bibliotekų atsakomybei priskiriamų veiklų. Šioje kategorijoje dažniausiai identifikuojama ir savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriama 52-ai subkategorijai *Regioninio ir tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra*, tai sudaro 0,2 proc. visų planavimo dokumentuose identifikuojamų veiklų, nors identifikuojant ir šią veiklos sritį, viešųjų bibliotekų veiklos reikšmingumo rodiklis yra, palyginti labiau pastebimas ir sudaro 22,2 proc. visų turinio vienetų, rastų planavimo dokumentuose identifikuojant šią veiklos sritį.

Turinio vienetų analizė subkategorijų (indikatorių) lygmeniu (13 lentelė ir 21 pav.) detalizuoja savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojamos kategorijos turinį ir rodo, jog atskiras kategorijas sudarančios veiklos sritys savivaldybių planavimo dokumentuose taip pat pasiskirsčiusios nevienodai, o viešųjų bibliotekų vaidmuo įgyvendinant atskiras subkategorijoms priskiriamas veiklas pozicionuojamas skirtingai.

13 lentelė. Turinio vienetų pasiskirstymas pagal indikatorius (subkategorijas): turinio vienetų paplitimo indeksas ir pasikartojimo dažniai savivaldybių planavimo dokumentuose

Subkategorijos kodas	Subkategorijos turinys	Savivaldybių skaičius, kurių planavimo dokumentuose:		% savivaldybių, kurių planavimo dokumentuose rasta turinio vienetų	Subkategorijos paplitimo indeksas savivaldybių planavimo dokumentuose	Turinio vienetų pasikartojimo dažnis subkategorijoje	Viešųjų bibliotekų veiklų (I ir II intensyvumo lygiu) matomumo indeksas
		rasta subkategorijai priskiriamų turinio vienetų	nerasta subkategorijai priskiriamų turinio vienetų				
63	Sąlygų teikti paslaugas užtikrinimas	59	1	98,3	+0,97	201	+0,24
31	Kultūrinės veiklos užtikrinimas (bendri išpareigojimai)	42	18	70,0	+0,40	97	-0,04
32	Kultūrinio gyvenimo skatinimas	42	18	70,0	+0,40	124	-0,29
62	Bibliotekų personalo kvalifikacijos tobulinimas	33	27	55,0	+0,10	56	-0,32
22	Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida	32	28	53,3	+0,07	67	-0,01
11	Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas	31	29	51,7	+0,03	42	+0,80
13	Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdveje užtikrinimas	31	29	51,7	+0,03	76	+0,53
12	Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo savivaldybės teritorijoje užtikrinimas	25	35	41,7	-0,17	33	-0,15
21	Kultūros paveldo verčių išsaugojimas ir pasiekiamumas	23	37	38,3	-0,23	45	+0,38
42	Skatinimas mokytis visą gyvenimą	20	40	33,3	-0,33	40	+0,80
53	Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	20	40	33,3	-0,33	24	-0,33
43	Socialinės integracijos skatinimas	17	43	28,3	-0,43	25	+0,04
61	Veiklos užtikrinimas (finansavimas, aprūpinimas materialiaisiais ištekliais): bendri teiginiai	15	45	25,0	-0,50	24	-0,25
51	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybės lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra	11	49	18,3	-0,63	14	-0,43
52	Regioninio, tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	9	51	15,0	-0,70	9	+0,1
33	Skaitymo skatinimas	8	52	13,3	-0,70	12	+0,67
41	Parama formaliajam mokymui (si) ir ugdymui	6	54	10,0	-0,88	6	+0,67
44	Parama verslui ir ekonomikai	0	60	0,0	-1,00	0	-1,00

21 pav. Turinio vienetų pasiskirstymas pagal indikatorius (subkategorijas): turinio vienetų paplitimo indeksas ir viešųjų bibliotekų veiklų matomumo (I ir II intensyvumo lygiais) indeksas atskirose subkategorijose

Remiantis šiais duomenimis, galima teigti, jog labiausiai šalies savivaldybėse paplitusi (savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojama) veiklos sritis yra sąlygų teikti paslaugas užtikrinimas (63 subkategorija, paplitimo indeksas +0,97). Kita didžiausioje dalyje savivaldybių identifikuojama veiklos sritis apibūdinama bendrais teiginiais, kuriais nusakomas savivaldybių išpareigojimas (arba įpareigojimas viešosioms bibliotekoms, dažniausiai kartu su kitomis savivaldybės kultūros įstaigomis) užtikrinti kultūrinę veiklą teritorijoje (31 subkategorija, paplitimo indeksas +0,40), taip pat veiklos sritis, planavimo dokumentuose priskiriama subkategorijai *Kultūrinio gyvenimo skatinimas* priskiriamais turinio vienetais (32 subkategorija, paplitimo indeksas +0,40). Nė vienos savivaldybės planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų veikla nėra siejama su jų dalyvavimu (savarankiškai, kartu su kitomis institucijomis ar kaip numanoma galimybė) teikiant paramą teritorijoje plėtojamam verslui ir ekonomikai (44 subkategorija, paplitimo indeksas -1,0), labai nedaugelio savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojama viešųjų bibliotekų veikla, kuria remiamas formalusis mokymasis ir ugdymas (41 subkategorija, paplitimo indeksas -0,88), skaitymo skatinimas (33 subkategorija, paplitimo indeksas -0,70) ir bendradarbiavimo skatinimui bei plėtrai numatomos veiklos, tiek regioninio ir tarpregioninio lygmens (52 subkategorija, paplitimo indeksas -0,70), tiek tarpinstitucinių ryšių savivaldybės teritorijoje stiprinimui skiriamos veiklos (51 subkategorija, paplitimo indeksas -0,63).

Tuo tarpu vertinant viešųjų bibliotekų matomumo kiekvienoje veiklų subkategorijoje duomenis, galima teigti, jog viešosioms bibliotekoms labiausiai tinkamomis veiklomis pripažįstamos: kultūros produktų kaupimas ir dokumentavimas (11 subkategorija, veiklos matomumo indeksas +0,80), viešųjų bibliotekų veiklos, skatinant mokytis visą gyvenimą (42 subkategorija, veiklos matomumo indeksas +0,80), veiklos skatinant skaitymą (33 subkategorija, veiklų matomumo indeksas +0,67), remiant formaliąjį mokymą (-si) ir ugdymą (41 subkategorija, veiklų matomumo indeksas +0,67), užtikrinant kultūros sklaidą ir jos prieinamumą viešojoje erdvėje (13 subkategorija, veiklų matomumo indeksas +0,53) ir veiklos, skirtos kultūros paveldo verčių išsaugojimui ir pasiekiamumui (21 subkategorija, veiklų matomumo indeksas +0,38). Pripažįstama, kad viešosios bibliotekos mažiausiai gali nuveikti savarankiškai, be kitų savivaldybės institucijų paramos ar dalyvavimo, teikdamos paramą verslui ir ekonomikai (44 subkategorija, veiklos matomumo indeksas -1,0), veiklose, skatinančiose tarpinstitucinį bendradarbiavimą savivaldybės teritorijos ribose (51 subkategorija, veiklų matomumo indeksas -0,43), tobulinant darbuotojų kvalifikaciją (62 subkategorija, veiklos matomumo indeksas -0,32) ir veiklose priskiriamose subkategorijai *Kultūrinio gyvenimo skatinimas* (32 subkategorija, veiklų matomumo indeksas -0,29)

Apibendrinimas. Savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose tos savivaldos kultūros sektoriaus dalies, kurioje veikia (arba turi potencialią galimybę veikti) ir viešosios bibliotekos, veikla artimiausiems 3–7 metams numatoma visose šalies savivaldybėse ir apima visą šalies teritoriją.

Šalies savivaldos vystymo koncepcijose ir jų strateginio planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų sektoriaus vieta ir vaidmuo plėtojant bendrą savivaldybių kultūros lauką identifikuojama retai, strateginiai sektoriaus vystymo prioritetai ir jo raidos kryptys planavimo dokumentų strategijos dalies tekstuose identifikuojamos nesistemiškai ir fragmentiškai. Todėl yra pagrindo teigti, jog savivaldybių viešosios bibliotekos didžiojoje

dalyje šalies savivaldos veiklos ir plėtros strategijų nėra identifikuojamos kaip integruota savivaldos sistemos dalis, tuo pačiu neturi galimybių susidaryti nuoseklios savo ateities ir raidos vizijos savivaldybių struktūroje bei sukurti efektyvios tarpusavyje susietos raidos koncepcijos.

Viešųjų bibliotekų indėlis formuojant bendrą savivaldybės įstaigų ir institucijų kuriamą kultūros lauką savivaldybių planavimo dokumentuose yra pozicionuojamas kaip mažai reikšmingas. Tai leidžia daryti netiesioginę išvadą ir kartu patvirtina prielaidą, jog savivaldybių viešosios bibliotekos nėra įsitvirtinusios savivaldybės įstaigų sistemoje, jų veikla daro nežymią įtaką kitiems teritorijoje veikiantiems kultūros subjektams, o savivaldybių struktūrų pasitikėjimas viešųjų bibliotekų galimybėmis nėra didelis. Ir nors viešosios bibliotekos yra pozicionuojamos kaip kultūros lauko stiprybes kuriančios šio lauko dalyvės, itin retai identifikuojamos viešųjų bibliotekų **galimybės**, susijusios su kultūros lauko plėtra, yra rimtas barjeras tiek bibliotekų raidos vizijai sukurti, tiek jos įgyvendinimo strategijai užtikrinti.

Pagrindinė ir visoje šalies teritorijoje dominuojanti strateginė kultūros sektoriaus vystymo kryptis savivaldos strateginio planavimo dokumentuose siejama su siekiamybe užtikrinti šiam sektoriui tinkamas sąlygas paslaugoms sukurti, aprūpinant kultūros įstaigas, tarp jų viešąsias bibliotekas, materialiaisiais ištekliais (tinkamai suremontuojant (rekonstruojant) patalpas, įsigyjant (atnaujinant, palaikant) šiuolaikišką techninę įrangą) bei sprendžiant personalo kompetencijų ugdymo, profesinių kompetencijų įgijusių darbuotojų išlaikymo, sektoriaus darbuotojų senėjimo problemas. ***Viešųjų bibliotekų sektoriaus poreikiai savivaldybių planavimo dokumentuose identifikuojami palyginti retai; ypač retai šioje veiklų srityje identifikuojamas viešųjų bibliotekų personalo kompetencijų ugdymo ir palaikymo poreikis.***

Antroji pagal reikšmingumą planavimo dokumentuose identifikuojama strateginė sektoriaus vystymo kryptis yra veikla, skirta visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymui. Strategijos dalies tekstuose ši

kryptis fiksuojama kaip savivaldybės struktūrų išsipareigojimai (arba įpareigojimai kultūros įstaigoms) užtikrinti kultūrinę veiklą, skatinti kultūrinį gyvenimą bei skaitymą savivaldybės teritorijoje. Šioje veiklos srityje viešosios bibliotekos pozicionuojamos kaip vidutinio reikšmingumo veiklos subjektas, bibliotekų sektoriaus vaidmuo dažniausiai siejamas su šių įstaigų dalyvavimu visai teritorijai svarbiuose renginiuose, bendrose šiam tikslui rengiamose programose ir (arba) projektuose; savarankiškai viešųjų bibliotekų atsakomybei priskiriamos veiklos sudaro nedidelę dalį visų duomenų masyve rastų turinio vienetų (reikšmingumo rodiklis 5,5).

Sritis, kurioje viešosioms bibliotekoms pripažįstamas institucinis konkurencinis pranašumas kultūros lauke, yra veiklos, užtikrinančios teritorijai ir joje esantiems subjektams prieigą prie informacijos, kultūros ir žinių šaltinių. Ši kryptis bendrojoje savivaldybių su viešųjų bibliotekų veikla siejamų veiklų struktūroje pozicionuojama kaip vidutinio reikšmingumo. Bibliotekų sektoriuje numatoma didinti virtualios informacijos ir kultūros išteklių prieigos galimybes, atnaujinti bibliotekų dokumentų fondus tradiciniais ir elektroniniais ištekliais, tačiau tokio pobūdžio išsipareigojimai identifikuojami tik kiek daugiau nei pusės (51,7 proc.) šalies savivaldybių. 20 proc. šalies savivaldybių numatomos veiklos, kuriomis siekiama užtikrinti tolygią kultūros plėtrą ir jos fizinę prieigą (bibliotekų ir jų paslaugų fizinį pasiekiamumą teritorijoje esantiems subjektams); šios veiklos dažniausiai siejamos su bibliotekų tinklo optimizavimu, rečiau su jo pritaikymo socialinės atskirties grupėms, mobilaus bibliotekinio aptarnavimo paslaugų plėtra ir / ar palaikymu bei atnaujinimu.

Veiklos kryptis, kuria siekiama išsaugoti ir palaikyti teritorijos (šalies) kultūrinį tapatumą, savivaldybių planavimo dokumentuose pozicionuojama kaip vidutinio reikšmingumo. Visais intensyvumo lygiais matuojamos šiai kategorijai priskiriamos veiklos identifikuojamos kiek daugiau nei pusėje (53,0 proc.) šalies savivaldybių; viešųjų bibliotekų veiklos šioje kategorijoje identifikuojamos mažiau nei pusės (48,0 proc.) savivaldybių

planavimo dokumentuose. Savarankiška viešųjų bibliotekų veikla visame duomenų masyve identifikuojama 14 turinio vienetų pasikartojimo dažnių (reikšmingumo rodiklis 1,6), itin retai – kai veiklos skirtos etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimui ir sklaidai (reikšmingumo rodiklis 0,4).

Kultūros sektoriaus dalies, kurioje dalyvauja ir viešosios bibliotekos, vaidmenys ir paslaugos kuriant ateities strategijas savivaldybių planavimo dokumentuose retai siejamos su aptarnaujamos bendruomenės socialine gerove ir pažanga. Nors visais intensyvumo lygiais matuojamos veiklos identifikuojamos kiek daugiau nei pusės (53,0 proc.) šalies teritorijos savivaldybių, tačiau viešosios bibliotekos kaip veiklų subjektai identifikuojamos tik trečdalyje (30 proc.). Svarbu pastebėti, jog viešųjų bibliotekų veiklų matomumas šioje veiklų kategorijoje yra palyginti geras. Tyrimo duomenys rodo, jog viešosios bibliotekos dažniau nei kiti šio sektoriaus dalies veikėjai yra pripažįstamos veiklų, sudarančių sąlygas bei remiančių teritorijos gyventojų galimybes mokytis visą gyvenimą, organizatorėmis ir (arba) dalyvėmis. Retai ir fragmentiškai, tačiau strateginiuose dokumentuose numatomos ir veiklos, siejamos su viešųjų bibliotekų galimybėmis įgyvendinti specifines, tiesiogiai su bibliotekos veikla susijusias priemones, ugdant gyventojų informacinį raštingumą, kitas gyventojų kompetencijas. Vos 5-ių (8,3 proc.) šalies savivaldybių planavimo dokumentuose pripažįstama ir identifikuojama viešųjų bibliotekų veikla padedant formaliajam mokymuisi ir ugdymui, dar rečiau – tik 3-jų (5,0 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose – stiprinant bendruomeninius ryšius, skatinant socialinę integraciją.

Viešųjų bibliotekų galimybės padėti verslui ir skatinti teritorijoje ekonomikos plėtrą nepripažįstamos ir planavimo dokumentuose neidentifikuojamos.

Su tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimu savivaldybių planavimo dokumentuose siejama gana daug viso kultūros sektoriaus konkurencingumo didinimo šaltinių (*galimybių*). Tačiau šias veiklos sritis numatoma

remti mažiau nei pusėje šalies teritorijos (43 proc.), o viešosios bibliotekos kaip šios veiklos dalyvės identifikuojamos mažiau nei penktadaly (17 proc.) savivaldybių planavimo dokumentuose. Dažniau planavimo dokumentuose identifikuojamas kultūros sektoriaus įstaigų bendradarbiavimas tarptautiniu lygmeniu, itin retai – savivaldybės lygmeniu ir regioniniu bei tarpregioniniu lygmeniu, viešosios bibliotekos tik retais atvejais (Vilniaus ir Šiaulių regiono savivaldybėse) pripažįstamos kaip institucijos, kurios galėtų inicijuoti institucijų sąveiką, bendrą veiklą ar būti atsakingos už ją.

Tokie duomenys patvirtina netiesioginę išvadą apie silpnas savivaldybių viešųjų bibliotekų pozicijas savivaldybių institucinėje struktūroje ir neaukštą šių įstaigų statusą savivaldybės įstaigų sistemoje.

1.2.2. Savivaldybių tarybų narių ir administracijos darbuotojų anketinės apklausos rezultatai

Pagrindinės tyrime dalyvavusios savivaldybių tarybų narių ir administracijos darbuotojų grupės charakteristikos

Politikai: grupė, kurios 92,1 proc. narių yra asmenys, įgiję aukštąjį išsimokslinimą; joje dominuoja (75,0 proc.) vyresnio darbingo amžiaus (45–65 metų) asmenys, didesnę dalis jų (54,6 proc.) turi daugiau nei vienos kadencijos darbo patirtį savivaldybių struktūrose; politikų grupėje didesnę dalį (62,5 proc.) sudaro vyrai. Vidutinio (31–44 metų) amžiaus politikai sudaro 14,8 proc., jaunesnio amžiaus (24–30) asmenys – tik 4,5 proc. šios grupės narių (22 ir 23 pav.)

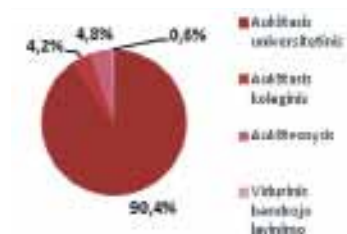
Administracijos darbuotojai: šioje grupėje asmenys, įgiję aukštąjį išsimokslinimą, sudaro 94,6 proc.; palyginti su politikų grupe, pagal amžių šios grupės dalyviai pasiskirstę įvairiau ir yra jaunesni: vyresnio darbingo (45–65 metų) amžiaus asmenys sudaro kiek daugiau nei pusę (55,7 proc.),

vidutinio darbingo (31–44 metų) amžiaus asmenys – daugiau nei trečdalį (35,9 proc.), jauniausio (25–30 metų) amžiaus – 8,4 proc. visų šios grupės dalyvių. Pagal darbo patirtį savivaldybėje pasiskirstę beveik po lygiai: iki 10 metų šiose struktūrose dirba 49,7 proc., daugiau nei 11 metų – 44,3 proc. visų šios grupės dalyvių; pirmuosius metus dirba tik 6,0 proc. tyrime dalyvavusių administracijos darbuotojų (24 ir 25 pav.). Grupėje dominuoja moterys: jos sudaro 80,5 proc.

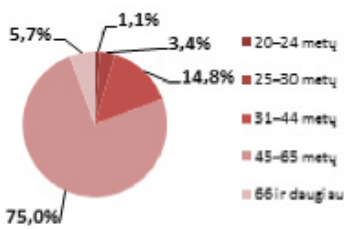
Pagrindiniai grupių struktūros skirtumai: pasiskirstymas pagal lytį – politikų grupėje dominuoja vyrai, administracijos darbuotojų – moterys; pasiskirstymas pagal amžių – politikai yra palyginti vyresni, administracijos darbuotojų grupėje 21,1 proc. daugiau vidutinio darbingo amžiaus (31–44 metų) asmenų.

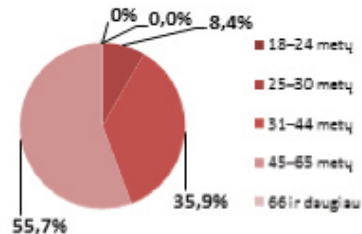
22 pav. Tarybų narių pasiskirstymas pagal išsilavinimą

24 pav. Administracijos darbuotojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

23 pav. Tarybų narių pasiskirstymas pagal amžių

25 pav. Administracijos darbuotojų pasiskirstymas pagal amžių

Viešųjų bibliotekų svarbos, įtakos gyvenimo kokybei bei savivaldybės raidai ir bibliotekų neišnaudojamų veiklos galimybių vertinimas

Didžioji dauguma (84,4 proc.) administracijos darbuotojų mano, jog viešoji biblioteka yra labai svarbi (47,3 proc.) ir svarbi (37,1 proc.) įstaiga bendruomenės gyvenimui ir beveik tokia pat (81,4 proc.) šios grupės tyrimo dalyvių dalis mano, jog ji daro įtaką bendruomenės gyvenimo kokybei (žmogaus dvasinei, emocinei, socialinei ir fizinei gerovei). Tik kiek daugiau nei vienas iš dešimties tyrime dalyvavusių administracijos darbuotojų (13,8 proc.) mano, jog ši įstaiga nėra svarbi bendruomenei ir kiek daugiau (16,8 proc.) pritaria nuomonei, jog bendruomenės gyvenimo kokybei ji daro nedidelę įtaką (tik iš dalies).

Bibliotekos galimybės daryti įtaką bendruomenės gyvenimui

Teigdami, jog bibliotekos buvimas padeda bendruomenės nariams jaustis komfortiškiau (daro pozityvią įtaką gyvenimo kokybei), šių savivaldybės įstaigų daromą įtaką savo teritorijos (savivaldybės) vystymui ir administracijos darbuotojai, ir politikai vertina kiek skeptiškiau: politikų vertinimu, bibliotekos daro stiprią įtaką (4,0 balo 5 balų skalėje) savivaldybės raidai, tuo tarpu administracijos darbuotojai vertina jų įtaką kaip didesnę nei vidutinė, tačiau svarbia jos nelaiko (3,8 balo 5 balų skalėje).

Didžiausią poveikį, administracijos darbuotojų nuomone, biblioteka daro veikdama žmogaus asmeninę patirtį ir skatindama asmenybės raidą (43,5 proc. visų atsakymų): skatina ugdytis kultūrinius poreikius, mokytis ir lavintis, keisti įpročius, elgesį ir nuostatas. Pripažįstama, jog, darydama įtaką asmeniui, biblioteka gali pozityviai veikti ir socialinę aplinką (43,0 proc. atsakymų): tyrimo dalyvių nuomone, viešoji biblioteka gali tokį poveikį daryti mažindama kultūrinę, informacinę ir socialinę atskirtį (16,8 proc. atsakymų), skatindama gyventojus aktyviau dalyvauti bendruomenės gyvenime (12,4 proc. atsakymų), padėdama taupyti žmonių laiką ir pinigus sprendžiant kasdieninius rūpesčius (7,3 proc. atsakymų), palengvindama

savivaldos institucijų ir gyventojų bendradarbiavimą sprendžiant bendruomenės reikalus (6,5 proc. atsakymų).

Palyginti mažiausią poveikį, tyrimo dalyvių nuomone, bibliotekos buvimas ir jos veikla savivaldybėje daro įtaką veiksniams, kurie didina bendruomenės patrauklumą, žinomumą ir verslumą (13,5 proc. pasirinktų atsakymų): kiek didesnę įtaką gali daryti didindama bendruomenės (savivaldybės) žinomumą šalyje ir už jos ribų (8,9 proc. atsakymų) tačiau jos buvimas ar veikla retai siejama su galimybe pritraukti bendruomenei naujų gyventojų (2,8 proc. atsakymų) ar daryti pastebimą poveikį verslo savivaldybėje vystymui (1,8 proc. atsakymų).

14 lentelė. *Viešųjų bibliotekų daroma įtaka savivaldybės raidai. Administracijos darbuotojų ir tarybos narių vertinimų skirtumai*

Viešųjų bibliotekų veiklos sritys	Vieta rangų skalėje		
	Tarybos nariai	Administracijos darbuotojai	Skirtumas
Palaikydama ir plėtodama savivaldybės kultūrinį gyvenimą	1	1	0
Užtikrindama tolygią kultūros sklaidą ir jos prieinamumą visiems savivaldybės teritorijos gyventojams	1	3	2
Saugodama vietos kultūros vertybes, organizuodama jų sklaidą šalyje ir už jos ribų	2	7	5
Saugodama ir palaikydama nacionalinės kultūros tapatumą	3	4	1
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų kultūrinės kompetencijas	3	2	1
Teikdama prieigą prie mokymosi ir lavinimosi šaltinių, padėdama moksleiviams (studentams) įgyti formalųjį išsimokslinimą	3	2	1
Didindama gyventojų galimybes mokytis visą gyvenimą	3	2	1
Stiprindama savivaldybės gyventojų bendruomeniškumą	4	5	1
Vystydama bibliotekos dokumentų fondą ir kurdama informacijos paieškos sistemas	5	6	1
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų socialines kompetencijas	6	8	2
Skatindama verslo ir ekonomikos plėtrą savivaldybės teritorijoje	7	9	2

Tyrimo duomenys rodo, jog dar nuosaikiau yra vertinama reali savivaldybėse įsteigtų viešųjų bibliotekų daroma įtaka savivaldybės raidai. Šią įtaką 5 balų skalėje abiejų tyrimo dalyvių grupių atstovai įvertino kiek aukštesniu nei vidutiniu balu: politikai – 3,8 balo, administracijos darbuotojai – 3,6 balo.

Tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai mano, jog didžiausią įtaką savivaldybės raidai, bendrų jos reikalų sprendimui viešosios bibliotekos daro veikdamos kaip kultūros įstaigos, skatindamos bendruomenės kultūrinį gyvenimą. Politikų požiūriu, tokios pat svarbios yra ir viešųjų bibliotekų pozicijos, užtikrinant lygią ir laisvą prieigą prie kultūros, informacijos ir žinių rinkinių, kiek mažiau, tačiau taip pat reikšminga yra viešųjų bibliotekų veikla išsaugant kultūrinį tapatumą. Savivaldybės tarnautojų požiūriu, pastarosios viešųjų bibliotekų veiklos daro palyginti mažesnę įtaką savivaldybės raidai. Šios grupės nuomone, viešųjų bibliotekų pagalba tiek formaliajam, tiek viso gyvenimo mokymuisi yra svarbesnė ir reikšmingesnė savivaldybės raidai veikla.

Politikų ir administracijos darbuotojų nuomonės dėl pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklų, kurios daro didžiausią įtaką savivaldybės raidai iš esmės nesiskiria (14 lentelė). Iš išvardytų veiklos sričių daugiausia ir po tiek pat abiejų grupių vertinimų teko bibliotekų veiklai palaikant ir plėtojant savivaldybės kultūrinį gyvenimą. Šią veiklą abi grupės vertina kaip darančią didelę įtaką savivaldybės raidai (po 4,0 balo) ir ją dažniausiai pasirenka tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai. Taip pat stipriai, abiejų ekspertų grupių nuomone, viešosios bibliotekos veikia savivaldybės raidą, užtikrindamos kultūros sklaidą ir prieinamumą teritorijos gyventojams. Pozicionuojant šią veiklos sritį, kiek skiriasi politikų ir administracijos darbuotojų teikiami prioritetai: politikai šiam faktoriui teikia pirmenybę (4,0 balo, 1-oji vieta rangų skalėje), tuo tarpu administracijos darbuotojai jį vertina menkiau (3,8 balo, 3 vieta rangų skalėje). Administracijos darbuotojai labiau vertina viešųjų bibliotekų veiklą ugdant gyventojų kultūrinės kompetencijas bei jų teikiamas galimybes ir paramą gyventojams įgyjant

formalųjų išsimokslinimą bei mokantis visą gyvenimą (po 3,8 balo ir 2 vieta rangų skalėje), tuo tarpu politikai šiai veiklai skiria kiek mažesnę reikšmę (po 3,7 balo ir 3 vietą rangų skalėje).

Labiausiai išsiskiria politikų ir administracijos darbuotojų nuomonė vertinant bibliotekų veiklą saugant vietos kultūros vertybes ir organizuojant jų sklaidą. Politikų nuomone, bibliotekos daro gerokai stipresnę nei vidutinę įtaką savivaldybės raidai, saugodamos vietos kultūros vertybes ir organizuodamos jų sklaidą (3,8 balo, 2 vieta rangų skalėje), tuo tarpu administracijos darbuotojai šią veiklą vertina kiek prasčiau (3,4 balo) ir teikia jai 7 vietą rangų skalėje.

Bibliotekų veiklą ugdant ir palaikant gyventojų socialines kompetencijas ir skatinant verslo bei ekonomikos plėtrą savivaldybėje abi ekspertų grupės vertina paskutinėmis vietomis rangų skalėje ir mano, kad pirmoji iš jų daro vidutinę, o antroji – silpną įtaką savivaldybės raidai. Tuo pat metu reikėtų pastebėti, jog kategoriškai tvirtina, kad šioje srityje bibliotekų veikla apskritai jokios įtakos nedaro, 4,6 proc. visų administracijos darbuotojų ir 2,7 proc. politikų. Tad šiuo atveju taip pat galėtume tik fiksuoti labiau skeptišką administracijos darbuotojų nei politikų požiūrį į šią bibliotekų veiklos sritį.

Nuomonę dėl galimybių, kurių neišnaudoja viešosios bibliotekos, dalyvaudamos sprendžiant bendrus savivaldybių reikalus išsakė palyginti nedidelė dalis tyrime dalyvavusių savivaldybės politikų (34, arba 38,6 proc.) ir kiek daugiau (97, arba 58,1 proc.) administracijos atstovų. Tai leidžia daryti prielaidą, jog tiek vienai, tiek kitai tyrimo dalyvių grupei nebuvo lengva identifikuoti tas veiklų sritis, kuriose bibliotekos gali būti naudingos bendruomenei. Tai, kad viešosios bibliotekos išnaudoja visas galimybes, mano palyginti nedidelė dalis politikų (5, arba 15,6 proc. atsakiusių į šį klausimą politikų) ir dar mažiau administracijos darbuotojų (8, arba 8,3 proc. visų atsakiusių į klausimą tarnautojų). Tyrimo rezultatai rodo, jog, tiek administracijos darbuotojų, tiek tarybų narių nuomone, yra 3 pagrindinės sritys, su kuriomis šių institucijų atstovai sieja

galimas naudingas savivaldybės plėtrai viešųjų bibliotekų veiklas:

- 1) viešųjų bibliotekų indėlis skatinant verslo ir ekonomikos plėtrą,
- 2) viešųjų bibliotekų indėlis stiprinant bendruomeniškumą,
- 3) viešųjų bibliotekų indėlis saugant vietos kultūros vertybes bei organizuojant jų sklaidą (šią veiklos sritį labiau būtų linkę stiprinti administracijos darbuotojai).

Pasiūlymai dėl nepakankamai vystomos vienos ar kitos veiklos srities atsakymų komentaruose dažnai palydimi pastabomis dėl aplinkybių, ribojančių viešųjų bibliotekų galimybes veikti. Tai rodo, jog tiek savivaldybės tarnautojai, tiek politikai pripažįsta didesnes potencialias šių įstaigų galimybes dalyvauti sprendžiant bendras ir aktualias savivaldybės problemas, tačiau realiai įvertina ir turimus šių įstaigų vidinius ir (arba) išorinius išteklius ir kartu netiesiogiai patvirtina, jog atsakomybė dėl nepakankamai išnaudojamų galimybių tenka ne tik pačioms bibliotekoms. Administracijos darbuotojų atsakymų papildymai, pvz., tai, kad „neišnaudojamos galimybės projektinėje veikloje“, „dirbama siaurame rate“, „biblioteka neišnaudoja galimybių vykdydama tarptautinio / tarpkultūrinio bendradarbiavimo projektus“, „stokojama inovacijų“, „silpni ryšiai su išėivija“, „biblioteka turėtų pritraukti daugiau jaunimo“, „savivaldybės gyventojų socialines kompetencijas labiau galėtų „turtinti“ rajono kaimo filialai“, rodo, jog savivaldybės tarnautojai dažnai bibliotekų atžvilgiu turi didesnių lūkesčių.

Informacija apie viešųjų bibliotekų veiklą politikų ir administracijos darbuotojų vertinimuose

Informacija apie bibliotekų veiklą atliekant savo, kaip savivaldybės piliečių atstovaujamosios institucijos narių, pareigas naudojasi 85,2 proc. politikų; tokia pat politikų dalis (82,9 proc.) patvirtina, jog turima informacija padeda apsispręsti jiems balsuojant ir bibliotekų finansavimo klausimais; nuolat ir sistemingai viešųjų bibliotekų reikalais teigia besidomintys 52,3 proc. politikų; per 30,0 proc. politikų ir 22,0 proc. administracijos

darbuotojų teigia, jog jiems būtų naudinga gauti kitokios nei šiuo metu gauna ir (ar) daugiau informacijos viešųjų bibliotekų veiklos klausimais.

Vertindami informacijos šaltinių apie savivaldybių viešąsias bibliotekas reikšmingumą susidarant nuomonę apie viešųjų bibliotekų veiklą, savivaldybių politikai anketoje išvardintus informacijos šaltinius įvertina kaip vidutiniškai reikšmingus (vidutinis bendras šaltinių vertinimas 6,0 balai 10 balų skalėje). Kiek daugiau nei vidutiniškai reikšmingais politikai laiko (vertinimai 10 balų skalėje): asmeninę patirtį lankantis bibliotekose (7,7 balo), bibliotekos vadovų teikiamą informaciją (7,5 balo), informaciją, kurią teikia internetinėse svetainėse pačios viešosios bibliotekos (7,1 balo), ir informaciją, kurią pateikia savivaldybių administracijos darbuotojai (6,6 balo) (26 pav.).

26 pav. Informacijos šaltinių apie bibliotekos veiklą reikšmingumas: tarybų narių vertinimai (balais)

Politikai kaip mažiausiai reikšmingus šaltinius, bibliotekų ir jų veiklos vertinimo klausimais įvardija mokslinių tyrimų duomenis (4,2 balo), kiek labiau vertina ekspertų nuomonę (5,5 balo): mokslinių tyrimų ataskaitų reikšmingumą vidutinio ir mažesniais nei vidutinio reikšmingumo balais įvertino 28,4 proc. visų tyrime dalyvavusių politikų.

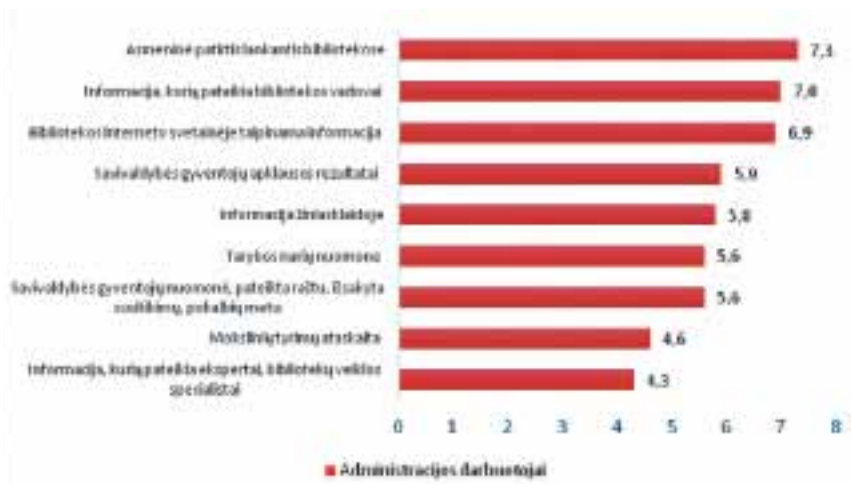
Šaltiniai, formuojantys informacinę aplinką savivaldybės teritorijoje ir atspindintys šios teritorijos gyventojų nuomonę, tokie kaip informacija žiniasklaidoje (6,1 balo), savivaldybės gyventojų nuomonė ir jų apklausų

rezultatai (atitinkamai 6,1 balo ir 5,0 balo), kitų tarybos narių nuomonė (5,1 balo) politikų grupės reitingų lentelėje užima vidutinio reikšmingumo pozicijas ir yra vertinami tik nežymiai aukštesniais nei vidutiniai vertinimais: gyventojų apklausų rezultatus vidutinio ir mažesniais nei vidutinio reikšmingumo balais įvertino 32,9 proc. politikų.

Didžioji dalis administracijos darbuotojų (76,0 proc.) teigia gaunantys pakankamai ir visiškai pakankamai informacijos viešųjų bibliotekų veiklos klausimais. Iš dalies nepakanka tokios informacijos mažiau nei penktadaliui (18,6 proc.), o visiškai nepakanka jos tik nežymiai daliai (2,4 proc.) tyrime dalyvavusių savivaldybių tarnautojų. Jie, kaip ir politikai, mano, jog informacija apie viešųjų bibliotekų veiklą yra vidutiniškai reikšminga reikalingiems sprendimams priimti (reikšmingumo vidurkis 6,0 balo 10 balų skalėje).

Priimdami sprendimus viešųjų bibliotekų vystymo klausimais, administracijos darbuotojai, kaip ir politikai, dažniausiai remiasi asmenine patirtimi (27 pav.); kaip ir politikai, jie taip pat pasitiki ir laiko reikšminga informacija, kurią gauna iš viešųjų bibliotekų vadovų, ir informacija, kuri apie biblioteką yra pateikiama interneto svetainėje. Administracijos darbuotojai labiau nei politikai atsižvelgia į bendruomenės narių nuomonę (gyventojų apklausų rezultatus) ir informaciją žiniasklaidoje. Politikų nuomonė viešųjų bibliotekų klausimais administracijos darbuotojams atrodo esanti tik kiek daugiau nei vidutiniškai svarbi; kaip ir gyventojų nuomonė, pateikta raštu ar išsakyta tiesiogiai bendraujant su savivaldybės tarnautojais.

Mažiausiai reikšminga administracijos darbuotojams, kaip ir politikams, yra informacija, pateikiama mokslo tiriamojo darbo ataskaitose, ir bibliotekų specialistų nuomonė bei rekomendacijos.

27 pav. Informacijos šaltinių apie bibliotekos veiklą reikšmingumas: administracijos darbuotojų vertinimai

Taigi tyrimo duomenys leidžia daryti išvadą, jog didžiausią įtaką savivaldybių politikų vertinimams per asmeninę politikų patirtį gali padaryti pačios viešosios bibliotekos ir joms atstovaujantys asmenys: bibliotekų vadovai, tinkamai suformuota ir įgyvendinama bibliotekos viešųjų ryšių politika; gera parama būtų viešųjų bibliotekų veiklą kuruojantys darbuotojai savivaldybių administracijose.

Vidutinę ir palyginti nežymią įtaką politikų vertinimams daro visuomenės nuomonė ir ją perteikiančios priemonės: gyventojų apklausų rezultatai, informacija žiniasklaidoje, kitų politikų nuomonė. Mažiausiai reikšmingi, politikų vertinimu, yra ekspertų (bibliotekų specialistų) nuomonė ir patarimai bei mokslo tyrimo rezultatai.

Labai svarbu pastebėti tai, kad tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai pasitiki bibliotekos vadovų teikiama informacija ir laiko ją reikšminga.

Savivaldybių politikai, atsakydami į klausimą, **kokia informacija apie savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklą jiems būtų naudinga šios bibliotekos veiklos vertinimui**, pasirinko vidutiniškai po 5 atsakymų

variantus, kuriuos galima būtų sugrupuoti į šias pagrindines grupes (15 lentelė):

- bibliotekos teikiamų paslaugų poreikio, kokybės, naudojimo ir pasitenkinimo jomis teritorijoje analizė (27,8 proc. pasirinkimų);
- finansavimo šaltinių ir lėšų panaudojimo įgyvendinamai veiklai analizė (23,6 proc. pasirinkimų);
- bibliotekos vidinių išteklių vystymo (dokumentų fondų, informacijos paieškų sistemų, personalo išteklių) analizė (21,9 proc. visų pasirinkimų);
- bibliotekos dalyvavimo bendruomenės gyvenime analizė (18,5 proc. pasirinkimų);
- bibliotekos dalyvavimo nacionaliniuose bibliotekų sistemos vystymo projektuose (programose) analizė (8,0 proc. pasirinkimų).

15 lentelė. *Informacijos naudingumas bibliotekos veiklos vertinimams (tarybų narių grupė)*

Atsakymo variantai	Kiekis	Procentai
Savivaldybės gyventojų poreikio ir pasitenkinimo bibliotekos paslaugomis vertinimai	65	14,8%
Viešosios bibliotekos paslaugų, jų poreikio ir kokybės vertinimas	57	13,0%
Informaciją apie bibliotekos įgyvendinamus projektus, kurie „pritraukia“ papildomų lėšų bibliotekos veiklai finansuoti	55	12,6%
Lėšų panaudojimo bibliotekos ir jos paslaugų vystymui analizė	48	11,0%
Informacija apie bibliotekos dalyvavimą įgyvendinant savivaldybės plėtros strategijas, tikslus ir uždavinius	43	9,8%
Kokybiška bibliotekos informacinių išteklių analizė	42	9,6%
Bendrų bibliotekos ir kitų savivaldybės įstaigų įgyvendinamų projektų pristatymas	38	8,7%
Informacija apie viešosios bibliotekos dalyvavimą nacionaliniuose bibliotekų sistemos vystymo projektuose (programose)	35	8,0%
Bibliotekos darbuotojų kompetencijų ir jų ugdymo poreikio analizė	29	6,6%
Informacijos paieškų sistemų vystymo bibliotekoje pristatymas	25	5,7%
Kita: vertinimų pakanka	1	0,2%
Iš viso	438	100%

Papildomos informacijos apie bibliotekų veiklą reikalingumą

didesniu balu įvertino politikai (6,6 balo 10 balų skalėje), kiek mažesniu (6,4 balo 10 balų skalėje) administracijos darbuotojai; tokios informacijos reikalingumą abi grupės įvertino kiek didesniu nei vidutinio reikšmingumo balu (28 pav.).

Informacijos turinį ir temas tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai renka labai panašiai, skiriasi tik pirmosios pozicijos: politikai dažniau pasirenka informaciją apie inovacijas viešosiose bibliotekose, o administracijos darbuotojai pirmąją vietą skiria viešųjų bibliotekų vertinimo kriterijams (atitinkamai 7,5 ir 7,4 balo 10 balų skalėje). Tiek viena, tiek kita grupė teigiamai vertina analitinę medžiagą, kurioje būtų aptariamos šalyje sprendžiamos aktualios viešųjų bibliotekų problemos (7,4 balo politikų ir 7,2 balo administracijos darbuotojų temų reitingų skalėje), susisteminta informacija apie visų šalies (arba regiono) savivaldybių viešųjų bibliotekų rezultatus (7,4 balo politikų temų reitingų skalėje, 7,2 balo administracijos darbuotojų temų reitingų skalėje).

Mažiausiai reikšminga tiek politikams, tiek administracijos darbuotojams yra informacija apie tai, kaip vystomos viešosios bibliotekos užsienio šalyse (5,7 balo politikų temų reitingų skalėje ir 5,6 balo administracijos darbuotojų temų reitingų skalėje) ir šalies bei užsienio bibliotekų sėkmės istorijos.

28 pav. *Papildomos informacijos naudingumas bibliotekų veiklos vertinimui (rangų skalė, maksimalus vertinimas 10 balų)*

Viešųjų bibliotekų veiklos rezultatų ir veiklos sąlygų vertinimas savivaldybių tarnautojų ir politikų grupėse

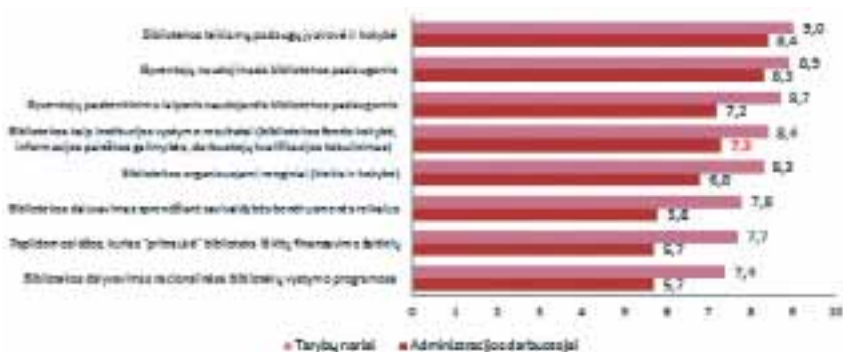
Tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai, vertindami viešųjų bibliotekų veiklą, labiausiai vertina produktą, kurį sukuria bibliotekos, t. y. paslaugų kiekį, įvairovę bei kokybę (29 pav.). Abiejų grupių rangų lentelėje šie bibliotekų veiklos rezultatai užima pirmąsias vietas, kiek labiau reikšmingais juos laiko politikai (9,0 balo 10 balų skalėje) ir kiek mažiau reikšmingais (8,4 balo) – administracijos darbuotojai.

Tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai teigia, jog bibliotekos veiklos rezultatų įvertinimui yra svarbu, kaip teritorijos gyventojai naudojami bibliotekos paslaugomis: šis rodiklis labai svarbus (8,9 balo) politikų vertinimu, kiek mažiau svarbus (8,3 balo) administracijos darbuotojų vertinimu (kiekybiniai rodikliai); taip pat svarbu, ar jų teikiamos paslaugos atitinka savivaldybės gyventojų poreikius: gyventojų pasitenkinimo laipsnis naudojantis bibliotekų paslaugomis yra labai svarbus (8,7 balo) politikų požiūriu ir svarbus (7,2 balo) administracijos darbuotojų požiūriu (kokybiniai rodikliai).

Tačiau administracijos darbuotojai, skirtingai nei politikai, aukštesnę – trečiąją – vietą rangų skalėje skiria ne gyventojų pasitenkinimo laipsniui, o rezultatams, kurie pasiekiami vystant biblioteką kaip instituciją (7,3 balo): gerinant bibliotekos dokumentų fondą, tobulinant informacijos paieškos sistemas, ugdant darbuotojų kompetencijas. Tuo tarpu politikams priemonės, kuriomis pasiekiami prioritetiniais laikomi bibliotekų veiklos rezultatai, lyginant su administracijos darbuotojų požiūriu, atrodo kiek mažiau reikšmingos (8,4 balo, ketvirtoji vieta rangų skalėje).

Bibliotekos dalyvavimas sprendžiant savivaldybės bendruomenės reikalus užima šeštąją vietą iš aštuonių pozicijų rangų skalėje tiek politikų, tiek administracijos darbuotojų vertinimuose: politikai šią bibliotekų veiklą laiko svarbia (7,8 balo), o administracijos darbuotojai ją vertina vidutiniškai (5,8 balo). Bibliotekų veiklą „pritraukiant“ papildomas lėšas taip pat aukštesniu

balu vertina politikai (7,7 balo) nei administracijos darbuotojai (5,7 balo). Paskutiniąsias vietas rangų lentelėje užima bibliotekų veikla dalyvaujant nacionalinėse bibliotekų vystymo programose (7,4 balo politikų ir 5,7 balo administracijos darbuotojų vertinimų skalės).

29 pav. Bibliotekos veiklos rezultatų reikšmingumas bibliotekos veiklos vertinimui

Įvertinant tyrimo metu gautus duomenis apie bibliotekų veiklos sąlygų, bibliotekų sukuriama vertės bendruomenei ir šių įstaigų finansavimo vertinimą, reikia pastebėti, jog bendras savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos sąlygų, jų veiklos vertinimo ir šios veiklos rezultatų atitikties finansavimui paveiklas yra sudėtingas.

Pagrindinė dalis tyrime dalyvavusių tarybų narių ir administracijos darbuotojų (atitinkamai 71,5 proc. ir 75,3 proc.) teigia, jog viešosioms bibliotekoms yra sudarytos palankios sąlygos veikti.

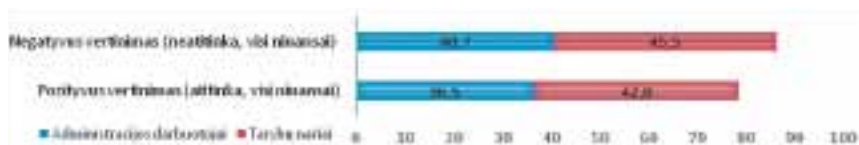
Geriausiai iš sąlygų veikti viešosioms bibliotekoms yra vertinamas darbuotojų profesionalumas (3,9 balo politikų vertinimuose ir 3,8 balo administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje) ir viešųjų bibliotekų administravimas ir vadyba (po 3,8 balo 5 balų skalėje) (30 pav.). Arti vertinimo „gerai“ (po 3,8 balo abiejų grupių vertinimuose 5 balų skalėje) yra įvertinti ir viešųjų, pagrindinių centralizuotų sistemų bibliotekų, įsteigtų savivaldybių centruose, bibliotekų materialiniai ištekliai, užtikrinantys šių įstaigų darbą.

Menkiau, tačiau kiek geriau nei patenkinamai (3,7 politikų vertinimuose, 3,4 administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje) yra vertinami bibliotekų materialiniai ištekliai (pastatai, patalpos, įranga, aprūpinimas techninėmis priemonėmis) savivaldybių „periferijoje“. Vertinimai yra dar prastesni, kai kalbama apie sąlygas, užtikrinančias galimybę tinkamai įgyvendinti viešųjų bibliotekų informacines bei kitas svarbiausias institucines funkcijas: nesiekia vidutiniškų arba yra vertinami tik vidutiniškai, kai kalbama apie viešosios bibliotekose turimą leidinių fondą (2,9 balo politikų ir 3,1 balo administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje) kiek aukščiau nei vidutiniškai yra vertinamas aprūpinimas informacinėmis ir komunikacijos technologijomis (3,4 balo politikų vertinimuose ir 3,5 balo administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje). Nepatenkinamai vertinamas viešųjų bibliotekų finansavimas iš savivaldybės biudžeto (visoms reikmėms) (po 2,7 balo politikų ir administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje) ir visiškai nepatenkinamai vertinamas finansavimas tiek iš savivaldybės biudžeto finansuojamų leidinių įsigijimui (2,1 balo politikų vertinimuose ir 2,2 balo administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje), tiek leidinių fondams atnaujinti iš valstybės biudžeto (1,9 balo politikų vertinimuose ir 2,3 balo administracijos darbuotojų vertinimuose 5 balų skalėje).

30 pav. Bibliotekos veiklos išteklių vertinimas 5 balų skalėje

Tuo pat metu nuomonė, kaip iš savivaldybės biudžeto skiriamas finansavimas atitinka viešųjų bibliotekų sukuriamą vertę bendruomenei, tiek savivaldybės politikų, tiek savivaldybės tarnautojų grupėse pasiskirsto beveik po lygiai: manančių, jog bibliotekų finansavimas iš savivaldybės biudžeto yra mažesnis arba žymiai mažesnis nei bibliotekų sukuriama vertė jos aptarnaujamoje bendruomenėje, yra kiek daugiau tarp administracijos darbuotojų (+4,2 proc.), mažiau – tarp politikų (+3,5 proc.); nuomonei, jog viešųjų bibliotekų finansavimas visiškai atitinka arba iš dalies atitinka viešosios bibliotekos sukuriamą vertę bendruomenei, pritaria 42,0 proc. tyrime dalyvavusių politikų ir 36,5 proc. administracijos darbuotojų, tokią nuomonę nepritaria atitinkamai 45,5 proc. politikų ir 40,7 proc. administracijos darbuotojų (31 pav.).

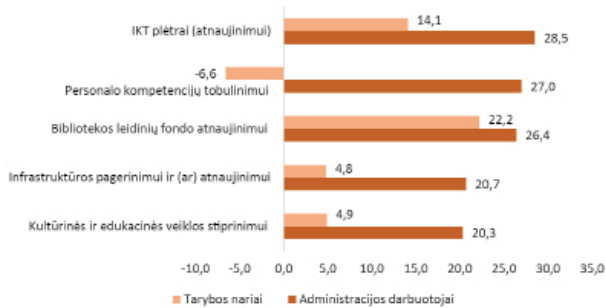

31 pav. Tarybos narių ir administracijos darbuotojų nuomonė dėl viešųjų bibliotekos finansavimo atitikties jos sukuriamai vertei bendruomenėje (proc.)

Remdamiesi tyrimo dalyvių vertinimais, galėtume teigti, jog savivaldybėse skiriant finansavimą yra atsižvelgiama į viešųjų bibliotekų veiklos kokybę (taip tvirtina 68,9 proc. politikų ir 70,5 proc. administracijos darbuotojų), tačiau gilesnė savivaldybių administracijos darbuotojų atsakymų analizė leidžia daryti išvadą, jog lėšų skyrimas yra gana retai pagrindžiamas kokiais nors realiai išmatuojamais veiklos kokybės kriterijais; dažniausiai finansavimas visgi priklauso nuo surenkamų mokesčių į savivaldybės biudžetą (savivaldybės biudžeto galimybės, 24,0 proc. gautų atsakymų), o beveik penktadalis (17,3 proc.) gautų atsakymų patvirtina, kad savivaldybių skiriamas finansavimas užtikrina tik minimalias viešųjų bibliotekų išgyvenimo sąlygas, ir, galima numanyti, jog, tokios dalies savivaldybės tarnautojų nuomone, viešosios bibliotekos savivaldybėje yra išlaikomos tik todėl, kad tokios įstaigos apskritai egzistuoja.

Modeliuodami savivaldybių viešųjų bibliotekų finansavimą artimiausiems metams, tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai labiau būtų linkę didinti bibliotekų finansavimą nei palikti jį tokį patį arba mažinti, tačiau politikų tarpe ši persvara yra nedidelė (+8,1 proc.). Administracijos darbuotojų grupėje finansavimo didinimui pritartų didesnė dalis (+24,7 proc.) tyrimo dalyvių. Artimiausiu laikotarpiu politikai labiausiai būtų linkę finansuoti bibliotekos fondo atnaujinimą (22,2 proc. pasirinkimų) ir didesnė jų dalis papildomai finansuotų informacinių komunikacijos technologijų plėtrą ir (arba) jų atnaujinimą (14,1 proc. visų pasirinkimų).

Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, jog administracijos darbuotojų požiūris į finansavimo didinimą artimiausiais metais yra sistemiškesnis ir pozityvesnis negu savivaldybių politikų, o atskirų viešųjų bibliotekų veiklos sričių finansavimo prioritetai abiejose grupėse reikšmingiau sutampa tik dviejų pozicijų atžvilgiu: tiek administracijos darbuotojai, tiek politikai pritaria, kad būtų skiriama daugiau lėšų toms veiklos sritims, kurios užtikrintų bibliotekų „informacinius pajėgumus“, arba, kitaip tariant, pritartų, kad būtų daugiau finansuojamas bibliotekos fondo atnaujinimas (+26,4 proc. administracijos darbuotojų ir +22,2 proc. politikų pasirinkimų didinti finansavimą) bei informacinių ir komunikacinių išteklių plėtra (atnaujinimas) (+28,5 proc. administracijos darbuotojų ir +14,1 proc. politikų pasirinkimų didinti finansavimą) (32 pav.). Politikai žymiai rečiau nei administracijos darbuotojai pritaria papildomam finansavimui gerinant ar atnaujinant viešųjų bibliotekų infrastruktūrą (atitinkamai +4,8 proc. ir +20,7 proc.) bei didinant finansavimą kultūrinei ir edukacinei veiklai (atitinkamai +4,9 proc. ir +20,3 proc.).

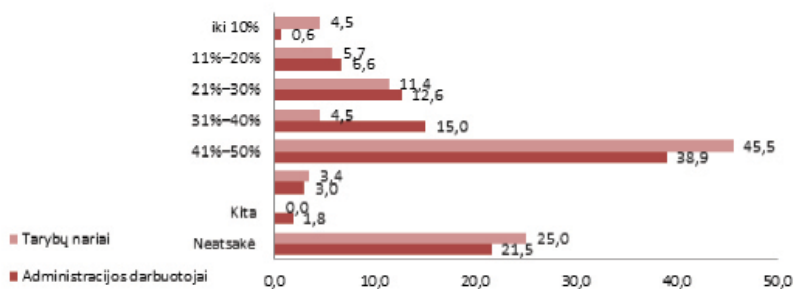

32 pav. Tarybos narių ir administracijos darbuotojų nuomonė dėl bibliotekos vystymo (veiklos) sritims finansavimo kaitos 2014 metais, lyginant su 2013 metais (proc.)

Labiausiai nesutampa politikų ir administracijos darbuotojų nuomonės dėl didesnio finansavimo, skiriamo personalo kompetencijų ugdymui: šioje srityje kiek dažniau politikai (6,6 proc.) rinkosi poziciją mažinti finansavimą arba palikti jį tokį patį nei didinti, tuo tarpu savivaldybių administracijos darbuotojai 20,7 proc. dažniau rinkosi poziciją šiai sričiai finansavimą didinti.

Apibendrinus šiuos duomenis, galima teigti, jog savivaldybių struktūrose dažniausiai yra susiformavusios bendros nuostatos, kad viešosioms bibliotekoms yra sudarytos palankios arba visiškai palankios veiklos sąlygos; tokių nuostatų laikomasi nepriklausomai nuo to, kad šių įstaigų veiklos finansavimas ir turimi pagrindiniai ištekliai (savivaldybės „periferijoje“ veikiančių bibliotekų, patalpos, įranga, kiti materialiniai ištekliai; dokumentų fondas, technologinė įranga ir priemonės) tinkamoms bibliotekos paslaugoms užtikrinti pačių savivaldybės politikų bei savivaldybės vykdomųjų struktūrų atstovų yra vertinami nepatenkinamai arba tik kiek geriau nei patenkinamai. Vienintelės sritys, kurios vertinamos balu, artimu vertinimui „gerai“, yra bibliotekų darbuotojų profesionalumas ir bibliotekų administravimas bei vadyba. Be to, didžiojoje dalyje šalies savivaldybių bibliotekų veiklos finansavimas nepriklauso nuo šių įstaigų veiklos kokybės, o jų finansavimo politiką dažniausiai lemia savivaldybių biudžeto pokyčiai.

Tyrimo dalyviai buvo prašomi išsakyti nuomonę apie taikomo viešųjų bibliotekų kofinansavimo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų modelio tinkamumą. Dauguma ekspertų (55,6 proc. tarybų narių ir 46,1 proc. administracijos darbuotojų) yra tos nuomonės, kad bibliotekų kofinansavimo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų modelis tinkamas tik iš dalies. Tinkamu ir visiškai tinkamu jį laiko 18,2 proc. tarybų narių ir 14,4 proc. administracijos darbuotojų. 14,8 proc. tarybų narių ir beveik trečdalis (29,9 proc.) administracijos darbuotojų neturi šiuo klausimu nuomonės arba į jį neatsakė. Tuo pat metu didesnioji dalis politikų (45,5 proc. visų tarybų narių atsakymų) ir administracijos darbuotojų (38,9 proc. visų administracijos darbuotojų atsakymų) mano, jog valstybės lėšos savivaldybių viešųjų bibliotekų biudžetuose turėtų sudaryti nuo 41 proc. iki 50 proc. (33 pav.).

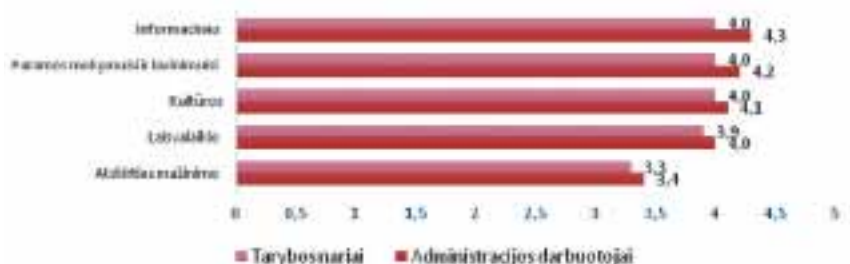

33 pav. Tarybų narių ir administracijos darbuotojų nuomonė apie valstybės lėšų dalį finansuojant viešąsias bibliotekas (pasiskirstymas proc.)

Išnagrinėjus administracijos darbuotojų informuotumą apie viešųjų bibliotekų dalyvavimą savivaldybių plėtros ir veiklos procesuose bei politikų ir administracijos darbuotojų nuostatas viešųjų bibliotekų vystymo ir jų ateities savivaldybėse klausimais, galima būtų teigti, jog didžioji dalis administracijos darbuotojų nėra informuoti, taip pat nėra įsitikinę, jog turėtų žinoti, koku būdu viešosios bibliotekos dalyvauja ar turėtų dalyvauti savivaldybės plėtros ir veiklos planų kūrime. Remiantis pusės (52,7 proc.) dalyvavusių tyrime administracijos darbuotojų pateiktais

atsakymais, galima teigti, jog savivaldybių viešųjų bibliotekų darbuotojai arba šių įstaigų specialistai savivaldybės plėtros ir veiklos planavimo procesuose dalyvauja dažniau kaip reikalingos informacijos teikėjai, o ne kaip aktyvūs dalyviai: tai, kad bibliotekų vadovai ir (ar) šių įstaigų specialistai rengiant savivaldybės *veiklos planus* dažniausiai administracijos darbuotojų prašymu teikia informaciją arba yra kviečiami dalyvauti darbo grupių, komisijų posėdžiuose – teigia 70,0 proc. atsakiusiųjų į klausimą administracijos darbuotojų (atitinkamai 40,9 proc. ir 29,1 proc. atsakymų).

Savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų nuomone, artimiausių septynerių metų laikotarpiu būtų vystytinos ir labiausiai atitiktų jų bendruomenių poreikius šios viešųjų bibliotekų paslaugų grupės: informacinės; paramos mokymuisi ir lavinimuisi; kultūros; laisvalaikio. Su atskirties mažinimo tikslais bendruomenėje siejama paslaugų grupė įvertinta vidutiniškai: tarybų nariai jos atitikimą bendruomenės poreikiams įvertino 3,3 balo, administracijos darbuotojai – 3,4 balo (5 balų skalėje). Apie penktadalį tarybų narių ir administracijos darbuotojų (atitinkamai 20,9 proc. ir 20,7 proc.) šių paslaugų grupę įvertino kaip mažiausiai atitinkančias jų atstovaujamo bendruomenių poreikiams (1–2 balais).

34 pav. *Bibliotekų paslaugų grupės, kurios labiausiai atitiktų bendruomenės artimiausių septynerių (2014–2020) metų poreikius*

Tiek politikų, tiek administracijos darbuotojų nuomonė dėl paslaugų grupių pasirinkimų iš esmės sutampa (34 pav.). Politikų nuomone,

artimiausiais metais reikėtų lygiagrečiai vystyti visas pagrindines bibliotekos veiklas, nė vienai iš jų neteikiant ypatingų prioritetų; tuo tarpu administracijos darbuotojų grupėje tokie prioritetai yra išskiriami, pirmenybę teikiant informacinių paslaugų grupei (4,3 balo 5 balų skalėje), kiek rečiau pasirenkama bibliotekų veikla teikiant paramą mokymuisi ir lavinimuisi (4,2 balo 5 balų skalėje); bibliotekos teikiamoms kultūros paslaugoms skiriama trečioji vieta (4,1 balo 5 balų skalėje) ir laisvalaikio paslaugoms – priešpaskutinė vieta reitingų lentelėje (4,0 balo 5 balų skalėje). Mažiausiai svarbia viešųjų bibliotekų veiklos sritimi administracijos darbuotojai artimiausių 6 metų laikotarpiu mano būsiant bibliotekų veiklą, kuria kryptingai siekiama mažinti gyventojų ir (ar) jų grupių socialinę atskirtį (3,4 balo 5 balų skalėje).

Palyginti su savivaldybių politikų vertinimais, administracijos darbuotojų pozicijose turime pagrindo išvelgti ryškesnes viešųjų bibliotekų paslaugų segmentavimo tendencijas: jie aiškiau ir ryžtingiau deklaruoja viešųjų bibliotekų vystymo prioritetus (informacinės, paramos švietimui ir lavinimui paslaugas). Administracijos darbuotojai taip pat būtų linkę jau nuo 2014 metų intensyviau finansuoti viešųjų bibliotekų veiklą, nuosekliai ir labiau motyvuotai pasirinkdami finansavimo prioritetus (IKT plėtra, darbuotojų kompetencijos).

Tuo tarpu politikai neišskiria viešųjų bibliotekų raidos prioritetų, būtų linkę vystyti visas pagrindines (informacinės, kultūros, paramos švietimui ir lavinimui, laisvalaikio) bibliotekos paslaugas, tačiau 2014 metais didintų finansavimą tik dviem pagrindinėms sritims – bibliotekos dokumentų fondo atnaujinimui ir IKT palaikymui, atnaujinimui ir plėtrai.

Susiedami tyrimo dalyvių pozicijas, išsakytas dėl finansavimo didinimo ir viešųjų bibliotekų veiklos sričių vystymo, galime pastebėti, jog, nepaisant to, kad abi grupės iš esmės sutaria dėl pagrindinių viešųjų bibliotekų plėtros savivaldybių teritorijose perspektyvų, modeliuodami finansavimo struktūrą, politikai 2014 metais didesnius finansinius išteklius sutiktų skirti bibliotekų dokumentų fondų papildymui bei atnaujinimui

ir informacijos bei komunikacijos technologijoms palaikyti (atnaujinti); žymiai mažiau lėšų jie skirtų bibliotekų infrastruktūros pagerinimui (atnaujinimui) ir bibliotekų kultūrinės bei edukacinės veiklos stiprinimui, ir didesnė politikų dalis nedidintų (paliktų tokį pat arba mažintų) finansavimo bibliotekų personalo kompetencijų ugdymui.

Viešųjų bibliotekų veiklos sritys, kurios mažiausiai žinomos savivaldybių politikams ir administracijos darbuotojams

Remdamiesi tyrimo duomenimis, turime pastebėti, kad tiek savivaldybių politikai, tiek administracijos darbuotojai ne visada išsakė savo nuomonę viešųjų bibliotekų veiklos klausimais. Didžiausia dalis tiek tarybos narių (63,6 proc.), tiek administracijos darbuotojų (41,9 proc.) rečiausiai atsakė į klausimą, kuriose savivaldybės veiklos programose neišnaudojamos jų savivaldybėse įsteigtų viešųjų bibliotekų galimybės; be šių klausimų, tarybų nariai dažniausiai susidūrė su keblumais prašomi įvertinti jų naudojamus informacijos šaltinius viešųjų bibliotekų veiklos vertinimams (mokslinių tyrimų medžiaga (32,9 proc.), ekspertų pasiūlymai bibliotekų veiklos klausimais (19,3 proc.), gyventojų apklausų rezultatai (20,5 proc.), kitų tarybos narių vertinimai (11,4 proc.). Šio tyrimo rezultatai, be abejo, neleidžia kategoriškai atmesti versijos (tam reikėtų papildomų tyrimų), jog savivaldybių politikai turi susiformavusias stereotipines ir ne visada palankias nuostatas viešųjų bibliotekų atžvilgiu, tačiau leidžia daryti prielaidą, jog savivaldybių politikų auditorijoje retai kalbama apie viešųjų bibliotekų veiklą, jos vertinimą, naudą ir galimybes sprendžiant aktualius savivaldybės reikalus, į jų akiratį retai pakliūna mokslinio pobūdžio informacija, kuria remiantis galima būtų racionaliai pagrįsti ir argumentuoti savo sprendimus ar įvertinti tokių sprendimų pasekmes. Tenka atkreipti dėmesį ir į faktą, jog, priešingai nei savivaldybių administracijos darbuotojai, savivaldybių politikai, darydami sprendimus viešųjų bibliotekų veiklos klausimais rečiau remiasi ir paiso teritorijos gyventojų nuomonės, rečiau ja domisi ir vertina šią nuomonę kaip svarbią ir reikšmingą.

Administracijos darbuotojai taip pat gana dažnai negalėjo įvardyti, kuriose savivaldybės veiklos programose yra neišnaudojamos viešųjų bibliotekų galimybės. Be šių klausimų, tyrime dalyvavusios savivaldybių tarnautojų grupės „silpnesnį vietą“ galėtų būti laikomas ir nepakankamas savivaldybės darbuotojų informuotumas, detalesnių žinių savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos vertinimo, finansavimo klausimais stoka (apie vertinimo kriterijus neatsakė / neturėjo nuomonės 53,3 proc., finansavimo klausimais – 46,5 proc. administracijos darbuotojų). Įvertinant tai, kad savivaldybių politikai darydami sprendimus atsižvelgia į administracijos darbuotojų nuomonę (6,6 balo 10 balų skalėje ir ketvirtoji vieta informacijos šaltinių apie bibliotekos veiklos reikšmingumą tarybos narių vertinimų rangų skalėje), administracijos darbuotojai dažnai teikia medžiagą politikų sprendimams parengti, tinkami ir pagrįsti argumentai gali būti labai svarbus faktorius viešųjų bibliotekų pozicijoms paremti ir atitinkamoms kultūros politikos nuostatoms savivaldybėse konstruoti.

Naudojimosi bibliotekų paslaugomis, pasitenkinimo informaciniu aptaravimu ir lojalumo savo savivaldybių viešosioms bibliotekoms vertinimai

Tyrimo duomenimis, administracijos darbuotojai aktyviau negu politikai naudojami savo savivaldybėje įsteigtų bibliotekų paslaugomis (jų savo savivaldybių viešosiose bibliotekose skaitytojais įregistruota penktadaliu (+21,6 proc.) daugiau), tačiau politikai beveik tiek pat dažniau (+24,1 proc.) lankosi šiose bibliotekose kitais, ne skaitymo ar informacijos paieškos tikslais. Bendras bibliotekoje lankymosi ir naudojimosi jos paslaugomis lygis yra panašus tiek vienoje – politikų (78,5 proc.), tiek kitoje – administracijos darbuotojų (76,0 proc.) grupėje.

Lankymosi savo savivaldybių viešosiose bibliotekose motyvai abiejose grupėse kiek skiriasi. Abiejų grupių rangų skalėje pirmąsias pozicijas užima šios lankymosi bibliotekoje priežastys: 1) biblioteka organizuoja vertingus ir įdomius renginius, 2) mano, jog bibliotekoje privalo lankytis kiekvienas išsilavinęs žmogus. Politikai dažniau sieja savo lankymosi

bibliotekose priežastis su atstovaujama veikia savivaldybėse, tuo tarpu administracijos darbuotojai dažniau naudojami šių bibliotekų paslaugomis asmens tobulinimo tikslams. Administracijos darbuotojai dažniau nei politikai kaip svarbią lankymosi bibliotekoje priežastį įvardija pomėgi skaityti, įgyti žinių, poreikį naudotis biblioteka kvalifikacijos tobulinimui, darbui reikalingos informacijos paieškai. Motyvas lankytis šiose bibliotekose turint tikslą pasisakyti bibliotekos organizuojamuose renginiuose ar detaliau susipažinti su viešosios bibliotekos veikla yra paskutinėse (atitinkamai – 7 ir 8) šios grupės reitingų skalės pozicijose, tuo tarpu šios priežastys tarybų narių reitingų skalėje užima atitinkamai 5 ir 6 vietas.

Pasitenkinimo gaunama bibliotekoje informacija ir leidiniais vertinimai yra visiškai panašūs tiek vienoje, tiek kitoje tyrime dalyvavusių savivaldybių atstovų grupėje: kiek daugiau nei pusė abiejų grupių dalyvių (53,4 proc. tarybų narių ir 53,9 proc. administracijos darbuotojų) pasirinko vidutiniškus pozityvius vertinimus (*greičiau gaunu nei negaunu leidinių ir (ar) informacijos*). Trečdalis atsakiusių į klausimus politikų ir administracijos darbuotojų (atitinkamai 31,8 proc. ir 32,3 proc.) pateikė kategoriškai teigiamus vertinimus (*visada gaunu reikiamą leidinį ir (ar) informaciją*). Kategoriškai neigiamas vertinimas (*niekada negaunu reikiamo leidinio ir (ar) informacijos*) buvo vienas ir jį pateikė politikų grupės atstovas (-ė).

Lojalumo savivaldybių įsteigtoms viešosioms bibliotekoms vertinimai parodė, jog šios savivaldybių įstaigos kiek daugiau „realių rėmėjų“ (asmens, kurie iš tiesų vertina šių bibliotekų paslaugas, turi pozityvius nuostatus tiek pačių įstaigų, tiek jų teikiamų paslaugų atžvilgiu) turi administracijos darbuotojų grupėje, kurioje jie sudaro 42,7 proc. Politikų grupėje jų yra kiek mažiau – 38,2 proc.

Taigi galėtume daryti išvadą, jog, asmeninių vertinimų požiūriu, savivaldybės viešoji biblioteka dažniau savivaldybės politikams, rečiau savivaldybės tarnautojams yra labiausiai su kultūros sklaidos funkcijomis siejama, tam tikru aspektu žmogaus visuomeninį statusą liudijanti institucija, daugeliu atvejų tenkinanti pagrindinius poreikius, kurių skatinami

vienos ir kitos grupės dalyviai naudojami tos institucijos paslaugomis. Taip pat tyrimas leidžia tvirtinti, kad politikų vertinimai turi daugiau fragmentiško, paviršutiniško bibliotekų veiklos vertinimo bruožų, administracijos darbuotojai, kaip bibliotekos paslaugų vartotojai, yra giliau susipažinę su viešųjų bibliotekų veikla ir jos problemomis.

Apibendrinami savivaldybių tarybų narių ir administracijos darbuotojų anketinės apklausos rezultatus, galėtume padaryti šias pagrindines **išvadas**:

Savivaldybės politikai ir administracijos darbuotojai viešąją biblioteką vertina kaip labai svarbią ir svarbią savivaldybės įstaigą, darančią įtaką bendruomenės gyvenimo kokybei ir kiek didesnę nei vidutinę įtaką savivaldybės raidai. Bibliotekos, kaip institucijos, veiklą ir savivaldybės politikai, ir jos tarnautojai vertina gerai, tuo tarpu realus bibliotekos indėlis į bendrą savivaldybės reikalų sprendimą vertinamas vidutiniškai. Bendras viešųjų bibliotekų veiklos vertinimas tik iš dalies priklauso nuo to, kaip savivaldybės viešoji biblioteka dalyvauja sprendžiant bendrus savivaldybės reikalus ir nėra laikomas svarbiu kriterijumi vertinant (o kartu ir finansuojant) viešąsias bibliotekas.

Ir savivaldybės politikų, ir tarnautojų nuomone, viešųjų bibliotekų įtaka savivaldybės bendriesiems reikalams labiausiai reiškiasi šiai palaikant ir plėtojant savivaldybės kultūrinį gyvenimą, kultūros, informacijos ir žinių prieinamumą, remiant teritorijos gyventojų mokymosi ir lavinimosi galimybes. Kur kas mažiau ji juntama ugdant žmonių socialines kompetencijas ir silpnai reiškiasi didindama teritorijos patrauklumą, žinomumą už savivaldybės ribų ir verslo bei ekonomikos plėtrą.

Didžioji dalis savivaldybės politikų ir administracijos darbuotojų turi didesnių lūkesčių, susijusių su bibliotekų veikloms savivaldybės labui, ir mano, jog viešosios bibliotekos galėtų aktyviau dalyvauti sprendžiant bendrus savivaldybės reikalus. Tačiau tik dalis jų gali įvardyti veiklų sritis, kuriose bibliotekų veiklos pasigendama; dalis tyrimo dalyvių pastebi, jog realios bibliotekų veiklos sąlygos ir įvairios aplinkybės (nepakankamas finansavimas, komunikacijos priemonių trūkumas, dalykinės literatūros

stoka, tam tikrų visuomenės grupių inertiškumas, uždarumas ir pan.) riboja bibliotekų veiklos galimybes. Dalis savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų įvardija šias tris pagrindines veiklos sritis, kur viešųjų bibliotekų veiklos indėlis į savivaldybės reikalus, jų nuomone, nepakankamas: 1) skatinant verslo ir ekonomikos plėtrą, 2) stiprinant bendruomeniškumą, 3) saugant vietos kultūros vertybes bei organizuojant jų sklaidą.

Bibliotekų veiklos sąlygas ir išteklius didžioji dalis politikų ir savivaldybių tarnautojų įvertino kaip palankias arba visiškai palankias ir mano, kad vertingiausias šių bibliotekų išteklius yra bibliotekų darbuotojų profesionalumas ir šių įstaigų administravimas bei vadyba. Kartu ir politikai, ir administracijos darbuotojai tik vidutiniškai vertina bibliotekų veiklos sąlygas (patalpas, įrangą) kaimo teritorijoje esančiose bibliotekose, blogai – turimus informacinius išteklius ir bibliotekų veiklos finansavimą iš savivaldybės biudžeto bei informacinių išteklių atnaujinimo finansavimą tiek iš savivaldybės, tiek iš valstybės biudžetų.

Vertindami bendrą viešųjų bibliotekų finansavimo būklę ir artimiausių pokyčių, finansuojant bibliotekas, galimybę, tik nedidelė dalis politikų ir administracijos darbuotojų mano, jog bibliotekos gauna mažesnę finansavimą, nei sukuria vertę dirbdamos savo bendruomenei. Ir tik nedidelė dalis politikų būtų linkę artimiausiais metais didinti finansavimą viešosioms bibliotekoms, dažniausiai paskirdami šį finansavimą bibliotekų informacinės funkcijos stiprinimui, žymiai mažiau – kultūrinei edukacinei veiklai, infrastruktūrai ir mažindami 2013 metais buvusį finansavimą personalo kompetencijų tobulinimui.

Administracijos darbuotojai, kurių didžioji dalis taip pat mano, jog bibliotekų finansavimas iš savivaldybės biudžeto atitinka vertę, kurią jos sukuria bendruomenei, vis dėlto būtų labiau linkę jau nuo 2014 metų didinti finansavimą viešosioms bibliotekoms ir siūlytų didinti lėšas visoms sritims. Didžioji dalis administracijos darbuotojų būtų linkę didinti bendrą viešųjų bibliotekų finansavimą iš savivaldybės biudžeto, kiek mažesnę jų dalis siūlytų didinti lėšas dokumentų fondo atnaujinimui iš valstybės

biudžeto, ir – skirtingai nei politikai – personalo kompetencijų tobulinimui. Mažiausiai lėšų administracijos darbuotojai artimiausiai metais skirtų bibliotekų infrastruktūros plėtrai.

Didžioji dalis tiek politikų, tiek administracijos darbuotojų teigia, jog viešųjų bibliotekų finansavimas priklauso nuo bibliotekų veiklos kokybės, tačiau gilesnė administracijos darbuotojų atsakymų analizė leidžia teigti, jog šiuo atveju kokybės vertinimas greičiau yra siekiamybė ir dažniau intuityviai įvertinamas bibliotekų veiklos požymis; tyrimo rezultatai rodo, kad šiam vertinimui retai taikomi konkretūs ir aiškiai apibrėžti kriterijai.

Penktadalis savivaldybių administracijų darbuotojų būtų linkę jau nuo 2014 metų didinti finansavimą viešosioms bibliotekoms ir siūlytų jį didinti daugeliui sričių, teikdami prioritetą finansavimo visoms sritims iš savivaldybės biudžeto didinimui, tuo tarpu tik mažiau nei dešimtoji dalis politikų pritaria nuomonei, jog viešosioms bibliotekoms artimiausiu metu reikėtų finansavimą didinti, o trečdalis politikų mano, jog pirmiausia finansavimą savivaldybių viešųjų bibliotekų fondo atnaujinimui turėtų didinti valstybė. Didžioji dalis politikų ir administracijos darbuotojų mano, kad valstybė turi žymiai daugiau prisidėti prie „kasdieninio“ viešųjų bibliotekų išlaikymo savivaldybėse, ir, daugelio tiek politikų, tiek administracijos darbuotojų nuomone, valstybės lėšos savivaldybių viešųjų bibliotekų biudžete turėtų sudaryti nuo 40 proc. iki 50 proc.

Tyrimo duomenys leidžia teigti, jog apie bibliotekų veiklą nuomonę siekia susidaryti ir dažniau ja domisi apie pusę savivaldybės politikų, šios informacijos palyginti dažnai prireikia per 80 proc. visų savivaldybių tarybų narių. Tačiau tik trečdalis politikų ir penktadalis administracijos darbuotojų teigia pasigendantys informacijos viešųjų bibliotekų klausimais. Nuomonei apie viešąsias bibliotekas pagrįsti ar reikalingiems sprendimams priimti abiejų grupių atstovai tokios informacijos naudą vertina vidutiniškai. Dažniausiai tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai nuomonę apie bibliotekas ir jų veiklą grindžia asmenine patirtimi, bibliotekos vadovų teikiama informacija, informacija, kurią teikia interneto svetainėse

pačios viešosios bibliotekos. Politikai atsižvelgia į nuomonę, kurią pateikia savivaldybių administracijos darbuotojai. Šios grupės atstovai šaltinius, formuojančius informacinę aplinką savivaldybės teritorijoje ir atspindinčius šios teritorijos gyventojų nuomonę (informacija žiniasklaidoje, savivaldybės gyventojų apklausų duomenys, kitų tarybos narių nuomonė) taip pat vertina vidutiniškai.

Priešingai nei galima būtų manyti, vertindami bibliotekų veiklą ir darydami sprendimus bibliotekų veiklos klausimais administracijos darbuotojai labiau nei politikai atsižvelgia į bendruomenės narių nuomonę (gyventojų apklausų rezultatus) ir informaciją žiniasklaidoje. Tuo tarpu ir politikų nuomonė, ir gyventojų nuomonė, jei ji pateikta raštu ar išsakyta tiesiogiai bendraujant su savivaldybės tarnautojais, jiems atrodo tik kiek daugiau nei vidutiniškai svarbi.

Tiek politikai, tiek administracijos darbuotojai mažiausiai reikšmingais šaltiniais, padedančiais susidaryti nuomonę apie bibliotekų veiklą, įvardija mokslinių tyrimų duomenis, kiek labiau vertina bibliotekų veiklos ekspertų nuomonę.

Įvertinus visus šiuos duomenis, galima teigti, jog formuojant bibliotekų politiką savivaldybėse iš trijų pagrindinių šios politikos formavimo komponentų (pripažįstant, jog bet kurios srities politika yra formuojama valdžios, tos srities specialistų ir visuomenės susitarimo pagrindu) dominuoja politinis ir administracinis faktorius: nuomonė apie viešųjų bibliotekų veiklą bei renjami sprendimai jų veiklos klausimais dažniausiai remiasi asmeniniais politikų ir vykdomosios valdžios atstovų požiūriais ir nuostatomis; ši nuomonė koreguojama atsižvelgiant į įstaigų vadovų pozicijas. Ignoruojama arba tik iš dalies atsižvelgiama į viešųjų bibliotekų paslaugų vartotojų poziciją; dar rečiau remiamasi mokslinio ir ekspertinio pobūdžio žiniomis ir informacija. Tai suteikia pakankamą pagrindą teigti, jog, priimant sprendimus bibliotekų veiklos klausimais, tenkinamasi greitais ir gilesnės analizės nereikalaujančiais vertinimais, įprastais ir praeityje rezultatyviais sprendimais, nesiekiant jų racionaliai pagrįsti.

1.3. Tyrimo rezultatų apibendrinimas

Savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose savivaldybių viešųjų bibliotekų raiška nežymi ir fragmentuota. Tai leidžia teigti, jog yra rimtų kliūčių savivaldybių viešųjų bibliotekų raidos vizijai sukurti ir nuosekliai jos įgyvendinimo strategijai savivaldybių struktūrose užtikrinti.

Viešųjų bibliotekų indėlis formuojant bendrą savivaldybės teritorijoje jos įstaigų ir institucijų kuriamą kultūros lauką yra planavimo dokumentuose pozicionuojamas kaip mažai reikšmingas, savivaldybės atstovaujamosios ir vykdomosios valdžios atstovų vertinimuose – kaip vidutiniškai reikšmingas. Savivaldybių politikų bei administracijos darbuotojų apklausos duomenys patvirtina prielaidą, jog savivaldybių viešosios bibliotekos nėra pripažįstamos svarbiais ekonominės ir socialinės plėtros veikėjais, o savivaldybių struktūrų pasitikėjimas viešųjų bibliotekų galimybėmis daryti įtaką savivaldybės teritorijoje vykstantiems procesams nėra didelis.

Politikų ir administracijos darbuotojų nuostatose dominuoja požiūris, jog viešosioms bibliotekoms yra sukurtos palankios sąlygos veikti, ir tik nedidelė dalis politikų bei kultūrinės veiklos organizatorių mano, jog šių įstaigų sukuriama vertė yra didesnė nei jai skiriamas finansavimas iš savivaldybės biudžeto. Tai leidžia daryti prielaidą, jog investicijos į viešųjų bibliotekų sektorių nelaikomos reikšminga priemone, kuriant sąlygas sėkmingai kultūros sektoriaus plėtrai.

Pagrindinė nauda, kurią teikia viešosios bibliotekos vietos bendruomenei, ir jų veiklos reikšmingumas savivaldybių strategijose siejami su kultūriniu turiniu ir kultūrine bibliotekos veikla, dažniausiai suprantama kaip aktyvus bibliotekos kultūrinių paslaugų teikimas, dalyvavimas visai teritorijai reikšminguose renginiuose ir (arba) bendrose kultūros sklaidai skirtose programose. Tačiau savivaldybių planavimo dokumentuose viešųjų bibliotekų stipriosios pusės šioje srityje yra identifikuojamos itin retai, dažniau joms pripažįstamos dalyvavimo šioje veikloje galimybės. Tai, jog reikšmingiausioje savivaldybės kultūros lauko vystymui veiklų srityje

bibliotekos laikomos mažai reikšmingais veikėjais, silpnina bibliotekų pozicijas ir turi įtakos bibliotekų veiklos bei reikšmingumo bendruomenei vertinimui.

Pagrindinė funkcinė viešųjų bibliotekų veiklos sritis, kuria užtikrinamas kokybiškos informacijos prieinamumas teritorijoje, planavimo dokumentuose identifikuojama kaip vidutiniškai reikšminga savivaldybių kultūros politikos kryptis. Jos įgyvendinimas visų pirma siejamas su geografiškai tolygiai teritorijoje išsidėsčiusiu bibliotekų tinklu, jo pasiekiamumu ir daug rečiau – su pagrindiniais ištekliais, užtikrinančiais šios institucijos gyvybingumą, kokybišką bibliotekų funkcinių (informacinių) ir kultūrinės bei socialinės krypties veiklų įgyvendinimo galimybes. Turime galvoje veiklas susijusias su kūrybos produktų kaupimu ir jų dokumentavimu, tinkamai atnaujinant bibliotekų informacinius išteklius (tą jų dalį, kurią teisės aktais yra įpareigotos atnaujinti savo lėšomis savivaldybės), taip pat tinkluose pasiekiamų elektroninių išteklių įsigijimą, palaikant ir plėtojant elektroninės prieigos prie informacijos išteklių galimybes, bibliotekinių produktų, prieinamų tinkluose, informacinių bibliotekos paslaugų kūrimą ir t.t. Tačiau tyrimo duomenys rodo, jog, tiek didžiosios dalies savivaldybių tarnautojų, tiek administracijos darbuotojų požiūriu, šių išteklių trūkumas (kaip ir nepatenkinamai vertinamas viešųjų bibliotekų veiklos finansavimas iš savivaldybės biudžeto) nedaro įtakos bibliotekų veiklos kokybei ir nėra veiksnys, pabloginantis viešųjų bibliotekų veiklos sąlygas. Toks požiūris pozicionuoja bibliotekas kaip institucijas, galinčias veikti bet kokiomis aplinkybėmis, sukuria realią riziką bibliotekoms tapti veikiančiomis, tačiau neužpildyta instituciniu turiniu (kuriuo viešoji biblioteka tikslinga, tik sau būdinga veikla sukuria naudą bendruomenei) sistema. Tai daro bibliotekas pažeidžiamas savivaldybių institucinėse struktūrose, menkina jų statusą. Antra vertus, toks požiūris savivaldos struktūras ir pačias bibliotekas nuolat skatina ieškoti nišų, veiklų, kuriomis galima būtų pakeisti pagrindines (institucines) bibliotekos paslaugas, nes dėl joms sukurti dėl būtinų priemonių trūkumo tiesiog negali teikti. Kartu tai formuoja ir pačių viešųjų

bibliotekų institucinio elgesio modelius, kai pastarosios, ieškomamos būdų pateisinti savo reikalingumą, tampa pasirengusios įgyvendinti bet kokius joms primetamus įpareigojimus.

Tokią išvadą koreguoja (tačiau iš esmės nekeičia) aplinkybė, jog viešųjų bibliotekų informaciniai ištekliai ir jų atnaujinimas bei papildymas finansuojamas ir iš valstybės biudžeto. Bibliotekų veiklos kontekste tai yra labai svarbu, tačiau reiškia tik, kad už šias rizikas (jei, atlikus papildomus vertinimus, paaiškėtų, jog tokios rizikos yra sukuriamos) atitinkama atsakomybės dalis tenka ir valstybės struktūroms. Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, jog didesnioji dalis savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų mano, kad šiuo metu egzistuojanti savivaldybių viešųjų bibliotekų ir jų veiklos finansavimo iš savivaldybės ir valstybės biudžetų tvarka tinkama tik iš dalies, o beveik pusė atsakiusių į šį klausimą tyrimo dalyvių (45,5 proc. politikų ir 38,9 proc. savivaldybių tarnautojų) teigia, jog valstybės lėšos savivaldybės viešosios bibliotekos biudžete turėtų sudaryti nuo 40 proc. iki 50 proc.

Kai kuriose veiklos srityse, kurios reikšmingos savivaldybei ir jos bendruomenei (socialinė raida, kultūrinio tapatumo, bendruomenės pripažįstamo kultūros paveldo išsaugojimas ir palaikymas, įskaitant jo identifikavimą, dokumentavimą, tyrimą ir populiarinimą pasitelkiant neformalų ugdymą, tarpinstitucinės sąveikos stiprinimas), savarankiška viešųjų bibliotekų veikla ir jų atsakomybė planavimo dokumentuose identifikuojama itin retai. Tai liudija, jog veiklos srityse, kuriomis kuriamas bendruomenės tapatumas, jos socialinė ir ekonominė gerovė bei pažanga, viešosios bibliotekos nėra laikomos bendruomenei reikšmingu veikiančiuoju subjektu. Tai yra (ar gali būti) signalas, jog savivaldybei veikiant šiose srityse arba nereikalingas bibliotekinis produktas, arba trūksta pasitikėjimo viešosios bibliotekos galimybėmis sukurti reikalingas, efektyvias paslaugas, realiai padedančias spręsti aktualias problemas.

Vienareikšmiškai į šiuos klausimus tyrimas neatsako. Savivaldybių politikų ir administracijos darbuotojų apklausos duomenų analizė leidžia

tvirtinti, jog savivaldybių struktūrų atstovų lūkesčiai viešųjų bibliotekų atžvilgiu didesni negu realūs bibliotekų veiklos sukuriami rezultatai. Tačiau, kita vertus, tyrimo dalyviai pripažįsta, jog viešosios bibliotekos savo buvimu teritorijoje daro stiprią įtaką tos bendruomenės gyvenimo kokybei (žmogaus dvasinei, emocinei, socialinei gerovei), gerai vertina pačių bibliotekų institucinę veiklą. Tuo pat metu šios veiklos įtaką savivaldybės vystymui vertina tik kaip vidutinišką. Tai greičiau leidžia išvengti nuostatas, kuriomis viešosioms bibliotekoms pripažįstamas lokalus, individualus poveikis asmeniui, o bibliotekų veiklos pavienio žmogaus dvasinės, emocinės gerovės aspektai nėra laikomi svarbiais faktoriais, suteikiančiais privalumų bendruomenei ir galinčiais daryti pozityvią įtaką savivaldybės raidai. Tai suteikia pagrindą manyti, jog ir aukšti viešųjų bibliotekų reikšmingumo vertinimai turi tam tikrų deklaratyvumo bruožų.

Didžiojoje dalyje savivaldybių bibliotekų sektoriaus politika modeliuojama atsižvelgiant ir į savivaldos struktūrose susiformavusias nuostatas; tos nuostatos formuojasi fragmentiškai įgyjamų žinių ir asmeninės patirties pagrindu. Kartu tyrimo duomenys leidžia daryti prielaidą, jog pačios viešosios bibliotekos (ypač joms atstovaujantys vadovai, viešųjų ryšių organizatoriai) turi potencialių galimybių tokias nuostatas keisti. Tai daryti gali padėti aktyvi pačių bibliotekų pozicija, taip pat bibliotekų iniciatyva teikiama *kompetentinga, reikšminga ir kokybiška* informacija apie savo veiklą ir galimybes.

Tačiau įvertinus visas aplinkybes galima teigti, kad būtų labiau patikima, jei viešųjų bibliotekų pozicijoms savivaldybėse stiprinti būtų sukurta moksliskai pagrįsta veiksminga strategija ir numatyti mechanizmai jai įgyvendinti, nepaliekant šių problemų tik pačioms viešosioms bibliotekoms. Pagrindinis šios strategijos tikslas, remiantis tyrimo duomenimis, būtų sugriauti valdžios struktūrose susiformavusį bibliotekos stereotipą – supaprastintą, schematišką, dažnai iškreiptą buitiskąją nuomonę apie šį socialinį objektą.

Tyrimo duomenys leidžia teigti, jog pagrindinę savivaldybių viešųjų bibliotekų ir savivaldybių institucijų sąveikos problemą galima būtų pavadinti *nepakankamo institucinio pripažinimo problema*. Savivaldybių viešosios bibliotekos neturi tvirto pagrindo laikyti save patikimais, galinčiais pateisinti socialinius bendruomenės ir savivaldos institucijų lūkesčius savivaldos subjektais. Jų socialiniai vaidmenys savivaldos struktūrose nėra aiškiai apibrėžti, ir tai yra svarbiausia kliūtis pačioms viešosioms bibliotekoms iki galo suvokti ir pripažinti savo priklausomybę savivaldos institucijų sistemai.

Savivaldybės institucijų socialiniai lūkesčiai bibliotekų atžvilgiu ir jų veiklos vertinimai yra priešaringi, turintys gana stipriai išreikštą nepasitikėjimo šių įstaigų gebėjimu įgyvendinti reikšmingus bendruomenei uždavinius požymių. Tai, savo ruožtu, yra kliuvinys pačioms savivaldos struktūroms tiksliai suvokti savo reikšmę ir vaidmenį viešųjų bibliotekų atžvilgiu, įvertinti šių įstaigų galimybes bei panaudoti jų privalumus bendruomenės tikslams.

1.4. Rekomendacijos

Savivaldybės institucija – tai savivaldybės įstaigos (viešosios bibliotekos) steigėjas (savininkas). Savivaldybę ir biblioteką sieja darbdavio ir pavaldinio santykiai, todėl kalbėti apie šių dviejų institucijų bendradarbiavimo santykius būtų netikslu. Šie santykiai reikalauja, kad kiekviena bendradarbiausianti pusė turėtų tam tikrą savarankiškumą, kuris užtikrintų labai svarbią prielaidą bendradarbiavimo santykiams atsirasti – sprendimų ir jų pasirinkimo laisvę. Tuo tarpu savivaldybės viešoji biblioteka yra įstaiga, sukurta valdžios institucijos tam, kad įgyvendintų visuomenės tai valdžiai deleguotus įgaliojimus, taigi ir šių santykių pagrindas remiasi nuostata, jog valdžia (savivaldybė) nustato socialinę bibliotekų vystymo strategiją, o bibliotekos pripildo šią strategiją konkrečiu turiniu.

Tad būtų tikslinga, kad modeliuodama savo santykius su viešąja biblioteka savivaldybė:

- suformuluotų, kokių žinių, naujovių ir bibliotekos veiklos rezultatų reikia savivaldybei;
- išdėstytų šiuos poreikius bibliotekai;
- išsiaiškintų, ką biblioteka rekomenduoja suformuluotoms problemoms spręsti;
- suderintų su biblioteka, kokių rezultatų realiai galima tikėtis;
- parengtų „užsakymus“ bibliotekoms ir užtikrintų, kad savivaldybė suteiks finansavimą tiems užsakymams įgyvendinti.

Tyrimo duomenys rodo, jog savivaldybių tarnautojai, ypač politikai, iš dalies stokoja reikalingos (tiesiogiai susijusios, tinkamos, svarbios, aktualios) informacijos apie viešųjų bibliotekų veiklą, ypač apie viešųjų bibliotekų galimybes dalyvauti aprūpinant informacija prioritėtines savivaldybės raidos kryptis. Informacijos pobūdžio, jos šaltinių bei informacijos atrankos prioritetų, kuriuos pasirenka tiek politikai, tiek savivaldybių administracijos darbuotojai, analizė leidžia teigti, jog viešųjų bibliotekų raidos klausimais dažniausiai priimami „greiti ir pigūs“ (nereikalaujantys

didesnių pastangų ir laiko), „orientuoti į praeitį“ sprendimai (pasirenkamos alternatyvos, anksčiau buvusios rezultatyvios), retai grindžiami objektyvia analize bei veikiami daugybės psichologinių veiksnių (sukauptos patirties, socialinių nuostatų, suformuotų asmeninių vertybių), labai retai įvertinant priimamų sprendimų pasekmes.

Todėl būtų tikslinga:

1. Dalyvaujant viešųjų ryšių specialistams, sukurti efektyvią savivaldybės politikų bei administracijos darbuotojų informavimo sistemą, užtikrinančią pateikiamos informacijos relevantiškumą ir kokybę.

2. Plėsti bibliotekinius tyrimus. Panaudoti juos kaip vieną iš būdų, padedančių formuoti viešųjų bibliotekų ir savivaldos struktūrų tarpusavio santykius bei rengti bibliotekų vystymo politikos savivaldybėje nuostatas:

- reguliariai atlikti ir pristatyti savivaldybės politikams ir administracijos darbuotojams (ypač politikams) savivaldybės gyventojų ir kitų savivaldybėse veikiančių subjektų (juridinių asmenų) poreikio bibliotekų paslaugoms tyrimus ir bibliotekų teikiamų paslaugų kokybės vertinimus;
- reguliariai pristatyti savivaldybių politikams ir administracijos darbuotojams informaciją apie aktualizuojamas viešųjų bibliotekų veiklos kryptis, jų įgyvendinimo būdus ir sąsajas su realiomis bibliotekų galimybėmis veikti savivaldos struktūrose sprendžiant aktualias bendruomenės problemas.

3. Pristatant viešųjų bibliotekų veiklos ataskaitas, pateikiant tikslingą informaciją viešųjų bibliotekų svetainėse, laikytis šio pagrindinio informacijos apie bibliotekų veiklos turinį modelio, teikiant informaciją remtis kokybiškai ir profesionaliai atlikta:

- bibliotekos teikiamų paslaugų poreikio, kokybės, naudojimo ir patenkinimo jomis aptarnaujamoje teritorijoje analize;
- finansavimo šaltinių ir lėšų panaudojimo įgyvendinamai veiklai analize;
- bibliotekos vidinių išteklių vystymo (dokumentų fondų, informacijos paieškų sistemų, personalo išteklių) analize;

- bibliotekos dalyvavimo bendruomenės gyvenime analize;
- bibliotekos dalyvavimo nacionaliniuose bibliotekų sistemos vystymo projektuose (programose) analize.

4. Sukurti viešųjų bibliotekų pozicionavimo strategiją savivaldybių struktūrose, vadovaujantis šiomis pagrindinėmis nuostatomis:

- *sustiprinti savivaldybės struktūrų požiūrį į biblioteką kaip svarbią instituciją* – pozicijuoti viešąsias bibliotekas kaip savivaldybės išteklių, jos kultūros ir socialinės politikos subjektą, jai būdingomis (informacinėmis, komunikacinėmis) priemonėmis padedančią savivaldybės vystymui, reikšmingą visuomeninių komunikacijų elementą, turintį tinklines struktūras, efektyviai išnaudojantį vertikaliosios profesinės komunikacijos ryšius bei darbo sistemoje teikiamus privalumus ir turintį realias galimybes tapti patikimiausiu partneriu ir atrama savivaldybės švietimo (formalaus ir neformalaus), savarankiško mokymosi, socialinės paramos, kitoms kultūros įstaigoms sprendžiant gyventojų mokymo(si) ir lavinimo(si), informacinės ir kultūrinės atskirties mažinimo, savivaldybės institucijų ir bendruomenės bei atskirų jos narių komunikavimo problemas ir skatinant bendruomenės narių dalyvavimą stiprinant bendruomeninę savivaldą;
- *keisti savivaldybės institucijų požiūrį į viešąją biblioteką*, formuojant nuostatas dėl šios įstaigos kaip atviros pokyčiams, bendruomenės informacinius ir žinių poreikius tenkinančios institucijos, užtikrinančios visų pirma mokslo žinių ir patikimų informacijos šaltinių pasiekiamumą, naujų elektroninių paslaugų ir elektroninių produktų, o naudojantis jais – ir vertingų žmonijos sukauptų kultūrinių patirčių teikėją. Pozicijuoti bibliotekas kaip asmens tapatybę, kultūrų dialogą, pozityvias bendrąsias ir bendruomenės narių pripažįstamas vertybes palaikančias ir įtvirtinančias institucijas.

Norint pasiekti šių tikslų, svarbūs yra du aspektai:

1. Užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendinami ir valstybės prisiimti įsipareigojimai, įgalinantys savivaldybių viešąsias bibliotekas teikti koky-

biškas informacines paslaugas bendruomenėms (pakankamas ir patikimas bibliotekų dokumentų fondų atnaujinimas, sistemingas ir efektyvus bibliotekos darbuotojų profesinis parengimas ir patikimos jų kompetencijų ugdymo sistemos sukūrimas).

2. Stiprinti pačių savivaldybių viešųjų bibliotekų pozicijas ir iniciatyvą, kuriant ir teikiant tikslingas ir kokybiškas informacines paslaugas teritorijos bendruomenei, kuriant institucinio bendradarbiavimo tinklus savivaldybės teritorijose.

Viešosios bibliotekos turi realią galimybę stiprinti institucinius konkurencinius pranašumus, remdamos savo savivaldybės teritorijoje formalųjį ir neformalųjį mokymąsi ir ugdymą, teikdamos informacines paslaugas, kurdamos palankią mokymuisi aplinką įgyvendinant mokymosi visą gyvenimo politiką, organizuodamos vertingiausių informacijos ir kultūros išteklių sklaidą viešojoje erdvėje, taip stiprindamos bendruomenės socialinį kapitalą ir padėdamos kurti bei palaikyti bendruomenę siejančius socialinius tinklus, pasitikėjimą bei socialines normas ir prisidėti prie demokratiško valdymo, ekonominio augimo, galimybių susirasti vienminčių, judėti į priekį ir tiesiog gerinti gyvenimą savo aptarnaujamoje teritorijoje.

Savivaldybės (institucijos) taip pat turi nemažai galimybių stiprinti viešųjų bibliotekų pozicijas savivaldybės teritorijose. Svarbu ne tik pripažinti šių įstaigų svarbą bendruomenei, bet ir aktyviau įtraukti ją į bendrųjų savivaldybės reiklų sprendimą, dėmiau įvertinti jos jau turimas galimybes dalyvauti šioje veikloje. Vienas svarbiausių dalykų būtų pripažinti, kad šių įstaigų ištekliai (pastatai, patalpos, bibliotekos dokumentų fondas (ta jo dalis, kurią sistemingai atnaujinti teisės aktų tvarka yra įpareigota vietos savivalda), tinkamai palaikoma ir atnaujinama informacinių technologijų infrastruktūra, bibliotekų personalas ir jų galimybė sistemingai ugdyti kompetencijas) yra ne institucinė prabanga ar savaimė atsinaujinantys objektai, o svarbiausi šios institucijos instrumentai, užtikrinantys joms galimybę adekvačiai veikti.

Literatūra

1. AABØ, Svanhild. The Role and Value of Public Libraries in the Age of Digital Technologies [interaktyvus]. *Journal of Librarianship and Information Science*, No. 37(4), 2005, p. 1-8 [žiūrėta 2013-04-25]. Prieiga per SAGE: <http://lis.sagepub.com/content/37/4/205.full.pdf+html>. ISSN 1741-6477.
2. ARIMAVIČIŪTĖ, Malvina. Savivaldos institucijų strateginės analizės metodiniai aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*. 2007, nr. 22, p. 9–16. ISSN 1648-2603.
3. ARIMAVIČIŪTĖ, Malvina. Strateginiai pokyčiai Lietuvos savivaldybėse [interaktyvus]. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. 2009, nr. I (14), p. 5-12. [žiūrėta 2013-02-14]. Prieiga per internetą: <http://archive.minfolit.lt/arch/21501/21653.pdf>. ISSN 1648-9098.
4. *Bibliotekos pažangai: pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje: poveikio vertinimo tyrimų 2008–2012 m. ataskaita*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2012. 32 p. ISBN 978-609-405-063-3.
5. BIVAINIS, Juozas; TUNČIKIENĖ, Živilė. *Viešojo sektoriaus institucijų strateginis planavimas*. Vilnius: Technika, 2009. 239 p. ISBN 978-9955-28-456-7.
6. BULAVAS, Vladas. Lietuvos bibliotekų modernizavimo projektas. *Tarp knygų*, 2000, nr. 8 / 9, p. 1-5. ISSN 0868-8826.
7. BUŠKEVIČIŪTĖ, Jolanta; RAIPA, Alvydas. Šiuolaikinių sprendimų rengimas viešajame sektoriuje [interaktyvus]. *Viešoji politika ir administravimas*, 2010, nr. 34, p. 21-31 [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/lt/mokslu_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=268899. ISSN 2029-2872.
8. CICĖNIENĖ, Viliunė. Savivaldybių viešųjų bibliotekų paslaugos ir įvaizdis. Iš *Savivaldybių viešosios bibliotekos: paslaugos, įvaizdis, bibliotekininkas*, Vilnius, 2009, p. 9-42. ISBN 978-609-405-014-5.
9. CICĖNIENĖ, Viliunė. Kaimo biblioteka – bendruomenės centras. Iš *Savivaldybių viešosios bibliotekos: paslaugos, įvaizdis, bibliotekininkas*, Vilnius, 2009, p. 101-196. ISBN 978-609-405-014-5.
10. *Envisioning the library of the future* [interaktyvus]. London: Arts Council England 2013 [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.artscouncil.org.uk/what-we-do/supporting-libraries/library-of-the-future/>. ISBN 978-0-7287-1534-9.
11. GLOSIENĖ, Audronė. Biblioteka informacijos politikos kontekste. *Informacijos mokslai*, 2000, nr. 15, p. 11-27. ISSN 1392-0561.
12. GLOSIENĖ, Audronė, RUDŽIONIENĖ, Jurgita. Kultūros paveldo institucijų plėtra: politikos, technologijų, inovatyvios praktikos ir mokslinių tyrimų sąveika. *Informacijos mokslai*, 2006, nr. 36, p. 9-25. ISSN 1392-0561.
13. HOLPIN, Eddie; RANKI, Carolyn; CHAPMAN, Elizabeth L; WALKER, Christopher. Measuring the Value of Public Libraries in the Digital Age: What the Power People Need to Know [interaktyvus]. *Journal of Librarianship and Information Science*, September 3, 2013 [žiūrėta 2013-10-10]. Prieiga per SAGE: <http://lis.sagepub.com/content/early/2013/09/03/0961000613497746.full>. ISSN 1741-6477.
14. JONSON, Catherine A. Do Public Libraries Contribute to Social Capital? A Preliminary Investigation into the Relationship [interaktyvus]. *Library & Information Science Research*, 2010, 32, Issue 2, p. 147-155 [žiūrėta 2013-06-12]. Prieiga per ScienceDirect DOI: [10.1016/j.lisr.2009.12.006](https://doi.org/10.1016/j.lisr.2009.12.006).

15. *Как провести социологическое исследование*. Москва: Политиздат, 1990. 288 p. ISBN 5-250-00320-6.
16. KARDELIS, Kęstutis. *Moksliniai tyrimai: metodologija ir metodai*: vadovėlis. 3-ioji laida. Šiauliai: Liucilijus, 2005. 398 p. ISBN 9955-655-35-6.
17. KUBLICKIENĖ, Lilija. Lietuvos gyventojų kultūriniai poreikiai: kultūros įstaigų vertinimas ir lankymas [interaktyvus]. *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, 2004/1, p. 64-71. [žiūrėta 2013-02-20]. Prieiga per internetą: http://www.ku.lt/wp-content/uploads/2013/04/2004_nr_02_64-71.pdf. ISSN 1392-3358.
18. *Kultūros ir kūrybinių paslaugų savivaldybių kultūros įstaigose tyrimas*: galutinė ataskaita [interaktyvus]. UAB „BGI Consulting“, VšĮ KULTUR, 2012. 86 p. [žiūrėta 2013-11-6]. Prieiga per internetą: http://www.lrkmlt/go.php/lit/Tyrimai_ir_analizes/444/12/238.
19. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės: patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2010, nr. 80-4152.
20. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“: patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 [interaktyvus]. *Valstybės žinios*, 2012, nr. 61-3050. [žiūrėta 2013-01-16]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc?p_id=425517&p_tr2=2.
21. Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas [interaktyvus]. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 51-1245. [žiūrėta 2013-02-11] Prieiga per internetą [aktuali redakcija]: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc?p_id=464213.
22. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas [interaktyvus]. *Valstybės žinios*, 2008, nr. 113-4290 [žiūrėta 2013-02-12]. Prieiga per internetą [aktuali redakcija]: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc?p_id=332066.
23. MACDONALD, L.A. *New Chapter: Public Library Services in the 21st century* [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2013-06-16]. Prieiga per internetą: <http://www.carnegieuktrust.org.uk/getattachment/b04629b2-aa09-4bd0-bc3a-9b9b04b7aba1/A>.
24. *Political Perceptions of Public Libraries of the Netherlands* [interaktyvus]. Hague: Stadmonitor Vlissingen, [2003], 22 p. [žiūrėta 2013-07-03]. Prieiga per internetą: http://www.fobid.nl/sites/fobid/files/1300_Political_perceptions.pdf.
25. *Regionų kultūros būklės tyrimas*: sociologinio tyrimo ataskaita [interaktyvus]. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2009, 193 p. [žiūrėta 2013-05-15]. Prieiga per internetą http://www.lrkmlt/go.php/lit/Tyrimai_ir_analizes/444/12/238.
26. SKUODYTĖ, Elvyda. *Struktūrintosios (content) analizės metodo taikymas atliekant koordinuotąjį tyrimą „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“*: atmintinė apskričių viešųjų bibliotekų tyrėjams [mašinė raštas]. Vilnius, 2013. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Bibliotekininkystės centras. 12 p.
27. SKUODYTĖ, Elvyda; BIVEINIS, Petras. Savivaldybių viešosios bibliotekos savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijose. *Tarp knygų*, 2015, nr. 1 (672), p. 4-11. ISSN 0868-8826.
28. SMITH, Kerry, USHERWOOD, Bob. Public Library Politics: An International Perspective [interaktyvus]. *Australasian Public Libraries and Information Services*, Vol. 16, No. 2. 2003. p. 76-80 [žiūrėta 2013-06-17] Prieiga per internetą: <http://search.inform-it.com.au/documentSummary;dn=972068570506674;res=IELHSS>. ISSN: 1030-5033.
29. SVETIKAS, Kostas, Žymantas; ARIMAVIČIŪTĖ, Malvina. *Strateginis valdymas*: vadovėlis. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2012. 203 p. ISBN 978-9955-19-426-2.

30. ŠIUPŠINSKAS, S. *Strateginis planavimas, pokyčių valdymas savivaldybėse*: mokymo vadovas. Vilnius: LSA Mokymo ir konsultacinis centras, 2003. 35 p. ISBN 9955-474-03-3.
31. TUNČIKIENĖ, Živilė; SKAČKAUSKIENĖ, Ilona. Viešojo sektoriaus institucijų strateginio planavimo būklė ir jos gerinimo prielaidos. *Socialinių mokslų studijos*, [interaktyvus], 2012, nr. 4(1) p. 97-110. [žiūrėta 2013-02-14]: Prieiga per internetą http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mruni.eu%2FIt%2Fmokslo_darbai%2Fsms%2Farchyvas%2Fdown.php%3Fid%3D308156&ei=pLeVU9GmDsSy7Abv3YC4Dw&cusg=AFOjCNE0F5ots208Ws5ZDMf10Ub5sPWRVQ&cbvm=bv.68445247.d.bGE. ISSN 2029-2244.
32. USHERWOOD, Bob. *Equity and Excellence in the Public Libraries: Why Ignorance is not Our Heritage*. Abington: Ashgate Publishing Group, 2008. 238 p. ISBN 978-0-7546-4806-2.
33. VESTER, Finn; VITZANSKY, Winnie. Librarians ant Politicians Behind the Same Wheel [interaktyvus]. *IFLA Journal*, 2004, No. 30 (1), p. 55-58 [žiūrėta 2013-04-05]. Prieiga per SAGE DOI: 10.1177/03400352040300010.
34. VAKKARI, P.; SEROLA, S. Percieved Outcomes of Public Libraries [interaktyvus]. *Library and Information Science Research* [interaktyvus]. 2012, vol.34, p. 37-44. [žiūrėta 2013-09-10]. Prieiga per ScienceDirect DOI: 10.1016/j.lisr.2011.07.005.

Šaltiniai

1. *[Akmenės rajono savivaldybė] Kultūros veiklos plėtra ir jos vaidmens bendruomenės gyvenime stiprinimo programa*: patvirtinta Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-3 [interaktyvus]. Naujoji Akmenė, 2013 [žiūrėta 2013 m. balandžio 05 d.]. 15 p. Prieiga per internetą: <http://www.akmene.lt/get.php?f.15841>. (Šiaulių regionas)
2. *Akmenės rajono savivaldybės 2012-2015 metų investicijų programa: patvirtinta Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-3* [interaktyvus]. Naujoji Akmenė, 2013 [žiūrėta 2013 m. balandžio 07 d.]. 8 p. Prieiga per internetą: <http://www.akmene.lt/get.php?f.15837>. (Šiaulių regionas)
3. *Alytaus miesto plėtros iki 2015 metų strateginis planas* [interaktyvus] / [rengėjai: UAB „EIP Vilnius“; Alytaus miesto savivaldybės administracija; darbo grupės: verslo plėtros ir ekonomikos skatinimo, žmoniškųjų išteklių ir socialinės plėtros, aplinkos ir infrastruktūros plėtros]. Alytus, 2010 [žiūrėta 2013 m. gegužės 21 d.]. 63 p. Prieiga per internetą: <http://www.alytus.lt/documents/10180/91409/Alytaus%20miesto%20pl%C4%97tros%20iki%202015%20mer%C5%B3%20strateginis%20planas.pdf>. (Vilniaus regionas)
4. *Alytaus rajono savivaldybės 2013-2020 m. strateginės plėtros planas* [interaktyvus] / [rengėjai: UAB „Kadoro konsultacijos“; Alytaus rajono savivaldybės strateginio planavimo darbo grupės nariai; savivaldybės administracijos darbuotojai; seniūnai; švietimo įstaigų vadovai; verslininkai; savivaldybei priklausančių įmonių ir bendruomenių atstovai]. [Alytus], 2012 [žiūrėta 2013 m. gegužės 22 d.]. [271] p. Prieiga per internetą: <http://www.arsa.lt/index.php?1194722973>. (Vilniaus regionas)

5. *Alytaus rajono savivaldybės administracijos kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2011–2014 m. programa* [interaktyvus]. [Alytus], [2011] [žiūrėta 2013 m. gegužės 22 d.]. [8] p. Prieiga per internetą: http://www.ciageragyventi.lt/uploads/docs/1076144522_1.pdf. (Vilniaus regionas)
6. *Anykščių rajono savivaldybės strateginis 2012–2019 metų plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjai: Europos socialinio fondo agentūra; Anykščių rajono savivaldybė. [Anykščiai], 2011 [žiūrėta 2013 m. gegužės 16 d.]. 37 p. Prieiga per internetą: <http://www.anyksciai.lt/lt/strategija.html>. (Panevėžio regionas)
7. *Anykščių rajono savivaldybės strateginis 2012–2014 metų veiklos planas*: patvirtintas Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. TS-376 [interaktyvus] / Anykščių rajono savivaldybė. Anykščiai, 2011. [žiūrėta 2013 m. gegužės 8 d.]. 24 p. Prieiga per internetą: <http://www.anyksciai.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai.html>. (Panevėžio regionas)
8. *Birštono savivaldybės 2013–2020 m. strateginis plėtros planas*: patvirtintas 2012 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. TS-172 [interaktyvus] / rengėjai: Savivaldos mokymo centras; KTU Socialinių mokslų fakultetas. Birštonas, 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 19]. 109 p. Prieiga per internetą: <http://www.birstonas.lt/index.php?388047157>. (Kauno regionas)
9. *Birštono savivaldybės strateginis 2012–2014 metų veiklos planas*: patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 21 d. sprendimu Nr. TSP-70 [interaktyvus]. [Birštonas], [2012] [žiūrėta 2013 m. balandžio 19]. 65 p. Prieiga per internetą: <http://195.182.73.139/Search/Preview.aspx?id=10909&backto=Li4vU2VhcmNoL1Jlc3VsdHMuYXNweD9zb3J0Qnk9TmFtZSZkaXJlY3Rpb249ZGVzYyZwYWdlPTUyNA==>. (Kauno regionas)
10. *Birštono savivaldybės strateginis 2011–2013 metų veiklos planas*: patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2011 m. rugpjūčio mėn. [interaktyvus] / rengėjas UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ [Birštonas], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 19]. 89 p. Prieiga per internetą: <http://195.182.73.139/PortalDocumentService/GetFile.ashx?id=48439&handling=0>. (Kauno regionas)
11. *Biržų rajono plėtros iki 2015 metų strateginis planas. Atnaujintas*: patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. kovo 28 d. sprendimu T-57 [interaktyvus] / Biržų rajono savivaldybė, „Lyderio“ grupė. Biržai, 2012. 127 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.birzai.lt/index.php?233147781>. (Panevėžio regionas)
12. *Biržų rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimu Nr. T-313 [interaktyvus] / [Biržai], 2012 [žiūrėta 2013 m. gegužės 9 d.]. 21 p. Prieiga per internetą: <http://www.birzai.lt/index.php?233147781>. (Panevėžio regionas)
13. *Biržų rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*. 3 priedas. Biržų rajono savivaldybės kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programos aprašymas [interaktyvus] / Biržų rajono savivaldybė. Biržai, 2012.

- 5 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.birzai.lt/index.php?233147781>.
(Panevėžio regionas)
14. *Druskininkų savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas* [interaktyvus]. Druskininkai, 2013 [žiūrėta m. gegužės 23 d.]. [57] p. Prieiga per internetą: <http://www.druskininkai.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai/549>.
(Vilniaus regionas)
15. *Elektrėnų savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas* [interaktyvus]. [Elektrėnai], [2013] [žiūrėta 2013 m. gegužės 27 d.]. Prieiga per internetą: http://www.elektrenai.lt/go.php/lit/Elektrenu_savivaldybes_2013_2015_metu_st/8254.
(Vilniaus regionas)
16. *Elektrėnų savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2013 m.* [interaktyvus]. Elektrėnai, 2008 [žiūrėta 2013 m. gegužės 27 d.]. 94 p. Prieiga per internetą: <http://www.elektrenai.lt/index.php?4121245978>.
(Vilniaus regionas)
17. *Ignalinos rajono savivaldybės 2011–2018 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2011 m. kovo 31 d. sprendimu T-28 [interaktyvus] / Ignalinos rajono savivaldybė; „Lyderio akademija“. Ignalina, 2011 [žiūrėta 2013 m. gegužės 9 d.]. 192 p. Prieiga per internetą: <http://www.ignalina.lt/index.php?3762099940>.
(Panevėžio regionas)
18. *Ignalinos rajono savivaldybės 2013 metų veiklos planas*: patvirtintas Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T-7 [interaktyvus] / Ignalinos rajono savivaldybė. Ignalina, 2013. [26 p.] [žiūrėta 2013 m. gegužės 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ignalina.lt/index.php?3745761727>.
(Panevėžio regionas)
19. *2013 metų pagrindinių renginių Ignalinos rajone planas*: patvirtintas Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. T-195 [interaktyvus] / Ignalinos rajono savivaldybė. Ignalina, 2012 [žiūrėta 2013 m. liepos 23 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ignalina.lt/index.php?3745761727>.
(Panevėžio regionas)
20. *Jonavos rajono ilgalaikis strateginis plėtros planas iki 2021 m.*: patvirtinta Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. 1 TS-186 [interaktyvus] / rengėjai: Šiaulių universiteto vadybos inovacijų centras; Jonavos rajono savivaldybės administracija. Jonava, 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 180 p. Prieiga per internetą: <http://www.jonava.lt/lt/web/jonava/strateginis-planas>.
(Kauno regionas)
21. *Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 m. strateginis planas* [interaktyvus] / rengėjai: Jonavos rajono savivaldybės administracija; Kauno regiono plėtros agentūra. Jonava, 2004 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 71 p. Prieiga per internetą: <http://www.krda.lt/files/9cqu7ia41f6nuo08fragdza4pgc044o80csogs419qofxsu8wp4w1jx045o>.
(Kauno regionas)
22. *Jonavos rajono savivaldybės 2012–2014-ųjų metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. 1 TS-1 [interaktyvus] / rengėjas Jonavos rajono savivaldybės administracija. [Jonava], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 21]. 22 p. Prieiga per internetą: http://www.jonava.lt/c/document_library/get_file?uuid=4af4133c-e9ff-439a-b47f-c3e1e66f51a9&groupId=10156.
(Kauno regionas)

23. *Jonavos rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2007 m. spalio 25 d. sprendimu Nr. 1 TS-194 [interaktyvus] / rengėjai: Jonavos rajono savivaldybės veiklos plano rengimo grupė, konsultantas VĮ ŠU Vadybos inovacijų centras. [Jonava], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 19]. 64 p. Prieiga per internetą: http://www.jonava.lt/lt/c/document_library/get_file?uuid=346a995b-18f3-4b04-b873-7c18535ad937&groupId=10156.
(Kauno regionas)
24. *Joniškio rajono savivaldybės 2013–2015 metų veiklos planas*: patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-4 [interaktyvus]. Joniškis, 2013 [žiūrėta 2013 m. gegužės 21 d.]. 116 p. Prieiga per internetą: <http://www.joniskis.lt/Savivaldybe/Veikla/Planavimo-dokumentai>.
(Šiaulių regionas)
25. *Joniškio rajono savivaldybės 2008–2013 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. T-248; 2011 m. vasario 3 d. sprendimu Nr. T-6 patvirtinta plano redakcija) / rengėjai: Joniškio rajono savivaldybės institucijų darbo grupė; UAB „Lyderio akademija“ [interaktyvus]. Joniškis, 2011 [žiūrėta 2013 m. gegužės 21 d.]. 185 p. Prieiga per internetą: <http://www.joniskis.lt/Savivaldybe/Veikla/Planavimo-dokumentai>.
(Šiaulių regionas)
26. *Jurbarko rajono strateginis plėtros planas 2006–2015 metams*: patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2005 m. liepos 21 d. sprendimu Nr. T2-180 [interaktyvus]/ VŠĮ „Ekonominių tyrimų centras“. Jurbarkas, 2005, 68 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.jurbarkas.lt/index.php?1716107795>.
(Klaipėdos regionas)
27. *Jurbarko rajono 2011–2015 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2010 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T2-270 [interaktyvus]/UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“. Jurbarkas, 2010. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. 59 p. Prieiga per internetą: <http://www.jurbarkas.lt/index.php?1716107795>.
(Klaipėdos regionas)
28. *Kaišiadorių rajono savivaldybės strateginis 2011–2013 metų veiklos planas*: patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 24 d. sprendimu Nr. 17-30 [interaktyvus] / rengėjas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija. [Kaišiadorys], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 67 p. Prieiga per internetą: www.infolex.lt/kaisiadorys/GetFile.aspx?DocId=7b64eb31-b382-470a-82ff-52564798dd38.doc.
(Kauno regionas)
29. *Kaišiadorių rajono savivaldybės strateginis 2012–2014 metų veiklos planas*: patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. V17-35 [interaktyvus] / rengėjas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija. [Kaišiadorys], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/kaisiadorys/Default.aspx?Id=3&DocId=4273>.
(Kauno regionas)
30. *Kaišiadorių rajono savivaldybės strateginis 2013–2015 metų veiklos planas*: patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. 17-32 [interaktyvus] / rengėjas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija, [Kaišiadorys], 2013. [žiūrėta 2013 m. balandžio 22]. 91 p. Prieiga per internetą: http://www.kaisiadorys.lt/go.php/lit/Strateginiai_planavimo_dokumentai/219.
(Kauno regionas)

31. *Kaišiadorių rajono savivaldybės plėtros iki 2013 m. strateginis planas*: patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2007 m. vasario 15 d. sprendimu Nr. V17-1696. Atnaujinta Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. V17-108 [interaktyvus] / rengėjai: Kaišiadorių rajono savivaldybė; Kauno regiono plėtros agentūra. Kaišiadorys, 2010 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 54 p. Prieiga per internetą: http://www.kaisiadorys.lt/go.php/lit/Strateginiai_planavimo_dokumentai/219. (Kauno regionas)
32. *Kalvarijos savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kalvarijos savivaldybės tarybos 2011 m. balandžio 21 d. sprendimu Nr. T-2-21[interaktyvus] / rengėjas Kalvarijos savivaldybės administracija, 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 19]. 28 p. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/kalvarija/GetFile.aspx?DocId=46863bfe-ae6a-45ea-b0d0-0f49bf3df048>. (Kauno regionas)
33. *Kalvarijos savivaldybės 2011–2017 metų plėtros strateginis planas*: patvirtintas Kalvarijos savivaldybės tarybos 2010 m. liepos 29 s. sprendimu Nr. T-68-21 [interaktyvus] / rengėjas UAB „Lyderio akademija“, 2010 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 108 p. Prieiga per internetą: <http://www.lyderio.lt/uploads/files/kalvarijos-sav-2011-2017.pdf>. (Kauno regionas)
34. *Kauno miesto savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. T-106 [interaktyvus] / rengėjas Kauno miesto savivaldybės administracija. Kaunas, 2013 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 26 p. Prieiga per internetą: <http://www.kaunas.lt/index.php?4243796424>. (Kauno regionas)
35. *Kauno miesto 2005–2015 metų strateginis planas*: patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2005 m. birželio 16 d. sprendimu Nr. T-310 [interaktyvus] / rengėjai: Kauno m. savivaldybės administracija; UAB „Eurointegracijos projektai“. Kaunas, 2005 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. Prieiga per internetą: <http://www.kaunas.lt/index.php?1745168471>. (Kauno regionas)
36. *Kauno miesto 2005–2015 metų strateginio plano pakeitimas 2008–2015 metų laikotarpiu*: patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 17 d. sprendimo Nr. T-355 redakcija) [interaktyvus] / rengėjas Kauno m. savivaldybės administracija, Kaunas, 2008 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 26 p. Prieiga per internetą: <http://www.kaunas.lt/index.php?1745168471>. (Kauno regionas)
37. *Kauno miesto 2005–2015 metų strateginio plano atnaujinimas*: patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2012 m. sausio 26 d. sprendimo Nr. T-9 redakcija [interaktyvus] / Parengė Kauno m. savivaldybės administracija; UAB „Eurointegracijos projektai“. Kaunas, 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 62 p. Prieiga per internetą: <http://www.kaunas.lt/index.php?1745168471>. (Kauno regionas)
38. *2006–2015 metų e.Kauno strateginis planas*: patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimu T-78 [interaktyvus] / rengėjas Kauno m. savivaldybės administracija. [Kaunas], 2006 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 26 p. Prieiga per internetą: <http://www.kaunas.lt/index.php?3930933175>. (Kauno regionas)

39. *Kauno rajono savivaldybės gyvenimo ir veiklos gerinimo strategija 2007–2013* (strateginis planas): patvirtintas Kauno rajono savivaldybės 2010 m. spalio 28 d. sprendimu Nr. TS-385 [interaktyvus] / rengėjas Kauno rajono savivaldybės administracija. Kaunas, 2007 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 72 p. Prieiga per internetą: http://www.krs.lt/portal/portal/krs/lt/1/a_150/120;jsessionid=772F8CCEBC04F2D6F480F03DFBBFA65E?pageId=84818
(Kauno regionas)
40. *Kauno rajono savivaldybės gyvenimo ir veiklos gerinimo strategija 2007–2013* (strateginis planas): patvirtintas Kauno rajono savivaldybės 2010 m. spalio 28 d. sprendimu Nr. TS-385 [interaktyvus] / rengėjas Kauno rajono savivaldybės administracija. Kaunas, 2007 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 72 p. Prieiga per internetą: http://www.krs.lt/portal/portal/krs/lt/1/a_150/120;jsessionid=772F8CCEBC04F2D6F480F03DFBBFA65E?pageId=84818.
(Kauno regionas)
41. *Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 15 d. sprendimu Nr. TS 41-1141 [interaktyvus] / rengėjas Kazlų Rūdos savivaldybės administracija. [Kazlų Rūda], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. Prieiga per internetą: <http://www.kazlu-ruda.lt/index.php?80770028>
(Kauno regionas)
42. *Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos 2012–2014 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. TS IV(13)-14447 [interaktyvus] / rengėjas Kazlų Rūdos savivaldybės administracija. [Kazlų Rūda], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. Prieiga per internetą: <http://www.kazluruda.lt/index.php?80770028>
(Kauno regionas)
43. *Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 20 d. sprendimu Nr. TS IV(25)-1750 [interaktyvus] / rengėjas Kazlų Rūdos savivaldybės administracija. [Kazlų Rūda], 2013. [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. Prieiga per internetą: <http://www.kazlu-ruda.lt/index.php?80770028>.
(Kauno regionas)
44. *Kazlų Rūdos savivaldybės 2013–2020 metų strateginis plėtros planas: I dalis. Esamos situacijos analizė*: patvirtinta Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2012 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu Nr. TS IV(20)-1620 [interaktyvus] / rengėjai: Kauno technologijos universiteto Savivaldos mokymo centras, et al. [Kazlų Rūda], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 164 p. Prieiga per internetą: <http://www.kazluruda.lt/index.php?70471865>.
(Kauno regionas)
45. *Kazlų Rūdos savivaldybės 2013–2020 metų strateginis plėtros planas: II dalis. Prioritetai, uždaviniai, tikslai, priemonės*: patvirtinta Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2012 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu Nr. TS IV(20)-1620 [interaktyvus] / rengėjai: KTU Savivaldos mokymo centras, et al. [Kazlų Rūda], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 46 p. Prieiga per internetą: <http://www.kazluruda.lt/index.php?70471865>.
(Kauno regionas)
46. *Kėdainių rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. lapkričio 26 d. sprendimu Nr. TS-352 [interaktyvus] / rengėjas Kėdainių rajono savivaldybės administracija. Kėdainiai, 2010

- [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 185 p. Prieiga per internetą: <http://www.kedainiai.lt/go.php/lit/KEDAINIU-RAJONO-SAVIVALDYBES-20112013-METU-STRATEGI-NIS-VEIKLOS-PLANAS/2716/385/1040/3197>.
(Kauno regionas)
47. *Kėdainių rajono savivaldybės 2012–2014 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gruodžio 9 d. sprendimu Nr. TS-451 [interaktyvus] / rengėjas Kėdainių rajono savivaldybės administracija. Kėdainiai, 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 175 p. Prieiga per internetą: <http://www.kedainiai.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai/235>.
(Kauno regionas)
48. *Kėdainių rajono savivaldybės 2013–2015-ųjų metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 7 d. sprendimu Nr. TS-336 [interaktyvus] / rengėjas Kėdainių rajono savivaldybės administracija [Kėdainiai], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. 105 p. Prieiga per internetą: <http://www.kedainiai.lt/index.php?3045758933>.
(Kauno regionas)
49. *Kėdainių rajono strateginis plėtros planas iki 2020 metų*: patvirtinta Kėdainių rajono savivaldybės 2012 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. TS-3 [interaktyvus] / rengėjai: VŠĮ Socialinės ir ekonominės plėtros centras; Šiaurės miestelio technologijų parkas. [Kėdainiai], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. 99 p. Prieiga per internetą: <http://www.kedainiai.lt/index.php?3045758933>.
(Kauno regionas)
50. *Kelmės rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-402 [interaktyvus]. Kelmė, [2012] [žiūrėta 2013 gegužės 23]. 95 p. Prieiga per internetą: <http://www.kelme.lt/content/download/15889/113867/file/patvirtintas%202013-2015%20m.pdf>.
(Šiaulių regionas)
51. *Klaipėdos miesto plėtros strateginis planas 2007–2013 m.*: patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2007 m. rugsėjo 27 d. sprendimu Nr. T2-285 [pakeitimai] [interaktyvus] / Klaipėdos miesto savivaldybė. Klaipėda, 2007. 80 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipeda.lt/index.php?622504440>.
(Klaipėdos regionas)
52. *Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T2-79 [interaktyvus] / Klaipėdos miesto savivaldybė. Klaipėda, 2013, 48 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipeda.lt/lit/Klaipedos-miesto-savivaldybes-20132020-metu-2202>.
(Klaipėdos regionas)
53. *Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 28 d. sprendimu T2-33 [interaktyvus] / Klaipėdos miesto savivaldybė. Klaipėda, 2013 m. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą <http://www.klaipeda.lt/lit/2013-2015-m/2164>, <http://www.klaipeda.lt/lit/2013-m-MVP/2189>.
(Klaipėdos regionas)
54. *Klaipėdos rajono plėtros strateginis planas 2009–2020 m. su situacijos analize*: patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2011 m. liepos 28 d. sprendimu Nr. T11-372 [interaktyvus] / UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“. Gargždai, 2011, 210 p.

- [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipedos-r.lt/go.php/lit/Klaipedos-rajono-pletros-strateginis-planasiki-2020-m/992>.
(Klaipėdos regionas)
55. *Klaipėdos rajono savivaldybės strateginio veiklos planas 2013–2015 metams*: patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. birželio 27 d. sprendimu Nr. T11-397 [pakeitimai] [interaktyvus] / Klaipėdos rajono savivaldybė. Gargždai, 2013 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.klaipedos-r.lt/go.php/lit/Klaipedos-rajono-strateginis-veiklos-planas/991>.
(Klaipėdos regionas)
56. *Kretingos rajono 2007–2013 metų plėtros planas*: patvirtintas Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2011 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. T2-385 [pakeitimai] [interaktyvus] / Kretingos rajono savivaldybė. Kretinga, 2011 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kretinga.lt/?q=node/222>.
(Klaipėdos regionas)
57. *Kretingos rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 31 d. Sprendimu Nr. T2-2 [interaktyvus] / Kretingos rajono savivaldybė. Kretinga, 2013 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: http://kretinga.lt/files/file/tarybos_spr/2013/01/T2-2.2013.priedas.pdf.
(Klaipėdos regionas)
58. *Kupiškio rajono plėtros iki 2020 m. strateginis planas*: patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2011 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. TS-69 [interaktyvus] / Kupiškio rajono savivaldybės administracija; „Lyderio“ grupė. Kupiškis, 2011. 141 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kupiskis.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai/kupiskio-rajono-pletros-dr74.html>.
(Panevėžio regionas)
59. *Kupiškio rajono savivaldybės strateginis 2013–2015 metų veiklos planas*: patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. TS-373 [interaktyvus] / Kupiškio rajono savivaldybė. Kupiškis, 2012, [41] p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kupiskis.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai/kupiskio-rajono-savivaldybes-rduv.html>.
(Panevėžio regionas)
60. *Lazdijų rajono savivaldybės 2011–2020 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / [rengėjai: UAB „SIKC“; VšĮ „NPR“; UAB „Nacionalinių projektų rengimas“; VšĮ „Nacionalinės plėtros institutas“]. Lazdijai, 2011 [žiūrėta 2013 m. gegužės 23 d.]. 209 p. Prieiga per internetą: <http://www.lazdijai.lt/index.php?1979765387>.
(Vilniaus regionas)
61. *Marijampolės savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Marijampolės savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. 1-1521 [interaktyvus] / rengėjas Marijampolės savivaldybės administracija. [Marijampolė], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=23131>.
(Kauno regionas)
62. *Marijampolės savivaldybės 2012–2014 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Marijampolės savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. 1-387 [interaktyvus] / rengėjas Marijampolės savivaldybės administracija. [Marijampolė], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=23131>.

[pole/Default.aspx?Id=3&DocId=27194.](#)

(Kauno regionas)

63. *Marijampolės savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Marijampolės savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. 1-15 [interaktyvus] / rengėjas Marijampolės savivaldybės administracija. [Marijampolė], 2013 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=30890>. (Kauno regionas)
64. *Marijampolės savivaldybės plėtros iki 2017 metų strateginis planas*: patvirtinta Marijampolės savivaldybės tarybos 2012 m. spalio 29 d. sprendimu Nr. 1-679 [interaktyvus] / rengėjas Marijampolės savivaldybės administracija. [Marijampolė], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 70 p. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=29939>. (Kauno regionas)
65. *Mažeikių rajono savivaldybės 2008–2013 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjai: Mažeikių rajono savivaldybės administracija; UAB „Sophus“. [Mažeikiai], 2008 [žiūrėta 2013 birželio 23 d.]. 124 p. Prieiga per internetą: http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/MAZEIKIU_RAJONO_2008_2013_M.STRATEGIN/189. (Šiaulių regionas)
66. *Mažeikių rajono 2008–2013 m. strateginio plėtros plano tęsinys* [interaktyvus] / rengėjai: Mažeikių rajono savivaldybės administracija; UAB „Sophus“. [Mažeikiai], [2008] [žiūrėta 2013 birželio 23 d.]. 33 p. Prieiga per internetą: http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/MAZEIKIU_RAJONO_2008_2013_M.STRATEGIN/189. (Šiaulių regionas)
67. *Mažeikių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 30 d. sprendimu Nr. T1-346 [interaktyvus]. [Mažeikiai], [2012] [žiūrėta 2013 m. birželio 25 d.]. 12 p. Prieiga per internetą: <http://www.mazeikiai.lt/index.php?1682269783>. (Šiaulių regionas)
68. *Mažeikių rajono savivaldybės kultūros veiklos ir sporto plėtros programa*: patvirtinta Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T1-110; Programa yra Mažeikių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginio veiklos plano ketvirtas priedas. [interaktyvus]. [Mažeikiai], [2013]. [žiūrėta 2013 m. liepos 2 d.]. 6 p. Prieiga per internetą: <http://www.mazeikiai.lt/index.php?1682269783>. (Šiaulių regionas)
69. *Mažeikių rajono savivaldybės kultūros veiklos ir sporto plėtros programa*: patvirtinta Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T1-110; priedas (1 lentelė) „2013–2015 m. Mažeikių rajono savivaldybės kultūros veiklos ir sporto plėtros programos nr. 4 tikslai, uždaviniai, priemonės ir asignavimai“ [interaktyvus]. [Mažeikiai], [2013] [žiūrėta 2013 m. liepos 2 d.]. 6 p. Prieiga per internetą: <http://www.mazeikiai.lt/index.php?1682269783>. (Šiaulių regionas)
70. *Molėtų rajono savivaldybės plėtros planas 2011–2017 metams*: patvirtintas Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. B1-213 [interaktyvus] / Molėtų rajono savivaldybė. Molėtai, 2010. 187 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.moletai.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai/2115/1>. (Panevėžio regionas)

71. *Molėtų rajono savivaldybės strateginis veiklos planas 2013–2015 metams*: patvirtintas Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. 01 [interaktyvus] / Molėtų rajono savivaldybė, „Prime Consultants“. Molėtai, 2013. 141 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.moletai.lt/go.php/lit/Planavimo-dokumentai/2115/1>. (Panevėžio regionas)
72. *Molėtų miesto teritorijos bendrasis planas. III etapas. SPRENDINIAI*: patvirtintas Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2010 lapkričio 25 d. sprendimu Nr. B1-174 [interaktyvus] / Molėtų rajono savivaldybė. Molėtai, 2010. 58 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://moletai.lt/go.php/lit/Moletu-miesto-bendrasis-planas/4388>. (Panevėžio regionas)
73. *Neringos savivaldybės strateginis plėtros planas 2007–2013 metams*: patvirtintas Neringos savivaldybės tarybos 2007 m. rugsėjo 5 d. sprendimu T1-132 [interaktyvus] / Neringos savivaldybė. Neringa, 2007, 131 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.neringa.lt/go.php/lit/Neringos-savivaldybes-strateginis-pletros-planas2007---2013-metams/1682>. (Klaipėdos regionas)
74. *Pagėgių savivaldybės 2011–2020 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Pagėgių savivaldybės tarybos 2011 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. 1019 [interaktyvus] / UAB „Vizart“. Pagėgiai, 2010, 121 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://pagegiai.lt/index.php?549430153>. (Klaipėdos regionas)
75. *Palangos miesto strateginis plėtros planas iki 2020 metų*: patvirtintas Palangos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. T2-19 [interaktyvus] / Palangos miesto savivaldybė. Palanga, 2011 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.palanga.lt/index.php?3798810714>. (Klaipėdos regionas)
76. *Pakruojo rajono savivaldybės 2007–2013 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T-430 [interaktyvus] / rengėjas UAB „EIP Vilnius“. Pakruojis, 2008 [žiūrėta 2013 m. gegužės 31 d.]. 155 p. Prieiga per internetą: <http://www.pakruojis.lt/files/taryba/2008/Ts20081229430.pdf>. (Šiaulių regionas)
77. *Palangos miesto plėtros strateginio plano iki 2020 metų 1 priedas*: Palangos miesto plėtros strateginio plano plėtros sritys, tikslai, uždaviniai, priemonės [interaktyvus] / rengėjas [Palangos miesto savivaldybė]. [Palanga], [2011] [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.palanga.lt/index.php?240015934>. (Klaipėdos regionas)
78. *Panevėžio miesto plėtros 2004–2013 metų strateginio plano, rodiklių korektūra*: patvirtinta Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 1-64-5 [interaktyvus] / Panevėžio miesto savivaldybė. Panevėžys, 2010. [27] p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 16 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.panevezys.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai-1889/miesto-pletros-strateginis-planas.html>. (Panevėžio regionas)
79. *Panevėžio miesto savivaldybės kultūros ir meno programa (11)*. Tikslų, uždavinių ir priemonių, priemonių išlaidų ir rezultato, produkto vertinimo kriterijų suvestinė: patvirtinta Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. 1-31

- [interaktyvus] / Panevėžio miesto savivaldybė. Panevėžys, 2012. [4] p. [žiūrėta 2013 m. liepos 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.panevezys.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai-1889/savivaldybes-2012-2014-programos.html>.
(Panevėžio regionas)
80. *Panevėžio rajono strateginio plėtros plano 2009–2015 m. tikslai, uždaviniai ir priemonės*: patvirtinta Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. T-20 [interaktyvus] / Panevėžio rajono savivaldybė. Panevėžys, 2009. 28 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.panrs.lt/go.php/lit/PANEVEZIO-RAJONO-STRATEGINIS-PLETROS-PLANAS-PRSP-2009---2015-M/1503>.
(Panevėžio regionas)
81. *Panevėžio rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas. Panevėžio rajono savivaldybės aktyvaus bendruomenės gyvenimo skatinimo programos (Nr. 03) aprašymas*. [interaktyvus] / Panevėžio rajono savivaldybė. Panevėžys, 2013. 7 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.panrs.lt/go.php/lit/PANEVEZIO-RAJONO-STRATEGINIS-VEIKLOS-PLANAS-SVP-2013---2015-M/1478>.
(Panevėžio regionas)
82. *Pasvalio rajono plėtros iki 2014 metų strateginis planas*: patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2005 m. sausio 19 d. sprendimu Nr. T1-12 [interaktyvus] / Pasvalio rajono savivaldybė. Pasvalys, 2005. 98 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: http://www.pasvalys.lt/lt/veikla_720/planavimo-dokumentai_723.html.
(Panevėžio regionas)
83. *Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Plungės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. sausio 27 d. sprendimu Nr. T1-1 [interaktyvus] / rengėjas UAB „Lyderio akademija“. Plungė, 2010 [žiūrėta 2013 m. birželio 28 d.]. 222 p. Prieiga per internetą: http://www.plunge.lt/plunge/m/m_files/wfiles/file597.pdf.
(Šiaulių regionas)
84. *Plungės rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Plungės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T1-43 [interaktyvus]. [Plungė], [2013] [žiūrėta 2013 m. birželio 29 d.]. 79 p. Prieiga per internetą: <http://www.plunge.lt/go.php/lit/2013-2015-metu-strateginis-veiklos-planas/1417/1>.
(Šiaulių regionas)
85. *Plungės rajono savivaldybės Kultūros ir sporto programa*: patvirtinta Plungės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T1-43 [interaktyvus]. [Plungė], [2013] [žiūrėta 2013 m. birželio 29 d.]. 6 p. Prieiga per internetą: <http://www.plunge.lt/go.php/lit/2013-2015-metu-strateginis-veiklos-planas/1417/1>.
(Šiaulių regionas)
86. *Prienų rajono savivaldybės 2011–2019 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjai: UAB „Lyderio grupė“; Prienų rajono savivaldybės strateginio planavimo komisija; Prienų rajono savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai. Prienai, 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. 147 p. Prieiga per internetą: <http://www.lyderio.lt/uploads/files/prienu-strateginis-planas-2011.pdf>.
(Kauno regionas)
87. *Radvilišio rajono savivaldybės 2012–2020 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Radvilišio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T-438 [interaktyvus] / rengėjas Kauno technologijos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Savivaldos mokymo centras. Radviškis, 2013 [žiūrėta 2013 m. birželio 12 d.].

- 91 p. Prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=173642&cp_query=&cp_tr2=&p_org=339&p_fix=y&p_gov=n (*pateikta nuoroda į LRS teisės aktų talpyklą, spausti „priedas“*).
(Šiaulių regionas)
88. *Raseinių rajono savivaldybės 2011–2013 m. strateginis veiklos planas*: patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. kovo mėn. sprendimu [interaktyvus] / rengėjas Raseinių rajono savivaldybės administracija. [Raseiniai], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 24]. 88 p. Prieiga per internetą: <https://www.raseiniai.lt/index.php?3599072851>.
(Kauno regionas)
89. *Raseinių rajono savivaldybės 2012–2014 m. strateginis veiklos planas*: patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 22 d. sprendimu Nr. (1.1) TS-100 [interaktyvus] / rengėjas Raseinių rajono savivaldybės administracija. [Raseiniai], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 81 p. Prieiga per internetą: <http://www.raseiniai.lt/index.php?4206303362>.
(Kauno regionas)
90. *Raseinių rajono savivaldybės 2013–2015 m. strateginis veiklos planas*: patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. (1.1) TS-120 [interaktyvus] / rengėjas Raseinių rajono savivaldybės administracija. [Raseiniai], 2013 [žiūrėta 2013 m. balandžio 20]. 79 p. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/raseiniai/Default.aspx?Id=3&DocId=10921&KlasId=24>.
(Kauno regionas)
91. *Raseinių rajono savivaldybės plėtros iki 2020 metų strateginis planas*: patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. 362 [interaktyvus] / rengėjai: VšĮ Socialinės ir ekonominės plėtros centras; VšĮ Lietuvos savivaldybių asociacijos mokymo ir konsultavimo centras; Raseinių rajono savivaldybės administracija. [Raseiniai], 2008. [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. 171 p. Prieiga per internetą: <http://www.raseiniai.lt/index.php?1632848805>.
(Kauno regionas)
92. *Raseinių rajono savivaldybės plėtros iki 2020 metų strateginio plano pakeistas priemonių planas*: patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. spalio 11 d. sprendimu Nr. 202 [interaktyvus] / rengėjas Raseinių rajono savivaldybės administracija. [Raseiniai], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. 39 p. Prieiga per internetą: <http://www.raseiniai.lt/index.php?1632848805>.
(Kauno regionas)
93. *Rietavo rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2016 metų*: patvirtintas Rietavo rajono savivaldybės tarybos 2010 m. spalio 21 d. sprendimu Nr. T1-216 [interaktyvus]. Rietavas, 2010 [žiūrėta 2013 m. birželio 11 d.]. 98 p. Prieiga per internetą: <http://www.rietavas.lt/index.php?955962187>.
(Šiaulių regionas)
94. *Rokiškio rajono plėtros strateginis planas iki 2015 metų*: patvirtintas Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. TS-11.192 [interaktyvus] / Rokiškio rajono savivaldybė „Lyderio grupė“. Rokiškis, 2012. 78 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.rokiskis.lt/lt/skyriu-informacija/strateginio-planavimo-ir-m1a6.html>.
(Panevėžio regionas)
95. *Rokiškio rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. TS-6.136.

- 3 priedas. Rokiškio rajono savivaldybės kultūros, sporto, bendruomenės, vaikų ir jaunimo gyvenimo aktyvinimo programos aprašymas [interaktyvus] / Rokiškio rajono savivaldybė, 2013. 6 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.rokiskis.lt/lt/skyriu-informacija/strateginio-planavimo-ir-m1a6.html>.
(Panevėžio regionas)
96. *Skuodo rajono strateginis plėtros planas iki 2013 m.*: patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2008 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. T9-215 [interaktyvus] / UAB „Eurointegracijos projektas“. Skuodas, 2008, 78 p. [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.skuodas.lt/index.php?par=25&g=100&ciras=67>.
(Klaipėdos regionas)
97. *Šakių rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Šakių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T-107 [interaktyvus] / rengėjai: Europos socialinio fondo agentūra; Šakių rajono savivaldybės administracija. [Šakiai], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 64 p. Prieiga per internetą: http://www.sakiai.lt/go.php/lit/Vykdomi_projektai/224.
(Kauno regionas)
98. *Šakių rajono savivaldybės 2012–2014 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Šakių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. T-57 [interaktyvus] / rengėjas Šakių rajono savivaldybės administracija. [Šakiai], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. Prieiga per internetą: http://www.sakiai.lt/go.php/lit/3_DEL_RAJO-NO_SAVIVALDYBES_2012-2014_METU/4570/330/2820/3311.
(Kauno regionas)
99. *Šakių rajono savivaldybės 2011–2017 metų plėtros strateginis planas* [interaktyvus] / rengėjas Europos socialinio fondo agentūra. [Šakiai], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. 64 p. Prieiga per internetą: <http://www.sakiai.lt/index.php?3485254357>.
(Kauno regionas)
100. *Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 metų strateginio plėtros plano pakeitimas 2011–2015 laikotarpiu* [interaktyvus] / rengėjai: UAB „Nacionalinių projektų rengimas“; KTU Savivaldos mokymo centras. Šalčininkai, 2010 [žiūrėta 2013 m. gegužės 28 d.]. 104 p. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkai.lt/index.php?67931744>.
(Vilniaus regionas)
101. *Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 metų strateginio plėtros plano pakeitimo 2011–2015 laikotarpiu projektas*: [plėtros plano biudžetas] [interaktyvus]. [S. l.], [S. a.] [žiūrėta 2013 m. gegužės 28 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkai.lt/index.php?342275665>.
(Vilniaus regionas)
102. *Šalčininkų rajono savivaldybės 2011–2015 metų strateginio plėtros plano projektas* [interaktyvus] / rengiant planą dalyvavo: UAB „Nacionalinių projektų rengimas“; KTU Savivaldos mokymo centras. Šalčininkai, 2011 [žiūrėta 2013 m. gegužės 28 d.]. 172 p. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkai.lt/index.php?342275665>.
(Vilniaus regionas)
103. *Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 metų veiklos strateginis planas* [interaktyvus] / rengėjas VŠĮ „NPR“. [S. l.], 2007 [žiūrėta 2013 m. gegužės 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkai.lt/index.php?350406913>.
(Vilniaus regionas)
104. *Šiaulių miesto savivaldybė, 2007–2016 metų Šiaulių miesto strateginis plėtros planas*: patvirtintas 2005 m. gruodžio 22 d. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimu

- Nr. T-477 [interaktyvus] / rengėjai: Šiaulių miesto savivaldybės administracija; VĮ Ekonominio tyrimų centras. Šiauliai, 2006 [žiūrėta 2013 m. liepos 04 d.]. 89 p. Prieiga per internetą: http://www.siauliai.lt/miestas/strateginis/spp_%20svarstymui_2006_0908.pdf.
(Šiaulių regionas)
105. *Šiaulių miesto savivaldybės 2013–2015 metų veiklos plano 2013 metų kultūros plėtros programos (Nr. 02) aprašymas* [interaktyvus]. [Šiauliai], [2013] [žiūrėta 2013 m. liepos 5 d.]. 6 p. Prieiga per internetą: http://www.siauliai.lt/shared/view.php?kalba=lt&tema=miestas_strateginispl&linkback=../veikla/veikla-pldokumentai.php&menu=3&title=Strateginis%20planas.
(Šiaulių regionas)
106. *Šiaulių miesto savivaldybės kultūros plėtros programos (Nr. 2) 2013–2015 metų veiklos plano tikslų, uždavinių, priemonių, išlaidų ir produkto kriterijų suvestinė* [interaktyvus]. [Šiauliai], [2013] [žiūrėta 2013 m. liepos 5 d.]. 3 p. Prieiga per internetą: <http://edem.siauliai.lt/lit/STRATEGINIS-PLANAVIMAS/414>.
(Šiaulių regionas)
107. *Šiaulių rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2011–2017 metams*: patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. T-11 (1.1) [interaktyvus]. / rengėjas UAB „Lyderio akademija“. Šiauliai, 2011 [žiūrėta 2013 m. liepos 16 d.]. 112 p. Prieiga per internetą: <http://www.siauliai-r.sav.lt/Planavimo-dokumentai39130>.
(Šiaulių regionas)
108. *Šiaulių rajono savivaldybės strateginis veiklos planas 2013–2015 metams*: patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 13 d. sprendimu Nr. T-283) [interaktyvus]. Šiauliai, 2012 [žiūrėta 2013 m. liepos 03 d.]. 12 p. Prieiga per internetą: <http://www.siauliai-r.sav.lt/Planavimo-dokumentai39130>.
(Šiaulių regionas)
109. *Šiaulių rajono savivaldybės kultūros plėtros programa 2013–2015 metams*: patvirtinta Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 13 d. sprendimu Nr. T-317) [interaktyvus]. Šiauliai, 2012 [žiūrėta 2013 m. liepos 03 d.]. 23 p. Prieiga per internetą: <http://www.siauliai-r.sav.lt/Planavimo-dokumentai39130>.
(Šiaulių regionas)
110. *Šilalės rajono savivaldybės strateginis plėtros planas iki 2020 metų* [interaktyvus] / rengėjas UAB „Nacionalinių projektų rengimas“. Šilalė, 2012 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. 138 p. Prieiga per internetą: <http://www.silale.lt/index.php?740522307>.
(Klaipėdos regionas)
111. *Šilalės rajono plėtros strateginis planas. Atnaujintas*: patvirtintas Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. T1-213 [interaktyvus] / [Šilalės rajono savivaldybė]. Šilalė, 2011 [žiūrėta 2013 m. liepos 15 d.]. 74 p. Prieiga per internetą: <http://www.silale.lt/index.php?740522307>.
(Klaipėdos regionas)
112. *Atnaujinto Šilalės rajono strateginio plano plėtros prioritetai, tikslai ir uždaviniai* [interaktyvus] / rengėjas [Šilalės miesto savivaldybė]. [Šilalė], [2012] [žiūrėta 2013-07-15]. 175 p. Prieiga per internetą: <http://www.silale.lt/index.php?740522307>.
(Klaipėdos regionas)
113. *Šilutės rajono savivaldybės 2013–2015 m. strateginis veiklos planas*: patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 13 d. sprendimu Nr. T1-619 [interaktyvus]

- / Šilutės rajono savivaldybė. Šilutė, 2012. [žiūrėta 2013m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.silute.lt:50080/index.php?1898268126>.
(Klaipėdos regionas)
114. *Šilutės rajono strateginis plėtros planas 2005–2014 metams (pakoreguotas)*: patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2004 m. liepos 15 d. sprendimu Nr. T1-407 [interaktyvus] / VšĮ „Ekonominių tyrimų centras“; VšĮ „Šilutės turizmo ir verslo informacijos centras“. Šilutė, 2004. 61 p. [žiūrėta 2013m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.silute.lt:50080/index.php?1898268126>.
(Klaipėdos regionas)
115. *Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjai: [darbo grupė]: Kęstutis Pakalnis, Širvintų rajono meras; Valdas Radionovas, Širvintų rajono mero pavaduotojas; Vilma Lučiūnienė, Tarybos narė, et al. UAB „EUROSPRENDIMAI“ konsultantai. [Širvintos], [2011] [žiūrėta 2013 gegužės 28 d.]. 85 p. Prieiga per internetą: http://www.sirvintos.lt/lt/veikla/planavimo-dokumentai_1431/sirvintu-rajono-2010-bj64.html.
(Vilniaus regionas)
116. *Švenčionių rajono savivaldybės 2011–2018 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjas UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“. [S. l.], 2010 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 158 p. Prieiga per internetą: <http://www.svencionys.lt/index.php?2613508279>.
(Vilniaus regionas)
117. *Švenčionių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas* [interaktyvus] / rengėjas Švenčionių rajono savivaldybės administracija. [Švenčionys], 2013 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 33, [28] p. Prieiga per internetą: http://www.svencionys.lt/lit/2013_02_28/6/15103.
(Vilniaus regionas)
118. *Tauragės rajono savivaldybės strateginis veiklos plano 2013–2015 m.*: patvirtintas 2013 m. balandžio mėn. sprendimu [interaktyvus] / Tauragės rajono savivaldybės administracija. Tauragė, 2013 [žiūrėta 2013m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.taurage.lt/index.php?1735641369>.
(Klaipėdos regionas)
119. *Tauragės rajono strateginis plėtros planas 2008–2013 m. Atnaujintas*: patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 9 d. sprendimu Nr. 1-1861 [interaktyvus] / Tauragės rajono savivaldybės administracija. Tauragė, 2011 [žiūrėta 2013m. liepos 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.taurage.lt/index.php?1735641369>.
(Klaipėdos regionas)
120. *Telšių rajono savivaldybės strateginis plėtros planas*: 2004–2020 m. strateginio plėtros plano atnaujinimas (patvirtintas Telšių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. lapkričio 25 d. sprendimu Nr. T1-404) [interaktyvus]. [Telšiai], [2010] [žiūrėta birželio 30 d.]. 147 p. Prieiga per internetą: http://www.telsiai.lt/SPP/images/Telsiu_SPP.pdf.
(Šiaulių regionas)
121. *Telšių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Telšių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. T1-5) [interaktyvus]. [Telšiai], [2013] [žiūrėta 2013 m. birželio 30 d.]. 24 p. Prieiga per internetą: http://www.telsiai.lt/go.php/lit/Strateginio_planavimo_dokumentai/2309/11/693.
(Šiaulių regionas)

122. *Telšių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Telšių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. T1-5; 1.6. priedas Telšių rajono savivaldybės Kultūros ir sporto politikos įgyvendinimo programos aprašymas [interaktyvus]. [Telšiai], [2013] [žiūrėta 2013 m. liepos 01 d.]. Prieiga per internetą: http://www.telsiai.lt/go.php/lit/Strateginio_planavimo_dokumentai/2309/11/693. (Šiaulių regionas)
123. *Telšių rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Telšių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sausio 24 d. sprendimu Nr. T1-5; 2.6. priedas „Telšių rajono savivaldybės Kultūros ir sporto politikos įgyvendinimo programos tikslų, uždavinių, priemonių ir išlaidų suvestinė“ [interaktyvus]. [Telšiai], [2013] [žiūrėta 2013 m. liepos 02 d.]. Prieiga per internetą: http://www.telsiai.lt/go.php/lit/Strateginio_planavimo_dokumentai/2309/11/693. (Šiaulių regionas)
124. *Trakų rajono savivaldybės 2008–2015 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjai: Savivaldybės administracija, VšĮ Nacionalinės plėtros institutas. [Trakai], 2007 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 60 p. Prieiga per internetą: <http://www.trakai.lt/index.php?2500571348>. (Vilniaus regionas)
125. *Trakų rajono savivaldybės 2008–2015 m. strateginio plėtros plano įgyvendinimo programa* [interaktyvus]. [Trakai], 2007 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 74 p. Prieiga per internetą: <http://www.trakai.lt/index.php?2500571348>. (Vilniaus regionas)
126. *Ukmergės rajono savivaldybės ilgalaikės plėtros strategija 2008-2015 m.* [interaktyvus] / rengėjas VšĮ „Nacionalinių projektų rengimas“. Vilnius, 2007 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 73 p. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/go.php/lit/Ukmerges-rajono-savivaldybes-ilgalaikes-pletros-strategija-2008---2015-m/1020>. (Vilniaus regionas)
127. *Ukmergės rajono savivaldybės ilgalaikės plėtros strategija 2008–2015 m.* (nauja redakcija patvirtinta Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2013-02-21 sprendimu Nr. 7-45) [interaktyvus]. [S. l.], [2013] [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/go.php/lit/Ukmerges-rajono-savivaldybes-ilgalaikes-pletros-strategija-2008---2015-m/1020>. (Vilniaus regionas)
128. *[Ukmergės rajono savivaldybės] Trumpalaikis strateginės plėtros planas* (patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2013-02-21 sprendimu Nr. 7-44) [interaktyvus]. [S. l.], [2013] [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmerge.lt/go.php/lit/Trumpalaikis-strategines-pletros-planas/2556>. (Vilniaus regionas)
129. *Utenos rajono plėtros strateginis planas 2011–2017 metams*: patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. TS-346 [interaktyvus] / Utenos rajono savivaldybė; Socialinės ir ekonomikos plėtros centras. Utena, 2010. 136 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.utena.lt/?q=lt/veikla/planavimo-dokumentai>. (Panevėžio regionas)
130. *Utenos rajono savivaldybės strateginis 2013–2015 metų veiklos planas*: patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. TS-26 [interaktyvus] / Utenos rajono savivaldybė. Utena, 2013. 28 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 15 d.].

- Prieiga per internetą: <http://www.utena.lt/?q=lt/veikla/planavimo-dokumentai>.
(Panevėžio regionas)
131. *Varėnos rajono savivaldybės plėtros 2008–2017 metų strateginis planas* [interaktyvus] / rengėjas: VšĮ „Ekonominių tyrimų centras“. Vilnius, [2008] [žiūrėta 2013 m. gegužės 24 d.]. 146 p. Prieiga per internetą: <http://www.varena.lt/lt/planavimo-dokumentai/strateginis-planavimas/varenos-rajono-savivaldyb-h7fs/varenos-rajono-savivaldyb-fewq.html>.
(Vilniaus regionas)
132. *Varėnos rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas* [interaktyvus]. [Varėna], [2012] [žiūrėta 2013 m. gegužės 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.varena.lt/lt/planavimo-dokumentai/strateginis-planavimas/varenos-rajono-savivaldyb-m1fn/varenos-rajono-savivaldyb-awpm.html>.
(Vilniaus regionas)
133. *Vilkaviškio rajono savivaldybės 2011–2013 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. B-TS-1464 [interaktyvus] / rengėjas Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija. [Vilkaviškis], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 23]. Prieiga per internetą: http://www.vilkaviskis.lt/go.php/lit/PLANAVIMO_DOKUMENTAI/373.
(Kauno regionas)
134. *Vilkaviškio rajono savivaldybės 2012–2014 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. B-TS-231 [interaktyvus] / rengėjas Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija. [Vilkaviškis], 2011 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. Prieiga per internetą: http://www.vilkaviskis.lt/go.php/lit/PLANAVIMO_DOKUMENTAI/373.
(Kauno regionas)
135. *Vilkaviškio rajono savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtinta Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. B-TS-519 [interaktyvus] / rengėjas Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija. [Vilkaviškis], 2012 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. Prieiga per internetą: http://www.vilkaviskis.lt/action.php?ru=bS9tX2RvY19zaG9wL2ZpbGVzL2FfZG9jX3Nob3AucGhw&downl_doc_id=5512&m_doc_shop_action=downl_sum.
(Kauno regionas)
136. *Vilkaviškio rajono savivaldybės 2011–2018 m. strateginis plėtros planas*: patvirtintas Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos 2010 m. liepos 30 d. sprendimu Nr. B-TS-1201 [interaktyvus] / rengėjai: UAB „Lyderio akademija“ et al. [Vilkaviškis], 2010 [žiūrėta 2013 m. balandžio 25]. 152 p. Prieiga per internetą: http://www.vilkaviskis.lt/go.php/lit/Strateginiai_veiklos_planai/373.
(Kauno regionas)
137. *Vilniaus miesto 2010–2020 metų strateginis planas* [interaktyvus]. [S. l.], [2010] [žiūrėta 2013 gegužės 30 d.]. 149 p. Prieiga per internetą: <http://www.vilnius.lt/index.php?2057868082>.
(Vilniaus regionas)
138. *Vilniaus miesto savivaldybės 2013–2015 metų veiklos planas* [interaktyvus]. [S. l.], [2012] [žiūrėta 2013 gegužės 30 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.vilnius.lt/index.php?3619393706>.
(Vilniaus regionas)

139. *Vilniaus rajono savivaldybės 2008–2015 metų strateginis plėtros planas* [interaktyvus] / rengėjas UAB „Lyderio grupė“. Vilnius, 2011 [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]. 99 p. Prieiga per internetą: <http://www.vrsa.lt/go.php/101101557916>. (Vilniaus regionas)
140. *Visagino savivaldybės 2010–2015 metų strateginis plėtros planas*: patvirtintas Visagino savivaldybės tarybos 2010 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. TS-101 (su 2011 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. TS-180 pakeitimu) [interaktyvus] / Visagino savivaldybė, „Biudžeto valdymo sistemos“. Visaginas, 2010. [154] p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.visaginas.lt/index.php?-444477421>. (Panevėžio regionas)
141. *Visagino savivaldybės 2013–2015 metų strateginis veiklos planas*: patvirtintas Visagino tarybos 2012 m. gruodžio 27 d. sprendimu Nr. TS-204 [interaktyvus] / Visagino savivaldybė. Visaginas, 2012. 188 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.visaginas.lt/index.php?-444477421>. (Panevėžio regionas)
142. *Zarasų rajono savivaldybės plėtros 2008–2013 m. strateginis planas*: patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2008 m. kovo 7 d. sprendimu Nr. T-28 [interaktyvus] / Zarasų rajono savivaldybė. Zarasai, 2008. 112 p. [žiūrėta 2013 m. gegužės 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.zarasai.lt/informacija-strateginis-planas> 49. (Panevėžio regionas)

LITHUANIAN PUBLIC LIBRARIES IN THE POLICY OF MUNICIPALITIES DEVELOPMENT STRATEGIES

Elvyda SKUODYTĖ
dr. Petras BIVEINIS

SUMMARY

Research „Lithuanian public libraries in the policy of municipalities development strategies“ was carried on in 2013 by Library Science Centre at Martynas Mažvydas National Library of Lithuania along with 5 Lithuanian County Libraries (in Kaunas, Klaipėda, Panevėžys, Šiauliai and Vilnius). Research report contains introduction to methodology, as well as results of content analysis of municipalities strategic planning documents and survey by questionnaire done with municipalities politicians and staff of administration. It was determined, that public libraries sector is identified in municipalities strategic development documents as a field of local culture, whereas creating certain advantages of a competitive nature. Lack of competition, detected in local culture sphere, does not prevent it from further development. Furthermore, field of culture in municipalities has a limited reserve of resources that may intensify competitiveness. Main asset of public libraries among other local culture institutions is their well organized and widely accessible network as well as fast developing gateway to national and international information resources. Judging by the content analysis of municipalities strategic planning documents, in the next coming decade public libraries may be expected to take up quite insignificant roles, that would mainly be focused towards provision of access to information and culture resources for local residents. According to research results, functions and services of public libraries are unlikely to be related with expansion of social welfare and promotion of development of local communities. In the research report further questions are discussed: evaluation of public libraries expressed in the opinion of local politicians and administration staff, attitude and expectations of municipalities representatives towards local libraries.

PRIEDAI

Strateginio planavimo dokumentų analizės duomenų kodavimo lentelė

Kategorijos kodas	Kategorijos pavadinimas	Indikatoriaus (subkategorijos) kodas	Indikatoriaus (subkategorijos) pavadinimas	Turinio vieno to kodas	Indikatoriaus turinys
1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrybos įvairovės užtikrinimas	11	Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas	111	Tradicinių, vaizdinių, garsinių ir kitų dokumentų įsigijimas
				112	Bendri teiginiai – bibliotekos dokumentų fondo komplektavimas
				113	Atskirų leidinių rūšių integravimas į bibliotekų fondus (išskyrus tinkle pasiekiamus elektroninius dokumentus)
		12	Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo užtikrinimas savivaldybės teritorijoje	121	Bibliotekų tinklo organizavimo (reorganizavimo) klausimai
				122	Stacionaraus ir nestacionaraus gyventojų aptarnavimo organizavimo klausimai
				123	Inovatyvių technologijų panaudojimo klausimai (jei teikiami bendro pobūdžio teiginiai, technologijos nesiejamos su prieiga tinkluose). Prieiga tinkluose – žr. 134
				124	Bibliotekos ir jos paslaugų viešinimas (bendros nuostatos, tradicinės priemonės). Viešinimas tinkluose – žr. 137

		13	Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas	131	Bibliotekos fondo papildymas tinkluose prieinamais dokumentais (elektroninės DB)
				132	Tinkluose pasiekiamų bibliotekinių produktų kūrimas; taip pat darbai, susiję su dokumentų identifikavimu LIBIS sistemoje; LIBIS plėtra SVB
				133	Bibliotekų sistemų ir/arba atskirų bibliotekų dalyvavimas įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“
				134	Bendri teiginiai: viešos prieigos užtikrinimas. Materialiniai viešos prieigos užtikrinimo aspektai – žr. 634
				135	Gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymas
				136	Priemonių informacijos pasiekiamumui kūrimas, palaikymas ir plėtra (<i>pvz., bibliotekos interneto svetainės kūrimas ir palaikymas</i>)
				137	Bibliotekos ir jos paslaugų viešinimas viešojoje erdvėje
2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas (<i>motyvacijos susitapatinti su Lietuvos kultūra stiprinimas</i>)	21	Kultūros paveldo vėrcių išsaugojimas ir pasiekiamumas	211	Kraštotyros dokumentų fondo sudarymas
				212	Bendri teiginiai: kraštotyros medžiagos rengimas
				213	Kraštotyros darbų skaitmeninimas; duomenų bazių ir kitų tinkluose prieinamų dokumentų rinkinių ir/ar pan. kūrimas kraštotyros tema
				214	Kraštiečių kūrybos išsaugojimas ir sklaida

		22	Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida	221	Etninės kultūros sklaida; su šia veiklos sritimi susijusių tradicinių leidinių (neprieinamų tinkluose) rengimas, leidyba, viešinimas
				222	Etninės kultūros sklaida; su šia veiklos sritimi susijusių renginių organizavimas
				223	Darbuotojų kompetencijų ugdymas etninės kultūros, kraštotyros darbo klausimais
				224	Savivaldybės įstaigų, regioninio ir tarpregioninio bendradarbiavimo stiprinimas organizuojant su etnine kultūra susijusią veiklą
				225	Bendri teiginiai: etnokultūrinio savitumo puoselėjimas, etninės kultūros plėtra
3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų stiprinimas	31	Bendro pobūdžio įsipareigojimai	311	Apibendrinantys teiginiai: pvz., „kultūros įstaigų (bibliotekų) veiklos organizavimas“, „paslaugų teikimas bibliotekose“, „bibliotekų išlaikymas“, „efektyvios kultūros įstaigų veiklos užtikrinimas“, „paslaugų teikimas viešojoje bibliotekoje ir jos išlaikymas“ ir pan.
				312	Bendri teiginiai: skaitytojų aptarnavimas
				313	Apibendrinantys teiginiai, pvz., „Organizuoti bibliotekų darbą“. <i>Pastaba: jei tekste ši veikla detalizuojama, aiškiai išskirtas bibliotekos veiklos sritis būtina išskatdyti pagal šią schemą.</i>
				314	Projektinė veikla

		32	Kultūrinio gyvenimo skatinimas	321	Apibendrinantys teiginiai: kultūrinės veiklos ir kultūrinių renginių plėtra
				322	Renginių ir švenčių organizavimas, savivaldybės įsipareigojimai remti šią bibliotekų veiklą
				323	Sąlygų pažinti meninę kūrybą sudarymas
				324	Profesionalaus meno sklaida
				325	Mėgėjiškos veiklos skatinimas
				326	Laisvalaikio paslaugų įvairovės užtikrinimas
				327	Kultūros ir meno skatinimo programų įgyvendinimas ir sklaida
		33	Skaitymo skatinimas	331	Skaitymo skatinimas, skaitymo skatinimo projektų įgyvendinimas
4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas; socialinės integracijos skatinimas	41	Parama formaliajam mokymui (si) ir ugdymui	411	Bendradarbiavimas su savivaldybės mokyklomis, kitomis formalaus moky-mo (si) įstaigomis skatinant mokymąsi ir lavinimąsi.
				412	Bibliotekos veiklos, susijusios su parama formaliajam mokymui ir ugdymui

		42	Skatinimas mokytis visą gyvenimą	421	Mokymo (si) aplinkos kūrimas (ikimokyklinio ugdymo, kvalifikacijos tobulinimo ir neformalaus bei savarankiško mokymosi srityse)
				422	Viso gyvenimo mokymosi galimybių sklaida, palaikymas ir prieigos suteikimas gyventojams
				423	Parama neformaliajam švietimui
				424	Apibendrinantys teiginiai: besimokančios visuomenės kūrimas
				425	Informacijos paieškos ir naudojimosi ja, visų formų raštingumo (funkcinio, skaitmeninio, regimojo, naudojimosi žiniasklaida ir pan.) gebėjimų ugdymas
				426	Žinių visuomenės kūrimas (visi aspektai)
		43	Socialinės integracijos skatinimas	431	Bendri teiginiai: bendruomeniškumo ugdymas
				432	Darbas su socialinės rizikos gyventojų grupėmis (gali būti teikiami savivaldybės įsipareigojimai remti šią veiklą, nes ši veikla dažniausiai būna projektinė)
				433	Atskirų socialinių grupių integracijos skatinimas (jaunimo, savanoriškos veiklos ir pan.)
				434	Kultūrų dialogo skatinimas
		44	Parama verslui ir ekonomikai	441	Parama pradedantiems verslą
				442	Prieigos prie specializuotų informacijos išteklių plėtra, su šia veiklos sritimi susijusių tarpbibliotekinių paslaugų plėtra

5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas	51	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybių lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra	511	Bendradarbiavimo tarp savivaldybės įstaigų, institucijų, savivaldybės teritorijoje veikiančių NVO inicijavimas, stiprinimas, skatinimas Su etnine kultūra susijęs bendradarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalaus ugdymo įstaigomis – žr. 411
				512	Bendradarbiavimo tarp atskirų savivaldybių inicijavimas, stiprinimas, skatinimas
		52	Regioninio, tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	521	Regioninio ir tarpregioninio bendradarbiavimo inicijavimas, skatinimas ir plėtra; visose bibliotekos veiklos srityse, išskyrus: Su etnine kultūra susijęs bendradarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalaus ugdymo įstaigomis – žr. 411
		53	Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra	531	Tarptautinių ryšių stiprinimas bendradarbiavimo inicijavimas, skatinimas ir plėtra; visose bibliotekos veiklos srityse, išskyrus: Su etnine kultūra susijęs bendradarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalaus ugdymo įstaigomis – žr. 411
6	Sektoriaus administravimas ir vadyba	61	Veiklos [kultūros įstaigų, bibliotekų] užtikrinimas	611	Apibendrinantys teiginiai: pvz., „...bendruomenės poreikius atitinkančios kultūros įstaigų veiklos užtikrinimas“
				612	Apibendrinantys teiginiai pvz., „...kultūros darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo užtikrinimas“
				613	Apibendrinantys teiginiai, pvz.: „...administravimo ir vadybos tobulinimas“

		62	Bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas	621	Darbuotojų kompetencijų ugdymas; Darbuotojų kompetencijų ugdymas etninės kultūros, kraštotyros darbo klausimais – žr. 223	
					622	Darbuotojų įtraukimas į programų, projektų rengimo darbus; projektinės veiklos stiprinimas
					623	Dalyvavimas moksliniuose tyrimuose
		63	Sąlygų teikti bibliotekos paslaugas užtikrinimas	631	Apibendrinantys teiginiai: pvz., „bibliotekų materialinių išteklių stiprinimas“, taip pat, pvz: „...palankios bibliotekų aplinkos palaikymas“, „...saugumo užtikrinimas“	
					632	Bibliotekos pastatų, patalpų remontas, modernizavimas, rekonstravimas, pritaikymas vartotojų reikmėms ir pan.
					633	Viešojo interneto prieigos užtikrinimas (materialiniai aspektai: IKT plėtra, taip pat ir kaimo teritorijoje, įrangos įsigijimas, įrangos atnaujinimas, palaikymas, internetinio ryšio palaikymas ir pan.)
					634	Bibliotekų infrastruktūros pritaikymas neįgaliųjų poreikiams

Strateginio planavimo dokumentų strategijos dalies tekstų duomenų registravimo lentelė *
(N regiono duomenys)

1-oji dalis				2-oji dalis				3-ioji dalis					
Kategorijos kodas	Kategorijos (pavadinimas)	Pasikartojimo dažnis	Intensyvumas	Indikatoriaus kodas	Subkategorijos (indikatoriaus) pavadinimas	Pasikartojimo dažnis	Intensyvumas	Turinio vieneto kodas	Turinio vienetai: rašoma tiksli teksto citata, nurodant dokumento, kuriame yra už fiksuotas, puslapio Nr., jei jo nėra – plane nurodytos įgyvendinimo priemonės kodą)	Tikslus dokumento, kurio tekste rastas turinio vienetas pavadinimas (pradedamas rašyti nuo savivaldybės pavadinimo)	Vykdytojai (rašoma tiksli citata iš dokumento teksto)	Turinio vieneto pasikartojimo dažnis dokumento tekste	Intensyvumo įvertinimas*
K1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas			11	Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas; sąlygų juos pažinti ir jiems plisti sudarymas			111	Tradicinių, vaizdinių, garsinių ir kt. dokumentų įsigijimas				
								112	Bibliotekos fondo komplektavimas (jei teikiamas bendras teiginys)				
								113	Atskirų leidinių rūšių integravimas į bibliotekos dokumentų fondą (pvz., mediatekos įkūrimas)				

			12	Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo savivaldybės teritorijoje užtikrinimas				121	Bibliotekų tinklo organizavimo (reorganizavimo) klausimai				
								122	Stacionarus ir nestacionarus gyventojų aptarnavimo organizavimas				
								123	Inovatyvių technologijų panaudojimas (jei pateikiami bendro pobūdžio teiginiai nesusiję su internetiniais tinklais)				
								124	Bibliotekos ir jos paslaugų viešinimas (bendros nuostatos, tradicinės priemonės); Viešinimas tinkluose – žr. 137				
				Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas				131	Elektroninių duomenų bazių prenumerata				
								132	Tinkluose pasiekiamų bibliotekinių produktų kūrimas, taip pat darbai, susiję su dokumentų identifikavimu, sisteminimu, LIBIS plėtra sistemoje ir pan.				

							133	Bibliotekų sistemų ir (arba) atskirų bibliotekų dalyvavimas įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“)				
							134	Viešos prieigos užtikrinimas; Materialiniai viešos prieigos užtikrinimo aspektai – žr. 536				
							135	Gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymas				
							136	Instrumentų informacijos pasiekiamumui kūrimas, palaikymas ir plėtra (pvz., bibliotekos interneto svetainės kūrimas ir palaikymas)				
							137	Bibliotekos ir jos paslaugų viešinimas viešojoje erdvėje				
K2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas; motyvacijos susitapatinti su Lietuvos kultūra stiprinimas			21	Kultūros paveldo vėrcių išsaugojimas ir pasiekiamumas		211	Kraštytyros dokumentų fondo sudarymas				
							212	Kraštytyrinės medžiagos rengimas (jei teikiami apibendrinti teiginiai)				

K3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas;	75	3,3	31	Kultūros įstaigų (tai pat ir bibliotekų) veiklos užtikrinimas (bendri įsipareigojimai)	10	2,5	311	Apibendrinantys teiginiai, pvz.: „kultūros įstaigų (bibliotekų) veiklos organizavimas“, „paslaugų teikimas bibliotekose“, „bibliotekų išlaikymas“, „efektyvios kultūros įstaigų veiklos užtikrinimas“, „paslaugų teikimas viešojoje bibliotekoje ir jos išlaikymas“ ir pan.					
								312	Apibendrinantys teiginiai, pvz.: „Organizuoti bibliotekų darbą“. Pastaba: jei toliau tekste ši veikla detalizuojama, aiškiai išskirtas veiklos sritis tekste būtina išskaidyti pagal šią schemą.					
									313	Apibendrinantys teiginiai, pvz.: „Organizuoti bibliotekų darbą“. Pastaba: jei tekste ši veikla detalizuojama, aiškiai išskirtas bibliotekos veiklos sritis būtina išskaidyti pagal šią schemą.				
									314	Projektinė veikla				

				32	Kultūrinio gyvenimo skatinimas			321	Apibendrinantys teiginiai: kultūrinės veiklos ir kultūrinių renginių plėtra				
								322	Renginių ir švenčių organizavimas, savivaldybės įsipareigojimai remti šią bibliotekų veiklą				
								323	Sąlygų pažinti meninę kūrybą sudarymas				
								324	Profesionalaus meno sklaida				
								325	Mėgėjiškos veiklos skatinimas				
								326	Laisvalaikio paslaugų įvairovės užtikrinimas				
								327	Kultūros ir meno skatinimo programų įgyvendinimas ir sklaida				
				33	Skaitymo skatinimas			331	Skaitymo skatinimas, skaitymo skatinimo projektų įgyvendinimas				
K4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas	33	2,75	41	Parama mokymuisi ir lavinimuisi			411	Bendradarbiavimas su mokyklomis, kitomis formalaus mokyimo institucijomis skatinant mokymąsi ir lavinimąsi				

									Informacijos paieškos ir naudojimosi, visų formų raštingumo (funkcinio, skaitmeninio, regimojo, naudojimosi žiniasklaida ir pan.) gebėjimų ugdymas				
			42	Skatinimas mokytis visą gyvenimą				421	Mokymo (si) aplinkos kūrimas (ikimokyklinio ugdymo, kvalifikacijos tobulinimo ir neformalaus bei savarankiško mokymosi srityse)				
								422	Viso gyvenimo mokymosi galimybių sklaida, palaikymas ir prieigos suteikimas gyventojams				
								423	Parama neformaliajam švietimui				
								424	Besimokančios visuomenės kūrimas				
								425	Informacijos paieškos ir naudojimosi ja, visų formų raštingumo (funkcinio, skaitmeninio, regimojo, naudojimosi žiniasklaida ir pan.) gebėjimų ugdymas				
								426	Žinių visuomenės kūrimas (visi aspektai)				
			43	Socialinės integracijos skatinimas				431	Bendri teiginiai: bendruomeniškumo ugdymas				

							432	Darbas su socialinės rizikos gyventojų grupėmis (gali būti teikiami savivaldybės įsipareigojimai remti šią veiklą, nes ši veikla dažniausiai būna projektinė)				
							434	Atskirų socialinių grupių integracijos skatinimas (jaunimo, savanoriškos veiklos skatinimas ir pan.)				
							433	Kultūrų dialogo stiprinimas				
			44	Parama verslui ir ekonomikai			441	Parama pradedantiems verslą				
							442	Prieigos prie specializuotų informacijos išteklių plėtra, su šia veiklos sritimi susijusių tarpbibliotekinių paslaugų plėtra				
K5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas		51	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybių lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra			511	Bendradarbiavimo tarp savivaldybės įstaigų, institucijų, savivaldybės teritorijoje veikiančių NVO inicijavimas, stiprinimas, skatinimas. Su etnine kultūra susijęs bendradarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalais ugdymo įstaigomis – žr. 411				

							512	Bendradarbiavimo tarp atskirų savivaldybių stiprinimas, skatinimas, inicijavimas				
				52	Regioninio, tarpre- gioninio bendradar- biavimo skatinimas ir sklaida		521	Regioninio ir tarpre- gioninio bendradarbiavimo inicijavimas, skatinimas ir plėtra; visose bib- liotekos veiklos srityse, išskyrus: su etnine kultūra susijęs bend- radarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalaus ugdymo įstaigomis – žr. 411				
				53	Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir sklaida		531	Tarptautinių ryšių stiprinimas bendradarbiavimo inicijavimas, skatinimas ir plėtra; visose bib- liotekos veiklos srityse, išskyrus: su etnine kultūra susijęs bend- radarbiavimo skatinimas – žr. 224; su mokyklomis ir kitomis formalaus ugdymo įstaigomis – žr. 411				
K6.	Sektoriaus administravimas ir vadyba	89	2,3	61	Įstaigų veiklos užtikrinimas		611	Apibendrinantys teiginiai, pvz., „bendruomenės poreikius atitinkančios įstaigų veiklos užtikrinimas“				

						612	Apibendrinantys teiginiai, pvz.: „kultūros darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo užtikrinimas“				
						613	Apibendrinantys teiginiai, pvz., „...Administravimo ir vadybos tobulinimas“				
			62	Bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas		621	Darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas				
						622	Darbuotojų įtraukimas į programų, projektų rengimo darbus; projektinės veiklos stiprinimas				
						623	Dalyvavimas moksliniuose tyrimuose				
			63	Sąlygų teikti bibliotekos paslaugas užtikrinimas		631	Bibliotekų materialinės bazės stiprinimas, taip pat, pvz., palankios bibliotekų aplinkos palaikymas” „saugumo užtikrinimas“				
						632	Bibliotekos pastatų remontas, pritaikymas vartotojams; bibliotekos pastatų (patalpų) modernizavimas				

Kategorijų ir subkategorijų pasikartojimo dažnių N regiono savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė

Kategorijos kodas	Kategorijos pavadinimas	Pasikartojimų dažnis* (%)	Indikatoriaus kodas	Indikatorius (subkategorija)	Pasikartojimo dažniai (planavimo dokumentų tekstuose)														
					Pasikartojimų dažnis vidutiniškai regione	Atskirų regiono savivaldybių dokumentų tekstuose													Pasikartojimo dažnių suma
						Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	
1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas	x	11	Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas															
		x	12	Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo užtikrinimas savivaldybės teritorijoje															
		x	13	Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas															
<i>Iš viso kategorijoje</i>																			
2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas; [motyvacijos susitapatinti su Lietuvos kultūra stiprinimas]	x	21	Kultūros paveldo vėrcių išsaugojimas ir pasiekiamumas															
		x	22	Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida															
<i>Iš viso kategorijoje</i>																			

3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas	x	31	Bendro pobūdžio įsipareigojimai																			
		x	32	Kultūrinio gyvenimo skatinimas																			
		x	33	Skaitymo skatinimas																			
<i>Iš viso kategorijoje</i>																							
4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas	x	41	Parama formaliajam mokymui (si) ir ugdymui																			
		x	42	Skatinimas mokytis visą gyvenimą																			
		x	43	Socialinės integracijos skatinimas																			
		x	44	Parama verslui ir ekonomikai																			
<i>Iš viso kategorijoje</i>																							
5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas	x	51	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybių lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra																			
		x	52	Regioninio ir tarpregioninio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra																			
		x	53	Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra																			
<i>Iš viso kategorijoje</i>																							
6	Sektoriaus administravimas ir vadyba	x	61	Veiklos užtikrinimas																			
		x	62	Darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas																			
		x	63	Sąlygų teikti bibliotekos paslaugas užtikrinimas																			
<i>Iš viso kategorijoje</i>																							

Visose kategorijose:

*Čia (**spalvotoje grafoje**) įrašomi duomenys, nusakantys, kokią dalį analizuojamo teksto struktūroje pagal pasikartojimo dažnumą sudaro konkrečiai kategorijai priskiriami teiginiai.

**Kategorijų ir subkategorijų intensyvumo vertinimų N regiono
savivaldybių planavimo dokumentuose suvestinė lentelė**

Kategorijos kodas	Kategorijos pavadinimas	Pasikartojimų dažnis* (%)	Indikatoriaus kodas	Indikatorius (subkategorija)	Turinio vienetų intensyvumo vertinimai														
					Intensyvumo vidurkis regione	Atskirų regiono savivaldybių dokumentų tekstuose												Pasikartojimo dažnių suma	
						Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas	Savivaldybės pavadinimas		Savivaldybės pavadinimas
1	Prieigos prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės užtikrinimas	x	11	Kūrybos produktų kaupimas ir dokumentavimas															
		x	12	Tolygios kultūros sklaidos ir jos fizinio prieinamumo užtikrinimas savivaldybės teritorijoje															
		x	13	Kultūros prieinamumo ir jos sklaidos viešojoje erdvėje užtikrinimas															
<i>Iš viso kategorijoje</i>																			
2	Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas; [motyvacijos susitapatinti su Lietuvos kultūra stiprinimas]	x	21	Kultūros paveldo verčių išsaugojimas ir pasiekiamumas															
		x	22	Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida															
<i>Iš viso kategorijoje</i>																			

3	Visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymas ir kūrybinių gebėjimų skatinimas	x	31	Bendro pobūdžio įsipareigojimai																
		x	32	Kultūrinio gyvenimo skatinimas																
		x	33	Skaitymo skatinimas																
<i>Iš viso kategorijoje</i>																				
4	Visuomenės socialinių kompetencijų ugdymas, socialinės integracijos skatinimas	x	41	Parama formaliajam mokymui (si) ir ugdymui																
		x	42	Skatinimas mokytis visą gyvenimą																
		x	43	Socialinės integracijos skatinimas																
		x	44	Parama verslui ir ekonomikai																
<i>Iš viso kategorijoje</i>																				
5	Tarpinstitucinės sanglaudos stiprinimas	x	51	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo, savivaldybių lygmens tarpinstitucinių ryšių skatinimas ir plėtra																
		x	52	Regioninio ir tarpreigionio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra																
		x	53	Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir plėtra																
<i>Iš viso kategorijoje</i>																				
6	Sektoriaus administravimas ir vadyba	x	61	Veiklos užtikrinimas																
		x	62	Darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas																
		x	63	Sąlygų teikti bibliotekos paslaugas užtikrinimas																
<i>Iš viso kategorijoje</i>																				
<i>Visose kategorijose:</i>																				

SSGG matricų tekstų duomenų registravimo lentelė (N regiono duomenys)

Kategorijos kodas	Subkategorijos kodas	Vertinimas: SSGG matricos kategorija	Vertinimo turinys (įrašomas turinio vieneto tekstas)	Savivaldybė (įrašomas rajonas, miestas, pradedant savivaldybės centro pavadinimu)	Iš viso dokumente rastų vertinimų kultūros sričiai (skaičius)	Iš jų:	
						Rasta vertinimų bibliotekoms	Turinio vieneto intensyvumo rodiklis *
		STIPRYBĖS					
		<i>Iš viso stiprybių</i>					
		SILPNYBĖS					
		<i>Iš viso silpnybių</i>					
		GALIMYBĖS					
		<i>Iš viso galimybių</i>					
		GRĖSMĖS					
		<i>Iš viso grėsmių</i>					

*INTENSIVUMO VERTINIMO KRITERIJAI	
Balai	Kriterijai
0	Rajono, miesto planuose ir programose neminima
1	Nurodyta: kultūros įstaigos kartu su kitomis institucijomis
2	Nurodyta: tik kultūros institucijos
3	Nurodyta: savivaldybės institucija, atsakinga už kultūros plėtrą
4	Nurodyta: viešoji biblioteka kartu su kitomis kultūros įstaigomis
5	Nurodyta: viešoji biblioteka

Rodikliai ir jų skaičiavimo metodika

1. Turinio vienetų reikšmingumo rodiklis. Skaičiuojama kiekvienai kategorijai ir subkategorijai priskirtų pasikartojimo dažnių dalis (proc.) bendrame su bibliotekos veikla susijusių loginių sąvokų masyve. Šis rodiklis atskleidžia, kuri viešųjų bibliotekų veiklos sritys (vertinamos kategorijoms ir subkategorijoms priskirtos veiklos sritys) analizuojamuose tekstuose minima dažniausiai arba kurios bibliotekos veiklos sritys savivaldybių institucijose, kurios rengia ir kuria strateginius planus, pripažįstamos kaip aktualios ir reikšmingos vystant bibliotekų veiklą.

1.1. Kiekvienos **kategorijos reikšmingumo rodiklis** skaičiuojamas:

$$R \text{ Kat.1} = \frac{D \text{ Kat. 1}}{(D \text{ Kat.1}+D \text{ Kat.2}+D \text{ Kat.3}+D \text{ Kat.4}+D \text{ Kat.5}+D \text{ Kat.6})} \times 100,$$

kur R Kat.1 – kategorijos, kurios kodas 1, **reikšmingumo rodiklis** (proc.);

D Kat. 1 – kategorijos, kurios kodas 1, pasikartojimo dažnis;

(D Kat.1+D Kat.2+D Kat.3+D Kat.4+D Kat.5+D Kat.6) – pagrindinių atrinktų loginių sąvokų (kategorijų) pasikartojimo dažnių suma visame duomenų masyve.

1.2. Analogiškai skaičiuojamas ir kiekvienai subkategorijai priskiriamų turinio vienetų reikšmingumo rodikliai.

2. Viešosios bibliotekos veiklų intensyvumo rodiklis. Intensyvumo rodiklis šio tyrimo kontekste rodo viešosios bibliotekos pripažinimo laipsnį įgyvendinant konkrečias planavimo dokumentuose numatytas priemones. Šiam rodikliui nustatyti analizuojami tekstai tose dokumentų grafose, kuriose nurodomos konkrečios priemonės vykdytojai, atsakingos už šios priemonės įgyvendinimą institucijos ir pan.

Intensyvumo rodiklio vertinimui nustatyta 5 balų sistema. Aukščiausiu balu vertinama ta priemonė, kurią įgyvendinant numatoma tiesioginė viešosios bibliotekos atsakomybė; tačiau kartu yra įvertinami ir **latentiniai** (*paslėptieji, akivaizdžiai neįvardinti, tačiau visiškai pagrįstai nuspėjami*) viešosios bibliotekos įtraukties į analizuojamas veiklas požymiai.

Pavyzdžiui, Švenčionių rajono savivaldybės strateginiame veiklos plane numatyta Priemonė 2.2.2.10. „Organizuoti rajono kultūros įstaigose tradicinius ir naujus renginius, šventes, konkursus, parodas, profesionalaus meno sklaidai ir kt.“, šios priemonės vykdytojai nurodyti „Rajono kultūros įstaigos“. Iš bibliotekos veiklos ataskaitų, kitos darbo su šia SVB patirties žinant, jog Švenčionių rajono savivaldybė skiria labai daug dėmesio šiai veiklos sričiai ir skatina bibliotekas įsitraukti į renginių organizavimo veiklą, galima visai pagrįstai manyti, jog bibliotekos yra atsakingos ir už šią veiklos sritį.

Su kitomis kultūros ir / ar savivaldybės institucijomis pasidalinta atsakomybė vertinama žemesniais balais. Intensyvumo rodiklį nustato tyrėjas, atsižvelgdamas į formalius čia pateiktoje intensyvumo rodiklio nustatymo ir įvertinimo balais lentelėje nurodytus požymius:

Intensyvumo rodiklio nustatymo ir įvertinimo balais lentelė

Eil. nr.	Vykdytojų, atsakingų asmenų grafoje nurodyta	Vertinimas balais
7.	Rajono (miesto) planuose ir programose neminimas	0
8.	Nurodyta: <i>kultūros įstaigos</i> kartu su kitomis institucijomis	1
9.	Nurodyta: tik <i>kultūros įstaigos</i> (bendra kultūros įstaigų atsakomybė)	2
10.	Nurodyta: savivaldybės institucija, atsakinga už kultūros įstaigas savivaldybėje	3
11.	Nurodyta: <i>viešoji biblioteka</i> kartu su kitomis institucijomis	4
12.	Nurodyta: <i>viešoji biblioteka</i>	5

Kiekvienam indikatoriumi (subkategorijai) skaičiuojamas ir atitinkamose 1-ojo DUOMENŲ BLANKO 8-ojoje grafoje įrašomas *subkategorijos intensyvumo rodiklis*.

Subkategorijos intensyvumo rodiklis apskaičiuojamas tai subkategorijai priskiriamų turinio vienetų intensyvumo rodiklių sumą padalijus iš šiai subkategorijai priskirtų turinio vienetų skaičiaus. Pavyzdžiui, jei subkategorijai 11 priskirsite 6 turinio vienetų, kurių intensyvumo rodikliai bus 5, 4, 3, 5, 2 ir 5, subkategorijos 11 intensyvumo rodiklis I (subkat. 11) bus skaičiuojamas:

$$I (\text{subkat. 11}) = \frac{5+4+3+5+2+5}{6} = \frac{24}{6} = 4,0.$$

Tokiu pat būdu yra skaičiuojami intensyvumo rodikliai ir kiekvienai kategorijai. Kategorijai, kurios rodiklį norime skaičiuoti, priskiriamų subkategorijų intensyvumo rodiklių suma padalinama iš subkategorijų, priskiriamų tai kategorijai, kiekio.

Pavyzdžiui, jei norime skaičiuoti kategorijos „*Kultūrinio tapatumo išsaugojimas ir palaikymas (kategorijos kodas – 2)*“, kurią sudaro 2 subkategorijos: *Kultūros paveldo verčių išsaugojimas ir pasiekiamumas (subkategorijos kodas 21)* ir *Etninės kultūros ir vietos tradicijų saugojimas ir sklaida (subkategorijos kodas 22)*, ir esame apskaičiavę, kad subkategorijos 21 intensyvumo rodiklis yra lygus 4,5, o subkategorijos 22 intensyvumo rodiklis lygus 3,5, **kategorijos 2** intensyvumo rodiklis bus lygus:

$$I (\text{kat. 2}) = \frac{4,5 + 3,5}{2} = \frac{8}{2} = 4,0.$$

3. Viešųjų bibliotekų veiklų reikšmingumo indeksas¹. Tai santykinis dydis, kiekybiškai apibūdinantis turinio vienetų pasiskirstymą pagal atskirų veiklų reikšmingumo rodiklius atskiruose duomenų masyvuose ir šiame tyrime naudojamas atskirų veiklų kategorijų ir subkategorijų paplitimo planavimo dokumentuose lygiui įvertinti. *Reikšmingumo indeksas* skaičiuojamas pagal formulę

¹ Как провести социологическое исследование. Под ред. М.К.Горшкова, Ф.Э.Шереги. 2-е изд., доп. Москва: Политиздат, 1990. 288 p. ISBN 5-250-00320-6.

$$R_i = \frac{A - B}{A + B},$$

kur:

R_i – reikšmingumo indeksas;

A – vienam reikšmingumo lygiui (matuojamas pasikartojimo dažnių skaičiumi) priskiriamas turinio vienetų masyvas;

B – kitam reikšmingumo lygiui (matuojamas pasikartojimo dažnių skaičiumi) priskiriamas turinio vienetų masyvas.

Indekso reikšmių intervalas nuo + 1 (maksimali reikšmė, pasikartojimo dažnis didžiausias) iki – 1 (minimali reikšmė, veiklos praktiškai neidentifikuojamos); tuo atveju, kai abiejų duomenų masų reikšmės yra vienodos (indekso reikšmė lygi 0) rodo, jog duomenų masyvas pagal pasikartojimo dažnius yra pasiskirstęs po lygiai.

Viešųjų bibliotekų veiklų reikšmingumo indeksas šio tyrimo kontekste leidžia nustatyti ir palyginti viešųjų bibliotekų veiklų, atskirų veiklų kategorijų (subkategorijų) reikšmingumą (svarbą, pripažinimą, atskleidimą) visame duomenų masyve.

4. Viešųjų bibliotekų veiklų matomumo indeksas. Tai santykinis dydis, kiekybiškai apibūdinantis turinio vienetų pasiskirstymą pagal atskirus veiklos intensyvumo lygius atskirose veiklų kategorijose ir šiame tyrime leidžiantis nustatyti ir palyginti viešųjų bibliotekų vaidmenį dviejuose pagrindiniuose kontekstuose: viešųjų bibliotekų veiklos matomumą atskirų regionų planavimo dokumentuose, viešųjų bibliotekų veiklos matomumą atskirose veiklų kategorijose.

$$M_i = \frac{A - B}{A + B},$$

kur:

M_i – matomumo indeksas;

A – vienam intensyvumo lygiui priskiriamas turinio vienetų masyvas;

B – kitam intensyvumo lygiui priskiriamas duomenų masyvas.

Indekso reikšmių intervalas nuo + 1 (maksimali reikšmė, matomumas didžiausias) iki – 1 (minimali reikšmė, veiklos praktiškai neidentifikuojamos); tuo atveju, kai abiejų duomenų masų reikšmės yra vienodos (indekso reikšmė lygi 0) rodo, jog duomenų masyvas pagal intensyvumo lygius yra pasiskirstęs po lygiai.

Viešųjų bibliotekų veiklų matomumo indeksas šio tyrimo kontekste leidžia nustatyti ir palyginti viešųjų bibliotekų veiklų pastebimumą (matomumą) kiekvienoje konkrečioje veiklos kategorijoje, nepriklausomai nuo šios kategorijos turinio vienetų pasikartojimo dažnių visame duomenų masyve, ir (arba) viešųjų bibliotekų veiklų matomumą atskirų regionų savivaldybių planavimo dokumentuose.

Anketa savivaldybių administracijos darbuotojams

Gerbiami savivaldybių administracijų darbuotojai,

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras, bendradarbiaudamas su Lietuvos savivaldybių asociacija, kartu su partneriais – Lietuvos apskričių viešosiomis bibliotekomis – atlieka taikomąjį tyrimą „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“.

Savivaldybių viešosios bibliotekos tampa vis labiau integruota nacionalinės ir pasaulio informacijos sistemos dalimi, tuo pat metu jos vystosi savivaldybių struktūrose ir priklauso nuo savivaldos institucijų sprendimų. Didelė savivaldybėms pavestų viešųjų reikalų apimtis ir šių reikalų visuomeninė svarba, teisiniai ir finansiniai apribojimai, dėl šių ir kitų priežasčių atsirandantys prieštaravimai, skatina giliau iširti savivaldybių institucijų ir viešųjų bibliotekų sąveikos problemas.

Šiuo tyrimu norima išsiaiškinti, kaip savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja skatinant socialinius ir kultūrinius procesus, vykstančius konkrečioje teritorijoje, išanalizuoti savivaldybių viešųjų bibliotekų vietą ir vaidmenį savivaldybės plėtros strategijose, įvertinti savivaldybės institucijų požiūrį į savivaldybių viešąsias bibliotekas ir jų reikšmę vietos bendruomenės gyvenime, nustatyti savivaldos institucijų ir viešųjų bibliotekų abipusio poveikio, glaudesnės sąveikos galimybes ir pateikti rekomendacijas jų bendradarbiavimui tobulinti.

Dėl šių priežasčių **Jūsų** nuomonė, pastebėjimai ir pasiūlymai mums ypatingai svarbūs. Maloniai prašome skirti šiek tiek laiko ir atsakyti į šios anketos klausimus.

Apklausa yra anoniminė. **Anketos duomenimis naudosis tik tyrėjas, jie niekur nebus skelbiami taip, kad galima būtų atpažinti Jūsų asmenį.** Apibendrinti tyrimo rezultatai bus skelbiami profesinėje spaudoje ir Lietuvos savivaldybių asociacijos tinklalapyje www.lsa.lt. Jei norėtumėte gauti tyrimo ataskaitą asmeniškai, prašome įrašyti savo duomenis anketos pabaigoje tam skirtoje vietoje.

Kaip pildyti anketą, nurodoma ties kiekvienu anketos klausimu. Atsakius į visus anketos klausimus, būtina pažymėti nuorodą „**Siųsti atsakymą**“, nes tik tokiu atveju Jūsų atsakymus gaus anketos rengėjai.

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už atsakymus ir sugaištą laiką.

Atsakymus į anketos klausimus prašytume išsiųsti iki š.m. birželio 7 d.

Pastaba. Anketoje vartojamas terminas „viešoji biblioteka“ reiškia savivaldybės viešąją biblioteką ir jos filialus (struktūrinius padalinius), įsteigtus savivaldybės teritorijoje.

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami.

1. Ar, Jūsų nuomone, savivaldybės viešoji biblioteka yra svarbi įstaiga, daranti įtaką savivaldybės raidai? *(Pasirinkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)*

- Taip, labai svarbi
- Svarbi
- Iš dalies
- Nesvarbi
- Visiškai nesvarbi

2. Ar viešosios bibliotekos buvimas ir jos veikla konkrečioje bendruomenėje daro įtaką šios bendruomenės gyvenimo kokybei? *(Pasirinkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)*

- Taip
- Iš dalies
- Ne
- Neturiu nuomonės

3. Ar, Jūsų nuomone, viešosios bibliotekos buvimas ir jos veikla bendruomenėje gali?

(Pasirinkite visus Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymų variantus)

- Pritraukti bendruomenei naujų gyventojų
- Padėti pritraukti verslą
- Paskatinti bendruomenės narius ugdyti(-s) kultūrinius poreikius
- Mažinti kultūrinę, informacinę ir socialinę atskirtį
- Didinti bendruomenės (savivaldybės) žinomumą šalyje ir už jos ribų
- Keisti gyventojų įpročius, elgesį ir nuostatas
- Paskatinti gyventojus mokytis ir lavintis
- Taupyti žmonių laiką ir pinigus sprendžiant kasdieninius rūpesčius
- Paskatinti gyventojus aktyviau dalyvauti bendruomenės gyvenime
- Palengvinti savivaldos institucijų ir gyventojų bendradarbiavimą sprendžiant bendruomenės reikalus

4. Įvertinkite, ar Jūsų savivaldybės viešoji biblioteka, įgyvendindama bibliotekos veiklas, daro įtaką savivaldybės vystymui ir koku būdu? *(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, kuris atitinka Jūsų vertinimą. VERTINIMAI: 0 – negaliu įvertinti; 1 – visiškai nedaro įtakos; 2 – daro silpną įtaką; 3 – daro vidutinišką įtaką; 4 – daro stiprią įtaką; 5 – daro labai stiprią įtaką)*

	1	2	3	4	5
Užtikrindama tolygią kultūros sklaidą ir jos prieinamumą visiems savivaldybės teritorijos gyventojams					
Vystydama bibliotekos dokumentų fondą ir kurdama informacijos paieškos sistemas					

	1	2	3	4	5
Saugodama ir palaikydama nacionalinės kultūros tapatumą					
Saugodama vietos kultūros vertybes, organizuodama jų sklaidą šalyje ir už jos ribų					
Palaikydama ir plėtodama savivaldybės kultūrinį gyvenimą					
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų kultūrinės kompetencijas					
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų socialines kompetencijas					
Teikdama prieigą prie mokymosi ir lavinimosi šaltinių, padėdama moksleiviams (studentams) įgyti formalųjį išsimokslinimą					
Didindama gyventojų galimybes mokytis visą gyvenimą					
Stiprindama savivaldybės gyventojų bendruomeniškumą					
Skatindama verslo ir ekonomikos plėtrą savivaldybės teritorijoje					

5. Kaip 10 balų skalėje įvertintumėte Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos indėlį į bendrą savivaldybės reikalų sprendimą 2011-2012 metais?

(Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAS: 0 balų – negaliu įvertinti; 1 balas – žemiausias vertinimas; 10 balų – aukščiausias vertinimas)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Balai											

6. Kaip manote, kurias savivaldybės veiklos programas įgyvendinant neišnaudojamos Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklos galimybės? *(Prašome įrašyti savo nuomonę)*

7. Ar viešosios bibliotekos vadovai (arba bibliotekos specialistai) dalyvauja rengiant savivaldybės strateginius PLĖTROS planus?

- Taip
- Ne (toliau atsakykite į 9 klausimą)

8. Kokių būdu viešosios bibliotekos vadovai (arba bibliotekos specialistai) yra įtraukiami į savivaldybės strateginio PLĖTROS plano rengimo darbus?

(Prašome įrašyti)

9. Ar viešosios bibliotekos vadovai (arba bibliotekos specialistai) dalyvauja rengiant savivaldybės strateginius VEIKLOS planus? *(Pasirinkite tinkančius atsakymo variantus)*

- Taip, yra strateginio planavimo komitetų (komisijų, darbo grupių) nariai
- Taip, yra kviečiami dalyvauti strateginio planavimo komitetų (komisijų, darbo grupių) posėdžiuose
- Savivaldybės administracijos darbuotojų prašymu pateikia reikalingus duomenis planui parengti
- Nedalyvauja

10. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešoji biblioteka savivaldybės administracijai pateikia pakankamai informacijos apie savo veiklą? (Pasirinkite vieną labiausiai tinkantį atsakymo variantą)

- Visiškai pakankamai
- Pakankamai
- Iš dalies
- Nepakankamai
- Visiškai nepakankamai

11. Prašome nurodyti, kurie informacijos šaltiniai padeda Jums PROGNOZUOJANT viešosios bibliotekos veiklą, ir 10 balų skalėje įvertinti šių šaltinių reikšmingumą.

(Pažymėkite skaičių, atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAS 10 BALŲ SKALĖJE: 0 balų – negaliu įvertinti, 1 balas – visiškai nereikšmingas, 10 balų – labai reikšmingas)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Informacija, kurią pateikia bibliotekos vadovai											
Savivaldybės gyventojų apklausų rezultatai											
Mokslinių tyrimų ataskaitos											
Informacija, kurią pateikia ekspertai, bibliotekų veiklos specialistai											
Tarybos narių nuomonė											
Bibliotekos interneto svetainėje talpinama informacija											
Savivaldybės gyventojų nuomonė, pateikta raštu, išsakyta susitikimų, pokalbių metu											
Informacija žiniasklaidoje											
Asmeninė patirtis lankantis bibliotekoje (-ose)											
KITA (prašome pažymėti vertinimą, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)											

12. Kaip 10 balų skalėje įvertintumėte Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklą 2011–2012 metais? (Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAI: 0–negaliu įvertinti; 1 – žemiausias vertinimas; 10 – aukščiausias vertinimas)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vertinimai											

13. Prašome 10 balų skalėje pažymėti, kurie, Jūsų nuomone, viešosios bibliotekos veiklos REZULTATAI yra svarbūs vertinant viešosios bibliotekos veiklą?

(Ties kiekvienu teiginiu pasirinkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. SKAIČIŲ REIŠMĖS: 0 – negaliu įvertinti, 1 – visiškai nesvarbu, 10 – labai svarbu)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gyventojų naudojimas bibliotekos paslaugomis											
Bibliotekos teikiamų paslaugų įvairovė ir jų kokybė											
Bibliotekos dalyvavimas sprendžiant savivaldybės bendruomenės reikalus											

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gyventojų pasitenkinimo laipsnis naudojantis bibliotekos paslaugomis											
Bibliotekos kaip institucijos vystymo rezultatai (fondo kokybė, informacijos paieškos galimybės, darbuotojų profesionalumas)											
Bibliotekos organizuojami renginiai (jų kiekis ir kokybė)											
Bibliotekos dalyvavimas nacionalinėse bibliotekų vystymo programose											
Papildomos lėšos, kurias „pritraukė“ biblioteka iš kitų finansavimo šaltinių											
KITA (prašome pažymėti vertinimą ir teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)											

14. Kokia PAPILDOMA informacija Jums būtų naudinga viešosios bibliotekos veiklos vertinimui?

(Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. SKAIČIŲ REIKŠMĖS: 0 – negaliu įvertinti, 1 – visiškai nenaudinga; 10 – labai naudinga)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Viešųjų bibliotekų veiklos vertinimo kriterijai											
Ekspertų parengti bibliotekų veiklos vertinimai											
Susisteminta informacija apie visų šalies (regiono) savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos rezultatus											
Informacija apie viešųjų bibliotekų raidos tendencijas šalyje											
Informacija apie viešųjų bibliotekų raidos tendencijas užsienyje											
Informacija apie inovacijas viešosiose bibliotekose											
Aktualių viešųjų bibliotekų sprendžiamų problemų analizė											
Šalies ir užsienio bibliotekų sėkmės istorijos											
KITA (prašome pažymėti vertinimą, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)											

15. Jei manote, kad būtų naudinga gauti papildomos informacijos, kokia forma pateikta šia informacija Jums būtų patogiausia naudotis? (Pažymėkite visus Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymų variantus)

- Tekstine (spausdinta popieriuje) informacija
- Kai informacija pristatoma (pateikiama) žodžiu
- Elektronine informacija

16. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos finansavimas iš savivaldybės biudžeto priklauso nuo bibliotekos veiklos kokybės? (Pasirinkite vieną labiausiai tinkantį atsakymų variantą)

- Taip, tiesiogiai priklauso
- Iš dalies priklauso
- Nepriklauso
- Visiškai nepriklauso

17. Kokiū, Jūsų nuomone, pagrindiniu kriterijumi vadovaujamesi skiriant savivaldybės biudžeto lėšas viešajai bibliotekai ? (Prašome įrašyti)

18. Kurios viešosios bibliotekos paslaugų grupės, Jūsų nuomone, labiausiai atitiktų Jūsų savivaldybės bendruomenės artimiausių septynerių (2014–2020) metų poreikius? (Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. VERTINIMAI: 0 – negaliu pasakyti, 1 – mažiausiai atitinka, 5 – labiausiai atitinka)

	0	1	2	3	4	5
INFORMACINĖS (sutvarkytos, struktūrizuotos, įvertintos ir parengtos naudojimui informacijos atranka, kūrimas ir sklaida)						
KULTŪROS (visuma veiklų, sudarant sąlygas bendruomenei perimti kultūros vertybes, dalyvauti jas kuriant ir jomis dalinantis)						
LAISVALAIKIO (veikla, skirta žmonių laisvalaikio ir komunikaciniams ryšiams stiprinti)						
ATSKIRTIES MAŽINIMO (tikslinga bibliotekos veikla su atskiromis, taip pat ir socialinės rizikos gyventojų grupėmis)						
PARAMOS MOKYMUI SI IR LAVINIMUI SI (bibliotekos veikla kuriant mokymosi aplinką, suteikiant prieigą prie įvairių mokymo (si) šaltinių, skatinant viso gyvenimo mokymosi nuostatas)						
KITA (prašome pažymėti vertinimus, o teiginius įrašyti žemiau esančioje eilutėje)						

19. Ar manote, kad Jūsų savivaldybėje yra sudarytos palankios sąlygos viešosios bibliotekos veiklai?

(Pažymėkite vieną labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę atsakymo variantą)

- Taip, visiškai palankios
- Palankios
- Iš dalies
- Nepalankios
- Visiškai nepalankios

20. Įvertinkite Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklos išteklius: (Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. SKAIČIŲ REIKŠMĖS: 0 – negaliu įvertinti; 1 – labai blogai; 2 – blogai; 3 – patenkinamai; 4 – gerai; 5 – labai gerai);

	0	1	2	3	4	5
Savivaldybės viešųjų bibliotekų tinklas ir jo pasiskirstymas teritorijoje						
Pagrindinės (centrinės) bibliotekos pastatai, patalpos ir infrastruktūra						
Filialų pastatai, patalpos ir infrastruktūra						
Aprūpinimas informacinėmis ir komunikacijos priemonėmis						
Leidinių fondas						
Darbuotojų profesionalumas						
Valdymas ir administravimas						

	0	1	2	3	4	5
Finansavimas (iš savivaldybės biudžeto finansuojamos sritys)						
Finansavimas bibliotekos leidinių fondui atnaujinti iš savivaldybės biudžeto						
Finansavimas bibliotekos leidinių fondui atnaujinti iš valstybės biudžeto						

21. Kaip manote, kurio iš 20 klausime išvardytų išteklių trūkumas Jūsų savivaldybės viešojoje bibliotekoje yra problema, kurią reikėtų spręsti neatidėliotinai? *(Prašome įrašyti)*

22. Kaip manote, ar jūsų savivaldybėje bibliotekai iš savivaldybės biudžeto skiriamos lėšos atitinka šios bibliotekos sukuriama vertę savivaldybės bendruomenei? *(Pažymėkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį variantą)*

- Visiškai atitinka
- Atitinka
- Yra finansuojama žymiai geriau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama geriau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama blogiau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama žymiai blogiau, nei turėtų būti
- Neturiu nuomonės

23. Kuriai viešosios bibliotekos vystymo (veiklos) sričiai 2014 metais siūlytumėte keisti finansavimą lyginant su 2013? *(Ties kiekvienu atsakymo variantu pažymėkite skaičių. SKAIČIŲ REIKŠMĖS: 0 – negaliu pasakyti, 1 – siūlyčiau nekeisti finansavimo; 2 – siūlyčiau didinti finansavimą, 3 – siūlyčiau mažinti finansavimą)*

	0	1	2	3
Infrastruktūros (pastatų, patalpų, techninės įrangos ir pan.) pagerinimui				
Informacinių ir komunikacinių technologijų plėtrai (atnaujinimui)				
Personalo kompetencijų ugdymui				
Bibliotekos leidinių (tradicinių ir elektroninių) fondo atnaujinimui				
Kultūrinės, edukacinės veiklos stiprinimui				
KITA (prašome pažymėti vertinimą, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)				

24. Kokia Jūsų nuomonė apie šiuo metu taikomo viešųjų bibliotekų kofinansavimo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų modelio tinkamumą? *(Pasirinkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)*

- Visiškai tinkamas
- Tinkamas
- Tinkamas iš dalies
- Netinkamas
- Visiškai netinkamas
- Neturiu nuomonės

25. Jei manote, kad šiuo metu taikomas viešųjų bibliotekų kofinansavimo iš savivaldybės ir valstybės biudžetų modelis nėra tinkamas, kokią dalį, Jūsų nuomone, savivaldybės viešosios bibliotekos biudžete turėtų sudaryti valstybės lėšos? (Pasirinkite vieną iš Jūsų nuomonę labiausiai atitinkantį variantą)

- iki 10%
- nuo 11% iki 20%
- nuo 21% iki 30%
- nuo 31% iki 40%
- nuo 41% iki 50%
- biblioteka turėtų būti finansuojama tik iš savivaldybės biudžeto

26. Ar lankotės Jūsų savivaldybės įsteigtoje viešojoje bibliotekoje ir naudojate jos paslaugomis? (Pasirinkite vieną iš pateiktų atsakymų variantų)

- Taip, esu šios bibliotekos skaitytojas (-a)
- Nesu skaitytojas (-a), bet lankausi šioje bibliotekoje
- Šiuo metu ne, bet anksčiau esu buvęs (-usi) šios bibliotekos skaitytojas (-a)
- Niekada nesilankiau šioje bibliotekoje ir nesinaudojau jos paslaugomis (toliau atsakykite į 29 klausimą)

27. Jūs lankotės (lankėtės) bibliotekoje, nes: (Pasirinkite visus Jums tinkančius atsakymo variantus)

- Manote, kad bibliotekoje turėtų lankytis kiekvienas išsilavinęs žmogus
- Biblioteka – tinkama vieta susitikimams su bendruomenės nariais
- Esate dažnai kviečiamas (-a) pasisakyti organizuojamuose renginiuose
- Reikia leidinių ir informacijos mokymuisi, kvalifikacijos tobulinimui
- Reikia leidinių ir informacijos darbui
- Norite detaliau susipažinti su šios įstaigos veikla
- Biblioteka organizuoja vertingus ir įdomius renginius
- Mėgstate skaityti savo malonumui, lavinimuisi, savišvietai

28. Jei kreiptės į Jūsų savivaldybės viešąją biblioteką ieškodamas (-a) leidinių ar informacijos, Jūs:

(Pasirinkite vieną Jums labiausiai tinkantį atsakymo variantą)

- Visada gaunate reikiamą leidinį ir (ar) informaciją
- Dažniau gaunate nei negaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos
- Dažniau negaunate nei gaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos
- Niekada negaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos

29. Kiek tikėtina, kad Jūs rekomenduosite Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos paslaugas savo kolegoms, draugams, artimiesiems? (10 balų vertinimų skalėje pasirinkite vertinimą, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. VERTINIMAS: 0 – negalio pasakyti, 1 – jokios tikimybės; 10 – labai tikėtina)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vertinimas											

30. Jūsų pareigos savivaldybės administracijoje:

- Savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio vadovas (-ė)
- Savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio vyriausiasis (-ioji) specialistas (-ė)
- Savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio vyresnysis (-ioji) specialistas (-ė)
- Savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio specialistas (-ė)

30. Savivaldybės, kurią Jūs atstovaujate, pavadinimas

(Prašome įrašyti. Tai suteiks galimybę apibendrinti duomenis atskiruose regionuose)

31. Jūsų darbo stažas šiuo metu užimamose pareigose *(Pasirinkite Jums tinkantį atsakymo variantą)*

- Pirmieji darbo metai
- 1–5 metai
- 6–10 metų
- 11 ir daugiau metų

32. Jūsų lytis

- Moteris
- Vyras

33. Jūsų išsimokslinimas

- Pagrindinis
- Vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis koleginis
- Aukštasis universitetinis

34. Jūsų amžius

- 18–24 metai
- 25–30 metų
- 31–44 metai
- 45–65 metai
- 66 ir daugiau metų

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ ATSAKYMUS

Jeigu norėsite gauti šio tyrimo ataskaitą asmeniškai, prašome nurodyti savo e. pašto adresą (prašome įrašyti).

Anketa savivaldybių tarybų nariams

Gerbiami savivaldybių tarybų nariai,

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras, bendradarbiaudamas su Lietuvos savivaldybių asociacija, kartu su partneriais – Lietuvos apskričių viešosiomis bibliotekomis – atlieka taikomąjį tyrimą „Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų integravimas į savivaldos kultūros ir socialinės plėtros strategijas“.

Savivaldybių viešosios bibliotekos tampa vis labiau integruota nacionalinės ir pasaulio informacijos sistemos dalimi, tuo pat metu jos vystosi savivaldybių struktūrose ir priklauso nuo savivaldos institucijų sprendimų. Didelė savivaldybėms pavestų viešųjų reikalų apimtis ir šių reikalų visuomeninė svarba, teisiniai ir finansiniai apribojimai, dėl šių ir kitų priežasčių atsirandantys prieštaravimai, skatina giliau iširti savivaldybių institucijų ir viešųjų bibliotekų sąveikos problemas.

Šiuo tyrimu norima išsiaiškinti, kaip savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja skatinant socialinius ir kultūrinius procesus, vykstančius konkrečioje teritorijoje, išanalizuoti savivaldybių viešųjų bibliotekų vietą ir vaidmenį savivaldybės plėtros strategijose, įvertinti savivaldybės institucijų požiūrį į savivaldybių viešąsias bibliotekas ir jų reikšmę vietos bendruomenės gyvenime, nustatyti savivaldos institucijų ir viešųjų bibliotekų abipusio poveikio, glaudesnės sąveikos galimybes ir pateikti rekomendacijas jų bendradarbiavimui tobulinti.

Dėl šių priežasčių **Jūsų** nuomonė, pastebėjimai ir pasiūlymai mums ypatingai svarbūs. Maloniai prašome skirti šiek tiek laiko ir atsakyti į šios anketos klausimus.

Apklausa yra anoniminė. **Anketos duomenimis naudosis tik tyrėjas, jie niekur nebus skelbiami taip, kad galima būtų atpažinti Jūsų asmenį.** Apibendrinti tyrimo rezultatai bus skelbiami profesinėje spaudoje ir Lietuvos savivaldybių asociacijos tinklalapyje www.lsa.lt. Jei norėtumėte gauti tyrimo ataskaitą asmeniškai, prašome įrašyti savo duomenis anketos pabaigoje tam skirtoje vietoje.

Kaip pildyti anketą, nurodoma ties kiekvienu anketos klausimu. Atsakius į visus anketos klausimus, būtina pažymėti nuorodą „**Siųsti atsakymą**“, nes tik tokiu atveju Jūsų atsakymus gaus anketos rengėjai.

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už atsakymus ir sugaištą laiką.

Atsakymus į anketos klausimus prašytume išsiųsti iki š. m. birželio 14 d.

Pastaba. Anketoje vartojamas terminas „viešoji biblioteka“ reiškia savivaldybės viešąją biblioteką ir jos filialus (struktūrinius padalinius), įsteigtus savivaldybės teritorijoje.

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami.

1. Ar Jūs asmeniškai domitės Jūsų savivaldybės teritorijoje įsteigtos viešosios bibliotekos veikla?

(Pasirinkite vieną atsakymo variantą)

- Taip, visada domėjausi ir domiuosi
- Domiuosi, kai reikia spręsti su bibliotekos veikla susijusius klausimus
- Domiuosi žymiai rečiau nei norėčiau
- Ne

2. Ar Jūsų kadencijos metu Jums teko svarstyti (spręsti) savivaldybės viešosios bibliotekos reikalus?

(Pasirinkite vieną atsakymo variantą)

- Taip
- Ne (3 klausimą praleiskite)

3. Jūs šiuos klausimus svarstėte (sprendėte):

(Pasirinkite visus Jums tinkančius atsakymo variantus)

- Tarybos posėdžiuose
- Savivaldybės tarybos komiteto (-ų) posėdžiuose

4. Ar Jums pakanka gaunamos informacijos Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklos klausimais?

(Pasirinkite vieną atsakymo variantą)

- Visiškai pakanka
- Pakanka
- Iš dalies pakanka
- Nepakanka
- Visiškai nepakanka

5. Prašome nurodyti, ar šie informacijos šaltiniai padeda Jums susidaryti nuomonę apie bibliotekos veiklą ir 10 balų skalėje įvertinti šių šaltinių reikšmingumą.

(Pažymėkite skaičių, atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAS: 0 balų – negaliu įvertinti (nesinaudoju), 1 – visiškai nereikšmingas, 10 – labai reikšmingas)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Informacija, kurią pateikia bibliotekos vadovai											
Informacija, kurią pateikia savivaldybės administracijos darbuotojai											
Savivaldybės gyventojų apklausų rezultatai											
Mokslinių tyrimų ataskaitos											

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Informacija, kurią pateikia ekspertai, bibliotekų veiklos specialistai											
Kitų tarybos narių nuomonė											
Bibliotekos interneto svetainėje talpinama informacija											
Savivaldybės gyventojų nuomonė, pateikta raštu, išsakyta susitikimų, pokalbių metu											
Informacija žiniasklaidoje											
Asmeninė patirtis lankantis bibliotekoje (-ose)											

6. Kokią vertinamojo pobūdžio informaciją apie Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklą įprastai gaunate iš aplinkos?

(Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAI: 0 – negaliu įvertinti, 1 – visada negatyvią, 2 – dažniausiai negatyvią, 3 – dažniau negatyvią nei pozityvią, 4 – dažniau pozityvią nei negatyvią, 5 – dažniausiai pozityvią, 6 – visada pozityvią)

	0	1	2	3	4	5	6
Savivaldybės gyventojų							
Savivaldybės administracijos darbuotojų							
Žiniasklaidos							
Bibliotekos vadovų							
Ekspertų, bibliotekos veiklos specialistų							
Kitų savivaldybės politikų							

7. Kokia informacija apie Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklą Jums būtų naudinga šios bibliotekos veiklos vertinimui?

(Pažymėkite visus Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymų variantus)

- Kokybiška bibliotekos informacinių išteklių analizė
- Informacijos paieškų sistemų vystymo bibliotekoje pristatymas
- Bibliotekos darbuotojų kompetencijų ir jų ugdymo poreikio analizė
- Viešosios bibliotekos paslaugų, jų poreikio ir kokybės vertinimas
- Lėšų panaudojimo bibliotekos ir jos paslaugų vystymui analizė
- Informacija apie viešosios bibliotekos dalyvavimą nacionaliniuose bibliotekų sistemos vystymo projektuose (programose)
- Informacija apie bibliotekos dalyvavimą įgyvendinant savivaldybės plėtros strategijas, tikslus ir uždavinius
- Savivaldybės gyventojų poreikio ir pasitenkinimo bibliotekos paslaugomis vertinimai
- Bendrų bibliotekos ir kitų savivaldybės įstaigų įgyvendinamų projektų pristatymas

- Informaciją apie bibliotekos įgyvendinamus projektus, kurie „pritraukia“ papildomų lėšų bibliotekos veiklai finansuoti

8. Kokia PAPILDOMA informacija Jums būtų naudinga Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklos vertinimui?

(Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. VERTINIMAS 10 BALŲ SKALĖJE: 0 balų – visiškai nenaudinga; 10 balų – labai naudinga)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Viešųjų bibliotekų veiklos vertinimo kriterijai											
Ekspertų parengti bibliotekos veiklos vertinimai											
Susisteminta informacija apie visų šalies (regiono) savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos rezultatus											
Informacija apie viešųjų bibliotekų raidos tendencijas šalyje											
Informacija apie viešųjų bibliotekų raidos tendencijas užsienyje											
Informacija apie inovacijas viešosiose bibliotekose											
Viešųjų bibliotekų sprendžiamų aktualių problemų analizė											
Šalies ir užsienio bibliotekų sėkmės istorijos											
KITA (prašome pažymėti vertinimą, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)											

9. Jei manote, kad būtų naudinga gauti papildomos informacijos, kokia forma pateikta šia informacija Jums būtų patogiausia naudotis? (Pažymėkite visus Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymus)

- Tekstine (spausdinta popieriuje) informacija
- Kai informacija pristatoma (pateikiama) žodžiu
- Elektronine informacija
- Kita (prašome įrašyti)

10. Prašome 10 balų skalėje įvertinti Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklą 2011–2012 metais.

(Pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAS: 0 balų – negaliu įvertinti; 1 balas – žemiausias vertinimas; 10 balų – aukščiausias vertinimas)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Balai											

11. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešoji biblioteka, įgyvendindama bibliotekos veiklas, daro įtaką savivaldybės vystymui ir koku būdu?

(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, kuris atitinka Jūsų vertinimą. VERTINIMAI:

0 – negaliu įvertinti; 1 – visiškai nedaro įtakos; 2 – daro silpną įtaką; 3 – daro vidutinišką įtaką; 4 – daro stiprią įtaką; 5 – daro labai stiprią įtaką

	0	1	2	3	4	5
Užtikrindama tolygią kultūros sklaidą ir jos prieinamumą visiems savivaldybės teritorijos gyventojams						
Vystydama bibliotekos dokumentų fondą ir kurdama informacijos paieškos sistemas						
Saugodama ir palaikydama nacionalinės kultūros tapatumą						
Saugodama vietos kultūros vertybes, organizuodama jų sklaidą šalyje ir už jos ribų						
Palaikydama ir plėtodama savivaldybės kultūrinį gyvenimą						
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų kultūrinę kompetencijas						
Ugdydama ir palaikydama savivaldybės gyventojų socialines kompetencijas						
Teikdama prieigą prie mokymosi ir lavinimosi šaltinių, padėdama moksleiviams (studentams) įgyti formalųjį išsimokslinimą						
Didindama gyventojų galimybes mokytis visą gyvenimą						
Stiprindama savivaldybės gyventojų bendruomeniškumą						
Skatindama verslo ir ekonomikos plėtrą savivaldybės teritorijoje						

12. **Kaip manote, kuriose savivaldybės veiklos programose Jūsų savivaldybės viešoji biblioteka neišnaudoja savo veiklos galimybių?** (Prašome įrašyti savo nuomonę)

13. **Kurios bibliotekos paslaugų grupės, Jūsų nuomone, labiausiai atitiktų Jūsų savivaldybės bendruomenės artimiausių septynerių (2014–2020) metų poreikius?**

(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, kuris atitinka Jūsų vertinimą. VERTINIMAI: 0 – negaliu pasakyti, 1 – mažiausiai atitinka, 5 – labiausiai atitinka)

	0	1	2	3	4	5
INFORMACINĖS (sutvarkytos, struktūrizuotos, įvertintos ir parengtos naudojimui informacijos atranka, kūrimas ir sklaida)						
KULTŪROS (visuma veiklų, sudarant sąlygas bendruomenei perimti kultūros vertybes, dalyvauti jas kuriant ir jomis dalinantis)						
LAISVALAIKIO (veikla, skirta žmonių laisvalaikio ir komunikaciniams ryšiams stiprinti)						
ATSKIRTIES MAŽINIMO (tikslinga bibliotekos veikla su atskiromis, taip pat ir socialinės rizikos gyventojų grupėmis)						
PARAMOS MOKYMUISI IR LAVINIMUISI (bibliotekos veikla kuriant mokymosi aplinką, suteikiant prieigą prie įvairių mokymo (si) šaltinių, skatinant viso gyvenimo mokymosi nuostatas)						
KITA (prašome pažymėti vertinimus, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)						

14. Ar manote, kad Jūsų savivaldybėje yra sudarytos palankios sąlygos bibliotekų veiklai?

(Pažymėkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)

- Taip, visiškai palankios
- Palankios
- Iš dalies
- Nepalankios
- Visiškai nepalankios

15. Įvertinkite Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos išteklius.

(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą. VERTINIMAI: 0 – negaliu įvertinti; 1 – labai blogai; 2 – blogai; 3 – patenkinamai; 4 – gerai; 5 – labai gerai)

	0	1	2	3	4	5
Savivaldybės viešųjų bibliotekų tinklas ir jų pasiskirstymas teritorijoje						
Pagrindinės (centrinės) bibliotekos pastatai, patalpos ir infrastruktūra						
Filialų (struktūrinių padalinių teritorijoje) pastatai, patalpos ir infrastruktūra						
Aprūpinimas informacinėmis ir komunikacijos priemonėmis						
Leidinių fondas						
Darbuotojų profesionalumas						
Valdymas ir administravimas						
Finansavimas (iš savivaldybės biudžeto finansuojamos sritys)						
Finansavimas bibliotekos leidinių fondui atnaujinti iš savivaldybės biudžeto						
Finansavimas bibliotekos leidinių fondui atnaujinti iš valstybės biudžeto						

16. Kaip manote, kurio iš 15 klausime išvardytų išteklių trūkumas Jūsų savivaldybės viešojoje bibliotekoje yra problema, kurią reikėtų spręsti neatidėliotinai?

(Prašome įrašyti)

17. Kaip manote, ar Jūsų savivaldybėje bibliotekos veiklai iš savivaldybės biudžeto skiriamos lėšos atitinka bibliotekos sukuriama vertę savivaldybės bendruomenei?

(Pažymėkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)

- Visiškai atitinka
- Atitinka
- Yra finansuojama žymiai geriau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama geriau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama blogiau, nei turėtų būti
- Yra finansuojama žymiai blogiau, nei turėtų būti
- Neturiu nuomonės

18. Kurios savivaldybės viešosios bibliotekos srities vystymui ir koku būdu 2014 metais keistumėte finansavimą, lyginant su 2013?

(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. Skaičių reikšmės: 0 – negaliu pasakyti, 1 – nekeisčiau finansavimo, 2 – skirčiau daugiau lėšų, 3 – skirčiau mažiau lėšų)

	0	1	2	3
Infrastruktūros (pastatų, patalpų, techninės įrangos ir pan.) pagerinimui				
Informacinių ir komunikacinių technologijų plėtrai (atnaujinimui)				
Personalo kompetencijų ugdymui				
Bibliotekos leidinių (tradicinių ir elektroninių) fondo atnaujinimui				
Kultūrinės, edukacinės veiklos stiprinimui				
KITA (prašome pažymėti vertinimą, o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)				

19. Kokia Jūsų nuomonė apie šiuo metu taikomo viešųjų bibliotekų kofinansavimo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų modelio tinkamumą? (Pasirinkite vieną Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)

- Visiškai tinkamas (toliau atsakykite į 21 klausimą)
- Tinkamas (toliau atsakykite į 21 klausimą)
- Tinkamas iš dalies
- Netinkamas
- Visiškai netinkamas
- Neturiu nuomonės
- Kita (prašome įrašyti)

20. Jei manote, kad šiuo metu taikomas viešųjų bibliotekų kofinansavimo iš savivaldybės ir valstybės biudžetų modelis nėra tinkamas, kokią dalį, Jūsų nuomone, savivaldybės viešosios bibliotekos biudžete turėtų sudaryti valstybės lėšos? (Pasirinkite vieną Jūsų nuomonę labiausiai atitinkantį variantą)

- iki 10%
- nuo 11% iki 20%
- nuo 21% iki 30%
- nuo 31% iki 40%
- nuo 41% iki 50%
- biblioteka turėtų būti finansuojama tik iš savivaldybės biudžeto
- kita (prašome įrašyti)

21. Ar Jūsų informuotumas apie viešųjų bibliotekų, Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos veiklą padeda Jums apsispręsti balsuojant Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos finansavimo klausimais?

(Pasirinkite vieną atsakymo variantą)

- Taip, visada padeda apsispręsti
- Taip, dažnai padeda apsispręsti
- Dažniau trukdo nei padeda
- Nepadeda
- Niekada nepadeda
- Kita (*prašome įrašyti*)

22. Prašome 10 balų skalėje pažymėti, kurie, Jūsų nuomone, viešosios bibliotekos veiklos REZULTATAI yra svarbūs vertinant šios bibliotekos veiklą.

(Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę. SKAIČIŲ REIKŠMĖS: 0 – negaliu pasakyti, 1 – visiškai nesvarbu, 10 – labai svarbu)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gyventojų naudojimas bibliotekos paslaugomis											
Bibliotekos teikiamų paslaugų įvairovė ir jų kokybė											
Bibliotekos dalyvavimas sprendžiant savivaldybės bendruomenės reikalus											
Gyventojų patenkinimo laipsnis naudojantis bibliotekos paslaugomis											
Bibliotekos kaip institucijos vystymo rezultatai (bibliotekos fondo kokybė, informacijos paieškos galimybės, darbuotojų profesionalumas)											
Bibliotekos organizuojami renginiai (kiekis ir kokybė)											
Bibliotekos dalyvavimas nacionalinėse bibliotekų vystymo programose											
Papildomos lėšos, kurias „pritraukė“ biblioteka iš kitų finansavimo šaltinių											
KITA (prašome pažymėti vertinimus o teiginį įrašyti žemiau esančioje eilutėje)											

23. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos finansavimas iš savivaldybės biudžeto priklauso nuo bibliotekos veiklos kokybės?

(Prašome pasirinkti vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)

- Taip, tiesiogiai priklauso
- Iš dalies priklauso
- Nepriklauso
- Visiškai nepriklauso

24. Ar lankotės Jūsų savivaldybės įsteigtoje viešojoje bibliotekoje ir naudojotės jos paslaugomis?

(Pasirinkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą)

- Taip, esu šios bibliotekos skaitytojas (-a)

- Nesu skaitytojas (-a), bet lankausi šioje bibliotekoje
- Šiuo metu ne, bet anksčiau esu buvęs (-usi) šios bibliotekos skaitytojas (-a)
- Niekada nesilankiau šioje bibliotekoje ir nesinaudojau jos paslaugomis (toliau atsakykite į 27 klausimą)
- Kita (*prašome įrašyti*)

25. Jūs lankotės (lankėtės) bibliotekoje, nes: (*Prašome pasirinkti visus Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymų variantus*)

- Manote, kad bibliotekoje turėtų lankytis kiekvienas išsilavinęs žmogus
- Biblioteka – patogi vieta susitikimams su bendruomenės nariais
- Esate dažnai kviečiamas(-a) pasisakyti organizuojamuose renginiuose
- Reikia leidinių ir informacijos mokymuisi, kvalifikacijos tobulinimui
- Reikia leidinių ir informacijos darbui
- Norite detaliau susipažinti su šios įstaigos veikla
- Biblioteka organizuoja vertingus ir įdomius renginius
- Mėgstate skaityti savo malonumui, lavinimuisi, savišvietai
- Kita (*prašome įrašyti*)

26. Jei kreipiatės į Jūsų savivaldybės viešąją biblioteką ieškodamas (-a) leidinių ar informacijos, Jūs:

(*Prašome pasirinkti vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą*)

- Visada gaunate reikiamą leidinį ir (ar) informaciją
- Dažniau gaunate nei negaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos
- Dažniau negaunate nei gaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos
- Niekada negaunate reikiamų leidinių ir (ar) informacijos
- Kita (*prašome įrašyti*)

27. Kiek tikėtina, kad Jūs rekomenduosite Jūsų savivaldybės viešosios bibliotekos paslaugas savo kolegoms, draugams, artimiesiems?

(*10 balų vertinimų skalėje pasirinkite vertinimą, labiausiai atitinkantį Jūsų nuomonę.*

VERTINIMAS: 0 – neturiu nuomonės; 1 – jokios tikimybės; 10 – labai tikėtina)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vertinimas											

28. Jūs esate:

- Savivaldybės tarybos komiteto pirmininkas
- Savivaldybės tarybos komiteto narys
- Kita (*prašome įrašyti*)

29. Savivaldybės, kuriai Jūs atstovaujate, pavadinimas

(*Prašome įrašyti. Tai suteiks galimybę apibendrinti duomenis atskiruose regionuose*)

30. Kelintai kadencijai esate išrinktas (-a) į savivaldybės tarybą?

(Prašome pasirinkti Jums tinkantį atsakymo variantą)

- Pirmai
- Antrai
- Trečiai
- Ketvirtai ir daugiau

31. Jūsų lytis

- Moteris
- Vyras

32. Jūsų išsimokslinimas

- Pagrindinis
- Vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis koleginis
- Aukštasis universitetinis

33. Jūsų amžius

- 20–24 metai
- 25–30 metų
- 31–44 metai
- 45–65 metai
- 66 ir daugiau metų

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ ATSAKYMUS

Jeigu norėsite gauti šio tyrimo ataskaitą asmeniškai, prašome nurodyti savo e. pašto adresą (prašome įrašyti).

2. SAVIVALDYBIŲ PAGRINDINIŲ VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ VEIKLOS TYRIMAS TAIKANT BIX (BIBLIOTHEKSINDEX) METODIKĄ

Dalia JASKONIENĖ

Santrauka

2013 metais Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras (LNMMB BC) kartu su Lietuvos apskričių viešosiomis bibliotekomis (AVB) suorganizavo ir atliko tyrimą „BIX (Bibliotheksindex) metodikos taikymas vertinant Lietuvos viešųjų bibliotekų veiklą“. Šis tyrimas apima aktualų viešųjų bibliotekų veiklos vertinimą, remiantis Europos Sąjungoje plačiai žinoma BIX metodika. Tyrimo tikslas – taikant BIX metodiką įvertinti pagrindinių savivaldybių viešųjų bibliotekų (toliau – VB) veiklą. Tyrimo objektu buvo pasirinktos 58-ios VB. Tyrimo uždaviniai: a) įvertinti apskričių teritorijose veikiančių VB veiklą ir nustatyti vietą kiekvienoje iš 4 pagrindinių dimensijų: paslaugos, naudojimas biblioteka, veiksmingumas, plėtra; b) nustatyti rodiklių tinkamumą veiklos vertinimui ir reitingavimui: pateikti rodiklių aprašymus ir taikymo interpretacijas, apibūdinti bibliotekos vidaus ir išorės veiksnius, darančius įtaką pagal BIX metodiką nustatomiems veiklos rezultatams.

BIX metodikos pritaikymo rezultatas – viešųjų bibliotekų reitingavimo sistema: BIX rezultatai parodo kiekvienos bibliotekos vietą, lyginant ją su kitomis bibliotekomis kiekvienoje iš keturių dimensijų (18 rodiklių); papildomai pagal atitinkamą metodiką nustatoma bendroji kiekvienos bibliotekos vieta vertinimo skalėje. Viešųjų bibliotekų duomenys vertinami bei gauti rezultatai grupuojami pagal konkrečios bibliotekos aptarnaujamos bendruomenės dydį.

2012 m. statistikos duomenys rodiklių reikšmėms skaičiuoti buvo imami iš VB statistinių ataskaitų, paskelbtų Lietuvos bibliotekų statistikos modulyje. Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje (arba 2013 m. pradžioje) buvo nurodomas iš Lietuvos statistikos departamento duomenų bazių.

Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad BIX metodika ir naudojami rodikliai iš esmės tinka šalies viešųjų bibliotekų veiklai vertinti ir

reitinguoti. Šia metodika paremtas bibliotekų įvertinimas išryškina kiekvienos jų stipriąsias ir silpnąsias puses, parodo, kurias veiklos sritis tobulinti, ir numato veiklos gerinimo priemones. Sugrupavus BIX rodiklius į 4 dimensijas, akivaizdžiai matomas jų tarpusavio ryšys: išteklių ir paslaugų pasiūla daro įtaką gyven-tojų naudojimuisi bibliotekos ištekliais ir paslaugomis, o naudojimosi biblioteka intensyvumas lemia bibliotekos veiklos efektyvumą, investicijos bibliotekų plėtrai užtikrina išteklių ir paslaugų pasiūlą.

Šio tyrimo rezultatai parodė, kad žymiai efektyviau būtų vertinti ne tik pagrindines tinklo bibliotekas (VB), bet ir visą savivaldybės viešųjų bibliotekų sistemą (SVB). Tikslesnį ir objektyvesnį vertinimą padėtų užtikrinti visos bibliotekų sistemos rodiklių skaičiavimas.

2.1. Tyrimo metodologija ir metodika

2.1.1. Tyrimo metodologija

Viena svarbių bibliotekos sėkmingos vadybos sąlygų – tinkamai suvokiamas ir organizuojamas veiklos vertinimas. Bibliotekos veikla suprantama kaip sudėtinga ir įvairialypė visuma. P. Brophy teigia, jog svarbiausios efektyvios veiklos taisyklės yra dvi: neįmanoma valdyti to, kas nėra vertinama, ir valdymui paklūsta tik tai, kas įvertinta [2]. Veiklos vertinimas ir matavimas neatsiejami nuo sėkmingos institucijos vadybos [10; 16; 17]. Neturėdama informacijos apie tai, kokių rezultatų yra pasiekusi, biblioteka negali judėti į priekį ir gerinti teikiamų paslaugų kokybės. Bibliotekos veiklos rezultatų lyginimas su bibliotekos tikslais ir uždaviniais leidžia įžvelgti ir numatyti teikiamų paslaugų kryptingumą ir spręsti apie tai, ar visokeriopii ištekliai (finansiniai, žmogiškieji ir kt.) naudojami pačiu tinkamiausiu būdu [10; 16].

Veiklos vertinimas turi būti organizuojamas ir atliekamas taip, kad taptų neatskirama institucijos valdymo dalimi. Tarptautiniu lygmeniu veiklos vertinimo problema bibliotekų ir informacijos paslaugų srityje keliami ir analizuojama jau seniai. Bibliotekos veiklos vertinimo bandymų pasaulyje atlikta ir atliekama daug. 2013 m. „Bill&Melinda Gates foundation“ (Bilo ir Melindos Geitsų fondas) užsakė mokslinių tyrimų bendrovei TNS atlikti mokslinį tyrimą 17-oje Europos Sąjungos šalių, siekiant nustatyti, kaip suvokiamos bibliotekos, ir naudojimosi jomis tipus [3]. Aktualus viešųjų bibliotekų tyrimas atliktas Latvijoje, kurio tikslas buvo apskaičiuoti ir išanalizuoti Latvijos viešųjų bibliotekų daromą ekonominę poveikį bei sukurtą naudą per tam tikrą laikotarpį (šis tyrimas apima 2008–2010 metus), taip pat nefinansinę viešųjų bibliotekų sistemos kuriamą bei teikiamą naudą visuomenei [4].

Profesionalus bibliotekos veiklos vertinimas yra sudėtingas procesas. Tam reikia sukurti nuoseklią sistemingą institucinę veiklos vertinimo

sistemą, kuri būtų pagrįsta tam tikra logika, leidžiančia sudaryti deramo institucijos valdymo sąlygas. F. Huysmansas [5] teigia, kad tik atitinkamais sprendimais, grindžiamais veiklos vertinimo rezultatais, kuriama politika, kurios intensyvią plėtrą veikia nuolatiniai biudžeto karpymai, skatina demonstruoti bibliotekų indėlį kuriant visuomenės gerovę. Jo nuomone, svarbu nustatyti veiklos rezultatus ir išeią, t. y. tai, kas sudaro veiklos vertinimo pagrindinį turinį, ir siekti tai įgyvendinti. Vienas iš plačiai taikomų institucijos veiklos vertinimo būdų – įvairių veiklos aspektų vertinimas formuluojant pagrindinius veiklos rodiklius, kurie leidžia stebėti ir vertinti svarbiausių institucijų veiklos aspektų pokyčius. Rodikliai padeda vertinti institucijos veiklą įvairiais aspektais – paslaugų ar produktų kūrimui skirtus išteklius, procesus, atliktos veiklos rezultatus (t. y. kas pasiekta transformuojant turimus išteklius į naudingus gaminius ir paslaugas), veiklos trumpalaikį ir ilgalaikį poveikį tam tikroms vartotojų grupėms ar visuomenei apskritai [15]. Bibliotekų veiklai vertinti naudojama subalansuotų rodiklių sistema. Šią sistemą sukūrė R. Kaplan ir D. Norton, finansinius organizacijos veiklos rodiklius papildydami nefinansiniais, siekdami gauti visapusišką (subalansuotą) organizacijos veiklos vaizdą [9]. Subalansuotų rodiklių sistema dažnai naudojama vertinant bibliotekų veiklą. Pavyzdžiui, ja grindžiamas Vokietijos viešųjų ir akademių bibliotekų veiklos vertinimo projektas BIX, Nyderlandų bibliotekų veiklos lyginamosios analizės projektas ir kiti. Subalansuotų rodiklių sistema grindžiami bibliotekų veiklos vertinimo rodikliai standarte ISO 11620: 2008 *Informacija ir dokumentavimas. Bibliotekų veiklos rodikliai*. Pasirinkta struktūra leidžia atlikti įvairių bibliotekų veiklos aspektų matavimą ir vertinimą. Bibliotekų veiklai vertinti subalansuotų rodiklių sistema pritaikoma atsižvelgiant į institucijų veiklos ypatumus. Gali būti vertinama:

- ištekliai ir infrastruktūra (įvertinama, kokius išteklius ir kokias paslaugas biblioteka siūlo);
- naudojimasis biblioteka (įvertinama, kaip bibliotekos teikiamos paslaugos yra naudojamos);

- našumas (įvertinami teikiamų paslaugų, vidinių veiklos procesų našumo įvairūs aspektai – kaštai, greitis, savalaikiškumas ir kt.);
- potencialas ir plėtra (įvertinamas bibliotekos tolesnio vystymosi potencialas, t. y. gebėjimai diegti naujoves, tobulinti darbuotojų kompetenciją, gauti papildomų išteklių savo veiklai plėtoti (ISO 11620:2008)).

Vokietijos viešųjų ir akademinėsių bibliotekų veiklos vertinimo projekto BIX programoje rodiklių apibrėžimai daugeliu atvejų sutampa su tarptautiniame standarte *ISO 2789 (2013) Informacija ir dokumentavimas. Tarptautinė bibliotekų statistika* pateiktais rodiklių apibrėžimais, o rodiklių naudojimo metodų aprašymas iš dalies remiasi jau minėtu tarptautiniu standartu ISO 11620 [7]. Rodikliai yra pristatomi ir atitinka *Subalansuotą rodiklių sistemą*, o sistemos viduje pateikti pagal aptarnavimo sritis. *Subalansuotos rodiklių sistemos* struktūros naudojimas padeda atsižvelgti į atitinkamus valdymo klausimus ir nustatyti „balansą“ tarp vartotojų interesų ir ekonominio efektyvumo, institucijos efektyvumo ir galimybės įveikti ateities iššūkius [14].

Subalansuotos rodiklių sistemos struktūra buvo naudojama 2012–2014 metais Lietuvoje vykdomo LiBiTOP (Lietuvos bibliotekų tinklo optimizavimo galimybių studija) projekto metu, kai buvo atliekamas „Lietuvos valstybinės reikšmės ir apskričių viešųjų bibliotekų strategijų, kokybinių ir kiekybinių veiklos rodiklių tyrimas“ (2013), kuris gali būti laikomas išsamiausia Lietuvoje atlikta bibliotekų veiklos vertinimo analize.

2013 metais LNB BC Bibliotekų vadybos skyrius kartu su Lietuvos apskričių viešosiomis bibliotekomis suorganizavo ir atliko tyrimą „BIX (Bibliotheksindex) metodikos taikymas vertinant Lietuvos viešųjų bibliotekų veiklą“.

Šio **tyrimo tikslas** buvo įvertinti pagrindinių savivaldybių viešųjų bibliotekų (toliau – VB) veiklą, taikant BIX (Bibliotheksindex) metodiką.

Tyrimo objektas – 58 VB.

Tyrimo uždaviniai:

- įvertinti apskričių teritorijose esančių VB veiklą ir nustatyti vietą kiekvienoje iš 4 pagrindinių dimensijų: paslaugos, naudojimasis biblioteka, veiksmingumas, plėtra;
- nustatyti rodiklių tinkamumą veiklos vertinimui ir reitingavimui: pateikti rodiklių aprašymus ir taikymo interpretacijas, apibūdinti bibliotekos vidaus ir išorės veiksnius, darančius įtaką pagal BIX metodiką nustatomiems veiklos rezultatams.

Šio straipsnio tikslas – remiantis atliktu tyrimu įvertinti pagal BIX metodiką Lietuvos savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklą ir nustatyti rodiklių tinkamumą veiklos vertinimui bei reitingavimui.

2.1.2. BIX skaičiavimo metodikos apžvalga

Šioje dalyje bus apžvelgta BIX skaičiavimo metodika. Taikant šią metodiką, bibliotekų vertinimui yra naudojama 18 standartizuotų rodiklių, kurie suskirstyti į 4 pagrindines duomenų grupes (dimensijas).

1 lentelė. *Dimensijos ir jų rodikliai*

I dimensija – Paslaugos (ištekliai) (6 rodikliai)
Dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui
Vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotas (m ²), tenkantis 1000 gyventojų
Profesionalių bibliotekininkų (viso etato ekvivalentais – toliau VEE) skaičius 1000 gyventojų
Viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (vartotojams) 10 000 gyventojų
Interneto seansų skaičius 1 gyventojui
Renginių skaičius 1000 gyventojų
II dimensija – Naudojimasis biblioteka (5 rodikliai)
Apsilankymų (fizinų) skaičius 1 gyventojui
Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyventojui
Dokumentų išduotis 1 gyventojui
Fondo apyvarta
Bendras bibliotekos darbo valandų, kai biblioteka atvira vartotojui, skaičius per metus 1000 gyventojų
III dimensija – Veiksmingumas (4 rodikliai)
Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai
Darbuotojų darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis

Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos darbo (kai ji atvira lankytojui) valandą

Paprastosios išlaidos 1 apsilankymui

IV dimensija – Plėtra (3 rodikliai)

Fondo atnaujinimo procentas

Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui
--

Nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui

Beveik visi šie rodikliai yra žinomi ir taikomi Lietuvos viešosiose bibliotekose; jiems apskaičiuoti pakanka LNB LIBIS bibliotekų statistikos duomenų bazei pateiktų viešųjų bibliotekų statistinių duomenų; yra tik trys rodikliai, kurie iki šiol nebuvo naudojami analizuojant Lietuvos viešųjų bibliotekų veiklą:

- bendras bibliotekos darbo valandų, kai ji atvira vartotojams, skaičius per metus 1000 gyventojų (2 dimensija, 5 rodiklis);
- darbuotojų, aptarnaujančių lankytojus, darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis (3 dimensija, 2 rodiklis);
- mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui (4 dimensija, 2 rodiklis).

Kiekvienas 1 lentelėje pateiktas rodiklis yra detalai aprašomas.

I dimensija. Paslaugos (ištekliai)

1. Dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Dokumentų fondo dydis (fiz. vnt.), lemiantis pakankamą arba nepakankamą aptarnaujamą savivaldybės gyventojų aprūpinimą dokumentais.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Gyventojų aprūpinimas dokumentais yra labai svarbus viešosios bibliotekos veiklos aspektas. Rodiklis leidžia nustatyti, kaip bibliotekos aprūpina dokumentais aptarnaujamą bendruomenę. Dokumentų skaičius 1 gyventojui leidžia įvertinti fondo dydžio pakankamumą, bet neanalizuoja fondo ir jo atitikties realioms vartotojų poreikiams.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B$, kur A – VB fondo dokumentų skaičius per metus (fiz. vnt.), B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

Duomenų šaltiniai. LIBIS bibliotekų statistikos modulis (2013) ir Lietuvos statistikos departamento duomenys (2014)¹.

Rodiklio šaltinis. Rodiklis pritaikytas iš LST ISO 11620: 2008 ir *Library index BIX* (2014)².

2. Vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotas (m²), tenkantis 1000 gyventojų

Apibrėžimas ir paskirtis. Vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų naudingas plotas (m²) 1000 gyventojų. Rodiklio tikslas įvertinti bibliotekos, kaip studijų ir susitikimų vietos bei mokymosi centro svarbą, ir parodyti savininko (institucijos) indėlį šiems tikslams įgyvendinti.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Bibliotekos patalpų plotas yra vienas iš svarbiausių veiksnių, užtikrinančių bibliotekos galimybes teikti paslaugas bendruomenei ir didele dalimi lemiančias šių paslaugų pobūdį, apimtį ir kokybę. Nuo patalpų ploto priklauso, kaip išdėstomas dokumentų fondas, ar jis lengvai prieinamas vartotojams, ar patogų jame atlikti paiešką, kiek galima įrengti darbo vietų vartotojams, ar įmanoma atskirti ir izoliuoti tyliąsias zonas, užtikrinant vartotojams patogų darbą bibliotekoje, ar yra galimybė įrengti atskiras erdves renginiams.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R2 = A / B \times 1000$, kur A – VB patalpų, kuriose yra teikiamos paslaugos vartotojams, plotas (m²); B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

3. Profesionalių bibliotekininkų (viso etato ekvivalentais – toliau VEE) skaičius 1000 gyventojų

Apibrėžimas ir paskirtis. Profesionalių darbuotojų (VEE) ir aptarnaujamų gyventojų skaičiaus santykis. Rodiklio paskirtis – nustatyti

¹ Toliau tekste, pateikiant detalų rodiklių aprašymą, naudojami čia nurodyti duomenų šaltiniai.

² Toliau tekste, pateikiant detalų rodiklių aprašymą, naudojami čia nurodyti duomenų šaltiniai.

profesionalių bibliotekininkų (VEE) skaičių, tenkantį 1000 gyventojų. Profesionalių bibliotekininkų (VEE) skaičius gali būti vertinamas proporcingai reikiamų atlikti darbų kiekiui.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Reikiamas profesionalių bibliotekininkų skaičius tiesiogiai užtikrina ne tik pagrindinių viešosios bibliotekos funkcijų vykdymą, bet ir jos teikiamų paslaugų pasiūlą bei kokybę: kuo didesnis bibliotekininkų skaičius, tuo didesnės bibliotekos galimybės kurti naujas paslaugas ir teikti jas už bibliotekos ribų, gerinti šių paslaugų prieinamumą atsižvelgiant į gyventojų poreikius, didinti elektroninių paslaugų pasiūlą, diferencijuoti bibliotekininkų pareigines funkcijas ir užtikrinti aukštesnį jų kompetencijos lygį konkrečioje veiklos srityje, sudaryti sąlygas darbuotojams kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaujant mokymuose. Būtiną personalo etatų skaičių taip pat lemia bibliotekos pastatų skaičius, patalpų dydis, suplanavimas, savitarnos įrenginių naudojimas ir kiti veiksniai.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R3 = A / B \times 1000$, kur A – VB profesionalių bibliotekininkų (VEE) skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

4. Viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (vartotojams) 10 000 gyventojų

Apibrėžimas ir paskirtis. Bibliotekos viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų ir aptarnaujamų gyventojų skaičiaus santykis. Rodiklis leidžia nustatyti viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičių bibliotekoje 10 000 gyventojų ir įvertinti prieigos prie elektroninės informacijos galimybes.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Vienas iš svarbiausių viešosios bibliotekos uždavinių yra teikti bendruomenei informacines paslaugas. Viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius gyventojams yra itin svarbus veiksnys, padedantis užtikrinti prieigą prie elektroninės informacijos ir mažinantis gyventojų skaitmeninę atskirtį. Šis rodiklis yra susijęs su bibliotekos

patalpų plotu, užtikrinančiu galimybę įrengti pakankamą kompiuterizuotų darbo vietų skaičių, kuris gali nulemti interneto seansų skaičių.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R4 = A / B \times 10\,000$, kur A – VB kompiuterizuotų darbo vietų skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

5. Interneto seansų skaičius 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Internetų seansų ir aptarnaujamų gyventojų skaičiaus santykis. Rodiklio tikslas nustatyti, kaip aktyviai aptarnaujami gyventojai naudojami viešos interneto prieigos paslauga.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Šis rodiklis parodo, koku mastu biblioteka savo vartotojams teikia prieigą prie interneto. Interneto seansų skaičius parodo bibliotekos turimų išteklių – kompiuterizuotų darbo vietų – panaudojimą.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R5 = A / B$, kur A – VB interneto seansų skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

6. Renginių skaičius 1000 gyventojų

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras bibliotekos renginių skaičius 1 000 gyventojų. Rodiklio tikslas nustatyti organizuojamų renginių mastą.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Šis rodiklis atskleidžia bibliotekos, kaip kultūros ir vietos bendruomenės centro, vaidmenį visuomenėje. Šis rodiklis parodo bibliotekos veiklą užtikrinant kultūros ir informacijos sklaidą, skatinant skaitymą, raštingumą, mokymąsi visą gyvenimą, asmenybės raišką, bendruomeniškumo skatinimą; renginiai gali padėti pritraukti į biblioteką naujų vartotojų, didinti apsilankymų skaičių.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R6 = A / B \times 1000$, kur A – VB renginių skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

II dimensija. Naudojimas biblioteka

1. Apsilankymų (fizinių) skaičius 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras fizinių apsilankymų bibliotekoje

skaičius per metus 1 gyventojui. Rodiklio tikslas – nustatyti bibliotekos sėkmę pritraukiant gyventojus į biblioteką. Šis rodiklis įvertina, kiek vidutiniškai apsilankymų bibliotekoje tenka 1 aptarnaujamos teritorijos gyventojui. Apsilankymų skaičius 1 gyventojui leidžia tirti naudojimosi biblioteka ypatumus ir nustatyti, kiek bibliotekos, kaip fizinės vietos, teikiamos paslaugos aktualios gyventojams.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Šis rodiklis parodo, ar gyventojai lankosi bibliotekoje ir naudojasi jos ištekliais ir paslaugomis. Apsilankymų (fizinių) skaičius bibliotekoje priklauso nuo daugelio veiksnių: dokumentų fondo dydžio, jo turinio, fondo atnaujinimo procento, bibliotekos patalpų ploto, kompiuterizuotų darbo vietų skaičiaus vartotojams, renginių skaičiaus, lankytojų aptarnavimo laiko, nustatytų patogijų gyventojams aptarnavimo valandų ir pan. Šiam rodikliui turi didelę įtaką aptarnaujamos teritorijos gyventojų skaičius ir registruotų vartotojų skaičius.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B$, kur A – VB bendras apsilankymų skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

2. Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras virtualių apsilankymų skaičius per metus 1 gyventojui. Rodiklio tikslas – nustatyti naudojimosi bibliotekos elektroninėmis paslaugomis intensyvumą.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Virtualus apsilankymas yra vartotojo užklausa, pateikiama esant už bibliotekos ribų bibliotekos tinklalapyje, nepaisant puslapių ar peržiūrėtų elementų skaičiaus (ISO 2789:2007). Šį rodiklį gali naudoti visos bibliotekos, kurios turi tinklalapį, prie kurio gali prisijungti nuotoliniu būdu. Šis rodiklis parodo bibliotekos teikiamų elektroninių paslaugų populiarumą ir patrauklumą bei naudojimosi jomis intensyvumą, gali skatinti tolesnę šių paslaugų plėtrą. Virtualioms paslaugoms kurti reikia specifinių kompetencijų ir darbo laiko, todėl šiam rodikliui didelę įtaką turi profesionalių bibliotekininkų skaičius, jų mokymams skirtos valandos.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R_2 = A / B$, kur A – VB bendras virtualių apsilankymų skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

3. Dokumentų išduotis (fiz. vnt.) 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras išdavimų per metus skaičius bibliotekoje 1 gyventojui. Rodiklio tikslas – nustatyti aptarnaujamos teritorijos gyventojų naudojimosi bibliotekos fondu dažnį. Rodiklį galima naudoti norint nustatyti dokumentų fondo kokybę ir bibliotekos gebėjimus populiarinti fondą.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Dokumentų išduotis parodo bibliotekos dokumentų fondo naudojimo intensyvumą, kuriam didelės įtakos turi jo turinio atitikimas aptarnaujamos bendruomenės poreikiams. Rodiklis yra susijęs su fondo dydžiu, rodančiu jo pakankumą arba nepakankumą, fondo turiniu ir fondo atnaujinimo rodikliu; šiam rodikliui gali turėti įtakos gyventojų fizinių apsilankymų skaičius, bibliotekos paslaugų prieinamumą rodantis rodiklis – bibliotekos darbo valandų skaičius ir patogus arba nepatogus gyventojams lankytojų aptarnavimo laikas ir pan.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R_3 = A / B$, kur A – VB bendras dokumentų (fiz. vnt.) išduoties skaičius per metus; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

4. Fondo apyvarta

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras bibliotekos fondų išdavimų skaičius (fiz. vnt.) per metus, padalintas iš bendro dokumentų skaičiaus (fiz. vnt.) fonde. Rodiklis apytikriai parodo, kiek kartų fondo dokumentas buvo paskolintas per metus. Šis rodiklis padeda nustatyti ar bibliotekos fondai atitinka aptarnaujamų gyventojų poreikius bei interesus.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Biblioteka komplektuodama fondą siekia įsigyti leidinius, kurie atitiktų vartotojų poreikius ir interesus. Todėl aukštas bibliotekos fondų apyvartos rodiklis rodo, kad biblioteka

vykdo tinkamą fondų komplektavimo politiką, o taip pat, kad sukomplektuoti fondai atitinka vartotojų poreikius.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R4 = A / B$, kur A – VB bendras dokumentų (fiz. vnt.) išduoties skaičius per metus; B – bendras dokumentų (fiz. vnt.) skaičius fonde.

5. Bendras bibliotekos darbo valandų, kai biblioteka atvira vartotojui, skaičius per metus 1000 gyventojų

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras bibliotekos darbo valandų skaičius per metus, kai biblioteka atvira vartotojui, 1000 gyventojų. Šio rodiklio prasme bibliotekos darbo valandos yra valandos, kuriomis vartotojams prieinamos pagrindinės bibliotekos paslaugos (t. y. informacinis aptarnavimas ir dokumentų išduotis, darbas skaityklose).

Rodiklio taikymo pagrindimas. Bibliotekos darbo laikas yra pagrindinis bibliotekos paslaugų prieigos rodiklis, kuris parodo, kaip aptarnaujamai bendruomenei užtikrinama prieiga prie bibliotekos išteklių ir paslaugų.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R5 = A / B \times 1000$, kur A – bendras VB darbo valandų skaičius per metus, kai biblioteka atvira vartotojams; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

III dimensija. Veiksmingumas

1. Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai

Apibrėžimas ir paskirtis. Fondo komplektavimui skirtų lėšų ir dokumentų išduoties santykis. Rodiklis parodo fondo komplektavimui skirtų lėšų panaudojimo efektyvumą.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Pagal BIX metodiką, kuo mažesnė šio rodiklio reikšmė, tuo aukštesnį vertinimą gauna biblioteka. Biblioteka komplektuodama fondą siekia įsigyti tuos leidinius, kurie atitinka vartotojų poreikius ir interesus. Šis rodiklis siejasi su fondo atnaujinimo rodikliu, dokumentų išduotimi 1 gyventojui ir fondo apyvarta. Mažesnis

komplektavimo lėšų vienai išduočiai rodiklis rodo komplektavimo kokybę – kuo įsigijami dokumentai labiau atitinka aptarnaujamos bendruomenės poreikius, tuo didesnę jie turi paklausą ir tuo pačiu didėja jų išduotis bei fondo apyvarta.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B$, kur A – VB fondo komplektavimui skirtos lėšos per metus litais; B – VB bendras dokumentų (fiz. vnt.) išduoties skaičius per metus.

2. Darbuotojų darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis

Apibrėžimas ir paskirtis. Darbuotojų, aptarnaujančių lankytojus, darbo valandų skaičius per metus, padalintas iš valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams. Šis rodiklis parodo darbuotojų, aptarnaujančių lankytojus, darbo laiko sąnaudas teikiant paslaugas lankytojams.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Pagal BIX metodiką, kuo mažesnė šio rodiklio reikšmė, tuo aukštesnį vertinimą gauna biblioteka. Maža rodiklio reikšmė rodo efektyvų darbo organizavimą diferencijuojant darbuotojų pareigines funkcijas ir optimaliai panaudojant jų darbo laiką, todėl kuo daugiau aptarnaujantys darbuotojai skiria laiko tiesioginiam lankytojų aptarnavimui, tuo aukščiau vertinama biblioteka. Aukštą rodiklio reikšmę ir kartu žemą jo vertę gali pasiekti ta biblioteka, kurioje yra mažai darbuotojų, todėl diferencijuoti jų pareigines funkcijas nėra galimybių ir lankytojų aptarnavimas organizuojamas rotacijos principu, t.y. daugumos įvairiomis veiklomis užimtų darbuotojų tam tikra darbo laiko dalis skiriama lankytojų aptarnavimui, bet tai nėra pagrindinė jų veikla. Plėtojant įvairias veiklas ir nesant galimybių didinti darbuotojų skaičiaus, viešosiose bibliotekose dažnai taikoma praktika, kai integruojamos įvairios funkcijos, kurios priskiriamos jau esančioms pareigybėms. Šiuo atveju biblioteka turi ribotas galimybes užtikrinti pakankamą paslaugų pasiūlą, jų prieinamumą bei kokybę, todėl didelė šio rodiklio reikšmė gali nulemti žemesnes su šiuo rodikliu susijusių, rodiklių reikšmes: renginių skaičių

1000 gyventojų, nepakankamai išvystytas elektronines paslaugas ir pan.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R2 = A / B$, kur A – VB darbuotojų, aptarnaujančių lankytojus, darbo valandų skaičius per metus; B – VB darbo valandų skaičius per metus, kai biblioteka atvira lankytojams.

3. Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos darbo (kai ji atvira lankytojui) valandą

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendras apsilankymų bibliotekoje skaičius per metus, padalintas iš valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, skaičiaus. Šis rodiklis parodo, kiek vidutiniškai yra apsilankymų bibliotekoje per 1 darbo valandą (kai biblioteka yra atvira lankytojui). Šio rodiklio prasme bibliotekos darbo valandos yra valandos, kuriomis vartotojams prieinamos pagrindinės bibliotekos paslaugos (t. y. informacinis aptarnavimas ir dokumentų išduotis, darbas skaityklose).

Rodiklio taikymo pagrindimas. Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos darbo (kai ji atvira lankytojui) valandą leidžia tirti naudojimosi biblioteka ypatumus: aukšta šio rodiklio reikšmė gali rodyti ilgesnio aptarnavimo laiko (papildomų aptarnavimo valandų) poreikį, labai maža – kad darbo valandos yra nepatogios daugumai aptarnaujamos bendruomenės gyventojų. Šiam rodikliui didelę reikšmę turi aptarnaujamos teritorijos gyventojų skaičius, jam taip pat daro įtaką bibliotekos patalpų plotas, kompiuterizuotų darbo vietų vartotojams skaičius ir pan.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R3 = A / B$, kur A – VB apsilankymų skaičius per metus; B – VB darbo valandų skaičius per metus, kai biblioteka atvira lankytojams.

4. Paprastosios išlaidos 1 apsilankymui

Apibrėžimas ir paskirtis. Bendros paprastosios bibliotekos išlaidos per finansinius metus, padalintos iš apsilankymų bibliotekoje skaičiaus. Rodiklio tikslas nustatyti bibliotekos paslaugų kainos santykį su apsilankymų bibliotekoje skaičiumi. Jis parodo, kiek kainuoja vienas vartotojo apsilankymas bibliotekoje.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Pagal BIX metodiką, kuo mažesnė šio rodiklio reikšmė, tuo aukštesnį vertinimą gauna biblioteka. Viešųjų bibliotekų veikloje vartotojų aptarnavimas yra vienas svarbiausių jų veiklos prioritetų. Šis rodiklis tiesiogiai parodo finansines sąnaudas teikiant gyventojams bibliotekos paslaugas. Aukštą įvertinimą šioje srityje gali gauti tos bibliotekos, kurių paslaugomis naudojasi daug aptarnaujamos teritorijos gyventojų (kuo didesnis apsilankymų skaičius bibliotekoje, tuo mažesnė vieno apsilankymo kaina).

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R4 = A / B$, kur A – VB paprastosios arba eksploatavimo išlaidos per metus litais; B – bendras vartotojų fizinių apsilankymų skaičius per metus. Remiantis ISO 2789:2007, paprastosios išlaidos apima išlaidas darbuotojams, nuomai, komplektavimui ir licencijoms įsigyti, įrišimui, kompiuterių tinklams, telekomunikacijoms, pastatų išlaikymui, turimų baldų ir įrangos priežiūrai ir keitimui ir t. t.

IV dimensija. Plėtra

1. Fondo atnaujinimo procentas

Apibrėžimas ir paskirtis. Bibliotekos gautų naujų dokumentų skaičius (fiz. vnt.) per metus, padalintas iš bibliotekos fonde esančių dokumentų (fiz. vnt.) skaičiaus ir padaugintas iš 100. Rodiklio tikslas nustatyti, kokį procentą bibliotekos fonde sudaro gauti einamųjų metų dokumentai.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Nuolat ir pakankamai atnaujinamas dokumentų fondas yra vienas iš svarbiausių rodiklių vertinant bibliotekos galimybes tenkinti gyventojų informacinius poreikius. Pagal IFLA/UNESCO rekomendacijas viešųjų bibliotekų fondai turi būti atnaujinti per 10 metų. Jų fondus turėtų sudaryti 10 proc. dokumentų, kurie išleisti per paskutiniuosius 2 metus, o 5 proc. – einamųjų metų leidiniai. Fondo atnaujinimo rodiklis tiesiogiai priklauso nuo fondo komplektavimui skirtų lėšų ir nuo fondo dydžio. Žemas rodiklis gali reikšti nepakankamą finansavimą naujų dokumentų įsigijimui arba nepakankamai intensyvią antrinę dokumentų atranką ir per didelį (perteklinį) fondą.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B \times 100$, kur A – VB gautų naujų dokumentų (fiz. vnt.) skaičius per metus; B – bendras VB fonde esančių dokumentų (fiz. vnt.) skaičius.

2. Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Mokymams skirtų valandų skaičius, padalintas iš bendro bibliotekos darbuotojų skaičiaus (asmenų skaičius, ne VEE). Šis rodiklis parodo, kaip aktyviai bibliotekų darbuotojai dalyvavo mokymuose per metus. Rodiklis leidžia įvertinti darbuotojų mokymo mastus.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Itin sparčiai kintant informacijos priemonėms ir technologijoms, aukšta bibliotekos darbuotojų kompetencija yra pagrindinė prielaida tinkamai ir efektyviai teikti tradicines bei elektronines bibliotekos paslaugas. Todėl nuolatinis darbuotojų mokymasis ir kompetencijos atnaujinimas yra esminis sėkmingos bibliotekos veiklos veiksnys. Mokymams skirtų valandų skaičius rodo, ar bibliotekos personalas yra pasirengęs plėtoti ir kurti naujas paslaugas bei užtikrinti teikiamų paslaugų kokybę.

Šio rodiklio prasme mokymais laikomas *profesinės kvalifikacijos tobulinimas*: bibliotekininkystės žinių gilinimas, e. paslaugų diegimas, tyrimų metodika, renginių organizavimas, viešieji ryšiai, komunikacija, skaitmeninimas; ir *bendrujų kompetencijų tobulinimas* – kalbų, kompiuterinio raštingumo, darbo santykių ir darbo teisės (ne specialistams), organizacijos vadybos (pvz., direktoriui ir jo pavaduotojams, padalinių vadovams), psichologijos, bendravimo žinių (jeigu tai tiesiogiai nesusiję su vartotojų aptarnavimu), projektų vadybos (jeigu tai ne projektų vadybininkams), naudojimosi e. paslaugomis (e. valdžia, VMI, SODRA, e. bankininkystė ir pan. paslaugos, nesusijusios su bibliotekos teikiamomis e. paslaugomis) ir pan. žinių gilinimas. Mokymai gali būti formalūs ir neformalūs. *Formalus profesinės kvalifikacijos ir bendrujų kompetencijų tobulinimas* – mokymo renginiai (paskaitos, mokymo kursai, mokomieji seminarai), kuriuose

tikslingai siekiama išugdyti tam tikrus gebėjimus – yra mokymo planas, programa. Mokymo renginiuose derinami teoriniai ir praktiniai užsiėmimai, gali būti tik teoriniai ar tik praktiniai (pvz., praktikumas). Gali būti gaunamas pažymėjimas. *Neformalus profesinės kvalifikacijos ir bendrųjų kompetencijų tobulinimas* – stažuotės, ekskursijos į kitas bibliotekas, seminarai, konferencijos, diskusijos, apskritieji stalai, paskaitos, kuriuose išklausomi pranešimai, dažnai dalyviui turintys tik pažintinę informacinę vertę.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B$, kur A – mokymams skirtų valandų skaičius per metus; B – VB darbuotojų skaičius (asmenų skaičius, ne VEE).

3. Nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui

Apibrėžimas ir paskirtis. Bibliotekos nepaprastosios išlaidos per metus padalintos iš aptarnaujamų gyventojų skaičiaus. Šis rodiklis parodo bibliotekos infrastruktūros gerinimo ir plėtros galimybes.

Rodiklio taikymo pagrindimas. Investavimas į bibliotekos infrastruktūros gerinimą yra būtinas, priešingu atveju biblioteka tampa nepatraukli aptarnaujamai bendruomenei. Remiantis ISO 2789:2007 nepaprastosioms išlaidoms priskiriamos neregulios investicijos bibliotekų infrastruktūros gerinimui ir plėtrai, t. y. bibliotekų statybai ir renovacijai, remontui, sklypų ir kito ilgalaikio turto įsigijimui, kompiuterinės ir programinės įrangos atnaujinimui ar įsigijimui. Šių investicijų dydis parodo bibliotekos išteklių bei paslaugų plėtros galimybes ir bibliotekos pasirengimą pokyčiams.

Rodiklio skaičiavimo būdas. $R1 = A / B$, kur A – VB nepaprastosios išlaidos per metus litais; B – aptarnaujamų gyventojų skaičius.

Bibliotekų grupavimas

Gauti VB rezultatai grupuojami pagal konkrečios bibliotekos aptarnaujamos bendruomenės dydį. Bibliotekos aptarnaujamų gyventojų skaičius naudojamas apskaičiuojant daugelį rodiklių, todėl jie yra pakankamai patikimi ir leidžia objektyviau įvertinti kiekvienos bibliotekos veiklos rezul-

tatus, lyginant juos su kitų tos pačios grupės bibliotekų veiklos rodikliais. Pagal aptarnaujamų gyventojų skaičių bibliotekos suskirstomos į 6 grupes:

2 lentelė. *Bibliotekų grupavimas pagal aptarnaujamų gyventojų skaičių*

Grupė 0	Mažiau negu 5000 gyventojų
Grupė 1	Nuo 5 000 iki 15 000 gyventojų
Grupė 2	Nuo 15 000 iki 30 000 gyventojų
Grupė 3	Nuo 30 000 iki 50 000 gyventojų
Grupė 4	Nuo 50 000 iki 100 000 gyventojų
Grupė 5	Daugiau kaip 100 000 gyventojų

Procentilių skaičiavimas

Suskirsčius bibliotekas į grupes, visi tolesni skaičiavimai yra atliekami atskirai kiekvienoje grupėje. Nustatant kiekvienos bibliotekos poziciją kitų tos grupės bibliotekų atžvilgiu, kiekvienam rodikliui yra paskaičiuojamas procentilis. Tai yra skaičius tarp 0 ir 1. Biblioteka, turinti mažiausią konkretaus rodiklio reikšmės vertę, gauna procentilį „0“, turinti didžiausią reikšmės vertę – procentilį „1“, o visos kitos bibliotekos yra tarp šių dviejų skaičių: pvz., 0,5 procentilio turinti biblioteka yra grupės, kuriai ji priskirta, viduryje, t. y. 50 proc. visų bibliotekų turi mažesnę reikšmę, 50 proc. – didesnę. 0,85 procentilis reiškia, kad 85 proc. visų tos grupės bibliotekų turi mažesnę reikšmę, o 15 proc. – didesnę. Jeigu tam tikri rodikliai yra vienodi keliose bibliotekose, šios bibliotekos gauna vienodą to rodiklio procentilį, o žemiau esančių rodiklių procentiliai pasislenka per tiek punktų, kiek yra vienodų šio rodiklių reikšmių. Gavus vienodą procentilių sumą, kiekvienoje dimensijoje atsižvelgiama į vieną iš rodiklių, kurie leidžia nustatyti bibliotekos pirmumą – kuo didesnė tokio rodiklio vertė (procentilis), tuo aukštesnėje pozicijoje yra biblioteka:

I dimensijoje – renginių skaičius 1000 gyventojų;

II dimensijoje – bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų;

III dimensijoje – paprastosios išlaidos 1 apsilankymui;

IV dimensijoje – fondo atnaujinimo procentas.

Specialūs rodikliai. Vertinant BIX rodiklio reikšmę, paprastai, vadovujamasi taisykle „kuo didesnė, tuo geriau“, tačiau yra keletas išimčių, nustatant tikslinių rodiklių efektyvumą. III dimensijoje rodikliai „*fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai*“, „*darbuotojų darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis*“ ir „*paprastosios išlaidos 1 apsilankymui*“ yra įvertinami atvirkštine tvarka: žemiausia reikšmė gauna didžiausią įvertinimą (1,00 procentilis), o didžiausia reikšmė – mažiausią procentilį (0,00).

Apskaičiavus visų vienos dimensijos rodiklių procentilius, jie yra su-
muojami ir dalijami iš šios dimensijos rodiklių skaičiaus. Gautas rezultatas
vėl yra perskaičiuojamas į procentilius, pagal kuriuos yra nustatomas galu-
tinis bibliotekos procentilis ir reitingas.

Bibliotekų reitingavimas

<ul style="list-style-type: none"> • Aukščiausia grupė (auksinė): viršutiniame trečdalyje esančios bibliotekos, kurių procentilis per 0,66.
<ul style="list-style-type: none"> • Vidurinė grupė (šviesiai mėlyna): viduriniame trečdalyje esančios bibliotekos, kurių procentiliai tarp 0,33 ir 0,66.
<ul style="list-style-type: none"> • Žemiausia grupė (tamsiai mėlyna): apatiniame trečdalyje esančios bibliotekos, kurių procentiliai iki 0,32.

Aukščiausioje grupėje esančioms bibliotekoms skiriama viena žvaigždė (●), o esančioms vidurinėje grupėje – pusė žvaigždės (◐). Biblioteka gali surinkti daugiausia 4 žvaigždes, jeigu visose 4 dimensijose ji yra aukščiausioje (auksinėje) grupėje.

2.2. BIX metodikos pritaikymo rezultatai Lietuvos savivaldybių viešosiose bibliotekose

Tyrimo imtis ir statistikos duomenų rinkimas. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras parengė metodiką, pagal kurią buvo skaičiuojami savivaldybių pagrindinių VB rodikliai ir jų procentiliai, pagal BIX metodiką vertinama jų veikla. VB buvo suskirstytos į 5 grupes pagal gyventojų skaičių (3 lentelė). Tyrime dalyvavo 58 VB (šalyje veikia 60 VB). Tyrime nedalyvavo *Vilniaus m. CB*, nes 2012 m. vykdė patalpų renovaciją ir neaptarnavo lankytojų; *Šiaulių m. VB*, nevykdo vartotojų aptarnavimo funkcijos.

3 lentelė. *Bibliotekų grupės pagal aptarnaujamos teritorijos gyventojų skaičių*

Eil. nr.	Apskritis	Bibliotekos pavadinimas	Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje
0 GRUPĖ (gyventojų skaičius iki 5 000)			
1.	Kauno	Birštono VB	2 534
2.	Marijampolės	Kalvarijos VB	4 377
3.	Alytaus	Lazdijų VB	4 399
4.	Klaipėdos	Neringos VB	2 724
5.	Tauragės	Pagėgių VB	1 894
6.	Telšių	Rietavo VB	3 409
7.	Vilniaus	Švenčionių VB	4 933
8.	Vilniaus	Trakų VB	4 960

Eil. nr.	Apskritis	Bibliotekos pavadinimas	Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje
1 GRUPĖ (gyventojų skaičius nuo 5 000 iki 15 000)			
1.	Utenos	Anykščių VB	10 220
2.	Šiaulių	Akmenės VB	8 829
3.	Panevėžio	Biržų VB	11 946
4.	Alytaus	Druskininkų VB	14 172
5.	Vilniaus	Elektrėnų VB	11 735
6.	Utenos	Ignalinos VB	5 790
7.	Šiaulių	Joniškio VB	9 503
8.	Tauragės	Jurbarko VB	10 983
9.	Kauno	Kaišiadorių VB	8 369
10.	Kauno	Kauno raj.VB	10 866
11.	Marijampolės	Kazlų Rūdos VB	6 352
12.	Šiaulių	Kelmės VB	9 059
13.	Klaipėdos	Klaipėdos raj.VB	14 989
14.	Panevėžio	Kupiškio VB	7 001
15.	Utenos	Molėtų VB	6 312
16.	Šiaulių	Pakruojo VB	5 002
17.	Panevėžio	Pasvalio VB	7 288
18.	Kauno	Prienų VB	9 650
19.	Kauno	Raseinių VB	11 070
20.	Panevėžio	Rokiškio VB	13 879
21.	Klaipėdos	Skuodo VB	6 250
22.	Marijampolės	Šakių VB	5 864
23.	Vilniaus	Šalčininkų VB	6 506
24.	Tauragės	Šilalės VB	5 536
25.	Vilniaus	Širvintų VB	6 213
26.	Alytaus	Varėnos VB	9 078
27.	Marijampolės	Vilkaviškio VB	11 204
28.	Vilniaus	Vilniaus raj.VB	6 240
29.	Utenos	Zarasų VB	6 980

Eil. nr.	Apskritis	Bibliotekos pavadinimas	Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje
2 GRUPĖ (gyventojų skaičius nuo 15 000 iki 30 000)			
1.	Kauno	Jonavos VB	29 761
2.	Kauno	Kėdainių VB	26 080
3.	Klaipėdos	Kretingos VB	19 050
4.	Marijampolės	Marijampolės* VB	39 656
5.	Telšių	Mažeikių* VB	36 421
6.	Klaipėdos	Palangos VB	15 395
7.	Telšių	Plungės VB	19 556
8.	Šiaulių	Radviliškio VB	16 756
9.	Klaipėdos	Šilutės VB	17 272
10.	Tauragės	Tauragės VB	23 838
11.	Telšių	Telšių VB	24 881
12.	Vilniaus	Ukmergės VB	23 007
13.	Utenos	Utenos VB	28 088
14.	Utenos	Visagino VB	21 110

* Marijampolės ir Mažeikių VB buvo priskirtos 2-ajai bibliotekų grupei, nors jų aptarnaujamų teritorijų gyventojų skaičius yra per 30 tūkst., nes šalyje yra tik dvi 3 bibliotekų grupėi priskirtinos bibliotekos. Dvi bibliotekas reitinguoti nėra prasmės.

Eil. nr.	Apskritis	Bibliotekos pavadinimas	Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje
4 GRUPĖ (gyventojų skaičius nuo 50 000 iki 100 000)			
1.	Alytaus	Alytaus m. VB	57 452
2.	Alytaus	Alytaus raj. VB	57 452
3.	Panevėžio	Panevėžio m. VB	97 589
4.	Panevėžio	Panevėžio raj. VB	97 589

Eil. nr.	Apskritis	Bibliotekos pavadinimas	Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje
5 GRUPĖ (gyventojų skaičius per 100 000)			
1.	Kauno	Kauno m. VB	307 498
2.	Klaipėdos	Klaipėdos m. VB	158 891
3.	Šiaulių	Šiaulių m. VB	106 847

2012 metų statistikos duomenys rodiklių reikšmėms apskaičiuoti buvo imami iš VB statistinių ataskaitų, paskelbtų statistikos modulyje (2013). Gyventojų skaičius 2012 m. pabaigoje (arba 2013 m. pradžioje) buvo nurodomas iš Lietuvos statistikos departamento duomenų bazių (2013).

2.2.1. Reitinguojamų bibliotekų grupių rodiklių vertė ir reitingas

I dimensijos rodikliai. Bibliotekų paslaugų (išteklų) vertinimas ir reitingas

Šioje dalyje yra aptariami I dimensijos rodikliai, matuojantys bibliotekos išteklų ir paslaugų tinkamumą bei prieinamumą aptarnaujamiems gyventojams (naudojami 6 rodikliai); pateikiami šios dimensijos 0, 1, 2, 3, 4, 5 bibliotekų grupių rezultatai bei jų reitingai.

Rezultatai. 0 grupė. 4 lentelėje yra pateikiama 0 bibliotekų grupės I dimensijos 6 rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma. Skaičiuojant galutinį pirmos dimensijos procentilį ir nustatant bibliotekų reitingą į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę gavo Pagėgių, Birštono, Lazdijų VB (6 lentelė). Pagal BIX metodiką šių VB teikiami ištekliai ir paslaugos yra vertinamos geriausiai. Birštono VB beveik pagal visus I dimensijos rodiklius užėmė aukščiausias pozicijas: rodiklių *dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui, vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotas (m²) 1000 gyventojų ir interneto seansų skaičius 1 gyventojui* procentiliai – 1,00; o rodiklių *viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (KDV vartotojams) 10 000 gyventojų ir renginių skaičius 1000 gyventojų* procentiliai – 0,86. Rodiklio *profesionalių bibliotekininkų (etatu – VEE) skaičius 1000 gyventojų* procentilis – 0,43 (4, 5 lentelės).

Pagėgių VB rodiklių *viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (KDV vartotojams) 10 000 gyventojų ir renginių skaičius 1000 gyventojų* procentiliai – 1,00; rodiklių *dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui,*

vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotas (m²) 1000 gyventojų ir interneto seansų skaičius 1 gyventojui procentiliai – 0,86; rodiklio profesionalių bibliotekininkų (etatu – VEE) skaičius 1000 gyventojų procentilis – 0,57 (4, 5 lentelės).

Šioje dimensijoje dviem ar daugiau bibliotekų surinkus vienodą procentilių skaičių, nustatant bibliotekos pirmumą, atsižvelgiama į rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojų* reikšmę. Tiek Pagėgių VB, tiek Birštono VB galutinis procentilis lygus 0,86, tačiau galutiniame bibliotekų reitinge Pagėgių VB yra aukščiau nei Birštono VB, nes Pagėgių VB rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojų* procentilis – 1,00, o Birštono VB – 0,86 (6 lentelė).

Savo ruožtu Lazdijų VB rodiklių procentiliai svyravo nuo 0,57 iki 1 (4 lentelė).

Į vidurinę grupę pateko ir po pusę žvaigždės gavo Trakų ir Rietavo VB (6 lentelė).

Žemiausioje grupėje liko Neringos, Kalvarijos ir Švenčionių VB. Pagal BIX metodiką 86 proc. grupės bibliotekų yra geresnėje pozicijoje negu Kalvarijos VB ir visos grupės bibliotekos – geresnėje negu Neringos VB (bendras procentilis – 0,00). Neringos VB, rodiklių *profesionalių bibliotekininkų (etatu – VEE) skaičius 1000 gyventojų*, *viešos priedigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (KDV vartotojams) 10 000 gyventojų* ir *renginių skaičius 1000 gyventojų* procentiliai – 0,00 ir tik rodiklio *dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui* procentilis – 0,71 (4, 5, 6 lentelės; priedas 1 lentelė)).

4 lentelė. I dimensija. 0 grupės bibliotekų paslaugų (išteklių) rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis						Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	6 rodiklis	
1.	Birštono VB	1,00	1,00	0,43	0,86	1,00	0,86	5,15
2.	Kalvarijos VB	0,00	0,00	0,29	0,43	0,71	0,43	1,86
3.	Lazdijų VB	0,57	0,71	1,00	0,57	0,57	0,14	3,56
4.	Neringos VB	0,71	0,14	0,00	0,00	0,29	0,00	1,14
5.	Pagėgių VB	0,86	0,86	0,57	1,00	0,86	1,00	5,15
6.	Rietavo VB	0,29	0,29	0,14	0,71	0,14	0,71	2,28
7.	Švenčionių VB	0,14	0,43	0,86	0,14	0,00	0,57	2,14
8.	Trakų VB	0,43	0,57	0,71	0,29	0,43	0,29	2,72

1 rodiklis – Dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui;

2 rodiklis – Naudingas patalpų plotas (m^2) 1 000 gyventojų;

3 rodiklis – Profesionalių bibliotekininkų (etatų - VEE) skaičius 1000 gyventojų;

4 rodiklis – Viešos prieigos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (KDV vartotojams) 10 000 gyventojų;

5 rodiklis – Interneto seansų skaičius 1 gyventojui;

6 rodiklis – Renginių skaičius 1000 gyventojų.

5 lentelė. I dimensija. 0 grupės bibliotekų bendrasis paslaugų (išteklių) rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Neringos VB	1,14	0,19	0,00
2.	Kalvarijos VB	1,86	0,31	0,14
3.	Švenčionių VB	2,14	0,36	0,29
4.	Rietavo VB	2,28	0,38	0,43
5.	Trakų VB	2,72	0,45	0,57
6.	Lazdijų VB	3,56	0,59	0,71
7.	Birštono VB	5,15	0,86	0,86
8.	Pagėgių VB	5,15	0,86	0,86

6 lentelė. *I dimensija. 0 grupės bibliotekų paslaugų (ištekliai) įvertinimas*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Pagėgių VB	0,86	0,86
2.	Birštono VB	0,86	0,86
3.	Lazdijų VB	0,59	0,71
4.	Trakų VB	0,45	0,57
5.	Rietavo VB	0,38	0,43
6.	Švenčionių VB	0,36	0,29
7.	Kalvarijos VB	0,31	0,14
8.	Neringos VB	0,19	0,00

1 grupė. Pirmoje bibliotekų grupėje geriausiai yra vertinamos Pakruojo, Zarasų, Skuodo, Ignalinos, Šilalės, Pasvalio, Šakių, Kupiškio, Molėtų, Širvintų VB paslaugos (ištekliai), šios bibliotekos pateko į aukščiausiąją grupę ir pelnė po žvaigždę (9 lentelė). Skuodo ir Ignalinos VB yra surinkosios vienodą galutinį procentilį, tačiau bibliotekų reitinge Skuodo VB yra aukščiau nei Ignalinos VB, nes Skuodo VB rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojų* procentilis – 1,00, Ignalinos VB – 0,61.

Šilalės VB pagal dviejų rodiklių procentilius užėmė pirmaujančias pozicijas: *viešos priedos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (KDV vartotojams) 10 000 gyventojų* ir *interneto seansų skaičius 1 gyventojui* procentiliai – 1,00, o rodiklio *profesionalių bibliotekininkų (etatų – VEE) skaičius 1000 gyventojų* procentilis – 0,96 (7,8 lentelės).

Į vidurinę grupę pateko ir po pusę žvaigždės pelnę Varėnos, Kauno r., Šalčininkų, Elektrėnų, Kaišiadorių, Akmenės, Raseinių, Kazlų Rūdos, Kelmės VB (9 lentelė). Čia susiklostė tokia pati situacija kaip ir aukščiausioje grupėje. Kaišiadorių ir Akmenės VB surinko vienodą galutinį procentilį, tačiau pagal rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojų* reikšmę Kaišiadorių VB bibliotekų reitinge yra aukščiau nei Akmenės VB (atitinkamai procentiliai – 0,57 ir 0,39) (9 lentelė).

Žemiausioje grupėje – Anykščių, Rokiškio, Joniškio, Druskininkų, Prienų, Jurbarko, Vilniaus, Vilkaviškio, Biržų, Klaipėdos VB. Pagal BIX

metodiką, I grupės I dimensijoje 96 proc. bibliotekų yra geresnėje pozicijoje už Biržų VB ir visos šios grupės bibliotekos yra geresnėje pozicijoje nei Klaipėdos r. VB. (7, 8, 9 lentelės; priedas 2 lentelė).

7 lentelė. I dimensija. I grupės bibliotekų paslaugų (išteklių) rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis						Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	6 rodiklis	
1.	Ankščių VB	0,54	0,21	0,57	0,29	0,39	0,07	2,07
2.	Akmėnės VB	0,68	0,14	0,46	0,86	0,21	0,39	2,74
3.	Biržų VB	0,25	0,46	0,36	0,04	0,00	0,11	1,22
4.	Druskininkų VB	0,57	0,29	0,00	0,14	0,18	0,43	1,61
5.	Elektrėnų VB	0,04	0,61	0,11	0,79	0,43	0,86	2,84
6.	Ignalinos VB	0,89	1,00	0,82	0,82	0,93	0,61	5,07
7.	Joniškio VB	0,36	0,18	0,50	0,11	0,07	0,50	1,72
8.	Jurbarko VB	0,21	0,04	0,14	0,21	0,71	0,00	1,31
9.	Kaišiadorių VB	0,82	0,00	0,43	0,25	0,68	0,57	2,75
10.	Kauno raj. VB	0,32	0,75	0,21	0,61	0,54	0,75	3,18
11.	Kazlų Rūdos VB	0,14	0,39	0,04	0,57	0,75	0,46	2,35
12.	Kelmės VB	0,29	0,54	0,25	0,07	0,50	0,54	2,19
13.	Klaipėdos raj. VB	0,07	0,11	0,07	0,39	0,11	0,14	0,50
14.	Kupiškio VB	0,75	0,93	0,79	0,43	0,57	0,89	4,36
15.	Molėtų VB	0,43	0,64	0,61	0,75	0,82	0,67	3,92
16.	Pakruojo VB	0,96	0,86	0,89	0,89	0,89	0,96	5,45
17.	Pasvalio VB	1,00	0,79	0,86	0,68	0,46	0,82	4,61
18.	Prienų VB	0,00	0,25	0,25	0,50	0,29	0,29	1,58
19.	Raseinių VB	0,57	0,71	0,39	0,36	0,36	0,21	2,60
20.	Rokiškio VB	0,39	0,36	0,32	0,18	0,32	0,25	1,82
21.	Skuodo VB	0,93	0,68	0,93	0,93	0,64	1,00	5,11
22.	Šakių VB	0,71	0,82	0,75	0,71	0,61	0,93	4,53
23.	Šalčininkų VB	0,79	0,50	0,54	0,64	0,25	0,36	3,08
24.	Šilalės VB	0,46	0,89	0,96	1,00	1,00	0,71	5,02
25.	Širvintų VB	0,64	0,43	0,71	0,46	0,86	0,79	3,89
26.	Varėnos VB	0,50	0,57	0,68	0,54	0,96	0,04	3,29
27.	Vilkaviškio VB	0,11	0,32	0,18	0,32	0,14	0,18	1,25
28.	Vilniaus raj. CB	0,18	0,07	0,64	0,00	0,04	0,32	1,25
29.	Zarasų VB	0,86	0,96	1,00	0,96	0,79	0,64	5,21

8 lentelė. *I dimensija. 1 grupės bibliotekų bendrasis paslaugų (išteklų) rodiklių verčių procentilis*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Klaipėdos raj. VB	0,50	0,08	0,00
2.	Biržų VB	1,22	0,20	0,04
3.	Vilniaus raj. CB	1,00	0,21	0,07
4.	Vilkaviškio VB	1,25	0,21	0,07
5.	Jurbarko VB	1,31	0,22	0,14
6.	Prienų VB	1,58	0,26	0,18
7.	Druskininkų VB	1,61	0,27	0,21
8.	Joniškio VB	1,72	0,29	0,25
9.	Rokiškio VB	1,82	0,30	0,29
10.	Anykščių VB	2,07	0,35	0,32
11.	Kelmės VB	2,19	0,37	0,36
12.	Kazlų Rūdos VB	2,35	0,39	0,39
13.	Raseinių VB	2,60	0,43	0,43
14.	Akmenės VB	2,74	0,46	0,46
15.	Kaišiadorių VB	2,75	0,46	0,46
16.	Elektrėnų VB	2,84	0,47	0,54
17.	Šalčininkų VB	3,08	0,51	0,57
18.	Kauno raj. VB	3,18	0,53	0,61
19.	Varėnos VB	3,29	0,55	0,64
20.	Širvintų VB	3,89	0,65	0,68
21.	Molėtų VB	3,92	0,66	0,71
22.	Kupiškio VB	4,36	0,73	0,75
23.	Šakių VB	4,53	0,76	0,79
24.	Pasvalio VB	4,61	0,77	0,82
25.	Šilalės VB	5,02	0,84	0,86
26.	Ignalinos VB	5,07	0,85	0,89
27.	Skuodo VB	5,11	0,85	0,89
28.	Zarasų VB	5,21	0,87	0,96
29.	Pakruojo VB	5,45	0,91	1,00

9 lentelė. 1 dimensija. 1 grupės bibliotekų paslaugų (išteklių) įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis	
1.	Pakruojo VB	0,91	1,00	●
2.	Zarasų VB	0,87	0,96	●
3.	Skuodo VB	0,85	0,89	●
4.	Ignalinos VB	0,85	0,89	●
5.	Šilalės VB	0,84	0,86	●
6.	Pasvalio VB	0,77	0,82	●
7.	Šakių VB	0,76	0,79	●
8.	Kupiškio VB	0,73	0,75	●
9.	Molėtų VB	0,66	0,71	●
10.	Širvintų VB	0,65	0,68	●
11.	Varėnos VB	0,55	0,64	◐
12.	Kauno raj. VB	0,53	0,61	◐
13.	Šalčininkų VB	0,51	0,57	◐
14.	Elektrėnų VB	0,47	0,54	◐
15.	Kaišiadorių VB	0,46	0,46	◐
16.	Akmenės VB	0,46	0,46	◐
17.	Raseinių VB	0,43	0,43	◐
18.	Kazlų Rūdos VB	0,39	0,39	◐
19.	Kelmės VB	0,37	0,36	◐
20.	Ankščių VB	0,35	0,32	
21.	Rokiškio VB	0,30	0,29	
22.	Joniškio VB	0,29	0,25	
23.	Druskininkų VB	0,27	0,21	
24.	Prienų VB	0,26	0,18	
25.	Jurbarko VB	0,22	0,14	
26.	Vilniaus raj. VB	0,21	0,07	
27.	Vilkaviškio VB	0,21	0,07	
28.	Biržų VB	0,20	0,04	
29.	Klaipėdos raj. VB	0,14	0,00	

2 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir geriausiai įvertintos Palangos, Radviliškio, Utenos, Šilutės, Ukmergės VB (12 lentelė). Palangos VB yra šios grupės bibliotekų reitingo viršuje: pagal rodiklius *dokumentų (fiz.*

vnt.) skaičius 1 gyventojui ir interneto seansų skaičius 1 gyventojui gavo aukščiausią įvertinimą (1,00 procentilis), o pagal likusius rodiklius vertinimai svyruoja nuo 0,85 iki 0,92 procentilio. Utenos VB pirmauja pagal rodiklių *vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotas (m²) 1000 gyventojų* ir *viešos priedos kompiuterizuotų darbo vietų skaičius (vartotojams) 1000 gyventojų* procentilius (1,00), Radviliškio VB – pagal rodiklio *profesionalių bibliotekininkų skaičius (VEE) 1000 gyventojų* procentilį, o Šilutės – VB pagal rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojui* vertę (10 lentelė).

Į vidurinę grupę pateko ir po pusę žvaigždės gavo Kretingos, Tauragės, Plungės, Jonavos VB.

Žemiausioje grupėje yra Telšių, Kėdainių, Marijampolės, Visagino, Mažeikių VB. Į šią grupę pateko bibliotekos, kurių procentilis yra iki 0,32. Pagal BIX metodiką visos 2-osios grupės bibliotekos yra geresnėje pozicijoje nei Mažeikių VB, kurios galutinis procentilis yra 0,00 (10, 11, 12 lentelės; priedas 3 lentelė).

10 lentelė. *I dimensija. 2 grupės bibliotekų paslaugų (išteklių) rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis						Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	6 rodiklis	
1.	Jonavos VB	0,31	0,15	0,31	0,15	0,62	0,69	2,23
2.	Kėdainių VB	0,23	0,62	0,38	0,08	0,23	0,23	1,77
3.	Kretingos VB	0,54	0,46	0,69	0,46	0,46	0,38	2,99
4.	Marijampolės VB	0,00	0,54	0,15	0,69	0,15	0,08	1,61
5.	Mažeikių VB	0,08	0,38	0,08	0,00	0,08	0,15	0,77
6.	Palangos VB	1,00	0,85	0,92	0,92	1,00	0,85	5,54
7.	Plungės VB	0,15	0,23	0,38	0,38	0,54	0,77	2,45
8.	Radviliškio VB	0,92	0,92	1,00	0,62	0,85	0,92	5,23
9.	Šilutės VB	0,77	0,69	0,85	0,54	0,77	1,00	4,62
10.	Tauragės VB	0,46	0,31	0,77	0,77	0,31	0,31	2,93
11.	Telšių VB	0,62	0,00	0,23	0,85	0,38	0,00	2,08
12.	Ukmergės VB	0,38	0,77	0,62	0,31	0,62	0,62	3,32
13.	Utenos VB	0,85	1,00	0,54	1,00	0,92	0,46	4,77
14.	Visagino VB	0,69	0,08	0,00	0,23	0,00	0,54	1,54

11 lentelė. I dimensija. 2 grupės bibliotekų bendrasis paslaugų (išteklių) rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Mažeikių VB	0,77	0,13	0,00
2.	Visagino VB	1,54	0,26	0,08
3.	Marijampolės VB	1,61	0,27	0,15
4.	Kėdainių VB	1,77	0,30	0,23
5.	Telšių VB	2,08	0,35	0,31
6.	Jonavos VB	2,23	0,37	0,38
7.	Plungės VB	2,45	0,41	0,46
8.	Tauragės VB	2,93	0,49	0,54
9.	Kretingos VB	2,99	0,50	0,62
10.	Ukmergės VB	3,32	0,55	0,69
11.	Šilutės VB	4,62	0,77	0,77
12.	Utenos VB	4,77	0,80	0,85
13.	Radviliškio VB	5,23	0,87	0,92
14.	Palangos VB	5,54	0,92	1,00

12 lentelė. I dimensija. 2 grupės bibliotekų paslaugų (išteklių) įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis	
1.	Palangos VB	0,92	1,00	●
2.	Radviliškio VB	0,87	0,92	●
3.	Utenos VB	0,80	0,85	●
4.	Šilutės VB	0,77	0,77	●
5.	Ukmergės VB	0,55	0,69	●
6.	Kretingos VB	0,50	0,61	◐
7.	Tauragės VB	0,49	0,54	◐
8.	Plungės VB	0,41	0,46	◐
9.	Jonavos VB	0,37	0,38	◐
10.	Telšių VB	0,35	0,31	
11.	Kėdainių VB	0,30	0,23	
12.	Marijampolės VB	0,27	0,15	
13.	Visagino VB	0,26	0,08	
14.	Mažeikių VB	0,13	0,00	

4 grupė. Į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę pelnę Alytaus r. ir Alytaus m. VB, į vidurinę grupę – ir pusę žvaigždės gavo Panevėžio m. VB, žemiausioje grupėje liko Panevėžio r. VB (15 lentelė). Šios grupės reitingo viršuje Alytaus r. VB, gavusi aukščiausius įvertinimus pagal rodiklių *dokumentų (fiz. vnt.) skaičius 1 gyventojui* ir *interneto seansų skaičius 1 gyventojui* vertes; Alytaus m. VB – pagal *vartotojų aptarnavimui skirtų patalpų plotą (m²) 1000 gyventojų*, *profesionalių bibliotekininkų skaičių (VEE) 1000 gyventojų* ir *viešos priedos kompiuterizuotų darbo vietų skaičių (vartotojams) 1000 gyventojų* (surinkta po 1,00 procentilį) (13 lentelė).

Visos šios grupės bibliotekos turi geresnes pozicijas negu Panevėžio r. VB, kurios bendrasis I dimensijos procentilis lygus 0,00 (14, 15 lentelės, priedas 4 lentelė).

5 grupė. Šioje grupėje yra tik 3 VB (pagal gyventojų skaičių šiai grupei priklauso ir Vilniaus m. CB, tačiau ji nebuvo reitinguota, kadangi dėl pastato renovacijos, neaptarnavo lankytojų). Grupėje susidarė tokia situacija, kad ir Klaipėdos m., ir Šiaulių m. VB galutinis procentilis – 0,50. Abi VB už šią dimensiją pelnė po pusę žvaigždės. Kadangi šioje dimensijoje, nustatant bibliotekos pirmumą, atsižvelgiama į rodiklio *renginių skaičius 1000 gyventojų* reikšmę, bibliotekų reitinge Šiaulių m. VB yra aukščiau (procentilis – 1,00) negu Klaipėdos m. VB (procentilį – 0,50). Pagal BIX metodiką Kauno m. VB šios dimensijos 6 rodiklių procentiliai – 0,00 (13, 14, 15 lentelės, priedas 4 lentelė).

13 lentelė. I dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų paslaugų (išteklių) rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

4 grupė								
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis						Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	6 rodiklis	
1.	Alytaus m. VB	0,67	1,00	1,00	1,00	0,33	0,00	4,00
2.	Alytaus r.VB	1,00	0,67	0,67	0,67	1,00	0,67	4,68
3.	Panevėžio m. VB	0,00	0,00	0,33	0,00	0,67	1,00	2,00
4.	Panevėžio raj. VB	0,33	0,33	0,00	0,33	0,00	0,33	1,32
5 grupė								
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis						Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	6 rodiklis	
1.	Kauno m. VB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Klaipėdos m. VB	1,00	1,00	0,50	1,00	0,50	0,50	4,50
3.	Šiaulių m. VB	0,50	0,50	1,00	0,50	1,00	1,00	4,50

14 lentelė. I dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų bendrasis paslaugų (išteklių) rodiklių verčių procentilis

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Panevėžio raj. VB	0,22	0,00
2.	Panevėžio m. VB	0,33	0,33
3.	Alytaus m. VB	0,67	0,67
4.	Alytaus raj.VB	0,78	1,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Kauno m. VB	0,00	0,00
2.	Klaipėdos m. VB	0,75	0,50
3.	Šiaulių m. VB	0,75	0,50

15 lentelė. I dimensijos 4 ir 5 grupių bibliotekų reitingas

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Alytaus raj. VB	0,78	1,00
2.	Alytaus m. VB	0,67	0,67
3.	Panevėžio m. VB	0,33	0,33
4.	Panevėžio raj. VB	0,22	0,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Šiaulių m. VB	0,75	0,50
2.	Klaipėdos m. VB	0,75	0,50
3.	Kauno m. VB	0,00	0,00

II dimensijos rodikliai. Naudojimas biblioteka

Šioje dimensijoje vertinami 5 rodikliai, atspindintys, kaip gyventojai naudojami ištekliais ir paslaugomis, kurie buvo įvertinti pirmoje dimensijoje; pateikiami šios dimensijos 0, 1, 2, 3, 4, 5 bibliotekų grupių rezultatai bei jų reitingai.

Rezultatai. 0 grupė Šioje dimensijoje didžiausią bendrą procentilių sumą surinko ir pagal galutinį procentilį į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę pelnę Birštono, Pagėgių ir Lazdijų VB (18 lentelė). Šios dimensijos bibliotekų reitinge Birštono, Pagėgių ir Lazdijų VB išsirikiavo lygiai taip pat kaip ir I dimensijoje, o tai reiškia, kad bibliotekų turimi ištekliai ir paslaugos tiesiogiai veikia bendruomenės naudojimąsi biblioteka (6 ir 18 lentelės). Pagal rodiklių *apsilankymų (fizinųjų) skaičius 1 gyventojui ir bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* procentilius pirmauja Pagėgių VB (procentiliai – 1,00). Birštono VB rodiklių vertė svyravo nuo 0,43 iki 1,00 procentilio; Lazdijų VB – nuo 0,29 iki 0,86 procentilio (16 lentelė).

Į vidurinę grupę pateko ir po pusę žvaigždės pelnę Rietavo ir Trakų VB. Žemiausioje grupėje liko Švenčionių, Kalvarijos, ir Neringos VB, o tai

rodo, kad šiose bibliotekose naudojimasis teikiamomis paslaugomis ir turimais ištekliais vertinamas žemiausiai (16, 17, 18 lentelės, priedas 1 lentelė).

16 lentelė. *II dimensija. 0 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis					
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Birštono VB	0,86	0,71	1,00	0,43	0,71	3,71
2.	Kalvarijos VB	0,14	0,00	0,14	0,86	0,43	1,57
3.	Lazdijų VB	0,71	0,86	0,43	0,29	0,86	3,15
4.	Neringos VB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	0,57
5.	Pagėgių VB	1,00	0,57	0,57	0,14	1,00	3,28
6.	Rietavo VB	0,43	0,29	0,71	1,00	0,29	2,72
7.	Švenčionių VB	0,29	1,00	0,29	0,57	0,00	2,15
8.	Trakų VB	0,57	0,43	0,86	0,71	0,14	2,71

1 rodiklis – *Apsilankymų (fiziniių) skaičius 1 gyventojui;*

2 rodiklis – *Virtualiųjų apsilankymų skaičius 1 gyventojui;*

3 rodiklis – *Dokumentų išduotis 1 gyventojui;*

4 rodiklis – *Fondo apyvarta;*

5 rodiklis – *Bendras bibliotekos darbo valandų, kai biblioteka atvira vartotojui, skaičius per metus 1000 gyventojų.*

17 lentelė. *II dimensija. 0 grupės bibliotekų bendrasis naudojimosi biblioteka rodiklių verčių procentilis*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis
1.	Neringos VB	0,11	0,00
2.	Kalvarijos VB	0,31	0,14
3.	Švenčionių VB	0,43	0,29
4.	Trakų VB	0,54	0,43
5.	Rietavo VB	0,54	0,43
6.	Lazdijų VB	0,63	0,71
7.	Pagėgių VB	0,66	0,86
8.	Birštono VB	0,74	1,00

18 lentelė. II dimensija. 0 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 6	Procentilis
1.	Birštono VB	0,74	1,00
2.	Pagėgių VB	0,66	0,86
3.	Lazdijų VB	0,63	0,71
4.	Rietavo VB	0,54	0,43
5.	Trakų VB	0,54	0,43
6.	Švenčionių VB	0,43	0,29
7.	Kalvarijos VB	0,31	0,14
8.	Neringos VB	0,11	0,00
6.	Švenčionių VB	0,43	0,29
7.	Kalvarijos VB	0,31	0,14
8.	Neringos VB	0,11	0,00

1 grupė. Į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę pelnę Ignalinos, Pasvalio, Šakių, Šilalės, Varėnos, Kupiškio, Rokiškio, Joniškio, Kauno, Zarasų, Kazlų Rūdos VB (21 lentelė). Šioje bibliotekų grupėje kiekviename rodiklyje aukščiausiai vertinama vis kita biblioteka: 1 rodiklis – *apsilankymų (fizinųjų) skaičius 1 gyventojui* – Ignalinos VB, 2 rodiklis – *virtualių apsilankymų skaičius* – Šilalės VB, 3 rodiklis – *dokumentų išduotis 1 gyventojui* – Pasvalio VB, 4 rodiklis – *fondo apyvarta* – Kazlų Rūdos VB, 5 rodiklis – *bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* – Pakruojo VB (19 lentelė).

Į vidurinę (šviesiai mėlyną) grupę pateko ir po pusę žvaigždės pelnę Skuodo, Kaišiadorių, Molėtų, Širvintų, Anykščių, Pakruojo, Prienų, Rokiškio, Šalčininkų VB. Šioje dimensijoje kelioms bibliotekoms surinkus vienodą galutinį procentilį, pirmumo teisė atitenka bibliotekai, kurios rodiklio *bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* reikšmės procentilis yra aukštesnis. Skuodo VB bibliotekų reitinge yra aukščiau aukščiau negu Kaišiadorių VB, nes Skuodo VB šio rodiklio procentilis yra 0,96, o Kaišiadorių VB – 0,64. Molėtų VB yra aukščiau negu Širvintų VB, nes Molėtų VB šio rodiklio procentilis - 0,93, o Širvintų VB – 0,82 (21 lentelė).

Žemiausioje grupėje liko 10 VB: Kelmės, Raseinių, Elektrėnų, Biržų, Jurbarko, Akmenės, Vilkaviškio, Klaipėdos r., Vilniaus r., Druskininkų VB. Pagal BIX metodiką galutinis rezultatas yra toks, kad dimensijoje *Naudojimas biblioteka* 96 proc. bibliotekų yra geresnėje pozicijoje negu Vilniaus r. VB ir visos grupės bibliotekos yra geresnėje pozicijoje negu Druskininkų VB (19, 20, 21 lentelės; priedas 1 lentelė).

19 lentelė. *II dimensija. 1 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis					Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	
1.	Anykščių VB	0,29	0,82	0,50	0,32	0,46	2,39
2.	Akmenės VB	0,04	0,32	0,29	0,11	0,43	1,19
3.	Biržų VB	0,14	0,50	0,25	0,54	0,11	1,54
4.	Druskininkų VB	0,07	0,64	0,07	0,04	0,04	0,86
5.	Elektrėnų VB	0,50	0,11	0,14	0,61	0,21	1,57
6.	Ignalinos VB	1,00	0,89	0,93	0,64	0,79	4,25
7.	Joniškio VB	0,71	0,54	0,82	0,93	0,54	3,54
8.	Jurbarko VB	0,18	0,46	0,21	0,43	0,14	1,42
9.	Kaišiadorių VB	0,64	0,61	0,57	0,29	0,64	2,75
10.	Kauno raj.VB	0,86	0,96	0,61	0,79	0,25	3,47
11.	Kazlų Rūdos VB	0,46	0,29	0,75	1,00	0,71	3,21
12.	Kelmės VB	0,43	0,39	0,32	0,43	0,32	1,89
13.	Klaipėdos raj. VB	0,21	0,00	0,18	0,57	0,00	0,96
14.	Kupiškio VB	0,75	0,71	0,86	0,75	0,57	3,64
15.	Molėtų VB	0,57	0,07	0,46	0,43	0,93	2,46
16.	Pakruojo VB	0,54	0,18	0,39	0,07	1,00	2,18
17.	Pasvalio VB	0,96	0,86	1,00	0,86	0,50	4,18
18.	Prienų VB	0,21	0,93	0,11	0,64	0,29	2,18
19.	Raseinių VB	0,32	0,75	0,36	0,18	0,18	1,79
20.	Rokiškio VB	0,39	0,21	0,64	0,82	0,07	2,13
21.	Skuodo VB	0,79	0,14	0,68	0,18	0,96	2,75
22.	Šakių VB	0,89	0,57	0,89	0,89	0,89	4,13
23.	Šalčininkų VB	0,36	0,04	0,71	0,39	0,61	2,11
24.	Šilalės VB	0,82	1,00	0,54	0,71	0,86	3,93
25.	Širvintų VB	0,61	0,43	0,43	0,18	0,82	2,47
26.	Varėnos VB	0,93	0,68	0,96	0,96	0,39	3,92

Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklos tyrimas
taikant BIX (Bibliotheksindex) metodiką

27.	Vilkaviškio VB	0,11	0,36	0,04	0,14	0,38	1,03
28.	Vilniaus raj. CB	0,00	0,21	0,00	0,00	0,68	0,89
29.	Zarasų VB	0,68	0,79	0,79	0,36	0,75	3,37

20 lentelė. *II dimensija. 1 grupės bibliotekų bendrasis naudojimosi biblioteka rodiklių verčių procentilis*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis
1.	Druskininkų VB	0,17	0,00
2.	Vilniaus raj. CB	0,18	0,04
3.	Klaipėdos raj. VB	0,19	0,07
4.	Vilkaviškio VB	0,21	0,11
5.	Akmenės VB	0,24	0,14
6.	Jurbarko VB	0,28	0,18
7.	Elektrėnų VB	0,31	0,21
8.	Biržų VB	0,31	0,21
9.	Raseinių VB	0,36	0,29
10.	Kelmės VB	0,38	0,32
11.	Šalčininkų VB	0,42	0,36
12.	Rokiškio VB	0,43	0,39
13.	Prienų VB	0,44	0,43
14.	Pakruojo VB	0,44	0,43
15.	Anykščių VB	0,48	0,50
16.	Širvintų VB	0,49	0,54
17.	Molėtų VB	0,49	0,54
18.	Skuodo VB	0,55	0,61
19.	Kaišiadorių VB	0,55	0,61
20.	Kazlų Rūdos VB	0,64	0,68
21.	Zarasų VB	0,67	0,71
22.	Kauno raj. VB	0,69	0,75
23.	Joniškio VB	0,71	0,79
24.	Kupiškio VB	0,73	0,82
25.	Varėnos VB	0,78	0,86
26.	Šilalės VB	0,79	0,89
27.	Šakių VB	0,83	0,93
28.	Pasvalio VB	0,84	0,96
29.	Ignalinos VB	0,85	1,00

21 lentelė. *II dimensija. 1 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka įvertinimas*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis	
1.	Ignalinos VB	0,85	1,00	●
2.	Pasvalio VB	0,84	0,96	●
3.	Šakių VB	0,83	0,93	●
4.	Šilalės VB	0,79	0,89	●
5.	Varėnos VB	0,78	0,86	●
6.	Kupiškio VB	0,73	0,82	●
7.	Joniškio VB	0,71	0,79	●
8.	Kauno raj. VB	0,69	0,75	●
9.	Zarasų VB	0,67	0,71	●
10.	Kazlų Rūdos VB	0,64	0,68	●
11.	Skuodo VB	0,55	0,61	◐
12.	Kaišiadorių VB	0,55	0,61	◐
13.	Molėtų VB	0,49	0,54	◐
14.	Širvintų VB	0,49	0,54	◐
15.	Anykščių VB	0,48	0,50	◐
16.	Prienų VB	0,44	0,43	◐
17.	Pakruojo VB	0,44	0,43	◐
18.	Rokiškio VB	0,43	0,39	◐
19.	Šalčininkų VB	0,42	0,36	◐
20.	Kelmės VB	0,38	0,32	
21.	Raseinių VB	0,36	0,29	
22.	Elektrėnų VB	0,31	0,21	
23.	Biržų raj. VB	0,31	0,21	
24.	Jurbarko VB	0,28	0,18	
25.	Akmenės VB	0,24	0,14	
26.	Vilkaviškio VB	0,21	0,11	
27.	Klaipėdos raj. VB	0,19	0,07	
28.	Vilniaus raj. CB	0,18	0,04	
29.	Druskininkų VB	0,17	0,00	

2 grupė. Į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę pelnę Utenos, Šilutės, Palangos, Ukmergės, Radviliškio VB (24 lentelė). Palangos VB

pagal dvi dimensijos *Naudojimas biblioteka* rodiklių reikšmes įvertinta aukščiausiai: *apsilankymų (fizinių) skaičius 1 gyventojui ir bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* (procentilis – 1,00), o rodiklio *dokumentų išduotis 1 gyventojui* reikšmės vertė – 0,92 procentilio. Utenos VB šios dimensijos rodiklių procentiliai kito nuo 0,54 iki 0,92. Palangos ir Ukmergės VB surinkus vienodą galutinį procentilį, šios grupės bibliotekų reitinge Palangos VB yra aukščiau negu Ukmergės VB, nes jos rodiklio *bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* reikšmės procentilis yra 1,00 (22 lentelė).

Į vidurinę (šviesiai mėlyną) grupę pateko ir po pusę žvaigždės gavo Kretingos, Jonavos, Telšių ir Plungės VB. Kretingos ir Jonavos VB surinkus vienodą galutinį procentilį, pirmumo teisė atiteko Kretingos VB, kurios lemiamas rodiklis įvertintas aukščiau (0,62 procentilio).

Žemiausioje grupėje liko 5 VB: Kėdainių, Marijampolės, Mažeikių, Tauragės, Visagino. Pagal BIX metodiką II dimensijoje Kėdainių, Marijampolės, Mažeikių ir Visagino VB *Naudojimas biblioteka* įvertintas žemiausiais procentiliais. Šis įvertinimas yra proporcingas I dimensijos *Paslaugos (ištekliai)* rezultatams, nes šios bibliotekos ir I dimensijoje yra žemiausioje grupėje, jų galutinis procentilis nesiekė 0,32 (12 ir 24 lentelės). Šie rezultatai patvirtino teiginį, kad naudojimas biblioteka tiesiogiai priklauso nuo jos turimų išteklių ir teikiamų paslaugų.

22 lentelė. II dimensija. 2 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis					
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Jonavos VB	0,62	0,62	0,77	1,00	0,15	3,16
2.	Kėdainių VB	0,08	0,77	0,38	0,46	0,31	2,00
3.	Kretingos VB	0,54	0,85	0,54	0,62	0,62	3,17
4.	Marijampolės VB	0,38	0,38	0,08	0,69	0,08	1,61
5.	Mažeikių VB	0,15	0,31	0,23	0,54	0,00	1,23

6.	Palangos VB	1,00	0,46	0,92	0,15	1,00	3,53
7.	Plungės VB	0,46	0,23	0,31	0,38	0,85	2,23
8.	Radviliškio VB	0,85	0,54	0,69	0,23	0,92	3,23
9.	Šilutės VB	0,77	0,15	1,00	0,92	0,77	3,61
10.	Tauragės VB	0,23	0,08	0,15	0,08	0,23	0,77
11.	Telšių VB	0,31	1,00	0,46	0,23	0,46	2,46
12.	Ukmergės VB	0,69	0,69	0,62	0,85	0,69	3,54
13.	Utenos VB	0,92	0,92	0,85	0,77	0,54	4,00
14.	Visagino VB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,38

23 lentelė. II dimensija. 2 grupės bibliotekų bendrasis naudojimosi biblioteka rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis
1.	Visagino VB	0,08	0,00
2.	Tauragės VB	0,15	0,08
3.	Mažeikių VB	0,25	0,15
4.	Marijampolės VB	0,32	0,23
5.	Kėdainių VB	0,40	0,31
6.	Plungės VB	0,45	0,38
7.	Telšių VB	0,49	0,46
8.	Jonavos VB	0,63	0,54
9.	Kretingos VB	0,63	0,54
10.	Radviliškio VB	0,65	0,69
11.	Ukmergės VB	0,71	0,77
12.	Palangos VB	0,71	0,77
13.	Šilutės VB	0,72	0,92
14.	Utenos VB	0,80	1,00

24 lentelė. II dimensija. 2 grupės bibliotekų naudojimosi biblioteka įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis	
1.	Utenos VB	0,80	1,00	●
2.	Šilutės VB	0,72	0,92	●
3.	Palangos VB	0,71	0,77	●
4.	Ukmergės VB	0,71	0,77	●
5.	Radviliškio VB	0,66	0,69	●

6.	Kretingos VB	0,63	0,54	■
7.	Jonavos VB	0,63	0,54	■
8.	Telšių VB	0,49	0,46	■
9.	Plungės VB	0,45	0,38	■
10.	Kėdainių VB	0,40	0,31	
11.	Marijampolės VB	0,32	0,23	
12.	Mažeikių VB	0,25	0,15	
13.	Tauragės VB	0,15	0,08	
14.	Visagino VB	0,08	0,00	

4 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko Alytaus r. ir Alytaus m. VB. Šioje bibliotekų grupėje Alytaus r. VB aukščiausiose pozicijose yra pagal 4 (iš 5 rodiklių reikšmių) rodiklių procentilius: *apsilankymų (fizinųjų) skaičius 1 gyventojui, dokumentų išduotis 1 gyventojui, fondo apyvarta, bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* (procentilis – 1,00). Alytaus m. VB rodiklių reikšmių procentilis kinta nuo 0,33 iki 0,67.

Į vidurinę (šviesiai mėlyną) grupę pateko ir pusę žvaigždės pelnę Panevėžio m. VB, o žemiausioje grupėje liko Panevėžio r. VB (25, 26, 27 lentelės; priedas 4 lentelė).

5 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir žvaigždę gavo Klaipėdos m. VB.

Klaipėdos m. VB aukščiausiose pozicijose yra pagal 4 rodiklių reikšmių procentilius: *apsilankymų (fizinųjų) skaičius 1 gyventojui, virtualių apsilankymų skaičius 1 gyventojui, dokumentų išduotis 1 gyventojui, fondo apyvarta* (visų procentilis lygus 1,00), o rodiklio *bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1000 gyventojų* procentilis – 0,50.

Į vidurinę (šviesiai mėlyną) grupę pateko ir pusę žvaigždės pelnę Šiaulių m. VB.

Pagal BIX metodiką Kauno m. VB *naudojimasis biblioteka* vertinamas žemiausiai. Šis įvertinimas yra proporcingas I dimensijos *paslaugos (ištekliai)* rezultatams, kur ši biblioteka irgi įvertinta žemiausiu procentiliu (0,00) (15, 27 lentelės; priedas 4 lentelė).

25 lentelė. II dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų naudojimosi biblioteka rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

4 grupė							
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis					Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	
1.	Alytaus m. VB	0,67	0,33	0,67	0,33	0,67	2,67
2.	Alytaus raj.VB	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00	4,00
3.	Panevėžio m. VB	0,33	0,67	0,33	0,67	0,33	2,33
4.	Panevėžio raj. VB	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00
5 grupė							
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis					Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	5 rodiklis	
1.	Kauno m. VB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Klaipėdos m. VB	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	4,50
3.	Šiaulių m. VB	0,50	0,50	0,50	0,50	1,00	3,00

26 lentelė. II dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų bendrasis naudojimosi biblioteka rodiklių verčių procentilis

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis
1.	Panevėžio raj. VB	0,20	0,00
2.	Panevėžio m. VB	0,47	0,33
3.	Alytaus m. VB	0,53	0,67
4.	Alytaus raj.VB	0,80	1,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 5	Procentilis
1.	Kauno m. VB	0,00	0,00
2.	Šiaulių m. VB	0,60	0,50
3.	Klaipėdos m. VB	0,90	1,00

27 lentelė. II dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų paslaugų įvertinimas

4 grupė				
1.	Alytaus raj.VB	0,80	1,00	●
2.	Alytaus m. VB	0,53	0,67	●
3.	Panevėžio m. VB	0,47	0,33	●
4.	Panevėžio raj.. VB	0,20	0,00	●
5 grupė				
1.	Klaipėdos m. VB	0,90	1,00	●
2.	Šiaulių m. VB	0,60	0,50	●
3.	Kauno m. VB	0,00	0,00	●

III dimensijos rodikliai. Veiksmingumas

Šioje dimensijoje yra naudojami 4 rodikliai, kurie parodo lėšų ir darbo laiko sąnaudas, reikalingas siekiant užtikrinti pagrindines bibliotekos paslaugas; pateikiami šios dimensijos 0, 1, 2, 3, 4, 5 bibliotekų grupių rezultatai bei jų reitingai.

Dimensijoje *Veiksmingumas* 3 rodikliai vertinami atvirkštine seka, t. y. kuo žemesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis įvertinimas, arba kuo mažesnėmis sąnaudomis užtikrinama bibliotekos veikla, tuo geriau vertinama biblioteka.

Rezultatai. 0 grupė. Šioje dimensijoje į aukščiausiąją grupę pateko ir po žvaigždę gavo Pagėgių, Rietavo ir Trakų VB (30 lentelė).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Pagėgių VB rezultatai tiek I dimensijoje *Paslaugos (ištekliai)*, tiek II dimensijoje *Naudojimas biblioteka* yra tolygūs, abiejose dimensijose pateko į aukščiausiąją grupę ir pelnė po žvaigždę, o dimensijos *Veiksmingumas* rezultatas tik patvirtina šios bibliotekos pranašumą tarp kitų grupės bibliotekų. Teikiamos bibliotekos paslaugos ir tinkamas prieigos prie jų organizavimas rodo bibliotekos sugebėjimą efektyviai ir veiksmingai paskirstyti darbo sąnaudas, panaudoti turimus išteklius. Paslaugų ir naudojimosi jomis sąnaudų santykis įvertintas aukščiausiai.

Rietavo VB ir Trakų VB *Paslaugų (išteklių) ir Naudojimosi biblioteka* dimensijose pateko į viduriniąją grupę ir gavo po pusę žvaigždės: Trakų VB I dimensijos procentilis – 0,57, II dimensijos – 0,43. Rietavo VB I ir II dimensijų procentilis – 0,43. Rietavo ir Trakų VB turi vidutinius materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius, todėl skiria daug pastangų, darbo sąnaudų, kad galėtų užtikrinti paslaugų kokybę ir įvairovę. Tai rodo rezultatai, pasiekti *Veiksmingumo* dimensijoje. Šioje dimensijoje į viduriniąją grupę taip pat pateko Švenčionių ir Kalvarijų VB, jos pelnė po pusę žvaigždės (6, 18 ir 30 lentelės).

Žemiausioje grupėje liko Birštono, Lazdijų ir Neringos VB, pagal BIX metodiką šiose bibliotekose paslaugų ir naudojimosi jomis sąnaudų santykis vertinamas žemiausiai (0,00) (28, 29, 30 lentelės; priedas 1 lentelė).

28 lentelė. *III dimensija. 0 grupės bibliotekų veiksmingumo rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis				Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	
1.	Birštono VB	0,43	0,29	0,86	0,00	1,58
2.	Kalvarijos VB	0,29	0,43	0,29	0,71	1,72
3.	Lazdijų VB	0,57	0,57	0,14	0,29	1,57
4.	Neringos VB	0,00	1,00	0,00	0,14	1,14
5.	Pagėgių VB	0,14	0,86	1,00	1,00	3,00
6.	Rietavo VB	0,86	0,71	0,43	0,86	2,86
7.	Švenčionių VB	0,71	0,14	0,57	0,57	1,99
8.	Trakų VB	1,00	0,00	0,71	0,43	2,14

1 rodiklis – *Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai;*

2 rodiklis – *Darbuotojų darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis;*

3 rodiklis – *Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos darbo (kai ji atvira lankytojui) valandą;*

4 rodiklis – *Paprastosios išlaidos 1 apsilankymui.*

29 lentelė. III dimensija. 0 grupės bibliotekų bendrasis veiksmingumo rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, adalinta iš 4	Procentilis
1.	Neringos VB	0,29	0,00
2.	Lazdijų VB	0,39	0,14
3.	Birštono VB	0,40	0,29
4.	Kalvarijos VB	0,43	0,43
5.	Švenčionių VB	0,50	0,57
6.	Trakų VB	0,54	0,71
7.	Rietavo VB	0,72	0,86
8.	Pagėgių VB	0,75	1,00

30 lentelė. III dimensija. 0 grupės bibliotekų veiksmingumo įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, adalinta iš 4	Procentilis
1.	Pagėgių VB	0,75	1,00
2.	Rietavo VB	0,72	0,86
3.	Trakų VB	0,54	0,71
4.	Švenčionių VB	0,50	0,57
5.	Kalvarijos VB	0,43	0,43
6.	Birštono VB	0,40	0,29
7.	Lazdijų VB	0,39	0,14
8.	Neringos VB	0,29	0,00

1 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko Ignalinos, Rokiškio, Kelmės, Klaipėdos r., Varėnos, Kaišiadorių, Joniškio, Zarasų, Skuodo VB (33 lentelė).

Ignalinos VB rezultatai pagal pagrindinius veiklos rodiklius yra tolygūs: I dimensijoje galutinis procentilis – 0,89, II dimensijoje – 1,00. Dimensijos *Veiksmingumas* rezultatas tik patvirtina šios bibliotekos gebėjimą teikti efektyvias ir produktyvias paslaugas, organizuoti tinkamą prieigą prie jų, veiksmingai paskirstyti darbo sąnaudas ir naudoti turimus išteklius.

Rokiškio VB *Veiksmingumo* dimensijos procentilis – 0,96, tačiau bibliotekos pasiekti rezultatai pagal pagrindinius veiklos rodiklius *Paslaugų (išteklių)* ir *Naudojimasis biblioteka* dimensijose yra neproporcingi šios dimensijos rezultatui. I dimensijoje su 0,29 procentiliu Rokiškio VB pateko į žemiausiąją grupę, o II dimensijoje atsidūrė vidurinėje grupėje (procentilis – 0,39). Šie rezultatai leidžia manyti, kad biblioteka neturi pakankamai materialijų ir žmogiškųjų išteklių, kurie leistų pasiūlyti bendruomenei didesnę paslaugų asortimentą, užtikrintų tinkamą prieigą prie jų, tačiau pasiekti rezultatai *Veiksmingumo* dimensijoje rodo, kad yra investuojamos didelės darbo sąnaudos siekiant norimų rezultatų (9, 21 ir 33 lentelės).

Šioje dimensijoje į viduriniają grupę pateko Šakių, Kazlų Rūdos, Pasvalio, Širvintų, Molėtų, Kauno r., Jurbarko, Anykščių, Elektrėnų, Biržų VB, jos pelnė po pusę žvaigždės.

Žemiausioje grupėje liko 10 VB: Prienų, Šalčininkų, Pakruojo, Šilalės ir Vilkaviškio, Kupiškio, Akmenės, Raseinių VB, Druskininkų VB, Vilniaus r. CB.

Vilniaus r. ir Druskininkų VB pasiekti rezultatai *Paslaugų* ir *Naudojimosi biblioteka* dimensijose yra proporcingi *Veiksmingumo* dimensijoje pasiektiems rezultatams: I dimensijoje su procentiliu – 0,07 ir II dimensijoje su procentiliu – 0,04 Vilniaus r. VB pateko į žemiausiąją grupę. Druskininkų VB stokoja materialijų ir žmogiškųjų išteklių (pagal rodiklį *Profesionalių bibliotekininkų (etatų – VEE) skaičius 1000 gyventojų* procentilis – 0,00, *viešųjų kompiuterizuotų darbo vietų skaičių 10 000 gyventojų* procentilis – 0,14); *Naudojimasis biblioteka* irgi yra žemas: rodiklių *apsilankymų (fizinųjų) skaičius 1 gyventojui* procentilis – 0,07, *dokumentų išduotis 1 gyventojui*, procentilis – 0,07, *fondo apyvarta ir bendras bibliotekos darbo valandų (kai biblioteka atvira vartotojui) skaičius per metus 1 000 gyventojų* procentilis – 0,04. Druskininkų VB dėl persikėlimo į naują pastatą 39 darbo dienas neaptarnavo lankytojų, tai galėjo būti viena priežasčių, dėl ko mažėjo veiklos rodikliai (9, 21, 33 lentelės; priedas 2 lentelė).

31 lentelė. III dimensija. 1 grupės bibliotekų veiksmingumo rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis				Bendra procentilių suma
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	
1.	Anykščių VB	0,18	0,68	0,29	0,61	1,76
2.	Akmenės VB	0,68	0,71	0,07	0,04	1,50
3.	Biržų VB	0,64	0,21	0,50	0,39	1,74
4.	Druskininkų VB	0,21	0,07	0,75	0,07	1,10
5.	Elektrėnų VB	0,36	0,25	0,71	0,43	1,75
6.	Ignalinos VB	0,86	0,96	0,86	0,82	3,50
7.	Joniškio VB	0,86	0,46	0,79	0,32	2,43
8.	Jurbarko VB	0,21	0,32	0,57	0,64	1,74
9.	Kaišiadorių VB	0,71	0,89	0,39	0,57	2,56
10.	Kauno raj. VB	0,29	0,36	1,00	0,21	1,86
11.	Kazlų Rūdos VB	0,86	1,00	0,14	0,11	2,11
12.	Kelmės VB	0,79	0,57	0,64	0,79	2,79
13.	Klaipėdos raj. VB	0,54	0,82	0,89	0,46	2,71
14.	Kupiškio VB	0,50	0,18	0,68	0,14	1,50
15.	Molėtų VB	0,11	0,64	0,18	0,93	1,86
16.	Pakruojo VB	0,04	0,86	0,04	0,71	1,65
17.	Pasvalio VB	0,14	0,00	0,96	0,96	2,06
18.	Prienų VB	0,57	0,43	0,43	0,29	1,72
19.	Raseinių VB	0,39	0,14	0,54	0,18	1,25
20.	Rokiškio VB	1,00	0,11	0,82	1,00	2,93
21.	Skuodo VB	0,46	0,54	0,36	0,89	2,25
22.	Šakių VB	0,79	0,36	0,61	0,36	2,12
23.	Šalčininkų VB	0,75	0,61	0,11	0,25	1,72
24.	Šilalės VB	0,39	0,29	0,46	0,50	1,64
25.	Širvintų VB	0,32	0,75	0,25	0,68	2,00
26.	Varėnos VB	0,96	0,04	0,93	0,75	2,68
27.	Vilkaviškio VB	0,07	0,79	0,21	0,54	1,61
28.	Vilniaus raj. CB	0,00	0,93	0,00	0,00	0,93
29.	Zarasų VB	0,57	0,50	0,32	0,86	2,25

32 lentelė. III dimensija. 1 grupės bibliotekų veiksmingumo rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4*	Procentilis
1.	Vilniaus raj. CB	0,23	0,00
2.	Druskininkų VB	0,28	0,04
3.	Rascinių VB	0,31	0,07
4.	Akmenės VB	0,38	0,11
5.	Kupiškio VB	0,38	0,11
6.	Vilkaviškio VB	0,40	0,18
7.	Šilalės VB	0,41	0,21
8.	Pakruojo VB	0,41	0,21
9.	Prienų VB	0,43	0,29
10.	Šalčininkų VB	0,43	0,29
11.	Anykščių VB	0,44	0,36
12.	Elektrėnų VB	0,44	0,36
13.	Biržų VB	0,44	0,36
14.	Jurbarko VB	0,44	0,36
15.	Molėtų VB	0,47	0,50
16.	Kauno raj. VB	0,47	0,50
17.	Širvintų VB	0,50	0,57
18.	Pasvalio VB	0,52	0,61
19.	Kazlų Rūdos VB	0,53	0,64
20.	Šakių VB	0,53	0,64
21.	Skuodo VB	0,56	0,71
22.	Zarasų VB	0,56	0,71
23.	Joniškio VB	0,61	0,79
24.	Kaišiadorių VB	0,64	0,82
25.	Varėnos VB	0,67	0,86
26.	Klaipėdos raj. VB	0,68	0,89
27.	Kelmės VB	0,70	0,93
28.	Rokiškio VB	0,74	0,96
29.	Ignalinos VB	0,88	1,00

33 lentelė. III dimensija. 1 grupės bibliotekų veiksmingumo įvertinimas

1.	Ignalinos VB	0,88	1,00	●
2.	Rokiškio VB	0,74	0,96	●
3.	Kelmės VB	0,70	0,93	●
4.	Klaipėdos raj. VB	0,68	0,89	●
5.	Varėnos VB	0,67	0,86	●
6.	Kaišiadorių VB	0,64	0,82	●
7.	Joniškio VB	0,61	0,79	●
8.	Skuodo VB	0,56	0,71	●
9.	Zarasų VB	0,56	0,71	●
10.	Šakių VB	0,53	0,64	◐
11.	Kazlų Rūdos VB	0,53	0,64	◐
12.	Pasvalio VB	0,52	0,61	◐
13.	Širvintų VB	0,50	0,57	◐
14.	Molėtų VB	0,47	0,50	◐
15.	Kauno raj. VB	0,47	0,50	◐
16.	Jurbarko VB	0,44	0,36	◐
17.	Anyksčių VB	0,44	0,36	◐
18.	Elektrėnų VB	0,44	0,36	◐
19.	Biržų VB	0,44	0,36	◐
20.	Prienų VB	0,43	0,29	◐
21.	Šalčininkų VB	0,43	0,29	◐
22.	Pakruojo VB	0,41	0,21	◐
23.	Šilalės VB	0,41	0,21	◐
24.	Vilkaviškio VB	0,40	0,18	◐
25.	Kupiškio VB	0,38	0,11	◐
26.	Akmenės VB	0,38	0,11	◐
27.	Raseinių VB	0,31	0,07	◐
28.	Druskininkų VB	0,28	0,04	◐
29.	Vilniaus raj. CB	0,23	0,00	◐

2 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir po žvaigždę gavo Utenos, Jonavos, Palangos, Telšių, Šilutės VB.

Utenos, Palangos ir Šilutės VB aukščiausiose grupėse buvo tiek I, tiek II dimensijose, todėl paslaugų ir naudojimosi jomis sąnaudų santykį

reikėtų įvertinti geriausiai (12, 24 ir 36 lentelės).

Vidurinėje grupėje buvo ir po pusę žvaigždės pelnę Marijampolės, Mažeikių, Plungės VB ir Kėdainių. Net trys VB šioje dimensijoje surinko po 0,38 galutinio procentilio. Nustatant bibliotekų pirmumą šioje dimensijoje, atsižvelgiama į rodiklio *paprastosios išlaidos 1 apsilankymui* rezultatus. Pagal šį rodiklį Mažeikių VB procentilis – 0,46, Plungės VB – 0,38, o Kėdainių VB – 0,31 procentilio.

Žemiausioje grupėje liko Radviliškio, Ukmergės, Visagino, Kretingos ir Tauragės VB (34, 35, 36 lentelės; priedas 3 lentelė).

34 lentelė. III dimensija. 2 grupės bibliotekų veiksmingumo rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis				
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Jonavos VB	0,85	0,54	0,77	0,77	2,93
2.	Kėdainių VB	1,00	0,69	0,08	0,31	2,08
3.	Kretingos VB	0,31	0,00	0,38	0,15	0,84
4.	Marijampolės VB	0,15	0,46	0,85	0,69	2,15
5.	Mažeikių VB	0,69	0,31	0,62	0,46	2,08
6.	Palangos VB	0,23	0,77	0,92	0,85	2,77
7.	Plungės VB	0,54	1,00	0,15	0,38	2,07
8.	Radviliškio VB	0,62	0,15	0,69	0,54	2,00
9.	Šilutės VB	1,00	0,08	0,54	0,62	2,24
10.	Tauragės VB	0,08	0,38	0,23	0,00	0,69
11.	Telšių VB	0,38	0,85	0,31	1,00	2,54
12.	Ukmergės VB	0,77	0,23	0,46	0,23	1,69
13.	Utenos VB	0,38	0,62	1,00	0,92	2,92
14.	Visagino VB	0,00	0,92	0,00	0,08	1,00

35 lentelė. III dimensija. 2 grupės bibliotekų bendrasis veiksmingumo rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Tauragės VB	0,17	0,00
2.	Kretingos VB	0,21	0,08
3.	Visagino VB	0,25	0,15
4.	Ukmergės VB	0,42	0,23
5.	Radviliškio VB	0,50	0,31
6.	Plungės VB	0,52	0,38
7.	Kėdainių VB	0,52	0,38
8.	Mažeikių VB	0,52	0,38
9.	Marijampolės VB	0,54	0,62
10.	Šilutės VB	0,56	0,69
11.	Telšių VB	0,64	0,77
12.	Palangos VB	0,69	0,85
13.	Jonavos VB	0,73	0,92
14.	Utenos VB	0,73	0,92

36 lentelė. III dimensija. 2 grupės bibliotekų veiksmingumo įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Utenos VB	0,73	0,92
2.	Jonavos VB	0,73	0,92
3.	Palangos VB	0,69	0,85
4.	Telšių VB	0,64	0,77
5.	Šilutės VB	0,56	0,69
6.	Marijampolės VB	0,54	0,62
7.	Mažeikių VB	0,52	0,38
8.	Plungės VB	0,52	0,38
9.	Kėdainių VB	0,52	0,38
10.	Radviliškio VB	0,50	0,31
11.	Ukmergės VB	0,42	0,23
12.	Visagino VB	0,25	0,15
13.	Kretingos VB	0,21	0,08
14.	Tauragės VB	0,17	0,00

4 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir po žvaigždę gavo Alytaus r. ir Alytaus m. VB.

Alytaus r. VB pagal I, II ir III dimensijų rezultatus yra aukščiausioje grupėje (15, 27 ir 39 lentelės). *Veiksmingumo* dimensijoje rodiklių *fondo komplektavimo lėšos 1 išduočiai* ir *paprastosios išlaidos 1 apsilankymui (SVB) procentiliai* – 1,00. Alytaus r. VB sugeba tinkamai naudoti turimus išteklius, pagal veiklos rodiklius *Naudojimas biblioteka* yra įvertinta aukščiausiai, be to, ji efektyviai ir tinkamai paskirsto darbo sąnaudas ir investuoja gaunamas lėšas (37, 38, 39 lentelės; priedas 4 lentelė).

Į vidurinę grupę pateko ir pusę žvaigždės laimėjo Panevėžio r. VB, o žemiausioje grupėje liko Panevėžio m. VB.

5 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir žvaigždę gavo Klaipėdos m. VB. Ši biblioteka III dimensijoje pagal 3 rodiklių reikšmes yra vertinama aukščiausiai: *fondo komplektavimo lėšos 1 išduočiai*, *apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos darbo (atvirą lankytoji) valandą*, *paprastosios išlaidos 1 apsilankymui* (procentiliai – 1,00). Atsižvelgiant į tai, jog Klaipėdos m. VB *Paslaugų* ir *Naudojimosi biblioteka* dimensijose irgi buvo aukščiausiose pozicijose ir pelnė žvaigždės, *Veiksmingumo* dimensijos rezultatas tik patvirtina šios bibliotekos pranašumą prieš kitas grupės bibliotekas.

Į vidurinę grupę pateko ir pusės žvaigždės pelnė Šiaulių m. VB.

Pagal BIX metodiką Kauno m. VB veiklos veiksmingumas vertinamas žemiausiai. Šis įvertinimas yra proporcingas I dimensijos *Paslaugos* ir II dimensijos *Naudojimas biblioteka* rezultatams (15, 27, 39 lentelės; priedas 4 lentelė).

37 lentelė. III dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų veiksmingumo rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

4 grupė						
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis				
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Alytaus m. VB	0,67	0,33	1,00	0,33	2,33
2.	Alytaus r. VB	1,00	0,67	0,67	1,00	3,34
3.	Panevėžio m. VB	0,00	0,00	0,33	0,67	1,00
4.	Panevėžio r. VB	0,33	1,00	0,00	0,00	1,33
5 grupė						
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis				
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	4 rodiklis*	Bendra procentilių suma
1.	Kauno m. VB	n.d.	0,00	0,50	0,00	0,50
2.	Klaipėdos m. VB	1,00	0,50	1,00	1,00	3,50
3.	Šiaulių m. VB	0,00	1,00	0,00	0,50	1,50

38 lentelė. III dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų bendrasis veiksmingumo rodiklių verčių procentilis

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Panevėžio m. VB	0,25	0,00
2.	Panevėžio r. VB	0,33	0,33
3.	Alytaus m. VB	0,58	0,67
4.	Alytaus r. VB	0,84	1,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Kauno m. VB	0,17	0,00
2.	Šiaulių m. VB	0,38	0,50
3.	Klaipėdos m. VB	0,88	1,00

39 lentelė. III dimensija. 4 ir 5 grupių bibliotekų veiksmingumo įvertinimas

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Alytaus r. VB	0,84	1,00
2.	Alytaus m. VB	0,58	0,67
3.	Panevėžio r. VB	0,33	0,33
4.	Panevėžio m. VB	0,25	0,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Klaipėdos m. VB	0,88	1,00
2.	Šiaulių m. VB	0,38	0,50
3.	Kauno m. VB	0,17	0,00

IV dimensijos rodikliai. Plėtra

IV dimensijoje naudojami 3 rodikliai, kurie vertina dokumentų fondo atnaujinimą, bibliotekos darbuotojų kompetencijų ugdymą ir bibliotekos infrastruktūros gerinimą; pateikiami šios dimensijos 0, 1, 2, 3, 4, 5 bibliotekų grupių rezultatai bei jų reitingai.

Rezultatai. 0 grupė. Plėtros dimensijoje į aukščiausią grupę pateko ir po žvaigždę gavo Kalvarijos, Birštono ir Rietavo VB. Kalvarijų VB dviejų rodiklių (*fondo atnaujinimo procentas* ir *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui*) reikšmių procentiliai buvo aukščiausi – 1,00, o rodiklio *nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui* reikšmės vertė – 0,43 procentilio.

Birštono VB rodiklis *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui* įvertintas 0,86 procentilio, *nepaprastosios lėšos 1 gyventojui* – 1,00 procentiliu, o štai *fondo atnaujinimo procentas* yra vienas žemiausių (procentilis – 0,14). Šis rodiklis turėtų paskatinti VB didesnę dėmesį skirti fondo komplektavimui, jo kokybei ir atnaujinimui.

Trakų ir Neringos VB yra grupės viduryje ir gavo po pusę žvaigždės.

Trakų VB rodiklių reikšmių vertės nėra tolygios ir buvo vertinamos nuo 0,29 iki 0,86 procentilio. Neringos VB rodiklių reikšmių vertės svyravo nuo 0,14 iki 0,71 procentilio. Žemiausias įvertinimas gautas skaičiuojant rodiklių *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui* – 0,14 procentilio, tuo tarpu *fondo atnaujinimo procentas ir nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui* įvertintos – 0,71 procentilio.

Žemiausioje grupėje liko Švenčionių, Pagėgių ir Lazdijų VB. 2012 metais Pagėgių ir Lazdijų VB nebuvo gavę lėšų *nepaprastosioms išlaidoms* (atitinkamai procentiliai – 0,00), be to, Lazdijų VB ir *fondo atnaujinimo procentas* yra pats žemiausias šioje grupėje (procentilis – 0,00). Švenčionių VB aukščiausia rodiklių reikšmės vertė siekė 0,57 procentilio (*fondo atnaujinimo procentas*), o rodiklio *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui* reikšmės procentilis – 0,00, pats žemiausias grupėje (40, 41, 42 lentelės; priedas 1 lentelė).

40 lentelė. IV dimensija. 0 grupės bibliotekų plėtros rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis			
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis (nurodytos SVB lėšos)	Bendra procentilių suma
1.	Birštono VB	0,14	0,86	1,00	2,00
2.	Kalvarijos VB	1,00	1,00	0,43	2,43
3.	Lazdijų VB	0,00	0,71	0,00	0,71
4.	Neringos VB	0,71	0,14	0,71	1,56
5.	Pagėgių VB	0,29	0,57	0,00	0,86
6.	Rietavo VB	0,86	0,43	0,57	1,86
7.	Švenčionių VB	0,57	0,00	0,29	0,86
8.	Trakų VB	0,43	0,29	0,86	1,58

1 rodiklis – *Fondo atnaujinimo procentas*;

2 rodiklis – *Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui*;

3 rodiklis – *Nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui*.

41 lentelė. IV dimensija. 0 grupės bibliotekų bendrasis plėtros rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Lazdijų VB	0,24	0,00
2.	Pagėgių VB	0,29	0,14
3.	Švenčionių VB	0,29	0,14
4.	Neringos VB	0,52	0,43
5.	Trakų VB	0,53	0,57
6.	Rietavo VB	0,62	0,71
7.	Birštono VB	0,67	0,86
8.	Kalvarijos VB	0,81	1,00

42 lentelė. IV dimensija. 0 grupės bibliotekų plėtros įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Kalvarijos VB	0,81	1,06
2.	Birštono VB	0,67	0,86
3.	Rietavo VB	0,62	0,71
4.	Trakų VB	0,53	0,57
5.	Neringos VB	0,52	0,43
6.	Švenčionių VB	0,29	0,29
7.	Pagėgių VB	0,29	0,29
8.	Lazdijų VB	0,24	0,00

1 grupė. Šioje dimensijoje į aukščiausiąją grupę pateko ir po žvaigždę pasidalino Molėtų, Kazlų Rūdos, Ignalinos, Raseinių, Joniškio, Kauno r., Biržų, Zarasų ir Jurbarko VB (45 lentelė).

Ignalinos VB rodiklių reikšmės svyravo nuo 0,61 procentilio (*nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui*) iki 0,86 procentilio (*mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui ir fondo atnaujinimo procentas*), Molėtų VB nuo 0,57 procentilio (*mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui*) iki 0,96 procentilio (*fondo atnaujinimo procentas*). Plėtros dimensijoje Kazlų Rūdos ir Ignalinos VB surinko vienodą procentilių sumą (0,93), tačiau aukštesnėje pozicijoje yra Kazlų Rūdos VB, nes šioje dimensijoje, nustatant bibliotekos pirmumą, atsižvelgiama į rodiklio *fondo atnaujinimo pro-*

centas rezultata: jos įvertinimas – 1,00 procentilis, o Ignalinos VB – 0,86 procentilio (43 lentelė).

Druskininkų, Kelmės, Elektrėnų, Šilalės, Šakių, Vilkaviškio, Varėnos VB, Vilniaus r. CB, Rokiškio ir Pasvalio VB yra grupės viduryje ir gavo po pusę žvaigždės. Druskininkų VB rodiklių reikšmės buvo vertinamos nuo 0,25 (*mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui*) iki 1,00 procentilio (*nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui*), Pasvalio VB rodiklių reikšmių vertės svyravo nuo 0,00 iki 0,86 procentilio. Druskininkų ir Kelmės VB surinko vienodą procentilių sumą (0,64), tačiau aukštesnėje pozicijoje yra Druskininkų VB, nes pagal lemiamą šios dimensijos rodiklį (*fondo atnaujinimo procentas*) ji įvertinta – 0,43 procentilio, o Kelmės VB – 0,21 procentilio.

Žemiausioje grupėje liko Pakruojo, Prienų, Kupiškio, Šalčininkų, Širvintų, Kaišiadorių, Klaipėdos, Anykščių, Skuodo ir Akmenės VB. Pagal BIX metodiką žemiausiai įvertinta yra Akmenės VB: pagal *fondo atnaujinimo procentą* (0,07 procentilis), o tai reiškia, kad 93 proc. grupės bibliotekų buvo aukštesnėje pozicijoje už šią biblioteką; pagal *mokymams skirtų valandų skaičių 1 darbuotojui* (0,04 procentilis), 96 proc. grupės bibliotekų buvo aukštesnėje pozicijoje, o 2012 metais nepaprastųjų išlaidų šiai bibliotekai iš vis nebuvo skirta. Pakruojo ir Prienų VB surinko vienodą procentilių sumą (0,29 procentilio), tačiau aukštesnėje pozicijoje yra Pakruojo VB, nes pagal lemiamą šios dimensijos rodiklį (*fondo atnaujinimo procentas*) ji įvertinta – 0,71 procentilio, o Prienų VB – 0,18 procentilio. Vienodą procentilių sumą (0,21 procentilio) surinko Kupiškio bei Šalčininkų VB. Aukštesnėje pozicijoje yra Kupiškio VB, jos fondo atnaujinimo procentilis – 0,39, o Šalčininkų VB – 0,25 (43, 44, 45 lentelės; priedas 2 lentelė).

43 lentelė. *IV dimensija. 1 grupės bibliotekų plėtros rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis			
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Anyškėčių VB	0,46	0,14	0,00	0,60
2.	Akmenės VB	0,07	0,04	0,00	0,11
3.	Biržų VB	0,61	0,64	0,75	2,00
4.	Druskininkų VB	0,43	0,25	1,00	1,68
5.	Elektrėnų VB	0,79	0,07	0,79	1,65
6.	Ignalinos VB	0,86	0,86	0,61	2,33
7.	Joniškio VB	0,50	0,93	0,82	2,25
8.	Jurbarko VB	0,89	0,11	0,93	1,93
9.	Kaišiadorių VB	0,00	0,50	0,43	0,93
10.	Kauno raj. VB	0,64	0,82	0,64	2,10
11.	Kazlų Rūdos VB	1,00	0,39	0,96	2,35
12.	Kelmės VB	0,21	0,79	0,68	1,68
13.	Klaipėdos raj. VB	0,29	0,43	0,00	0,72
14.	Kupiškio VB	0,39	0,61	0,00	1,00
15.	Molėtų VB	0,96	0,57	0,86	2,39
16.	Pakruojo VB	0,71	0,36	0,00	1,07
17.	Pasvalio VB	0,14	0,96	0,00	1,10
18.	Prienų VB	0,18	0,89	0,00	1,07
19.	Raseinių VB	0,82	0,75	0,71	2,28
20.	Rokiškio VB	0,36	0,46	0,39	1,21
21.	Skuodo VB	0,04	0,00	0,54	0,58
22.	Šakių VB	0,32	0,68	0,43	1,43
23.	Šalčininkų VB	0,25	0,18	0,57	1,00
24.	Šilalės VB	0,68	0,29	0,50	1,47
25.	Širvintų VB	0,75	0,21	0,00	0,96
26.	Varėnos VB	0,57	0,71	0,00	1,28
27.	Vilkaviškio VB	0,53	0,53	0,36	1,42
28.	Vilniaus raj. CB	0,93	0,32	0,00	1,25
29.	Zarasų VB	0,11	1,00	0,89	2,00

44 lentelė. IV dimensija. 1 grupės bibliotekų bendrasis plėtros rodiklių verčių procentilis

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Akmenės VB	0,04	0,00
2.	Skuodo VB	0,19	0,04
3.	Anykščių VB	0,20	0,07
4.	Klaipėdos raj. VB	0,24	0,11
5.	Kaišiadorių VB	0,31	0,14
6.	Širvintų VB	0,32	0,18
7.	Šalčininkų VB	0,33	0,21
8.	Kupiškio VB	0,33	0,21
9.	Pakruojo VB	0,36	0,29
10.	Prienų VB	0,36	0,29
11.	Pasvalio VB	0,37	0,36
12.	Rokiškio VB	0,40	0,39
13.	Vilniaus raj. CB	0,42	0,43
14.	Varėnos VB	0,43	0,46
15.	Vilkaviškio VB	0,47	0,50
16.	Šakių VB	0,48	0,54
17.	Šilalės VB	0,49	0,57
18.	Elektrėnų VB	0,55	0,61
19.	Kelmės VB	0,56	0,64
20.	Druskininkų VB	0,56	0,64
21.	Jurbarko VB	0,64	0,71
22.	Biržų VB	0,67	0,75
23.	Zarasų VB	0,67	0,75
24.	Kauno raj. VB	0,70	0,82
25.	Joniškio VB	0,75	0,86
26.	Raseinių VB	0,76	0,89
27.	Kazlų Rūdos VB	0,78	0,93
28.	Ignalinos VB	0,78	0,93
29.	Molėtų VB	0,80	1,00

45 lentelė. IV dimensija. 1 grupės bibliotekų plėtros įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis	
1.	Molėtų VB	0,80	1,00	●
2.	Kazlų Rūdos VB	0,78	0,93	●
3.	Ignalinos VB	0,78	0,93	●
4.	Raseinių VB	0,76	0,89	●
5.	Joniškio VB	0,75	0,86	●
6.	Kauno raj. VB	0,70	0,82	●
7.	Biržų VB	0,67	0,75	●
8.	Zarasų VB	0,67	0,75	●
9.	Jurbarko VB	0,64	0,71	●
10.	Druskininkų VB	0,56	0,64	◐
11.	Kelmės raj. VB	0,56	0,64	◐
12.	Elektrėnų VB	0,55	0,61	◐
13.	Šilalės VB	0,49	0,57	◐
14.	Šakių VB	0,48	0,54	◐
15.	Vilkaviškio VB	0,47	0,50	◐
16.	Varėnos VB	0,43	0,46	◐
17.	Vilniaus raj. CB	0,42	0,43	◐
18.	Rokiškio VB	0,40	0,39	◐
19.	Pasvalio VB	0,37	0,36	◐
20.	Pakruojo VB	0,36	0,29	
21.	Prienų VB	0,36	0,29	
22.	Kupiškio VB	0,33	0,21	
23.	Šalčininkų VB	0,33	0,21	
24.	Širvintų VB	0,32	0,18	
25.	Kaišiadorių VB	0,31	0,14	
26.	Klaipėdos r. VB	0,24	0,11	
27.	Anykščių VB	0,20	0,07	
28.	Skuodo VB	0,19	0,04	
29.	Akmenės VB	0,04	0,00	

2 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir žvaigždę gavo Marijampolės, Utenos, Plungės, Mažeikių, ir Visagino VB (48 lentelė). Šioje dimensijoje aukštą poziciją užima gerai įvertinta Marijampolės VB: rodiklių *fondo atnaujinimo procentas* ir *nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui* procentiliai – 1,00, o rodiklio *mokymams skirtų valandų skaičių 1 darbuotojui* procentilis – 0,69. Galima daryti išvadą, kad Marijampolės VB yra sudarytos sąlygos sėkmingai bibliotekų plėtrai.

Utenos ir Plungės VB surinko vienodą 0,85 procentilių sumą, tačiau pagal lemiamo rodiklio (*fondo atnaujinimo procentas*) rezultatą aukštesnėje pozicijoje yra Utenos VB, surinkusi (0,85 procentilio).

Į vidurinę (šviesiai mėlyną) grupę pateko ir po pusę žvaigždės gavo Jonavos, Šilutės, Radviliškio, Tauragės VB. Jonavos ir Šilutės VB surinko vienodą bendrąjį procentilį, tačiau aukščiau bibliotekų reitinge yra Jonavos VB, kurios rodiklio *fondo atnaujinimo procentas* reikšmės procentilis yra 0,92 (46, 47, 48 lentelės; priedas 3).

Žemiausioje grupėje liko Telšių, Palangos, Kėdainių, Kretingos, Ukmergės VB. Kėdainių VB I dimensijoje *Paslaugos (ištekliai)* ir II dimensijoje *Naudojimasis biblioteka* yra žemiausioje grupėje, IV dimensijoje *Plėtra* bibliotekos galutinis procentilis – 0,15, pagal BIX metodiką 85 proc. šios grupės bibliotekų yra geresnėse pozicijose negu ši biblioteka.

46 lentelė. *IV dimensija. 2 grupės bibliotekų plėtros rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis			
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Jonavos VB	0,92	0,08	0,85	1,85
2.	Kėdainių VB	0,15	0,15	0,38	0,68
3.	Kretingos VB	0,23	0,23	0,00	0,46
4.	Marijampolės VB	1,00	0,69	0,92	2,61
5.	Mažeikių VB	0,54	0,77	0,69	2,00
6.	Palangos VB	0,00	0,31	0,54	0,85
7.	Plungės VB	0,77	0,54	1,00	2,31
8.	Radviliškio VB	0,38	0,38	0,62	1,38
9.	Šilutės VB	0,62	0,46	0,77	1,85
10.	Tauragės VB	0,46	0,62	0,23	1,31
11.	Telšių VB	0,08	0,85	0,15	1,08
12.	Ukmergės VB	0,31	0,00	0,00	0,31
13.	Utenos VB	0,85	1,00	0,46	2,31
14.	Visagino VB	0,69	0,92	0,31	1,92

47 lentelė. *IV dimensija. 2 grupės bibliotekų bendrasis plėtros rodiklių verčių procentilis*

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Ukmergės VB	0,10	0,00
2.	Kretingos VB	0,15	0,08
3.	Kėdainių VB	0,23	0,15
4.	Palangos VB	0,28	0,23
5.	Telšių VB	0,36	0,31
6.	Tauragės VB	0,44	0,38
7.	Radviliškio VB	0,46	0,46
8.	Jonavos VB	0,62	0,54
9.	Šilutės VB	0,62	0,54
10.	Visagino VB	0,64	0,69
11.	Mažeikių VB	0,67	0,77
12.	Utenos VB	0,77	0,85
13.	Plungės VB	0,77	0,85
14.	Marijampolės VB	0,87	1,00

48 lentelė. IV dimensija. 2 grupės bibliotekų plėtros įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Marijampolės VB	0,87	1,00
2.	Utenos VB	0,77	0,85
3.	Plungės VB	0,77	0,85
4.	Mažeikių VB	0,67	0,77
5.	Visagino VB	0,64	0,69
6.	Jonavos VB	0,62	0,54
7.	Šilutės VB	0,62	0,54
8.	Radviliškio VB	0,46	0,46
9.	Tauragės VB	0,44	0,38
10.	Telšių VB	0,36	0,31
11.	Palangos VB	0,28	0,23
12.	Kėdainių VB	0,23	0,15
13.	Kretingos VB	0,15	0,08
14.	Ukmergės VB	0,10	0,00

4 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko Alytaus r. ir Panevėžio r. VB. Alytaus r. VB pirmauja pagal visas keturias dimensijas, o jos plėtros rodikliai įvertinti tokiais procentiliais: *fondo atnaujinimo procentas* – procentilis – 0,67, *nepaprastasis išlaidas 1 gyventojui ir mokymams skirtų valandų skaičių 1 darbuotojui* – 1,00. Galima teigti, kad biblioteka pakankamai investuoja į žmogiškuosius išteklius ir bibliotekos infrastruktūros gerinimą, geba gauti pakankamą finansavimą plėtrai. Panevėžio r. VB pagal *fondo atnaujinimo procentą* yra žemiausioje pozicijoje (procentilis – 0,00), o pagal *nepaprastosis išlaidos 1 gyventojui ir mokymams skirtų valandų skaičių 1 darbuotojui* procentilis – 0,67. Pagrindinė šios bibliotekos problema – fondo atnaujinimas ir jo kokybė, nes ir kitų rodiklių, susijusių su rodikliu *fondo atnaujinimo procentas*, procentiliai yra žemiausi: dokumentų išduotis 1 gyventojui ir fondo apyvarta (procentilis – 0,00) (25 lentelė).

Į vidurinę grupę pateko ir pusę žvaigždės laimėjo Panevėžio m. VB, o žemiausioje grupėje liko Alytaus m. VB (49, 50, 51 lentelės; priedas 4 lentelė).

5 grupė. Į aukščiausiąją grupę pateko ir žvaigždę gavo Klaipėdos m. VB, kuri pirmąja pagal visas keturias dimensijas. Šioje dimensijoje pagal rodiklį *fondo atnaujinimo procentas* biblioteka įvertinta 1,00 procentiliu, o pagal *nepaprastąsias išlaidas 1 gyventojui ir mokymams skirtų valandų skaičių 1 darbuotojui* – 0,50 procentilio. Klaipėdos m. VB paslaugos (ištekčiai) atitinka gyventojų poreikius ir yra prieinami gyventojams, biblioteka investuoja į fondo atnaujinimą ir kitus išteklius bei geba gauti pakankamą finansavimą plėtrai.

Į vidurinę grupę pateko ir pusę žvaigždės laimėjo Kauno m. VB.

Žemiausioje grupėje liko Šiaulių m. VB (49, 50, 51 lentelės; priedas 4 lentelė).

49 lentelė. IV dimensija. 4 ir 5 bibliotekų grupių plėtros rodiklių verčių išraiškos procentiliais suma

4 grupė					
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis			
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis	Bendra procentilių suma
1.	Alytaus m. VB	0,33	0,00	0,33	0,66
2.	Alytaus r. VB	0,67	1,00	1,00	2,67
3.	Panevėžio m. VB	1,00	0,33	0,00	1,33
4.	Panevėžio r. VB	0,00	0,67	0,67	1,34
5 grupė					
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Procentilis			
		1 rodiklis	2 rodiklis	3 rodiklis*	Bendra procentilių suma
1.	Kauno m. VB	0,50	0,00	1,00	1,50
2.	Klaipėdos m. VB	1,00	0,50	0,50	2,00
3.	Šiaulių m. VB	0,00	1,00	0,00	1,00

50 lentelė. IV dimensija. 4 ir 5 bibliotekų grupės bibliotekų bendrasis plėtros rodiklių verčių procentilis

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Alytaus m. VB	0,22	0,00
2.	Panevėžio m. VB	0,44	0,33
3.	Panevėžio r. VB	0,45	0,67
4.	Alytaus r. VB	0,89	1,00

5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 3	Procentilis
1.	Šiaulių m. VB	0,33	0,00
2.	Kauno m. VB	0,50	0,50
3.	Klaipėdos m. VB	0,67	1,00

51 lentelė. IV dimensija. 4 ir 5 bibliotekų grupės plėtros įvertinimas

4 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Alytaus r. VB	0,89	1,00
2.	Panevėžio r. VB	0,45	0,67
3.	Panevėžio m. VB	0,44	0,33
4.	Alytaus m. VB	0,22	0,00
5 grupė			
Eil. nr.	Rajono, miesto VB pavadinimas	Bendra procentilių suma, padalinta iš 4	Procentilis
1.	Klaipėdos m. VB	0,67	1,00
2.	Kauno m. VB	0,50	0,50
3.	Šiaulių m. VB	0,33	0,00

2.2.2. Galutinis bibliotekų vertinimas

Galutiniame vertinimo etape bibliotekos išrikiuojamos abėcėlės seka ir keturiose dimensijose pažymima ta spalva, į kurią vertinimo grupę pateko (auksinė, šviesiai mėlyna ar tamsiai mėlyna), taip pat susumuojamos skirtos žvaigždės (skirtos dvi po pusę žvaigždės skaičiuojamos kaip viena) (52 lentelė). Prieduose yra pateikiamos kiekvienos bibliotekų grupės I–IV dimensijų rodiklių reikšmės ir kiekvienos bibliotekų grupės rodiklių minimumas, maksimumas bei šalies vidurkis.

„0“ grupėje (8 VB) Birštono VB, Pagėgių VB, Rietavo VB yra surinkusios po 3 žvaigždes.

Birštono VB, I dimensijoje *Paslaugos (ištekliai)*, II dimensijoje *Naudojimasis biblioteka* ir IV dimensijoje *Veiksmingumas*, pateko į auksinę grupę, o Pagėgių VB į aukščiausią grupę pateko I dimensijoje *Paslaugos (ištekliai)*, II dimensijoje *Naudojimasis biblioteka* ir III dimensijoje *Veiksmingumas*.

Rietavo VB III dimensijoje *Veiksmingumas* ir IV dimensijoje *Plėtra* pateko į aukščiausią grupę, o *Paslaugų* (I) ir *Naudojimasis biblioteka* (II) dimensijose – į vidurinę šviesiai mėlyną grupę ir surinko po pusę žvaigždės.

Trakų VB surinko 2,5 žvaigždės. Aukščiausiai biblioteka įvertinta I dimensijoje (0,71 procentilio), o kitose trijose dimensijose pateko į vidurinią grupę ir gavo po pusę žvaigždės.

2 žvaigždes pelnė Lazdijų VB, jos procentiliai svyravo nuo 0,00 iki 0,71 procentilio.

Mažiausią įvertinimą 0 grupėje gavo Neringos ir Švenčionių VB – po 0,5 žvaigždės. Neringos VB trijose dimensijose iš keturių buvo žemiausioje vietoje (procentiliai – 0,00), o tai reiškia, kad trijose dimensijose (*Paslaugos*, *Naudojimasis biblioteka*, *Plėtra*) 100 proc. grupės bibliotekų užėmė geresnes pozicijas nei Neringos VB.

1 grupėje (pati didžiausia grupė – 29 VB) maksimalų žvaigždžių skaičių surinko Ignalinos ir Zarasų VB. Ignalinos rajono VB visose di-

mensijose pateko į aukščiausią grupę ir įvertinta maksimaliai – 4 žvaigždėmis. Ši biblioteka dviejuose iš keturių dimensijų (*Naudojimasis biblioteka* ir *Veiksmingumas*) gavo aukščiausią (1,00 procentilis) galutinį reitingą, o dimensijose *Paslaugos* ir *Plėtra* atitinkamai buvo įvertinta 0,89 ir 0,93 procentilio.

Zarasų VB nė vienoje iš dimensijų negavo aukščiausio įvertinimo, tačiau buvo vertinama stabiliai – 0,71–0,83 procentilio.

Mažesnę įvertinimą, *po 3 žvaigždes*, gavo Joniškio, Kauno, Kazlų Rūdos, Molėtų, Pasvalio, Šakių, Varėnos VB.

Joniškio VB trijuose dimensijose pateko į auksinę grupę, nors nė vienoje iš jų negavo aukščiausio įvertinimo, o žemiausia pozicija yra I dimensijoje (0,25 procentilio). Kauno r., Kazlų Rūdos, Molėtų, Pasvalio, Šakių, Varėnos VB po du kartus pateko į auksinę grupę, bet nė vienai iš jų nepavyko gauti aukščiausio įvertinimo. Stabiliausiai iš jų pasirodė Šakių VB, kurios procentiliai svyravo nuo 0,54 (*Plėtra*) iki 0,93 (*Naudojimasis biblioteka*).

Po 2,5 žvaigždės surinko Skuodo ir Šilalės VB, *po 2* – Kaišiadorių, Kelmės, Kupiškio, Rokiškio, Širvintų VB.

Po 1,5 žvaigždės gavo Biržų, Elektrėnų, Jurbarko, Pakruojo, Raseinių VB.

1 grupės penkios VB surinko *po 0,5 žvaigždės*: Akmenės, Druskininkų, Prienų, Vilkaviškio VB ir Vilniaus r. CB.

Vilniaus r. CB galutiniai rezultatai yra tokie: I dimensija – 0,07 procentilio, 93 proc. bibliotekų yra aukščiau už šią biblioteką, II dimensija – 0,04 procentilio, 96 proc. bibliotekų yra geresnėse pozicijose, III dimensija – procentilis 0,00, (žemiausias įvertinimas), IV dimensija – 0,43 procentilio. Geras ženklas yra tai, kad rūpinamasi fondo atnaujinimu (procentilis – 0,93), bet atnaujinant fondą reikia daugiau dėmesio skirti fondo kokybei, nes *fondo apyvartos* (naudojimo) procentilis – 0,00. 2012 m. CB negavo nepaprastųjų lėšų (procentilis – 0,00), neturint reikiamo finansavimo, trūksta materialinių išteklių, sensta kompiuterinė ir techninė įranga, neatnaujinamos patalpos.

Panaši situacija yra ir Akmenės VB. Trijose dimensijose procentiliai svyruoja nuo 0,11 iki 0,46, o IV dimensijoje procentilis – 0,00: *fondo atnaujinimo procentilis* – 0,07, *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui* – 0,04, *nepaprastųjų lėšų 2012 m. VB negavo. Plėtros dimensijoje* gautas žemiausias vertinimas patvirtina, kad biblioteka turi mažą plėtros potencialą. Neturėdama pakankamai lėšų, biblioteka negali pagerinti savo infrastruktūros, sudaryti sąlygų darbuotojams vykti į mokymus. Negalintys tobulinti savo gebėjimų darbuotojai sunkiau prisitaiko prie nuolat atsinaujančių informacinių technologijų, negali pasiūlyti bendruomenei naujų paslaugų.

Druskininkų VB, turėdama puikias patalpas, negali būti patenkinta veiklos rezultatais. Pusę žvaigždės VB gavo tik vienoje dimensijoje – *Plėtra* (procentilis – 0,61), I ir III dimensijose ji pateko į žemiausiąją grupę, o II dimensijos *Naudojimasis biblioteka* procentilis – 0,00.

2 grupėje (14 VB) Utenos VB visose dimensijose pateko į aukščiausią grupę ir įvertinta maksimaliai – 4 žvaigždėmis. II dimensijoje (*Naudojimasis biblioteka*) ji gavo aukščiausią reitingą (1,00 procentilis), I (*Paslaugos*) ir IV (*Plėtra*) dimensijose surinko po 0,85 procentilio, III dimensijoje *Veiksmingumas* buvo įvertinta 0,92 procentilio. Bibliotekos rezultatai yra stabilūs, kai kuriose dimensijose 85 proc. arba 100 proc. buvo geresnėse pozicijose nei kitos šios grupės bibliotekos.

3,5 žvaigždės surinko Šilutės VB. Tik IV dimensijoje gautas rezultatas neleido bibliotekai surinkti maksimalaus žvaigždžių skaičiaus: mažiausiai įvertintas rodiklis *mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui* – 0,46 procentilio.

3 žvaigždės atiteko Palangos VB. Aukščiausią įvertinimą biblioteka gavo I dimensijoje *Paslaugos* (1,00 procentilis), o prasčiausią – 0,23 procentilio – IV dimensijoje *Plėtra*. Bibliotekai labai svarbu atnaujinti fondą ir gerinti fondo turinį, nes sukauptas fondas yra didelis: 1 gyventojui tenka 10,31 fiz. vnt. (šalies vidurkis – 4,64 fiz. vnt.).

Po 2,5 žvaigždės yra gavusios Jonavos, Plungės, Radviliškio VB.

2 žvaigždės gavo Ukmergės VB.

1,5 žvaigždės gavo Marijampolės, Mažeikių, Telšių VB.

1 žvaigždę gavo Kretingos, Tauragės, Visagino VB.

0,5 žvaigždės gavo Kėdainių VB. Geriausią įvertinimą Kėdainių VB gavo III (*Veiksmingumas*) dimensijoje – 0,38 procentilio, o žemiausią – IV (*Plėtra*) dimensijoje – 0,15 procentilio.

4 grupėje (4 VB) maksimalų 4 žvaigždžių skaičių surinko Alytaus r. VB. Ji visose dimensijose gavo aukščiausią įvertinimą – 1,00 procentilį, be to, 10 iš 18 rodiklių reikšmės buvo įvertintos 1,00 procentiliu.

3 žvaigždės atiteko Alytaus m. VB: I, II, III dimensijose procentilis stabilus – 0,67, o IV dimensijoje biblioteka įvertinta 0,00 procentiliu. IV dimensijoje žemiausiai įvertintas rodiklis *mokymams skirtų valandų skaičius* (procentilis – 0,00).

1,5 žvaigždės gavo Panevėžio m. VB (IV dimensijoje pateko į aukšines grupę).

1 žvaigždė atiteko Panevėžio r. VB (procentilis nuo 0,00 (I ir II dimensijos) iki 0,33 (III, IV dimensijos)).

5 grupėje (3 VB) Klaipėdos m. VB gavo 3,5 žvaigždes. I dimensijoje kartu su Šiaulių m. VB ji pasidalijo 1 ir 2 vietas (procentilis – 0,50), kitose dimensijose užėmė aukščiausią poziciją – 1,00 procentilis. 1,5 žvaigždės iškovojo Šiaulių m. VB. I, II, III dimensijose ji surinko po pusę žvaigždės (procentilis – 0,50). Kauno m. VB gavo 0,5 žvaigždės IV dimensijoje, I, II, III dimensijose procentilis – 0,00.

52 lentelė. Galutinis bibliotekų įvertinimas

Eil. nr.	Rajono, miesto VB	Grupė	DIMENSIJOS				Tarpinis BIX indeksas	Galutinis BIX indeksas
			Paslaugos	Naudojimasis biblioteka	Veikmingumas	Plėtra		
1.	Akmenės VB	1					☐	☐
2.	Alytaus r. VB	4					●●●●	●●●●
3.	Alytaus m. VB	4					●●●	●●●
4.	Ankščių VB	1					☐☐	●

5.	Birštono VB	0					●●●	●●●
6.	Biržų VB	1					●●	●●
7.	Druskininkų VB	1					●	●
8.	Elektrėnų VB	1					●●●	●●
9.	Ignalinos VB	1					●●●●	●●●●
10.	Jonavos VB	2					●●●●	●●●
11.	Joniškio VB	1					●●●	●●●
12.	Jurbarko VB	1					●●	●●
13.	Kaišiadorių VB	1					●●	●●
14.	Kalvarijos VB	0					●●	●●
15.	Kauno m. VB	5					●	●
16.	Kauno r. VB	1					●●●●	●●●
17.	Kazlų Rūdos VB	1					●●●●	●●●
18.	Kelmės VB	1					●●	●●
19.	Kėdainių VB	2					●	●
20.	Klaipėdos m. VB	5					●●●●	●●●
21.	Klaipėdos r. VB	1					●	●
22.	Kretingos r. VB	2					●●	●
23.	Kupiškio VB	1					●●	●●
24.	Lazdijų VB	0					●●	●●
25.	Marijampolės VB	2					●●	●●
26.	Mažeikių VB	2					●●	●●
27.	Molėtų VB	1					●●●●	●●●
28.	Neringos VB	0					●	●
29.	Pagėgių VB	0					●●●	●●●
30.	Pakruojo VB	1					●●	●●
31.	Palangos VB	2					●●●	●●●
32.	Panevėžio m. VB	4					●●●	●●
33.	Panevėžio r. VB	4					●●	●
34.	Pasvalio VB	1					●●●●	●●●
35.	Plungės VB	2					●●●●	●●●
36.	Prienų VB	1					●	●
37.	Radvilišio VB	2					●●●	●●●

Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų veiklos tyrimas
 taikant BIX (Bibliotheksindex) metodiką

38.	Raseinių VB	1					●●	●●
39.	Rietavo VB	0					●●●●	●●●●
40.	Rokiškio VB	1					●●●	●●
41.	Skuodo VB	1					●●●	●●●
42.	Šakių VB	1					●●●●	●●●●
43.	Šalčininkų VB	1					●●	●
44.	Šiaulių m. VB	5					●●●	●●
45.	Šilalės VB	1					●●●	●●●
46.	Šilutės VB	2					●●●●	●●●●
47.	Širvintų VB	1					●●●	●●
48.	Švenčionių VB	0					●	●
49.	Tauragės VB	2					●●	●
50.	Telšių VB	2					●●	●●
51.	Trakų VB	0					●●●●	●●●
52.	Ukmergės VB	2					●●	●●
53.	Utenos VB	2					●●●●	●●●●
54.	Varėnos VB	1					●●●●	●●●
55.	Vilkaviškio VB	1					●	●
56.	Vilniaus r. VB	1					●	●
57.	Visagino VB	2					●	●
58.	Zarasų VB	1					●●●●	●●●●

2.3. Rezultatų apibendrinimas

1. Tyrimo metu buvo įvertinta apskričių teritorijose veikiančių VB veikla ir nustatyta jų vieta kiekvienoje iš 4 pagrindinių dimensijų: *Paslaugos, Naudojimosi biblioteka, Veiksmingumas, Plėtra*; papildomai pagal atitinkamą metodiką nustatyta bendroji kiekvienos bibliotekos vieta vertinimo skalėje.
2. Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad BIX metodika ir naudojami rodikliai iš esmės tinka šalies viešųjų bibliotekų veiklai vertinti ir reitinguoti. Šia metodika paremtas bibliotekų įvertinimas išryškina kiekvienos jų stipriąsias ir silpnąsias puses, parodo, kurias veiklos sritis tobulinti, ir numato veiklos gerinimo priemones. Šių rodiklių naudojimas leidžia nustatyti, kuri biblioteka mažiausiomis finansinėmis ir darbo laiko sąnaudomis pasiekia geriausių rezultatų. Sugrupavus BIX rodiklius į 4 dimensijas, akivaizdžiai matomas jų tarpusavio ryšys: išteklių ir paslaugų pasiūla daro įtaką gyventojų naudojimuisi bibliotekos ištekliais ir paslaugomis, o naudojimosi biblioteka intensyvumas lemia bibliotekos veiklos efektyvumą, investicijos bibliotekų plėtrai užtikrina išteklių ir paslaugų pasiūlą. Pagal BIX metodiką vertinami kiekybiniai rodikliai, tačiau kartu jie netiesiogiai atskleidžia ir kai kuriuos bibliotekos veiklos bei išteklių kokybinius aspektus.

Literatūra

1. BIX. *Der Bibliotheksindex* [interaktyvus]. Berlin [žiūrėta 2013 12 09]. Prieiga per internetą: <http://www.bix-bibliotheksindex.de/>.
2. BROPHY, P. *Measuring library performance: principles and techniques*. London: Facet publishing, 2006. 242 p. ISBN 978-1856045933.
3. *Cross-European survey to measure users' perceptions of the benefits of ICT in public libraries*. QUICK, S., PRIOR, G., TOOMBS, B., TAYLOR, L., CURRENTI, R. [interaktyvus]. Washington [žiūrėta 2013 12 30]. Prieiga per internetą: <https://digital.lib.washington.edu/researchworks/bitstream/handle/1773/22718/Final%20Report%20%20Cross-European%20Library%20Impact.pdf?sequence=1>.
4. *Economic value and impact of public libraries in Latvia: study report* [interaktyvus]. Ryga [žiūrėta 2013 01 22]. Prieiga per internetą: <http://www.kis.gov.lv/download/Economic%20value%20and%20impact%20of%20public%20libraries%20in%20Latvia.pdf>
5. HUYSMANS, F.; OOMES, M. Measuring the public library's societal value: a methodological research model. In: *Information in e-motion: BOB-CATSSS2012, 20th International Conference on Information Science, abstracts*. Amsterdam, 23–25 January 2012. BOCK+HERCHEN Verlag, Bad Honnef, p. 55. ISBN 978-3-88347-286-7.
6. ISO 2789 (2013 (E) *Information and documentation – International library statistics*, 5th ed., International Organization for Standardization. Geneva: ISO, 2013. 71 p.
7. ISO 11620:2008, *Information and documentation – Library performance indicators*, 2nd ed., International Organization for Standardization, Geneva: ISO, 2008. 86 p.
8. JASKONIENĖ, D. Savivaldybių pagrindinių viešųjų bibliotekų reitingas. *Tarp knygu*, 2014, kovas, nr. 3(662), p. 14-21. ISSN 0868–8826
9. KAPLAN, R. S.; NORTON, D. P. The balanced scorecard: measures that drive performance. *Harvard Business Review: The Best of HBR 1992, 2005, July-August*, p. 1-10. ISSN 00178012.
10. LANCASTER, W. F. *If you want to evaluate your library...* 2nd ed. London: Library Association Publishing, 1993. 352 p. ISBN 978-0878450787
11. *LIBIS bibliotekų statistikos modulis* [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka [žiūrėta 2013 12 09]. Prieiga per internetą <http://statistika.libis.lt:7878/pls/apex/?p=106>.
12. *Lietuvos statistikos departamentas* [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas [žiūrėta 2013 12 09]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/>.
13. *Lietuvos valstybinės reikšmės ir apskričių viešųjų biblioteka strategijų, kokybinių ir kiekybinių veiklos rodiklių tyrimas* [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2014 04 12]. Prieiga per internetą: <http://networkedblogs.com/VlnUf> ; <https://docs.google.com/file/d/0B2eahNizpAafSjg2SIRBdnZBTnc/edit?pli=1>.
14. MUNDT, S. BIX – The Bibliotheksindex: statistical benchmarking in German. In: *Public Libraries, Proceedings of the conference held in Montreal on 18-19 august reporting on the Global Library Statistics Project, Library statistics for the twenty-first century world* [interaktyvus]. Munchen. 2009. P. 188-195. [žiūrėta 2013 12 09]. Prieiga per internetą <http://www.degruyter.com/view/product/41428>.
15. PARMENTER, D. *Key performance indicators: developing, implementing and using winning KPIs*. 2nd edition. Hoboken: Wiley & Sons, 2010. 299 p. ISBN 978-0-470-54515-7.
16. POLL, R., BOEKHORST, P. *Measuring quality: performance measurement in libraries*

- / series publications IFLA. 2nd revised edition. [interaktyvus]. Munchen: K.G. Saur, 2007. 269 p. [žiūrėta 2013 12 09]. Prieiga per internetą: <http://www.degruyter.com/view/product/37583>
17. RUDŽIONIENĖ, J. (2012). Culture of performance evaluation: seeking the ways of better quality library management and university teaching methodology. *Tiltai*, nr. 1 (58), p. 149–158. ISSN 1392-3137.
 18. RUTKAUSKIENĖ, U. (2009). *Viešųjų bibliotekų socialinis ir ekonominis poveikis vartotojams*: daktaro disertacijos santrauka. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2009.
 19. *Vartotojų nuomonė apie informacinių ir komunikacinių technologijų naudą Lietuvos viešosiose bibliotekose: 2013 m. tyrimo ataskaita*. Susannah Quick, Gillian Prior, Ben Toombs, Luke Taylor ir Rosanna Currenti. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2013. 24 p. ISBN 978-609-405-084-8.

IMPLEMENTATION OF BIX (BIBLIOTHEKSINDEX) PROGRAMME IN THE ANALYSIS OF MUNICIPALITIES MAIN PUBLIC LIBRARIES

Dalia JASKONIENĖ

SUMMARY

In the year 2013 Library Science Centre at Martynas Mažvydas National Library of Lithuania together with Lithuanian County Libraries organized and performed research „Implementation of BIX (Bibliotheksindex) programme in the analysis of municipalities main public libraries“. It covers most relevant evaluation of library performance, based on widely known BIX methodology. Main goal of this research – evaluation of municipalities main public libraries according to BIX programme. Research subjects were 58 public libraries. Research tasks: a) evaluate performance of public libraries, that operate in their county territory and determine their positions in 4 main categories: services, library usage, efficiency, development; b) establish suitability of indicators for evaluation and ranking; propose descriptions and application interpretations of indicators, define both internal and external factors in the libraries, that according to BIX methodology, impact performance results.

Outcomes of BIX methodology implementation – ranking system of public libraries : BIX results show position of each library in regard to other libraries in every four evaluation dimensions (18 indicators); additionally, according to respective methodology overall ranking of each library is shown in evaluation scale. Data on public libraries and obtained results are grouped according to the size of community that each library serves.

Statistical data of 2012 for measuring meanings of indicators were taken from statistic reports of public libraries, that were published in system of Lithuanian library statistics. Number of inhabitants at the of 2012 (or beginning of 2013) was taken from statistical data bases of Lithuania statistics department.

Summarized outlook of research results shows, that BIX methodology and applied indicators overall are suitable for evaluation and ranking of public libraries. Evaluation of libraries that is based on this methodology highlights strongest and weakest points of each of the libraries, moreover, it points out at performance aspects that require the most attention and provides tools of performance development. After assorting BIX indicators in 4 dimensions, obvious interrelations

were exposed: assortment of resources and services impacts usage of library services, whilst intensity of library usage determines efficiency of performance and investing in library development guarantees supply of resources and services.

Results obtained during this research have showed, that it is far more efficient to evaluate not only main public libraries, but entire system as well. Complete and thorough evaluation of public libraries system would secure more precise and unbiased evaluation.

PRIEDAI

0 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės

1 priedas

	PASLAUGOS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMAS				PLĖTRA				
	Gyventojų skaičius	PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMAS				PLĖTRA			
		Dokumėntų skaičius (fiz. vnt. 1 gyv.)	Naudingas patalpų plotas (m ²) 1000 gyv.	Profesionalių darbuotojų (etatų VEE) skaičius 1000 gyv.	Viešos prieigos KDV skaičius (vartotojams) 10 000 gyv.	Interneto sesijų skaičius 1 gyv.	Renginių skaičius 1000 gyv.	Apsilankymų skaičius (fizinį) 1 gyv.	Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyv.	Dokumentų išduotis 1 gyv.	Fondo apyvarta	Bendras bibliotekos darbo valandų skaičius per metus 1000 gyv.	VEIKSMINGUMO ĮVERTINIMAS	Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai	Darbuotojų darbo valandų ir valandų per kurias biblioteka atvira lankytojams santykis	Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos valandą	Papraستos išlaidos 1 apsilankymui	PLĖTROS ĮVERTINIMAS	Fondo atnaujinimo procentas	Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui	Nepapraستos išlaidos 1 gyventojui
Šalies vidurkis		14,23	147,35	2,62	50,1	2,88	40,53	10,61	1,77	12,85	0,96	732,09	0,75	4,16	14,16	8,60	4,53	17,48	1,35		
Šalies minimumas		7,20	61,69	1,28	18,36	0,34	11,01	4,17	0,00	4,64	0,31	450,03	0,41	1,76	5,50	3,73	2,34	6,00	0,00		
Šalies maksimumas		27,79	292,42	3,41	95,04	6,01	98,73	26,55	4,44	26,12	1,43	1380,15	1,76	7,07	19,23	13,30	7,76	35,56	5,07		
Alytaus apskritis																					

Lazdijų VB	4399		13,78	221,19	3,41	52,28	2,72	19,32		8,73	2,94	11,43	0,83	872,24		0,53	3,84	10,00	9,71		2,34	16,47	0,00
Kauno apskritis																							
Birštono VB	2534		27,79	292,42	3,06	78,93	6,01	72,22		16,10	2,60	26,12	0,94	839,78		0,56	4,33	19,18	13,30		3,08	35,56	5,07
Klaipėdos apskritis																							
Neringos VB	2724		15,08	65,71	1,28	18,36	1,20	11,01		4,17	0,00	4,64	0,31	757,71		1,76	1,76	5,50	11,58		5,10	8,25	1,51
Marijampolės apskr.																							
Kalvarijos VB	4377		7,20	61,69	2,06	36,55	3,47	28,33		5,70	0,00	9,11	1,27	549,69		0,79	3,83	10,37	7,67		7,76	36,25	0,37
Tauragės apskritis																							
Paėgegių VB	1894		17,70	279,83	3,17	95,04	5,74	98,73		26,55	1,67	11,88	0,67	1380,15		0,99	2,11	19,23	3,73		3,24	13,83	0,00
Telšių apskritis																							
Rietavo VB	3409		9,93	68,35	1,47	52,80	1,03	42,24		8,00	1,03	14,20	1,43	548,84		0,44	3,67	14,58	6,72		6,88	13,33	0,75
Vilniaus apskritis																							
Švenčionių VB	4933		9,42	87,78	3,24	32,43	0,34	28,79		7,29	4,44	9,20	0,98	450,03		0,52	6,64	16,20	8,01		4,18	6,00	0,15
Trakų VB	4960		12,96	101,81	3,23	34,27	2,52	23,59		8,34	1,50	16,20	1,25	458,27		0,41	7,07	18,19	8,07		3,66	10,13	2,91

1 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės

	PASLAUGOS								NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMAS				PLĖTRA		
	PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS								NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMO ĮVERTINIMAS				PLĖTROS ĮVERTINIMAS		
Gyventojų skaičius	Dokumentų skaičius (fiz. vnt. 1 gyv.)	Naudingasis patalpų plotas (m ²) 1000 gyv.	Profesionalių darbuotojų (etatų VEE) skaičius 1000 gyv.	Viešojo prieigos KDV skaičius (vartotojams) 10 000 gyv.	Interneto seansų skaičius 1 gyv.	Renginių skaičius 1000 gyv.	Apsilankymų skaičius (fiziniai) 1 gyv.	Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyv.	Dokumentų išduota 1 gyv.	Fondo apyvarta	Bendras bibliotekos darbo valandų skaičius per metus 1000 gyv.	Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai	Darbuotojų* darbo valandų ir valandų per kurias biblioteka avira lankytojams, santykiu	Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos valandą	Paprastosios išlaidos 1 apsilankymui	Fondo atnaujinimo procentas	Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui	Nepaprastosios išlaidos 1 gyventojui		
Šalies vidurkis	7,51	89,75	2,00	20,02	1,97	15,78	5,33	2,43	9,28	1,26	318,52	0,64	6,69	17,95	9,51	4,55	19,27	11,74		
Šalies minimumas	3,80	37,64	0,92	8,01	0,19	7,01	1,29	0,00	2,69	0,56	148,91	0,26	3,03	3,46	3,55	1,97	5,33	0,00		
Šalies maksimumas	12,62	165,28	3,17	43,35	9,13	35,20	10,90	13,23	20,74	2,48	621,35	2,64	11,17	31,41	25,83	7,41	56,20	281,16		
Alytaus apskritis																				

Druskininkų VB	14172		8,13	66,19	0,92	12,00	0,69	12,98		3,12	1,51	5,06	0,62	149,34		0,72	9,58	20,89	12,35		4,47	9,23	281,16
Varėnos VB	9078		7,57	87,24	2,31	18,73	6,35	7,05		7,95	2,04	16,97	2,24	256,11		0,28	10,30	31,04	8,15		4,81	29,05	0,00
Kauno apskritis																							
Kaišiadorių VB	8369		9,94	37,64	1,79	14,34	1,79	15,77		5,87	1,36	9,14	0,92	368,50		0,44	4,78	15,92	8,88		1,97	12,33	0,21
Kauno VB	10866		6,11	118,63	1,38	19,33	1,60	18,50		7,46	10,38	9,43	1,54	237,44		0,70	7,14	31,41	10,00		4,97	31,00	0,41
Prienų VB	9650		3,80	62,80	1,55	18,65	1,01	10,78		3,93	9,94	5,14	1,35	241,24		0,47	7,12	16,27	9,72		3,06	33,60	0,00
Raseinių VB	11070		8,13	109,03	1,72	15,36	1,14	10,03		3,97	2,58	7,44	0,91	228,73		0,60	8,73	17,38	10,38		5,67	29,21	1,80
Klaipėdos apskritis																							
Klaipėdos r. VB	14989		4,33	53,57	1,27	16,68	0,64	9,34		3,93	0,00	5,60	1,29	148,91		0,48	4,88	26,37	9,32		3,78	10,80	0,00
Skuodo VB	6250		11,67	104,48	2,88	32,00	1,76	35,20		7,07	0,09	10,65	0,91	458,72		0,53	5,78	15,40	7,05		2,17	5,33	0,26
Marijampolės apskr.																							
Kazlų Rūdos VB	6352		4,68	74,62	1,14	18,89	2,24	13,85		4,65	0,21	11,58	2,48	382,87		0,34	3,03	12,15	11,38		7,41	10,13	13,50
Šakių VB	5864		8,67	131,82	2,56	22,17	1,75	30,18		7,94	1,20	14,30	1,65	439,97		0,36	7,14	18,06	9,38		3,80	27,07	0,21
Vilkaviškio VB	11204		4,51	67,12	1,34	15,17	0,65	9,46		3,17	0,50	3,62	0,80	252,77		1,12	5,20	12,55	8,95		4,72	14,93	0,14
Panevėžio apskritis																							
Biržų VB	11946		5,41	81,70	1,59	10,88	0,19	9,12		3,24	0,99	6,61	1,22	187,01		0,46	8,25	17,31	9,37		4,90	23,53	1,81
Kupiškio VB	7001		9,02	138,84	2,57	17,14	1,65	24,28		6,62	2,11	13,79	1,53	346,24		0,51	8,36	19,13	11,23		4,25	19,44	0,00
Pasvalio VB	7288		12,62	120,20	2,78	21,95	1,35	20,44		9,20	5,79	20,74	1,64	294,32		0,74	11,17	31,26	5,16		3,00	41,43	0,00
Rokiškio VB	13879		6,43	71,62	1,57	12,25	1,04	10,38		4,57	0,20	10,33	1,61	182,22		0,26	8,74	25,10	3,55		4,20	11,63	0,15
Šiaulių apskritis																							
Akmenės VB	8829		8,55	53,69	1,81	28,32	0,92	11,78		2,89	0,33	6,76	0,79	259,03		0,45	5,42	11,16	13,19		2,28	5,50	0,00
Joniškio VB	9503		6,30	53,77	1,89	11,58	0,57	14,21		6,16	1,00	13,04	2,07	335,58		0,34	6,79	21,56	9,39		4,58	39,67	4,84
Kelmės VB	9059		5,67	83,34	1,55	11,04	1,39	15,01		4,64	0,62	6,85	1,21	247,93		0,36	5,74	18,71	8,10		3,50	30,64	0,89

Pakruojo VB	5002		11,71	134,15	2,80	29,99	4,20	32,19		5,27	0,15	7,46	0,64	621,35		1,33	4,84	10,03	8,29		5,07	9,93	0,00
Tauragės apskritis																							
Jurbarko VB	10983		4,85	46,44	1,32	13,66	2,05	7,01		3,62	0,72	5,88	1,21	202,95		0,72	7,44	17,82	8,69		6,30	6,53	12,56
Šilalės VB	5536		6,62	137,10	2,89	43,35	9,13	18,42		7,37	13,23	9,05	1,37	439,49		0,60	7,57	16,78	9,23		5,03	9,65	0,25
Utenos apskritis																							
Anykščių VB	10220		7,97	54,21	2,13	14,68	1,20	7,63		3,95	4,92	8,13	1,02	293,05		0,73	5,54	13,49	8,84		4,48	6,99	0,00
Ignalinos VB	5790		11,28	165,28	2,68	25,91	4,23	15,89		10,90	6,75	15,18	1,35	430,57		0,34	4,43	25,32	7,69		6,06	32,13	0,40
Molėtų VB	6312		6,51	100,13	2,22	23,76	2,35	17,74		5,47	0,06	7,86	1,21	444,39		0,80	5,58	12,31	6,77		7,29	19,43	8,38
Zarasų VB	6980		10,76	142,12	3,17	41,55	2,29	16,05		5,89	2,77	11,81	1,10	394,41		0,47	6,69	14,92	7,48		2,98	56,20	8,65
Vilniaus apskritis																							
Elektrėnų VB	11735		4,09	93,74	1,30	23,86	1,26	20,88		4,67	0,07	5,45	1,33	234,85		0,62	7,84	19,90	9,36		5,45	5,94	4,44
Šalčininkų VB	6506		9,31	82,08	2,08	21,52	0,97	11,68		3,99	0,05	10,73	1,15	347,99		0,42	5,70	11,48	9,76		3,56	8,79	0,33
Širvintų VB	6213		8,42	78,54	2,41	17,70	2,36	20,28		5,86	0,69	7,69	0,91	438,76		0,68	5,41	13,37	8,34		5,11	9,07	0,00
Vilniaus r. VB	6240		4,76	52,72	2,24	8,01	0,43	11,54		1,29	0,20	2,69	0,56	372,28		2,64	4,76	3,46	25,83		7,05	9,71	0,00

2 grupės bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės

	Gyventojų skaičius	PASLAUGOS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMAS				PLĖTRA		
		PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMO ĮVERTINIMAS				PLĖTROS ĮVERTINIMAS		
		Dokumentų skaičius (fiz. vnt. 1 gyv.)	Naudingas patalpų plotas (m ²) 1000 gyv.	Profesionalių darbuotojų (entų VEE) skaičius 1000 gyv.	Viešos priėgigos KDV skaičius (vartojams) 10 000 gyv.	Interneto seansų skaičius 1 gyv.	Renginių skaičius 1000 gyv.	Apsilankymų skaičius (fizinų) 1 gyv.	Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyv.	Dokumentų išduotis 1 gyv.	Fondo apyvarta	Bendras bibliotekos darbo valandų skaičius per metus 1000 gyv.	Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai	Darbuotojų* darbo valandų ir valandų, per kurias biblioteka atvira lankytojams, santykis	Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos valandą	Paprasčiausios išlaidos 1 apsilankymui	Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui	Nepaprasčiausios išlaidos 1 gyventojui		
Šalies vidurkis		3,84	48,56	0,86	9,83	0,67	6,06	2,91	1,53	5,64	1,54	100,9	0,54	10,13	28,31	9,41	4,49	17,71	9,07	
Šalies minimumas		1,72	14,07	0,47	3,02	0,02	1,81	1,01	0,00	2,43	0,69	53,98	0,23	5,86	10,80	6,97	2,46	9,10	0,00	
Šalies maksimumas		10,31	115,99	1,49	17,80	2,03	15,77	7,35	4,84	10,79	2,69	161,61	0,83	14,49	54,79	16,54	7,65	32,82	102,42	
Kauno apskritis																				
Jonavos VB	29761	2,99	25,84	0,67	5,04	0,72	7,19	2,81	2,03	8,04	2,69	83,63	0,35	10,36	33,59	8,12	5,84	9,60	4,92	

Kėdainių VB	26080		2,72	45,51	0,72	3,45	0,26	3,53		1,48	2,73	3,95	1,45	91,26		0,23	9,29	16,23	8,79		3,65	10,00	0,52
Klaipėdos apskritis																							
Kretingos VB	19050		3,29	42,52	1,00	8,40	0,64	4,09		2,40	3,25	5,14	1,56	100,16		0,60	14,49	23,98	11,21		3,67	10,32	0,00
Palangos VB	15395		10,31	89,12	1,40	16,89	2,03	8,96		7,35	0,43	10,74	1,04	161,61		0,72	8,89	45,45	7,97		2,46	10,36	0,81
Šilutės VB	17272		4,07	49,68	1,23	9,26	0,98	15,77		3,21	0,15	10,79	2,65	117,13		0,23	13,66	27,44	8,29		4,48	16,00	3,89
Marijampolės apskr.																							
Marijampolės VB	39656		1,72	44,21	0,52	11,35	0,22	2,24		2,33	0,35	2,79	1,62	66,37		0,78	10,50	35,10	8,14		7,65	19,75	7,86
Šiaulių apskritis																							
Radviliškio VB	16756		6,16	95,49	1,49	10,74	1,02	12,77		4,23	0,87	7,34	1,19	135,24		0,48	12,20	31,29	8,30		3,93	12,04	2,64
Tauragės apskritis																							
Tauragės VB	23838		3,17	27,73	1,06	15,10	0,34	4,03		1,71	0,03	2,88	0,91	85,96		0,81	10,79	19,93	16,54		4,03	19,04	0,12
Telšių apskritis																							
Mažeikių VB	36421		2,11	30,72	0,49	3,02	0,14	2,77		1,61	0,30	3,19	1,51	53,98		0,47	11,25	29,81	8,49		4,47	24,56	2,72
Plungės VB	19556		2,34	26,74	0,72	8,18	0,69	7,26		2,38	0,17	3,35	1,44	128,55		0,54	5,86	18,48	8,55		4,88	17,50	102,42
Telšių VB	24881		3,47	14,07	0,61	15,27	0,47	1,81		2,09	4,84	4,12	1,19	94,45		0,55	7,34	22,11	6,97		3,62	27,53	0,01
Utenos apskritis																							
Utenos VB	28088		4,77	115,99	0,78	17,80	1,14	4,13		5,22	3,94	8,13	1,70	95,31		0,55	9,64	54,79	7,76		5,74	32,82	0,79
Visagino VB	21110		3,53	21,84	0,47	5,68	0,02	4,78		1,01	0,00	2,43	0,69	93,23		0,83	6,09	10,80	12,44		4,59	29,30	0,33
Vilniaus apskritis																							
Ukmergės VB	23007		3,12	50,33	0,91	7,39	0,72	5,48		2,88	2,35	6,01	1,93	105,49		0,41	11,46	27,29	10,10		3,90	9,10	0,00

4 ir 5 grupių bibliotekų I–IV dimensijų rodiklių reikšmės

4 grupė	Gyventojų skaičius	PASLAUGOS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMAS				PLĖTRA				
		PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS							NAUDOJIMOSI ĮVERTINIMAS					VEIKSMINGUMO ĮVERTINIMAS				PLĖTROS ĮVERTINIMAS				
		Dokumentų skaičius (fiz. vnt. 1 gyv.)	Naudingas patalpų plotas (m ²) 1000 gyv.	Profesionalių darbuotojų (etatų-VEE) skaičius 1000 gyv.	Viešo prieigos KDV skaičius (vartotojams) 10 000 gyv.	Interneto seansų skaičius 1 gyv.	Renginių skaičius 1000 gyv.	Apsilankymų skaičius (fizinų) 1 gyv.	Virtualių apsilankymų skaičius 1 gyv.	Dokumentų išduotis 1 gyv.	Fondo apyvarta	Bendras bibliotekos darbo valandų skaičius per metus 1000 gyv.	Fondo komplektavimui skirtos lėšos 1 išduočiai	Darbuotojų* darbo valandų ir valandų per kurias biblioteka atvira lankytojams santykis	Apsilankymų skaičius per 1 bibliotekos valandą	Papraastosios išlaidos 1 apsilankymui	Fondo atnaujinimo procentas	Mokymams skirtų valandų skaičius 1 darbuotojui	Nepapraastosios išlaidos 1 gyventojui			
Šalies vidurkis		1,12	10,58	0,24	3,06	0,15	1,33		1,14	0,44	2,70	2,24	36,44		0,61	8,07	28,49	8,05		5,14	24,47	2,07
Šalies minimumas		0,49	5,29	0,14	1,54	0,08	1,17		0,20	0,04	0,68	0,99	22,27		0,13	3,39	9,08	6,06		2,56	4,00	0,00
Šalies maksimumas		1,92	20,26	0,37	5,40	0,26	1,46		1,88	0,82	5,57	2,90	52,22		1,23	14,32	36,16	11,03		7,73	71,43	5,10

